ELHAC

MUZAFFER OZAK

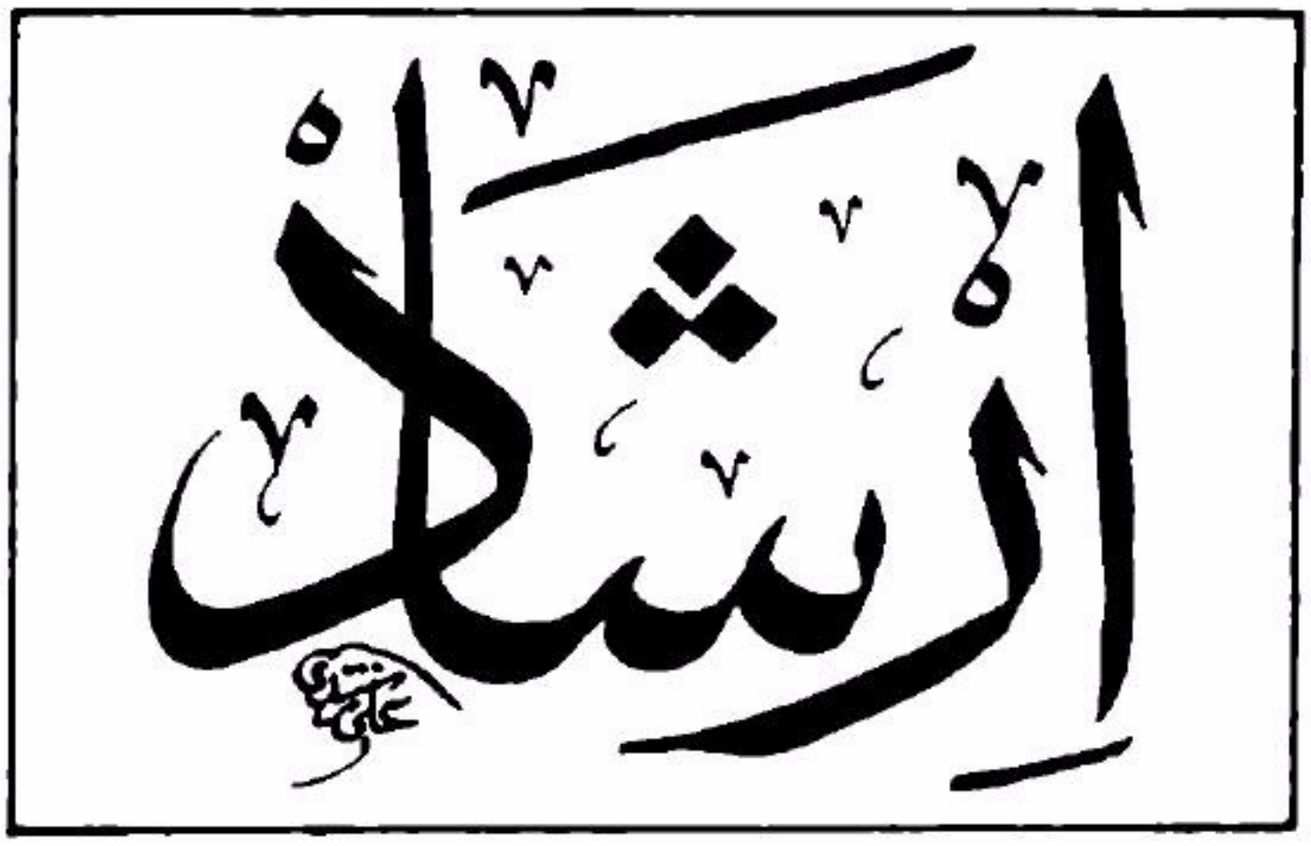

İRŞAD

1.cilt

Salâh Bilici Kitabevi
Ali Bilici
Büyük Reşitpaşa Cad. Yümni İş Hanı Giriş KatNo: 24
Vezneciler /İSTANBUL
Tel-Fax (0212) 512 87 44

SALÂH BİLİCİ KİTABEVİ YAYINLARI, NO: 17

BİRİNCİ DERS

MÜNDERECAT:

Allah ve Allaha iyman, isbatı Vacib-ül Vücud, Esma-ül Hüsnâ Allah korkusu ve Allah sevgisinden bahseder

Baskı:
Çevik Matbaacılık
Davutpaşa Cad. Besler İş Merkezi No: 20/18-19 Topkapı/İSTANBUL
Tel: 0212 501 30 19

ÖNSÖZ

Allaha hamdü Senâ, Resûlüne ve cemî enbiyaya âl, evlâd, ezvac ve ahbabına selâm ederim.

İstanbul gibi bir belde-i Mübârekede, yirmi sene gibi bir zamandan beri muhtelif camilerde, Allah rızası için, Nebîyi Muhteremin rûhaniyetinden istimdât ederek Va'z-ü nasihat ettim ve etmekteyim.

Bu kerre, dersimizi dinleyenlerden bazı kadirşinas zevat; bana müracaat ederek, yapmış olduğum derslerin kitap halinde neşrini ve bizden sonra gelecek neslimize yadikâr bırakmamızı rica ettiler. Ben âciz, bunların ricalarını emir telâkki ederek yaptığımız dersleri kitap şeklinde neşre karar verdim.

Her kitabı bir ders olarak neşredeceğiz. İhvanımızdan, kardeşlerimizden rağbet görüldüğü takdirde bundan böyle neşre devam edeceğimizi İnayet-i Rabbaniyle vâad ederim. Tevfik ve inâyet Allah'tandır.

Risâlelerimizin ismini İRŞÂD koyduk. Allahü Zülcelâl; okuyan ve dinleyeni İRŞÂD buyursun.

Amîn ve Bî-hörmeti Seyyidil-mürselîn velhamdülillâhi Rabbilâlemin.

El-Hâc Muzaffer OZAK

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِی جَعَلَنَا مِنَ النَّاصِحِينَ وَالْمُرْشِدِينَ الْمُسْلِمِينَ وَاَفْهَمَنَا
مِنْ عُلُومِ الْعُلَمَاءِ الرَّاسِخِينَ وَالْمُخْلِصِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَىٰ سَيِّدِنَا
وَمُرْشِدِنَا مُحَمَّدٍ اَكْمَلِ الْمُرْسَلِينَ وَخَاتِمِ النَّبِيِّينَ وَاِمَامِ الْمُتَّقِينَ
وَعَلَىٰ آلِهِ وَاَوْلَادِهِ وَاَزْوَاجِهِ وَاَصْحَابِهِ وَاَنْصَارِهِ وَمُحِبِّيهِ اَجْمَعِينَ

Bütün hamdü senalar Allah Cellecelâle mahsustur. Selâtü selâm, tazimatü tekrimat hakkın sevgili habibi ve Resûlü, bütün Peygamberlerin efendisi Hazreti Muhammed'e ve onun âline ve evlâdına ve ezvacına ve ahbabına ve ashabına ve ensarına olsun.

A L L A H
Celle Celâluhu

Allah vardır. Birdir, ortağı, benzeri yoktur. Herşeyi yaratan odur, dilediğini dilediğine veren, öldüren, dirilten, besleyen odur. Aziz eden, zelîl eden odur. Azizi zelîl, zelîli aziz eden odur. Geceyi gündüzden, gündüzü geceden ayıran odur. O, evvellerin evveli, âhirlerin âhiridir. Dilediği gibi hükmeyleyen odur. Gizli âşıkları bilir ve görür. Üzerinden zaman geçmez, ihtiyarlamaz, uyumaz; öldürür ölmez, yedirir yemez, doğdurur doğmaz. Hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. Herşey ona muhtaçtır. Mekândan münezzehdir, mekân ondan münezzeh değildir. Her işin faili odur. İbadete lâyık hiçbir ilâh yoktur, ancak o var-

dır. Yerde ve gökte, gayıp âlemlerinde ne varsa hepsi onun mülküdür, mahlûkudur.

Dilediğini hemen var eyler, dilediğini hemen yok eyler. Çok merhametlidir. Bir hadisi kudside:

«Rahmetim gazabımı geçti.» tebşiri ile günahkârları dilşâd etmiştir. Rahîmdir, kendisine karşı yapılan isyanı, küfrü, fıskı; terbiyesizliği yapan kimse tevbe ve nedamet **eder ise ve** dilerse affeyler. Cömerttir. Kendisini tanımayan dinsizlere, yolsuzlara, âsîlere ikramını esirgemez, rızıklarını verir, kendisine dönerlerse, affetmeyeceği günah yoktur.

Kur'ânında:

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ
لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ۚ
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾

(Zümer sûresi 53. âyet)

«Ey nefislerini israf edip beni unutarak günah işleyen kullarım. Benim rahmetimden ümidinizi kesmeyiniz, muhakkak ben Allahınız, bütün günahlarınızı affederim. Ben bağışlayıcıyım.» diye vaad etmiştir. Diğer bir âyetinde de:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَٰلِكَ لِمَن يَشَاءُ ۚ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا

«İnnallâhe lâ yağfirü en yüşrike bihi ve yagfirü mâ dûne zâlike limen yeşâ
ve men yûşrik billâhi fekad iftera ismen aziymâ.»

Nisâ sûresi, 48

Mânayı münifi: Cenab-ı Hak, sûre-i-Nisâ'da işbu âyeti kerimede: **«Şüphe yok kı, Allah kendisine şerik koşmayı affetmez. Şirkten başka günahları dilediği kimseler için affeder. Kim ki, Allahü teâlâya ortak koşarsa, büyük bir günah işlemiş, Hakka iftira etmiş olur.»** buyurulmaktadır.

Ey mü'min kardeşler, ey Hak yoldaşları! Fırsat elde iken, korkunç ölüm bizi bulmadan, yalnızlık evine girmeden, a'mâlimizle başbaşa kalmadan, rezil hacil olmadan, oğlumuza, ehlimize hasret kalmadan, ahbaplarımız, ehlimiz, evlâtlarımız ve arkadaşlarımız bize düşman olmadan, kabre varmadan, dillerimiz susmadan, gözümüzün nuru sönmeden, yüzümüz kabre dönmeden, narı cahimi görmeden, Rabbimizi sevelim, dilimizle övelim. Zira, kişi sevdiğini çokça anar ve kırmaz, her emrini canına minnet ve devlet, saadet bilir. Biz, onu seversek o da bizi sever, biz onu översek o da bizi över. Ona yürüyerek gidene o koşarak gelir.

O, bize canımızdan daha yakındır, bizler ona uzağız. O, bize yakın olduğu gibi, bizler de ona yakın olmağa çalışalım. Onun hakkında söylediğim ve söylenen, yazdığım ve yazılan bütün denizlerden bir katre, güneşten bir zerredir. Bütün güzellikler ve güzel isimler onundur. O bizim Rabbimiz ve bütün varlığın Rabbidir.

Bizi kulluğundan tard etmesin, kovmasın, kovarsa hangi kapıya gideriz? Nereye güvenir ve dayanırız? Haktan gayri ne şey var ki, bakîdir, sonsuzdur. Bizleri kapısında, kulluğunda daim kılsın. O'nun kapısındaki kulluk, onsuz sultanlıktan çok ama hem de çok hayırlıdır.

E S M Â - İ İ L Â H İ

Ulemayı Benâmdan naklolundu:

Bâri Teâlânın üçbin ismi vardır. Binini, ancak Melekler bilir. Binini, ancak Peygamberler bilir. Üçyüzü Tevratta, üçyüzü. Zeburda, üçyüzü İncilde ve doksandokuzu Kur'an-ı Kerîm dedir. Bir adedini kendi zatı gizlemiş, onu bildirmemiştir. O ismine (İsmi Âzam) tâbir olunur. Hangisi ismi asgardır? Hepsi

âzamdır ama, o ismi kendi zatında olduğu için gizli kalmasın. dan anlaşılıyor ki, O'na mahsus bir isim. O'nun için ismi **Âzam** deniliyor. O isimde Kur'an-ı furkanda'dır.

Sevgili peygamberimiz efendimiz, ismi â'zamı da bizlere hadisi şerifleriyle beyan buyurmuşlardır:

عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:
اِسْمُ اللّٰهِ الْأَعْظَمُ فِي هَاتَيْنِ الْآيَتَيْنِ „ وَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ لَا اِلٰهَ
اِلَّا هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ

«Ve ilâhüküm ilâhün vahidün lâ ilâhe illâ hüverrahmanürrahiym.»
Bakara — 163

„ وَفَاتِحَةُ سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ „ الٓمٓ ۝ اللّٰهُ لَا اِلٰهَ
اِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ „

«Elif lâm mim Allahü lâ ilâhe illâ hüvel-hayyül-kayyum.»
Âl-i-İmran — 2

وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ ۖ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ۝

«Veanetil vücuhu lil-hayyil-kayyumi vekad habe men hamele zulma.»
Tâhâ — 111

Yâ Rab! Yâ Rab!

İsminin de, ismi â'zam olduğunu Hazreti Ayşe radiyallahü anha haber vermiştir.

Kur'an okuyan ve hatim eyleyen o ismi de okur ve bulur, ama bilmez. Bazı eshab-ı Nebî bilirler idi. Bunlardan biri imam-ı Ali'dir.

Allah Celle Hazretleri merhametinden bazı şeyleri gizlemiştir. Meselâ:

Evliyâsını gizlemiştir, bütün insanlar birbirine hörmet etsin diye; Kâdir gecesini gizlemiştir; bütün Ramazan ayının gecelerini ibadetle geçirsinler, fenalıklardan kaçınsınlar diye. Rıza-i ilâhisi hangi ibadettedir, gizlemiştir. Bütün emirlerini tutmaları için. İsmi Â'zamını Kur'an-ı Kerim'de gizledi. Bütün Kur'an-ı Kerim'i kullarım okusunlar diye.

Biz, buraya teberrüken Kur'an-ı Kerim'de zikrolunan doksan dokuz Esmâyı aldık. Ezberlemeyi ihmâl etme! Her halde ezberle! Senin ezberlemene O'nun ihtiyacı yoktur. Senin ise ona ihtiyacın çoktur.

Ezberle de, Esmâda kalma! Müsemmayı bul. Onu, ezberleyene Cehennem yoktur. Cennet vardır, Resûl böyle buyurdu.

Büyük velîlerden Abdül Ahadin Nuri Hazretleri İlâhiyatında şöyle buyurdu:

Sofîya esmâda kalma, gel müsemma dersin al.
Bil müsemmadır, hemân talimi esmâdan garaz.

Allah Celle şânuhu, «Bana, bu isimlerim ile dua ediniz, ben de icabet edeyim» buyurdu.

هُوَ اللّٰهُ الَّذِي لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ

Hüvallahüllezi la ilâhe hu celle celâluhu

اَلرَّحْمٰنُ جَلَّ جَلَالُهُ

Er Rahmânü Celle Celâluhu

Ezelde bütün yaratılmışlar hakkında hayır ve rahmet irâde buyuran, sevdiğini, sevmediğini ayırdetmiyerek tekmil mahlûkatını sayısız nimetlere müsteğrak kılan.

(**YÂ RAHMANÜ** ism-i celilini, her farz namazdan sonra 100 kerre okuyan kimseler, gaflet ve unutkanlıktan ve gönül darlığından emin olurlar.)

اَلرَّحِيمُ جَلَّ جَلَالُهُ

Er Rahiymü Celle Celâluhu

Pek ziyade merhamet edici, verdiği ni'metleri iyi kullananları daha büyük ve ebedî ni'metler vermek suretiyle mükâfatlandırıcı ve âhirette yalnız mü'minlere merhamet edici.

(**YÂ RAHİYMÜ** ism-i celilini sabah namazından sonra 100 kerre okuyanlara, bütün yaratılanlar rahim ve dost olurlar.)

اَلْمَلِكُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Melikü Celle Celâluhu

Bütün kâinatın sahibi, bi'l-asâle ve mutlak surette hükümdarı

(**YÂ MELİKÜ** ism-i celiline devam edenler, dünyevî ve uhrevî riyasetten emin olurlar, halk nazarında hürmetli ve heybetli görünürler.)

اَلْقُدُّوسُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Kuddüsü Celle Celâluhu

Hatadan, gafletten, acizden ve her türlü eksiklikten çok uzak, pek temiz.

(**YÂ KUDDÜSÜ** ism-i celilini her gün 100 kerre okuyanların gönülleri bütün kederlerden saf ve pâk olur.)

اَلسَّلَامُ جَلَّ جَلَالُهُ

Es Selâmü Celle Celâluhu

Her çeşit ârıza ve hâdiselerden sâlim kalan, her türlü tehlikelerden kullarını selâmete çıkaran, Cennetteki bahtiyar kullara selâm eden.

(**YÂ SELÂMÜ** isim-i celili, 160 kerre bir hastanın üzerine okunursa, o hasta sıhhat bulur.)

اَلْمُؤْمِنُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Müminü Celle Celâluhu

Gönüllerde îman ışığı uyandıran, kendine sığınanlara aman verip onları koruyan, rahatlandıran.

(**YÂ MÜ'MİNÜ** ism-i celiline devam edenleri, Allahu teâlâ düşman şerrinden emin eder.)

اَلْمُهَيْمِنُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Müheyminü Celle Celâluhu

Gözetici ve koruyucu

(**YÂ MÜHEYMİNÜ** ism-i celilini, gusül abdesti aldıktan sonra okuyanların, bâtınları parlak ve aydınlık olur.)

اَلْعَزِيزُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Aziyzü Celle Celâluhu

Mağlûp edilmesi mümkün olmayan galip.

(**YÂ AZİYZÜ** ism-i celilini, her kim 40 gün sabah namazlarından sonra 40 kerre okursa, Allahu teâlâ o kimseyi başkalarına muhtaç etmez.)

اَلْجَبَّارُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Cebbâru Celle Celâluhu

Kırılanları onaran, eksikleri tamamlayan, dilediğini zorla yaptırmağa muktedir olan.

(**YÂ CEBBARÜ** ism-i celiline devam edenler, cebir ve şiddete ma'ruz kalmazlar.)

اَلْمُتَكَبِّرُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Mütekebbirü Celle Celâluhu

Her şeyde ve her hâdisede büyüklüğünü gösteren.

(**YÂ MÜTEKEBBİRÜ** ism-i celilini, helâline yakınlık etmeden okuyanlara, Allahu teâlâ sâlih bir evlât ihsan buyurur.)

اَلْخَالِقُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Hâliku Celle Celâluhu

Her şeyin varlığına ve varlığı boyunca görünüp geçireceği halleri, hâdiseleri tâyin ve tesbit eden ve ona göre yaratan, yoktan var eden.

(**YÂ HÂLİKU** ism-i celilini geceleri okuyanlara, Allahu teâlâ bir melek halk eder ve o melek kıyamet gününe kadar ta'at eder ve sevabı o kimsenin üzerine olur.)

اَلْبَارِئُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Bâriü Celle Celâluhu

Eşyayı ve her şeyin âzâ ve cihâzını birbirine uygun ve mülâyim bir halde yaratan.

اَلْمُصَوِّرُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Musavvirü Celle Celâluhu

Tasvir eden, her şeye bir şekil ve hususiyet veren.

(YÂ BARİ'Ü

YÂ MUSAVVİRÜ ism-i celilleriyle **Yâ Hâlıku** ism-i şerifini, çocuğu olmasını isteyen ve fakat doğuramayan bir kadın, yedi gün oruç tutar ve her iftar vaktinde bir tas su üzerine bu üç ismi 21 kerre okur ve üfler ve o su ile orucunu bozarsa, Allahu teâlâ o kadına bir çocuk ihsan buyurur.)

اَلْغَفَّارُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Gaffârü Celle Celâluhu

Mağfireti pek çok.

(YÂ GAFFARÜ ism-i celiline devam edenlerin, Allahu teâlâ günahlarını mağfiret buyurur.)

اَلْقَهَّارُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Kahhârü Celle Celâluhu

Her şeye, her isteğini yapacak surette galip ve hâkim.

(YÂ KAHHÂRU ism-i celiline devam edenlerin nefislerinin hevası kırılır, gönüllerinden dünya muhabbeti çıkar ve bâtın safasına ererler. Bu ismi okumak, zulmün def'ine de sebep olur.)

اَلْوَهَّابُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Vehhâbü Celle Celâluhu

Çeşit çeşit ni'metleri daimâ bağışlayıp duran.

(YÂ VEHHÂBÜ ism-i celilini her kim dua ettikten sonra 7 kerre okursa, duası kabul buyurulur. Bir muradı olan, düşman elinde bağlı kalan ve rızkında darlık bulunan kimseler 3 veya 7 gece, gece yarısından sonra abdest alarak iki rekât namaz kıldıktan sonra 100 kerre bu ismi okurlarsa, Allahu teâlâ bütün hâcetlerini ihsan buyurur.)

اَلرَّزَّاقُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Rezzâkü Celle Celâluhu

Yaratılmışlara faydalanacakları şeyleri ihsan eden.

(YÂ REZZÂKÜ ism-i celiline devam edenlere rızık kapıları açılır.)

اَلْفَتَّاحُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Fettâhü Celle Celâluhu

Her türlü müşkülleri açan ve kolaylaştıran.

(YÂ FETTÂHÜ ism-i celiline devam edenlere fetih ve fütuh müyesser olur.)

اَلْعَلِيْمُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Âliymü Celle Celâluhu

Her şeyi çok iyi bilen.

(YÂ ÂLİYMÜ ism-i celiline devam edenlerin gönülleri aydınlanır ve bâtınlarında türlü nurlar zâhir olur.)

اَلْقَابِضُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Kâbidü Celle Celâluhu

Sıkan, daraltan.

(YÂ KÂBİDÜ ism-i celilini 40 gün 50 lokma üzerine yazarak yiyenler, açlık mihnetinden emin olurlar.)

اَلْبَاسِطُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Bâsitü Celle Celâluhü

Açan, genişleten.

(YÂ BÂSİTÜ ism-i celilini, seher vakti ellerini yukarı kaldı-

rarak on kerre okuduktan sonra ellerini yüzlerine sürenler, kimseye muhtaç olmazlar.)

اَلْحَافِضُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Hâfidü Celle Celâluhu

Yukarıdan aşağıya indiren, alçaltan.

(**YÂ HÂFİDÜ** ism-i celilini, üç gün oruç tuttuktan sonra, dördüncü gün bir mecliste yetmiş bin kerre okuyanları, Allahu teâlâ düşman şerrinden emin kılar.)

اَلرَّافِعُ جَلَّ جَلَالُهُ

Er Râfi'ü Celle Celâluhu

Yukarı kaldıran, yükselten.

(**YÂ RÂFİ'Ü** ism-i celilini gece ve gündüz 100 kerre okuyanları Allahu teâlâ diğer insanlardan şeref, fazilet ve zenginlik bakımından üstün kılar.)

اَلْمُعِزُّ جَلَّ جَلَالُهُ

El Mu'izzü Celle Celâluhu

İzzet veren, ağırlayan.

(**YÂ MU'İZZÜ** ism-i celilini, pazartesi veya cuma gecesi yatsı namazından sonra 140 kerre okuyanları, Allahu teâlâ halkın gözünde heybetli kılar ve o kimse Hak celle ve âlâ'dan gayrı kimseden korkmaz.)

اَلْمُذِلُّ جَلَّ جَلَالُهُ

El Müzillü Celle Celâluhu

Zillete düşüren, hor ve hakîr eden.

(**YÂ MÜZİLLÜ** ism-i celilini 75 kerre okuduktan sonra zulüm ve haset erbabından emin olmalarını dileyenlere, Allahu teâlâ onların şerlerinden kendisine kifayet eder.)

اَلسَّمِيعُ جَلَّ جَلَالُهُ

Es Semiy-ü Celle Celâluhu

İyi işiten.

(**YÂ SEMİ'U** ism-i celilini, perşembe günü **Duhâ namazı kıl**dıktan sonra kimse ile konuşmadan 100 **kerre okuyanların** bütün hâcetlerini Allahu teâlâ giderir.)

اَلْبَصِيرُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Basiyrü Celle Calâluhu

İyi gören.

(**YÂ BASİRÜ** ism-i celilini, cuma namazının farzı ile sünneti arasında 100 kerre okuyanları, Allahu teâlâ **makbul kılar.**)

اَلْحَكَمُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Hakemü Celle Celâluhu

Hükmeden, hakkı yerine getiren.

(**YÂ HAKEMÜ** ism-i celilini, geceleri mümkün olduğu kadar çok okuyanları, Allahu teâlâ bir çok sırlarına mahrem eder.)

اَلْعَدْلُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Adlü Celle Celâluhu

Çok adaletli.

(**YÂ ADLÜ** ism-i celilini, cuma gecesi bir lokma ekmek üzerine yazarak yiyenlere, Allahu teâlâ bütün insanları mûti kılar.)

اَللَّطِيفُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Lâtiyfü Celle Celâluhu

En ince işlerin bütün inceliklerini bilen, nasıl yapıldığına nü-

fuz edilmiyen, en ince şeyleri yapan, ince ve sezilmez yollardan kullarına çeşitli faydalar ulaştıran.

(**YÂ LÂTİYFÜ** ism-i celilini, fakir ve kimsesiz kalan kimse, iki rekât namaz kıldıktan sonra 100 kerre okursa bütün dilekleri yerine getirilir.)

اَلْخَبِيْرُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Habiyrü Celle Celâluhu

Her şeyin iç yüzünden, gizli taraflarından haberdâr.

(**YÂ HABİYRÜ** ism-i celilini, kötü huylarından şikâyetçi olanlar devamlı okurlarsa, kısa zamanda salâh bulurlar.)

اَلْحَلِيْمُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Haliymü Celle Celâluhu

Hilmi çok.

(**YÂ HALİYMÜ** ism-i celilini, bir parça kâğıda yazarak ekinlerinin bulunduğu yere bırakanların ekinlerine zarar ve âfet gelmez.)

اَلْعَظِيْمُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Aziymü. Celle Celâluhu

Pek azametli.

(**YÂ AZİYMÜ** ism-i celilini çok okuyanlar, halk arasında sevilip sayılırlar.)

اَلْغَفُوْرُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Gafûrü Celle Celâluhu

Mağfireti çok.

(YÂ GAFÛRÜ ism-i celilini, hummaya ve başağrısına uğrayanlarla, gam ve keder içinde bulunanlar devamlı okurlarsa kurtulurlar.)

اَلشَّكُوْرُ جَلَّ شَانُهُ

Eş Şekûrü Celle Şanühu

Kendi rızâsı için yapılan iyi işleri daha ziyâdesiyle karşılayan.

(YÂ ŞEKÛRÜ ism-i celilini, geçimlerinde ve gönüllerinde darlık olanlar, su üzerine 41 kerre okuduktan sonra o su ile yüzlerini yıkarlarsa, muratları hâsıl olur.)

اَلْعَلِيُّ جَلَّ شَانُهُ

El Aliyyü Celle Şanühu

Pek yüksek.

(YÂ ALİYYÜ ism-i celilini, okumaya devam edenlerin kaderleri alçak ise yücelir, kısmetleri kapalı ise açılır, garip ise vatanına kavuşur.)

اَلْكَبِيْرُ جَلَّ شَانُهُ

El Kebiyrü Celle Şanühu

Pek büyük.

(YÂKEBİYRÜ ism-i celilini günde 100 kerre okuyanlar, halk arasında izzetli olurlar.)

اَلْحَفِيْظُ جَلَّ شَانُهُ

El Hafiyzü Celle Şanühu

Yapılan işleri bütün tafsilâtiyle tutan, her şeyi, belli vaktine kadar âfât ve belâdan saklayan.

(YÂ HAFİYZÜ ism-i celilini, günde 16 kerre okuyanlar, âfetlerden mahfuz olurlar.)

اَلْمُقِيتُ جَلَّ شَانُهُ

El Mukıytü Celle Şanühu

Her yaradılmışın azığını veren.

(**YÂ MUKIYTÜ** ism-i celilini, kötü huylu çocuğu olanlar bir tas suya okuyup o suyu çocuklarına içirseler, huyu güzelleşir.)

اَلْحَسِيبُ جَلَّ شَانُهُ

El Hasiybü Celle Şanühu

Muhâsip: Herkesin hayatı boyunca yapıp ettiklerini, bütün tafsilât ve teferruatiyle hesabını iyi bilen.

(**YÂ HASİYBÜ** ism-i celilini, hırsızdan, göz değmesinden veya düşmanından korkanlar, perşembe günü başlamak üzere yedi gün gece ve gündüz 70 kerre okur ve yetmiş birinci seferinde **(Hasbiyallah-ül-hasib)** derse onların şerlerinden emin olurlar.

اَلْجَلِيلُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Celiylü Celle Celâluhu

Celâdet ve ululuk sâhibi.

(**YÂ CELİYLÜ** ism-i celilini, misk ve safran ile yazarak yıkadık tan sonra içenler, halk arasında muhterem olular.)

اَلْكَرِيمُ جَلَّ شَانُهُ

El Keriymü Celle Şanühu

Keremi bol.

(**YÂ KERİYMÜ** ism-i celiline devam edenler, dünya ve âhirette **aziz** olurlar.)

اَلرَّقِيبُ جَلَّ شَانُهُ

El Rakiybü Celle Şanühu

Bütün varlık üzerinde gözcü, bütün işler murakabesi altında bulunan.

(**YÂ RAKİYBÜ** ism-i celilini, kendisinin, evlât ve ıyalinin ve malının üzerine yedi kerre okuyanlar, Allahın amanında olurlar.)

اَلْمُجِيبُ جَلَّ شَانُهُ

El Müclybü Celle Şanühu

Kendine yalvaranların isteklerini veren.

(**YÂ MÜCİYBÜ** ism-i celiline devam edenlerin duaları müstecap olur.)

اَلْوَاسِعُ جَلَّ شَانُهُ

El Vâsiü Celle Şanühu

Geniş ve müsâadekâr.

(**YÂ VÂSİÜ** ism-i celilini rızıkları dar olanlar okurlarsa kendilerine rızık kapıları açılır.)

اَلْحَكِيمُ جَلَّ شَانُهُ

El Hakiymü Cel'e Şanühu

Buyrukları ve bütün işleri hikmetli.

(**YÂ HAKİYMÜ** ism-i celilini, devamlı olarak okuyanların bütün işleri dilediklcri gibi olur.)

اَلْوَدُودُ جَلَّ شَانُهُ

El Vedûdü Celle Şanühu

İyi kullarını seven, onları rahmet ve rızasına erdiren, yahut sevilmeye ve dostluğu kazanılmağa biricik lâyık olan.

(**YÂ VEDÛDÜ** ism-i celilini, aralarında anlaşmazlık bulunan iki kişiden biri, diğerinin üzerine 1000 kerre okuduğu bir yemeği yedirirse, derhal anlaşırlar.)

اَلْمَجِيدُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Meciydü Celle Celâluhu

Şanı büyük ve yüksek.

(**YÂ MECİYDÜ** ism-i celiline devam edenler, ululukta daim olur.)

اَلْبَاعِثُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Ba'isü Celle Celâluhu

Ölüleri diriltip kabirlerinden çıkaran.

(**YÂ BÂ'İSÜ** ism-i celiline devam edenlerde Allah korkusu galip olur.)

اَلشَّهِيدُ جَلَّ جَلَالُهُ

Eş Şehiydü Celle Celâluhu

Her zaman ve her yerde hâzır ve nâzır.

(**YÂ ŞEHİYDÜ** ism-i celilini, kendisine itaat etmeyen oğlu üzerine okuyanların evlâdı söz dinler hale gelir.)

اَلْحَقُّ جَلَّ جَلَالُهُ

El Hakku Celle Celâluhu

Varlığı hiç değişmeden duran.

(**YÂ HAKKU** ism-i celilini, bir şeyini kaybeden okursa kaybını bulur.)

اَلْوَكِيلُ جَلَّ شَانُهُ

El Vekiylu Celle Şanühu

İşlerini yoluyla kendisine bırakanların işini düzeltip onların yapabileceğinden daha iyi temin eden.

(YÂ VEKİYLÜ ism-i celilini sudan, ateşten veya herhangi bir şeyden korkan devamlı okursa, Allahu teâlânın amanında olur.)

اَلْقَوِيُّ جَلَّ شَانُهُ

El Kavlyyü Celle Şanühu

Pek güçlü.

(YÂ KAVİYYÜ ism-i celilini, def'ine kadir olamadığı düşmanlarını niyet ederek okuyan, onların şerlerinden emin olur.)

اَلْمَتِينُ جَلَّ شَانُهُ

El Metiynü Celle Şanühu

Çok sağlam.

(YÂ METİYNÜ ism-i celilini okumaya devam edenlerin bütün çetin işleri kolaylaşır.)

اَلْوَلِيُّ جَلَّ شَانُهُ

El Veliyyü Celle Şanühu

İyi kullarına dost.

(YÂ VELİYYÜ ism-i celiline devam edenlerin, VELİYULLAH olacakları umulur.)

اَلْحَمِيدُ جَلَّ شَانُهُ

El Hamiydü Celle Şanühu

Ancak kendisine hamd ü senâ olunan, bütün varlığın diliyle biricik öğülen.

(YÂ HAMİYDÜ ism-i celiline devam edenler, halk arasında sevilen ve övülen bir kimse olurlar.)

اَلْمُحْصِى جَلَّ شَانُهُ

El Muhsî Celle Şanûhu

Nâmütenahi de olsa bir bir her şeyin sayısını bilen.

(**YÂ MUHSİ** ism-i celilini kıyamet hesabından korkanlar 1000 kerre okurlarsa, hesap vermeleri kolaylaşır.)

اَلْمُبْدِى جَلَّ شَانُهُ

El Mübdi'ü Celle Şanühu

Mahlûkatı maddesiz ve örneksiz olarak ilk baştan yaratan.

(**YÂ MÜBDİ'Ü** ism-i celili, çocuğunu düşürmesinden korkulan bir kadına okunursa, her türlü gebelik tehlikelerinden kurtulur.)

اَلْمُعِيدُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Mu'iydü Celle Celâluhu

Yaratılmışları yok ettikten sonra tekrar yaratan.

(**YÂ MU'İYDÜ** ism-i celili, ev halkından birisinin seferden sâlimen dönmesi için 70 kerre okunursa, dilekleri yerine gelir.)

اَلْمُحْيِى جَلَّ جَلَالُهُ

El Muhyî Celle Celâluhu

Can bağışlayan, sağlık veren, dirilten.

(**YÂ MUHYİ** ism-i celilini ağır bir zahmete uğrayanlar her gün yedi kerre okurlarsa kısa zamanda kurtulurlar.)

اَلْمُمِيتُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Mümiytü Celle Celâluhu

Canlı bir mahlûkun ölümünü yaratan.

(**YÂ MÜMİYTÜ** ism-i celilini, düşmanının helâki için okuyanların maksatları hâsıl olur.)

اَلْحَيُّ جَلَّ جَلَالُهُ

El Hayyü Celle Celâluhu

Diri, her şeyi bilen ve her şeye gücü yeten.

(**YÂ HAYYÜ** ism-i celiline devam edenler, uzun ömürlü olurlar.)

اَلْقَيُّوْمُ جَلَّ شَانُهُ

El Kayyümü Celle Şanühu

Gökleri, yeri ve her şeyi tutan.

(**YÂ KAYYÛMÜ** ism-i celiline devam edenler gaflete düşmezler.)

اَلْوَاجِدُ جَلَّ شَانُهُ

El Vâcidü Celle Şanühu

İstediğini istediği vakit bulan.

(**YÂ VÂCİDÜ** ism-i celiline devam edenler kalp zenginliğine mazhar olurlar.)

اَلْمَاجِدُ جَلَّ شَانُهُ

El Mâcidü Celle Şanühu

Kadrü şânı büyük, Kerem ve semâhati bol.

(**YÂ MÂCİDÜ** ism-i celiline devam edenin gönlünde nur belirir.)

اَلْوَاحِدُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Vâhidü Celle Celâluhu

Tek, zâtında, sıfatlarında, işlerinde, isimlerinde, hükümlerinde aslâ şeriki veya benzeri bulunmayan.

(YÂ VÂHİDÜ ism-i celilini, tenhada çok okuyanlar, korku ve evhamdan emin olurlar.)

اَلْاَحَدُ جَلَّ شَانُهُ

El Ahadü Celle Şanühu

Allah birdir.

(YÂ AHADÜ ism-i celilini 1000 kerre okuyanlara bâtın hallerine dair bazı hususlar açılır.)

اَلصَّمَدُ جَلَّ شَانُهُ

Es Samedü Celle Şanühu

Hâcetlerin bitirilmesi, ıztırapların giderilmesi için tek merci.

(YÂ SAMEDÜ ism-i celilini çok okuyanların bütün ihtiyaçlarını Allahu teâlâ karşılar, herkes ona muhtaç olur.)

اَلْقَادِرُ جَلَّ شَانُهُ

El Kaadirü Celle Şanühu

İstediğini, istediği gibi yapmağa gücü yeten.

(YÂ KAADİRÜ ism-i celilini çok okuyanların bütün dilekleri hâsıl olur.)

اَلْمُقْتَدِرُ جَلَّ شَانُهُ

El Muktedirü Celle Şanühu

Kuvvet ve kudret sahipleri üzerinde de istediği gibi tasarruf eden.

(YÂ MUKTEDİRÜ ism-i celilini çok okuyanlar, gaflet uykusundan uyanır.)

اَلْمُقَدِّمُ جَلَّ شَانُهُ

El Mukaddimü Celle Şanühu

İstediğini ileri geçiren, öne alan.

(YÂ MUKADDİMÜ ism-i celilini savaş alanında veya korkulacak bir yerde okuyanlara hiç bir zarar gelmez.)

اَلْمُؤَخِّرُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Mu'ahhirü Celle Celâluhu

İstediğini geri koyan, arkaya bırakan.

(YÂ MU'AHHİRÜ ism-i celilini günde 100 kerre okuyanların gönüllerinde Allah sevgisinden gayrı hiç bir sevgi karar tutmaz.)

اَلْاَوَّلُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Evvelü Celle Celâluhu

İlk.

(YÂ EVVELÜ ism-i celilini, evlât sahibi olmak veya seferdeki yakinine kavuşmak isteyen, 40 cuma günü 1000 kerre okursa dileği hâsıl olur.)

اَلْآخِرُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Âhirü Celle Celâluhu

Son.

(YÂ ÂHİRÜ ism-i celilini çok okuyanın âkıbeti hayır olur.)

اَلظَّاهِرُ جَلَّ شَانُهُ

Ez Zâhirü Celle Şanühu

Aşikâr.

(YÂ ZÂHİRÜ ism-i celilini, cuma namazlarından sonra 15 kerre okuyanların bâtınları nurlanır.)

اَلْبَاطِنُ جَلَّ شَانُهُ

El Bâtınü Celle Şanühu

Gizli.

(YÂ BÂTINÜ ism-i celilini günde üç kerre okuyanlar eşyanın hakikatine vâkıf olurlar.)

اَلْوَالِي جَلَّ شَانُهُ

El Vâliy Celle Şanühu

Bu muazzam kâinatı ve her an olup biten hâdisatı tek başına tedbir ve idare eden.

(YÂ VÂLİY ism-i celilini, evleri üzerine okuyanların meskenleri her türlü tehlikeden masun olur.)

اَلْمُتَعَالِي جَلَّ جَلَالُهُ

El Müte'aliy Celle Celâluhu

Yaratılmışlar hakkında aklın mümkün gördüğü her şeyden, her hâl ve tavırda pek yüce.

(YÂ MÜTE'ÂLİY ism-i celilini çok okuyanlar, Allahu teâlânın ihsanlarına mazhar olurlar.)

اَلْبَرُّ جَلَّ جَلَالُهُ

El Berrü Celle Celâluhu

Kulları hakkında müsait bulunan, iyiliği ve bahşişi çok olan.

(YÂ BERRÜ ism-i celilini çocuğunun üstüne okuyanların yavruları her türlü belâlardan emin olur.)

اَلتَّوَّابُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Tevvâbü Celle Celâluhu

Tevbeleri kabul edip, günahları bağışlayan.

(YÂ TEVVÂBÜ ism-i celilini çok okuyanların tövbeleri kabul buyurulur.)

اَلْمُنْتَقِمْ جَلَّ جَلَالُهُ

El Müntekimü Celle Celâluhu

Suçluları adaleti ile müstehâk oldukları cezaya çarpan.

(YÂ MÜNTEKIMÜ ismini çok okuyanlar düşmanlarına galip olur.)

اَلْعَفُوُّ جَلَّ جَلَالُهُ

El Afüvvü Celle Celâluhu

Affı çok.

(YÂ AFÜVVÜ ism-i celilini çok okuyanların bütün günahları affolunur.)

اَلرَّؤُفُ جَلَّ جَلَالُهُ

El Ra'ufü Celle Celâluhu

Pek re'fetli.

(YÂ RA'UFÜ ism-i celilini çok okuyan çok nimet sahibi olur.)

اَلْمَالِكُ الْمُلْكِ جَلَّ جَلَالُهُ

Mâlikül Mülki Celle Şanühu

Mülkün ebedî sahibi.

(YÂ MÂLİK-ÜL-MÜLKİ ismini çok okuyan halk arasında aziz olur.)

ذُوالْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ جَلَّ شَانُهُ

Zül Celâli vel-Ikrâmi Celle Şanühu

Hem büyüklük sâhibi hem fazl'ı kerem sahibi.

(**YÂ ZÜL-CELÂLİ VEL-İKRÂMİ** ism-i celilini çok okuyanlar zengin olurlar.)

اَلْمُقْسِطُ جَلَّ شَانُهُ

El Muksitü Celle Şanühu

Bütün işlerini denk ve birbirine uygun ve yerli yerinde yapan.

(**YÂ MUKSİTÜ** ism-i celiline devam eden, şeytan şerrinden emin olur.)

اَلْجَامِعُ جَلَّ شَانُهُ

El Câmi'ü Celle Şanühu

İstediğini, istediği zaman istediği yerde toplayan.

(**YÂ CÂMİ'Ü** ism-i celilini okuyan kaybını çabuk bulur.)

اَلْغَنِيُّ جَلَّ شَانُهُ

El Ganiyyü Celle Şanühu

Çok zengin ve her şeyden müstağni.

(**YÂ GANİYYÜ** ism-i celiline devam edenin gözü tok olur.)

اَلْمُغْنِي جَلَّ شَانُهُ

El Muğniy Celle Şanühu

İstediğini zengin eden.

(**YÂ MUĞNİY** ism-i celili, her defasında 10 kerre olmak üzere on cuma okuyan kimseye muhtaç olmaz.)

اَلْمَانِعُ جَلَّ شَانُهُ

El Mâni'ü Celle Şanühu

Bir şeyin meydana gelmesine müsaade etmeyen.

(**YÂ MÂNİ'Ü** ism-i celiline devam edenler, evlilik hayatında dirlik düzenlik içinde yaşarlar.)

اَلضَّارُّ جَلَّ شَانُهُ

Ed Dârrü Celle Şanühu

Elem ve mazarrat verici şeyler yaratan.

(**YÂ DÂRRÜ** ism-i celilini, aşağı mertebeye düşenler cuma geceleri okurlarsa rütbeleri yükselir.)

اَلنَّافِعُ جَلَّ شَانُهُ

En Nâfi'u Celle Şanühu

Hayr ve menfaat verici şeyler yaratan.

(**YÂ NÂFİ'U** ism-i celilini dört gün müddetle her gün gücü yettiği kadar okuyanlara, hiç bir zarar ve elem erişmez.)

اَلنُّوْرُ جَلَّ شَانُهُ

En Nûru Celle Şanühu

Âlemleri nurlandıran, istediği simâlara, zihinlere ve gönüllere nur yağdıran.

(**YÂ NÛRU** ism-i celilini okuyanların bâtınları nurlanır.)

اَلْهَادِى جَلَّ شَانُهُ

El Hâdiy Celle Şanühu

Hidâyet yaratan istediği, kulunu hayırlı ve kârlı yollara muvaffak kılan, muradına erdiren.

(**YÂ HÂDİY** ism-i celilini okuyanlarda mârifet hâsıl olur.)

اَلْبَدِيعُ جَلَّ شَانُهُ

El Bediy'u Celle Şanühu

Örneksiz, misâlsiz, acîp ve hayret verici âlemler icâd eden.
(**YÂ BEDİY'U** ism-i celilini **Yâ Bediy us-semavati vel-ard** şeklinde 70 kerre okuyanların bütün zor işleri kolaylaşır.)

اَلْبَاقِي جَلَّ جَلَالُهُ

El Bâkiy Celle Celâluhu

Varlığının sonu olmayan.
(**YÂ BÂKİY** ism-i celilini güneş doğmadan 100 kerre okuyana ömrü boyunca hiç bir felâket gelmez ve âhirette de yarlıganır.)

اَلْوَارِثُ جَلَّ شَانُهُ

El Vârisü Celle Şanühu

Servetlerin geçici sâhipleri, elleri boş olarak yokluğa döndükten sonra varlığı devam eden, servetlerin hakiki sahibi.
(**YÂ VÂRİSÜ** ism-i celilini çok okuyanlar uzun ömürlü olur.)

اَلرَّشِيدُ جَلَّ شَانُهُ

Er Reşiydü Celle Şanühu

Bütün işleri ezelî takdirine göre yürütüp, dosdoğru ve bir nizam ve hikmet üzere âkıbetine ulaştıran.
(**YÂ REŞİYDÜ** ism-i celilini akşam namazı ile yatsı namazı arasında 1000 kerre okuyanların zor ve karanlık işleri düzelir.)

اَلصَّبُورُ جَلَّ شَانُهُ

Es Sâbûru Celle Şanühu

Çok sabırlı.

(**YÂ SÂBÛRU** ism-i celilini bir derde veya karışık bir işe düşen 3000 kerre okursa kurtulur.)

Dua edildiğinde, Esmâ-ül-hüsnâ ile dua edecek olursak; dualarımızın indi ilâhide kabul olunacağı muhakkaktır. Zira, Cenab-ı Hak celle celâluhu: **(Bana, bu isimlerimle dua ediniz.)** buyurmuştur.

Allah'a hiç kimse galip gelemez. Allah, her şeye galiptir ve kâfidir. Dua edenin duasını işitir, kalblerden geçen bütün düşüncelere vakıftır.

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٣﴾

«Ve esirrü kavleküm evicheru bih innehu aliymün bi-zat-is-sudur.»

Mülk — 13

Mânayı münifi: **Sözlerinizi gizli tutsanız da, açıkça söyleseniz de Allahü teâlâ için aynıdır. Çünkü o, kalblerinizdekini hakkı ile bilir.**

Mülk O'nundur, bütün hamd-ü-senâlar O'na mahsustur. Öldürür, diriltir. O, ölmez. Haydır ve diridir. Ebedîdir, daimdir,, bâkidir. Hayır, O'nun yed-i-kudretindedir. Her şeye kadirdir, her şey O'na dönecektir.

Gökler ve yerler arasında bilinen ve bilinmeyen âlemler O'nundur. Mukaddes ve mübarek zatı, hiçbir şeye benzemez. Benzemek ve benzetmekten münezzeh ve mutahhardır.

Allah'lığına âyetleri şahittir. San'atı, birliğine delildir:

Birdir Allah, şeriki yoktur,
Kul hüvallâhü ahad, bi-şektir.
Şâhid-i-âdilken kâinatı
Birliğine şek eden eşşektir.

Ey Allaha talip, ey Cemale ragıp olan âşık-ı-sâdık:

Dünyada her nereye bakarsak, o gördüğümüz şeye karşı dört soru akla gelir:

1. Neden yapıldı?
2. Ne biçimde yapıldı?
3. Ne için yapıldı?
4. Kim yaptı?

Bu soruları cevaplandırmak için düşünürüz, araştırırız, bulamazsak bilene sorarız, kafa yorarız. Meselâ, önümüzde bir saat var ve bize soruyorlar:

— Neden yapıldı?

— Madenden.

— Ne biçimde yapıldı?

— Daire şeklinde, yuvarlak.

— Ne için yapıldı?

— Vaktimizi bilmek için.

— Kim yaptı?

— Bilmem, görmedim.

Saati gördün, şeklini ve neden yapıldığını öğrendin, ne için yapıldığını da bildin, ama yapanı görmedin diye bu saati imâl eden ustayı inkâr mı edeceksin? Etsen bile, bu inkârın akl-ı-selim ile bağdaşır mı?

HİKÂYE

Ârabinin birisine, Cenab-ı Hakkın varlığını sordular. Şu cevabı verdi:

— Kum üstünde, bir devenin ayak izini görüyoruz. Bıraktığı bu izlerden, oradan bir devenin veya ona benzer herhangi bir diğer hayvanın geçtiğini anlıyoruz da, görebildiğimiz kadar gökyüzünü, yıldızları, dağları, çölleri, denizleri yaratan bunca eserleri gözlerimizin önünde iken, bütün bunların da bir yaradanı olduğunu neden idrâk edemiyoruz? Bunları görüp, bildiği halde; yaratanı bilmeyene, onun varlığını, birliğini, kudret ve kuvvetini inkâr edene insan denilir mi?

Madem ki ben varım; o halde beni de var eden bir kuvvet ve kudret sahibi vardır diyen kişi, Hakkın varlığına; vücudunun bürhan olduğunu idrâk etmiş demektir. Çünkü, hiçbir şey kendi kendisine olmaz. Mutlaka onun bir yapıcısı vardır. O da, şeksiz ve şüphesiz Allahü teâlâdır.

Kâinatta her şey, ama her şey Hakkın varlığına şâhid-i âdildir. Akıllara hayret ve durgunluk veren şu âyeti, hep birlikte gözden geçirelim:

Birincisi; gökyüzüdür. Güneşi, ayı, yıldızları ve daha göremediğimiz, bilemediğimiz diğer varlıkları ile enginleşen o muhteşem gökyüzünü bir düşününüz. Düşününüz ki, insanoğlu, en yakını olan aya bile henüz nüfuz edememiştir. Buna karşılık, güneş doğuyor, batıyor, ay çıkıyor, kayboluyor. Gündüzler gece, geceler gündüz oluyor. Aylar, mevsimler değişiyor ve bütün bunlar şaşmadan, şaşırmadan tam ve mutlak bir intizam içinde yüzyıllardır aynı düzen içinde cereyan ediyor. Bütün bunları görüyoruz ve biliyoruz. Yapanı göremiyorsak inkâr mı edelim?

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَّرَهُ مَنَازِلَ
لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَٰلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ
يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝ إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ

«Hüvellezi caaleşşemse ziyaen velkamere nûren ve kadderehu menâzile li-ta'lemû adedes-sîniyne vel-hisabe ma halakallâhu zâlike illâ bilhak. Yufassilul-âyati li-kavmin yâ'lemun.»
Yunus —5 - 6

Mânayı münifi: **Güneşe ziya, aya nur veren, yılların sayısını, ayların, günlerin, her vaktin hesabını bilmeniz için aya nice menziller tâyin ve takdir eden o Allah'tır. Allah, bunların her birini ve her şeyi yerli yerinde yaratmıştır. Allah, kendi kudret ve kuvvetini bilen kavimler için, âyetlerini böylece beyan eder. Gece ile gündüzün gelip gitmesinde, Allah'ın göklerde ve yerlerde yarattığı her bir şeyde, Allah'ı bilip tanıyanlar ve ondan korkanlar için kudreti ilâhisine ait bir takım âyat-ı beyyinat ile ibretler vardır.**

İkinci âyat; dünyamızı, yeryüzünü gözlerinizin önüne getiriniz. Dağları, denizleri, çölleri, gölleri, ağaçları, kurtları, kuşları, insanları, vahşî veya ehli hayvanları, sebzeleri, meyveleri,

çiçekleri, sözün kısası yeraltında ve yer üstünde hâlâ adlarını bilmediğimiz, renklerini, kokularını duymadığımız bütün ni'metleriyle şu koca dünyaya bakınız. Koskoca bir fil, beş yaşında bir Hintli çocuğun elinde kös kös gidiyor. Bir sürü **manda,** on yaşında bir çocuğun eli altında istenilen yere ve yöne götürebilecek kadar zelil olmuş. Bu yaratıkları görüyoruz da, yapanı ve yaratanı görmedik diye inkâr mı edelim?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُم مِّمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ ﴿٧١﴾ وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٧٢﴾ وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

«Evelem yerev ennâ halâkna lehüm mimmâ amilet eydiynâ en'amen fehüm **leha mâlikûn ve zallelnaha lehüm feminhâ rekûbühüm ve minhâ** ye'kûlûn ve **lehüm fiyha menafi'u ve meşâribu efelâ yeşkûrûn.»**

Yâsin — 71, 72, 73

Mânayı münifi: **Onlar, görmüyorlar mı ki bizzat kudretimizle kendileri için bir takım hayvanlar yarattık da onlara sahip oldular. Bu hayvanları onların ellerinde zelil kıldık. İşte onların bir kısmı binek hayvanlarıdır. Onlara binerler. Bir kısmının da etinden yerler, sütünden de faydalanırlar. O hayvanlardan başka şekilde de faydalanırlar. Bütün bu ni'metlerime şükretmezler mi?**

Üçüncü âyatı: Kendimizi bir yoklayalım. Ne **kadar güzel** yaradılmışız. Gözümüz görüyor, kulak işitiyor, el tutuyor, ayak yürüyor. Akıl ve idrâk vermiş, sanatları yapmak için âza vermiş. Meşhur bir heykeltıraş veyahut ressamın yaptığı bir resme veya bir heykele baktığımızda, heykeli görünce heykeltıraşın nasıl bir sanatkâr olduğunu her ne kadar o sanatkârı görmesek de takdir ediyor ve inkâr etmemize imkân olmadığını anlıyoruz, o heykeli yapan ustaya o vücudu veren o aklı, o istidadı ve elleri ve parmakları vereni görmesek inkâr etmemiz mi lâzım gelecek?

İnkâr edenler; hakkı değil, kendilerini inkâr etmiş olur-

lar. Âkil olan kimseler bir zerreden hakka vasıl olurlar. İnkâr değil, ikrar ederler, hayretle bu ilâhî sanatı seyrederler. Zaten münkirin inkârı da hakkın varlığını ispattır. Yok, yok olunca var çıkar.

Mü'min, îmanının mükâfatını dünya ve âhirette görür, münkir de inkârının cezasını dünya ve âhirette bulur. Bunun, birincisine âyâtı âfâkiye, ikincisine âyâtı Süfliye, üçüncüsüne âyâtı Nefsiye derler. Allah Kur'an-ı Kerim'inde:

أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾
وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾
وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾ فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾

«Efelâ yenzurûne ilel ibili keyfe hulikat ve ilessemâi keyfe rufiat ve ilel cibâli keyfe nusibet ve ilelardı keyfe sutihat, fezekkir innemâ ente mûzekkir.»

Câsiye — 17, 18, 19, 20, 21

«Deve nasıl hâlk olundu, sema nasıl ref olundu, dağlar nasıl yüceldiler, arz nasıl döşendi, görmüyorlar mı?» diyor. **«Göz verdim, baksınlar ve görsünler. Bunları onlara hatırlat, çünkü sen ancak bir hatırlatıcısın.»**

Görsünler de, benim kudretimi temâşa etsinler. Bana îman edip selâmet ve saadet bulsunlar. Burada, benim kudretimi görmeyen bakar gözlü âmâlar, yarın benim cennât ve cemâlimi göremeyecek ve gözleri âmâ olarak haşr olacaklardır.

Bir göz ki olmaya ibret onun nazarında,
Ol düşmanıdır, sahibinin baş üzerinde.

Hazreti Resûl-i Ekrem efendimiz, «Bir saatlik tefekkür, altmış senelik nafile ibadetten hayırlıdır» buyurmuştur. Bir saat, altmış dakika tefekkürle bir dakika, bir sene ibadet yerine geçiyor. Tefekkür de ibadetin en yücesidir. Tefekkürde âyât ile hakkı bulacağımız ve o muhteşem ve muazzam varlık karşısında yapılacak secde ve rükû kaç senelik ibadet yerine gececeğini, ey okuyucu senin idrâkine terk ederim.

Sıddık-ı Ekber Eba Bekir radıyallahu anh: «Bir eşyadan evvel, o şeyde ben Allahın kudretini görürüm.» buyurdu.

Dördüncü âyâtı: Tenziliyyedir. Kur'an-ı Mübîn ile Zâtı ilâhiyesi malûm olur.

Kur'an-ı Kerim öyle bir kitaptır ki; yaş ve kuru, evvel ve âhir, zâhir ve bâtın, onda cem' olmuştur. Bu kitab-ı kerîmin en kısa sûresinin bir misalini getirmekten bütün mahlûkat âcizdir. Bu hitâb, fâhri risâlet zamanında yaşamış, şiir kudreti çok yüce şairlere karşı olduğu gibi, kıyamete kadar gelecek bütün şairlere de aynı hitap vârittir ve nasıl o şairler bunun benzerini getiremedilerse, şimdiden sonra da getiremeyeceklerdir. İlimlere mevzu veren, san'atlara model, kudret ve kuvvet-i ilâhiyyeyi beyan eden bir nûrdur. Kalbe şifâ, ruha gıdadır. Mü'mine ise aynen şifâdır. Öyle ise, Kur'an'ı oku, anla, tefekkür et.

Şimdi Allahın âyetlerini oku ve bil, ona secde et. Evvel o, kadim, evvelî ve âhiri olmayan o, kerim o, gânî o, mâbud o! Yoktuk, var etti. Seni insan hâlk etti. Akıl ve anlamak verdi, duyurdu. Göz verdi, gösterdi. Çıplaktık, giydirdi. El verdi tutturdu, ayak verdi yürüttü. Ölüydük diriltti. Yine öldürecek. İnkâr eden var mı?

Ondan korkmayacak mısın? Onu sevmeyecek misin? Ona secde etmeyecek misin? Bir sigara verene teşşekür ediyorsun da, o sigarayı almak için sana eli verene şükür yok mu? Takkeyi verene teşekkür var da, takkeyi giyeceğin başı verene şükür yok mu?

Haceti dünya için, sen varırsın yüz yere.
Haceti ukba için, hiç komazsın yüz yere.

Gel! Tenbelliği bırak, inkârı terk et! Rütbene masana, kasana varlığına güvenme! Hakkı bil, Hakkı bul, Haktan ol! Ona bütün kalbin ve kalbin ve fikrin ile secde et! Yakında ona döneceksin, îmânının nûruna göre onu göreceksin.

Yârab; Cennet evine girenlerden eyle bizi.
Oradan Cemalini görenlerden eyle bizi.

Bu dünya âleminde, Allahı baş gözüyle görmek mümkün değildir. Görmek dilersek göremez miyiz? Göremeyiz! Zira Za-

tullâhı idrâk ve ihata mümkün değildir. Bilâkis Künhü İlâhîyeyi idrâk ve ihata edememek idrâktir.

İdrâki meali bu küçük akla gerekmez.
Zira bu terazi bu kadar sıkleti çekmez.

Denizde bulunan küçük balıklar, büyük balığın başına toplanmışlar, derya varmış, bize göster demişler. Büyük balık bu suale karşı cevaben deryadan harice çıkalım da deryayı seyredelim demiş. Anla!

Ol mahîler ki derya içinde olup deryayı bilmezler.

LÂ İLÂHE İLLÂLLAH

Gece gündüz diyelim
Lâ ilâhe illâllah
Kalbten pası silelim
Lâ ilâhe illâllah

Zikrin budur ulusu
Lâ ilâhe illâllah
Sözün budur doğrusu
Lâ ilâhe illâllah

Cennetin hem miftahı
Durma zikret fettahı
Enbiyalar meddahı
Lâ ilâhe illâllah

Ateşi gülzâr eden
Şeytanı bîzar eden
Âşıkı didar eden
Lâ ilâhe illâllah

Dervişin dermanıdır
Mü'minin îmanıdır
Âşıkın burhanıdır
Lâ ilâhe illâllah

Mevlâmızın adıdır
Ağzımızın tadıdır
Kalbimizin yâdıdır.
Lâ ilâhe illâllah

Dört kitabın özünde
Âşıkların sözünde
Muhammedin yüzünde
Lâ ilâhe illâllah

Aşkî'nin budur sözü
Geceler hem gündüzü
Allahın tatlı sözü
Lâ ilâhe illâllah

ALLAH-Ü ZÜLCELÂL'İN SABİT OLAN SIFATLARI:

1 — HAYAT. Diri olmak, ebedî olmak, varlığına zeval erişememek.
2 — İLİM. Allah her şeyi bilicidir, Onun bilmediği yoktur.
3 — SEM'İ. Allah işiticidir, O'nun işitmediği, duymadığı hiç bir şey olamaz.

4 — BASAR. Allah görücüdür. Görmediği hiçbir şey yoktur.
5 — İRADET. Allah dilediğini yapar.
6 — KUDRET. Cenabı Hakkın gücünün yetmiyeceği hiçbir şey yoktur. Her emrinde galiptir.
7 — KELÂM. Allah söyleyicidir. Bizim gibi harf ve seda ile söylemez.
8 — TEKVİN. Allah bütün mevcudatı, cümle mahlûkatı yaratmıştır ve yaratıcıdır. Dilerse yıkar. O'nun emrine bir şey muhalefet edemez.

HAZRETî ALLAH'IN ZÂTİ SIFATLARI İSE ŞUNLARDIR:

1 — VÜCUT: Allah vardır.
2 — KIDEM: Evveli yoktur. Evvel O'dur.
3 — BEKA: Âhiri yoktur. Âhir O'dur.
4 — VAHDANİYYET: Zatta vahit, Sıfatta Ahâddir. Naziri yoktur.
5 — MUHALEFETÜNİL HAVÂDİS: Bir şeye benzemez, hiçbir şey de O'na benzemez.
6 — KIYAM Bİ NEFSİHİ: Mekâna muhtaç değildir. Mekân ona muhtaçtır.

Ey okuyucu; bunları ezberle!

İMÂNIN ŞARTLARI VE BEKASINA SEBEB OLAN SIFATLARI:

GAİBE ÎMÂN ETMEK:

Dinde ve îmânda ihsan sahibi olanlar için gaib yoktur. Hazreti Ali kerremallâhü veche: «Görmediğim Rabbe ibadet etmem» buyurmuşlardır. Cennet ve Cehennem, âhiret ve kabir ve buna mümasil şeyler bizim için gaibdir. Gören için gaib diye bir şey yoktur. Zira âhirette ne var ise, dünyada onun bir misli, bir benzeri bulunmaktadır. İbret nazarı ile nazar edersen görürsün. Meselâ bir misâl verelim:

Dünya yüzünde hükûmetler vardır ve her hükûmetin de bir kanunu vardır. Bu kâinat, hükûmeti ilâhiyedir. Onun da kanunu vardır. Her hükûmet, kendi kanununu çiğneyeni mahkûm eder ve ceza evine gönderir. Hükûmeti ilâhiyenin kanu-

nunu çiğneyeni de, Hak affetmezse Cehennemine gönderir. Âhiretteki Cehenneme misâl, dünyadaki hapisanedir. Hakka misâl hâkimdir. Adaleti tecelli ettiren dünya hâkimi hükmünde aldanabilir, fakat Hâkimi Mutlak yanılmaz. Hükmünde âdildir. Adliyle hükmeder. Her muhakemede bir savcı bulunur. Hakkın savcısı Peygamberdir. Mahkûmu hapisaneye gönderen jandarmalar, meleklere misaldir. Hapisane müdürü vardır. Cehennemin müdürü, Mâlik denilen meleğin misalidir. Cehennemde zebâniler vardır, dünya hapisanelerindeki gardiyanlar onların misalidir. Yapılan suça göre hapisanelerde bulunan mahkûmları hücrelere taksim ederler, azgınları zindana koyup, zincire vururlar. Hakkın cehenneminde de suçluları, suçlarına göre yerlerine, hücrelerine kapatırlar. Azgınları, zâlimleri, münkinleri zincire vururlar. Allahü sübhanehu ve teâlâ, kendisine ve habibine riayet etmeyen ve kanun-u rabbanî olan Kur'an-ı Kerimin ahkâmını çiğneyen kâfirlerin göreceği ve tadacağı azâbı şu âyet-i celîle ile haber vermektedir:

مَآ اَغْنٰى عَنِّيْ مَالِيَهْ ۝٢٨ هَلَكَ عَنِّيْ سُلْطَانِيَهْ ۝٢٩ خُذُوْهُ فَغُلُّوْهُ ۝٣٠ ثُمَّ
الْجَحِيْمَ صَلُّوْهُ ۝٣١ ثُمَّ فِيْ سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُوْنَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوْهُ
۝٣٢ اِنَّهٗ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ الْعَظِيْمِ ۝٣٣ وَلَا يَحُضُّ عَلٰى طَعَامِ
الْمِسْكِيْنِ ۝٣٤ فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هٰهُنَا حَمِيْمٌ ۝٣٥ وَّلَا طَعَامٌ اِلَّا
مِنْ غِسْلِيْنٍ ۝٣٦ لَّا يَاْكُلُهٗٓ اِلَّا الْخَاطِـُٔوْنَ ۝٣٧ فَلَآ اُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُوْنَ ۝٣٨
وَمَا لَا تُبْصِرُوْنَ ۝٣٩ اِنَّهٗ لَقَوْلُ رَسُوْلٍ كَرِيْمٍ ۝٤٠ وَّمَا هُوَ بِقَوْلِ
شَاعِرٍ قَلِيْلًا مَّا تُؤْمِنُوْنَ ۝٤١

«Ve emma men ûtiye kitabehu bi-şimalihi feyekulü ya leyteniy lem ûte kitabiyeh ve lem edri mâ hisabiyeh yâ leytaha kânetil kadiyeh mâ agnâ anniy mâliyeh heleke anniy suitaniyeh hûzuhu fegûlluhu sümmel-cahiyme sallûhu sümme fiy silsiletin zer'uha seb'ûne zira'an feslûkûhu innehû kâne lâ yü'minü billâhil-aziymi velâ yehuddü alâ team-il-miskin feleyse lehül-yevme hâhüna hamiymün ve lâ taamün illâ min gıslıyn lâ ye'kûluhû illel-hâtı'un' Felâ uksimu bimâ tubsirune ve mâ lâ tubsirune innehu lekavlü resûliyn keriym ve mâ hüve bi-kavli sâ'irin kaliylen mâ tü'minune ve lâ bi-kavli kâhiyn kaliylen mâ tezekkerûn tenziylün min rabbil-âlemiyn.»

El-Hakka — 25-43

Meal-i kerimi: Allahu sübhanehu ve teâlâ, kâfirlerin başına gelecek olan azâbı şu âyetleriyle beyan buyurmaktadır: **Amel defterleri sol eline verilecek kâfire gelince; o da şöyle sızlanacak: Keşke amel defterim bana verilmeseydi. Keşke hesabımın ne olduğunu bilemeseydim. Keşke ölüm hayatıma nihayet verseydi de, tekrar dirilmeyip, hayvanlar gibi toprak olsaydım ve bu anı görmeseydim, bu azâbı tadmasaydım. Malım, bana yaramadı. Kudretim, kuvvetim ve saltanatım elimden gitti. Tesirim kalmadı, fakr-u zillet içinde kaldım. Ben, ebediyyen azâb ve zillet içine düştüm.**

Kâfir, bu zillet içinde kıvranırken, cehennem zebanilerine şöyle denecek:

— Onu tutun; boynuna bukağı, kelepçe vurun. Ellerini ve kollarını bağlayın. Yetmiş arşın uzunluğunda zincire vurup, alevli ateşe atın. Cehenneme yuvarlayın. Çünkü, o azamet sahibi Allah'a îmân etmiyordu. Yoksulu ve fakiri doyurmuyor, onları yedirip, içirmek, görüp gözetmek hususunda başkalarını teşvik etmiyordu. Bugün, burada onu da görüp gözetecek bir akrabası, bir dostu veya ahbabı, şefaatçisi bulunmayacaktır. Onun, irinden veya kanlı sulardan başka bir yiyeceği de olmayacaktır. Zira, bu kanlı ve irinli sular, günahkâr kâfirlerin yiyecekleri ve içecekleridir.

Gördüğünüz ve görmediğiniz, bildiğiniz ve bilmediğiniz şeylere yemin ederim ki, bu Kur'an Allah yanında muazzez ve mükerrem bir Resûl'ün, Allah'tan alıp sizlere tebliğ ettiği Hakkın sözüdür. Bu Kur'an, şâir sözü değildir. Bu Kur'an, falcı sözü de değildir. Hiç düşünmüyor musunuz? Bu Kur'an-ı Aziym, bilinen ve bilinmeyen âlemlerin Rabbi ve sizi yoktan var eden Allah tarafından indirilmiştir.

Allah celle celâluhu; bu âyet-i celîlelerle, kâfirlerin cehennemde görecekleri şiddetli âzabı beyan buyurmakta ve diğer bir âyet-i kerimede de:

إِنَّآ أَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ سَلَٰسِلَا۠ وَأَغْلَٰلًا وَسَعِيرًا ﴿٤﴾

«innâ a'tednâ lil-kâfiriyne selasile ve aglanen ve sa'iyra.»

İnsan — 4

Mânayı münifi: **Biz, kâfirler için demir bukağılar ve zincirler ve alevli ateşler hazırladık,** buyurulmaktadır

İşte; Allah'ın nimetlerini yiyen, lûtuflarını gören, fakat buna rağmen Hakkı tanımayan ve ona şirk koşan, O'nun Resûlünü tanımayan, hilkatini unutan, âkıbetini düşünmeyen, nereden gelip, nereye gittiğini sezemeyen, Hakkın kanununu çiğneyen kâfirlerin sonları budur. Tebaası bulunduğu hükümetin kanunlarını dinlemeyerek suç işleyenler, nasıl ki bu suçlarına göre ceza görüyorlarsa; Hakkın kanunlarını çiğneyenler de, yukarıdaki âyetlerde beyan buyurulduğu gibi Hakkın hapishanesinde müstehak olacakları cezaları çekeceklerdir.

Dünyada, kanunları çiğneyip ceza görenler, nasıl ah-ü-zâr ediyorlarsa; Hakkın kanununu çiğneyenler de cehennemde âh-ü-zâr edecekler amma bunun kendilerine hiçbir faydası olmayacaktır. Kaldı ki, dünyada elem ve mihnetlerin bir sonu yoktur. Yukarıda gördüğümüz âyetler, Allah hükümetinin hapishanesi olan cehennemde kâfirlerin çekecekleri azâbın şiddet ve dehşetini açıkça beyan buyurmaktadır. Allah'ın kanunu olan Kur'anın hükümlerini çiğneyenler, onun tek Allah olduğuna inanmayanlar, Hak Resûlü olan Hazreti Muhammed'e îmân etmeyenler, muhakkak bu azâba dûçar olacaklardır. Yeryüzünde, her devletin bir hapishanesi vardır ve suçlular bu hapishanelerde, suçlarının derecesine göre muamele görürler. O halde, dünyada ne varsa, âhiret hayatının nimet ve nikbetlerinin birer nümunesi, misalidir. Görenler, görebilenler için bu pek aşikâr bir gerçektir:

Görenedir, görene.
Köre nedir, köre ne?

Yalnız şu farkla ki, buradaki azâb herşey gibi, fânidir, geçicidir. Burada, bazan adalet aldatılabilir. Orada ise, azâb bâki ve ebedîdir. O mahkemenin mutlâk hâkimi olan Allah aldatılamaz.

İlim, belli başlı üç şubeye ayrılır:
İŞİTMEK,
GÖRMEK,
TATMAK.

Meselâ; güzel yurdumuzda bir Bursa vilâyeti vardır. Bursa'yı gören, bu güzel şehrin güzelliklerini bize ne kadar tarif etse, onu kendi gözlerimizle görmüş gibi olamayız. İçine girmeden, karşıdan görmek bile, bu şehri tanımamıza kâfi gelmez. Mutlaka görmek lâzımdır.

Bazı işitenler, işitmekle kaldılar, göremediler. Bazıları da, hem işittiler, hem de gördüler. Bir kısmı da hem işittiler, hem de gördüler, hem de tattılar.

İşitip de görmeyenin, gaibe îmân etmesi gerektir. Bazı görenin, gaibe îmânına da lüzum kalmadı. Görmedi, gösterildi. Tatmadı, tattırıldı.

Haşr-ü-neşri gördü bunda, nefha-i-sûr olmadan..
Mûtu kable en temûtu sırrını fehmeyleyen,

Cümle gaibi kimse bilmez; Hak teâlâ bilir ve bildikleri kimseler, bildirildiği kadar bilirler.

Mü'minlere lâyık olan evvelâ gaibe îman etmek, Allah'ın emirlerine itaatli olmak, helâl olan şeyleri helâl olarak; haram olan şeyleri haram olarak bilmek, Hakkın emirlerini baş tacı etmektir. Ancak, bu suretle gaibe îman yakin mertebesine gelir ve birçok hakikatler kendiliğinden ortaya çıkar. Yoksa, Hakkın emirlerini kendi nefsine uyduran gaflettedir. Akıllı isen, kendi nefsini Hakkın emirlerine uydur. Daima Allah'tan kork.. Hangi işe başlarsan, Hakkın rızasını gözet ve Allah'ı sev.. Her emrini severek yap.. Men'ettiği herşeyden ondan korkarak kaçın.

Ne kadar günahkâr olsan da, Hakkın rahmetinden ümidini kesme... O, ganiyyül-âlemindir. Affeder, kerem eder, günahları bağışlayıcıdır.

Allahü teâlâ, cümlemizi kendisine kul, Habibine ümmet ve tâbi-i-sünnet eylesin ve şakavetimizi saadete kalbeylesin. Bihürmeti seyyidil-Mürselin.

TEVHİD İLÂHİSİ

Hakkın metin kal' ası
Nûr burcunun balâsı
Zikrullahın alâsı
Lâ ilâhe illâllah..

Dervişlerin maksudu
Âşıkların matlûbu
Zikirlerin mahbubu
Lâ ilâhe illâllah...

Halka-i-zikre otur
Aşk bâdesini doldur
Zikrin efdali budur
Lâ ilâhe illâllah...

Nefsi aşka sevkeyle
Zikri dile zevkeyle
Gel diyelim şevk ile
Lâ ilâhe illâllah...

Tevhid kalbin cilâsı
Siler kalplerden pası
Razı olur Mevlâsı
Lâ ilâhe illâllah...

Âşıkların dermanı
Mü' minlerin fermanı
Hakkın bize ihsanı
Lâ ilâhe illâllah...

Zikreden sultan olur
Nail-i-gufran olur
Ne güzel devran olur
Lâ ilâhe illâllah...

Âşıkın cananıdır
Dertlinin dermanıdır
Mü'minin îmanıdır
Lâ ilâhe illâllah...

Zikreylediğin zaman
Cevap verir Hak hemen
Gönülde kalmaz güman
Lâ ilâhe illâllah...

Müşkiller âsan olur
Nice bir ihsan olur
Zikreden insan olur
Lâ ilâhe illâllah...

Kalpten gamı def'eder
Zikredeni ref'eder
Hakka iletir gider
Lâ ilâhe illâllah...

Tevhide gel tevhide
Tevhid nârı nûr ede
Gönlünü mesrûr ede
Lâ ilâhe illâllah...

Tevhid nârı nûr eder
Harabı mâmur eder
Rizayı Hakka gider
Lâ ilâhe illâllah...

Tevhidde kemal vardır
Âşıka cemal vardır
Fâniye zeval vardır
Lâ ilâhe illâllah...

Tevhid eder dilleri
Nûr olur gönülleri
Şakıdır bülbülleri
Lâ ilâhe illâllah...

Gafletten bidâr olur
Vasıl-ı-didâr olur
Zikreden Hakkı bulur
Lâ ilâhe illâllah...

Kenar durma öyle gel
Hak kelâmın söyle gel
Zikrullaha şöyle gel
Lâ ilâhe illâllah...

Gece gündüz tesbih et
Gönlünü Hakka ilet
Ger dilersen mağfiret
Lâ ilâhe illâllah...

Zikret dağla taş ile
Bu günahkâr baş ile
Dolsun gözün yaş ile
Lâ ilâhe illâllah...

Ayakta dur zikreyle
Otur Hakkı fikreyle
Her nefeste şükreyle
Lâ ilâhe illâllah...

Melekût tevhid eder
Mahlûkat tahmid eder
İns-u-cin temcid eder
Lâ ilâhe illâllah...

Tevhid eden dilleri
Nûr olur gönülleri
Şol cennetin gülleri
Lâ ilâhe illâllah...

Dervişlerin ilk verdi
Gönlü Hakka çevirdi
Zâkiri sevindirdi
Lâ ilâhe illâllah...

Gafil olma erenler
Hakka gönül verenler
Hakikati görenler
Lâ ilâhe illâllah...

Ölmeden önce ölür
Hak ile bile yürür
Cemal-i Hakkı görür
Lâ ilâhe illâllah...

Âteşi gülzar eder
Şeytanı bizâr eder
Vasıl-ı didâr eder
Lâ ilâhe illâllah...

Ak olur hep karalar
Merhem bulur yaralar
Sır perdesin aralar
Lâ ilâhe illâllah...

Evliyanın yüzleri
Nûr-u-Haktır özleri
Daim budur sözleri
Lâ ilâhe illâllah...

Meleklerdir tanıklar
Vuslât bulur yanıklar
Zikreder uyanıklar
Lâ ilâhe illâllah...

Sivâdan uryan olur
Sinesi püryan olur
Didesi giryan olur
Lâ ilâhe illâllah...

Vahdet meyinden içer
Ölmeden evvel göçer
Cennet hullesin biçer
Lâ ilâhe illâllah...

Cebrail'le Mikâil
Tevhid eder iyi bil
Gece gündüz söylegil
Lâ ilâhe illâllah...

Üçler yediler kırklar
Baş eğdi bütün ırklar
Kalktı aradan farklar
Lâ ilâhe illâllah...

Müfettih-el-ebvâptır
Her harfi bin sevaptır
Bu en güzel cevaptır
Lâ ilâhe illâllah...

Zâkirin-i-zâkirat
Budur dervişe hayat
Tevhidle bula necat
Lâ ilâhe illâllah...

Affolur dört bin günah
Hak olur kula penah
Med ile oku gümrah
Lâ ilâhe illâllah...

Yetmiş bin tevhid eden
İmanın tecdid eden
Azâbı teb'id eden
Lâ ilâhe illâllah...

CERRAHİ'dir adımız
Vuslâttır muradımız
Zikrimiz inşâdımız
Lâ ilâhe illâllah...

NUREDDİN'dir ulumuz
Zikr-i-Haktır dolumuz
Arştan öte yolumuz
Lâ ilâhe illâllah...

Başıma devlet budur
Devrişe haslet budur
AŞKİ'ye vuslât budur
Lâ ilâhe illâllah...

İRŞÂD

İKİNCİ DERS

MÜNDERECAT:

Hazreti Muhammed Aleyhisselâmın şânı hakkında Kur'an-ı Kerim'in bazı âyetlerinin meâli, Nutk-ı Hazreti Nasuhi, Peygamberimizin bazı isimleri ve hassaları, Hilye-i evsaf-ı Muhammed Aleyhisselâm. Ahlâk-ı Muhammediyeden bir nebze ve muhabbet-i Muhammediye. Bir yahudi hahamın İslâmiyeti kabulü ve Hazreti Habbâb'ın kıssaları ile Efendimizin vedâ haccında irad buyurdukları Hutbe-i Şerife'den bahseder.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Hamdü senâlar, bütün ibadetler ve tâatlar Allah'a mahsustur. O Allah ki her şeyin hâlıkı ve mâlikidir. Herşey ona dönecektir. Salât-ü selâm ol nebiî âhir zamana ki son Peygamber ve Hakkın son habercisidir. Âline ve evlâdına ve ezvacına ve ahbabına ve ensârına ve eshâbına ve kıyâmet gününe kadar onu sevenlere ve seveceklere selâm olsun. Âmin.

Ey hâk yolcusu! Allahü teâlâ Kur'an-ı kerimde buyurdu:

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّوْنَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُوْنِيْ يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ
وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٣١﴾

«Kul in küntüm tuhibbunallahe fettebiûnî yuhbibkümullahü ve yağfir leküm zünubeküm vallahu gafûrünrâhîym.»

Al-i Imran — 31

«Habibim; kullarıma söyle: Eğer, beni seviyorlarsa sana tâbi olsunlar ki ben de onları seveyim, günahlarını affedeyim. Muhakkak ki ben merhametliyim, bağışlayıcığım.»

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ اَوَّلُ مَا خَلَقَ اللّٰهُ نُوْرِيْ

Evvelu ma halakallahu nûrî

Peygamberimiz hadisi şeriflerinde: **«İlk evvel Allah benim nûrumu hâlk etti.»** (Hadis-i Şerif meâli).

Hazreti MUHAMMED aleyhisselâm.
(Sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem).

Mâhbubu hûda, Şefii rûzi cezadır. Melcei fukaradır. Bütün **âlemlere nûru evvel**, ba'sı sonradır. Enbiyâ ve rüsûlün yâni bütün Peygamberlerin serveri, evliyanın ve asfiyânın rehbe-

ri, insanların ve görünmeyen kuvvetlerin Peygamberidir. Allahu teâlâ, onu kendi nûrundan hâlk eylemiş, nûru her şeyden evvel yaratılmış, ba'sı ise cemî enbiyâdan sonradır. Âhir zaman nebîsidir. Kendisinden sonra ne nebî, ne de resûl gelir, son Peygamberdir, Hâtemül enbiyadır. Son kitab olan Kur'an-ı Kerim ona nâzil olmuştur.

İsmi güzel, cismi güzel, nesli güzel, sözü güzel, yüzü güzeldir. Va'dinde sadık, sözü hakkı natıktır. Arş-ı âlâ onun ayağı tozu ile iftihar eder. Cebrail gibi bir melek ona hizmet etmek şerefine nail olmak için hakka binlerce sene ibâdet etmiştir. Âdem aleyhisselâmın tövbesinin kabulü, duasında onun hürmetine afvını istediği için mağfirete nail olmuş, İbrahim Halil onun nûrunu hâmil olduğu için nâr-ı Nemrud nûra kalb olmuştur.

Cismi nûrdur. Gölgesi yere düşmez. Bütün enbiyâ onun ümmeti olmağı Haktan temenni etmiştir. Hepsi cihana geleceğini müjdelemişlerdir. Gökler onun kudûmuyla nûrlanmış, yer onun vücudu ile iftihar etmiştir.

İsmi şerifi yerde **Muhammed aleyhisselâm,** gökte **Ahmed aleyhisselâmdır.** Mahşer günü ise, **Mahmud** ismi şerifi ile yâd olunacaktır.

Allahü teâlâ ona hiç ismi ile hitap etmeyip: (Ey Resûlüm, ey Kulum, ey Nebîm) diye hitap eylemiş, kendi isimleriyle isimlendirmiş, Rauf, Rahim, Aziz, Nûr diye kitab-ı kerimde beyan eylemiştir. Yine Kur'an-ı Kerimde:

وَمَآ اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِيْنَ ﴿١٠٧﴾

«Ve mâ erselnâke illâ rahmeten lil âlemiyn.»

«Ey sevgilim; ben seni âlemlere rahmet olarak gönderdim.» Hadis-i Kudsîde de:

«Bütün mahlûkatı senin hürmetine hâlk ettim.» buyurmuştur. Hidayete erişen kimse mü'min olup seni gördü. İki cihanda selâmet ve hidâyet buldu. Hidâyete erişmeyen kimse ise, sana baktı, seni göremedi. Yalnız dünyada gezip, yiyip içip sıhhat ve servet, âfiyet buldu. Bunların cümlesi senin hürmetin-

den, senin âleme rahmet olduğundandır. Arş ve kürsi, yerler ve gökler, içlerinde bulunan mahlûklar ve bunların cümlesinin hilkatleri ve nimet bulmaları hep senin hürmetindendir. Buraya münasip görülen: Nutk-ı Hazreti Nasuhî-i Üsküdârî (Allah sırrını takdis etsin) Resûlullaha lâyık olan nimetleri beyitleriyle beyan eyliyor. Teberrüken kitabımıza derceyleyip risalemizi süsledik. Ezberle:

NA'T-İ HAZRET-İ PEYGAMBERİ

Eyleyen uşşakı şeyda daima
Tal'atındır yâ Resûlallah senin
Derd ile ah ettiren subh ü mesâ
Hasretindir yâ Resûlallah senin.

Rûz ü şeb kârım benim efgan iden
Nar-ı hasretle dilim suzân iden
Dembedem bu gözlerim giryan iden
Firkatindir yâ Resûlallah senin.

Esfiyânın gördüğü lûtf-ı Huda
Evliyânın sürdüğü zevk ü sefâ
Enbiyânın bulduğu rıfat şehâ
Devletindir yâ Resûlallah senin.

Merhamet kıl ben garip âvâreye
Mücrimem, rahm eyle yüzü kareye
Şefkat itmek bi-kes ü biçâreye
Âdetindir yâ Resûlallah senin.

Ey şefi-ül müznibin nur-i ehad
Bir garibindir Nasuhi kıl meded
Bab-ı-lûtfundan kerem kıl itme red
Ümmetindir yâ Resûlallah senin.

Aşağıdaki Hadis-i Kudsinin meali buna delâlet eder:

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ نَاقِلاً عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ
لَوْلَاكَ لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتُ الْاَفْلَاكَ

«Levlâke levlâke lemâ halaktül eflâk.»

«Resûlüm, Yâ Muhammed aleyhisselâm. Eğer, sen olma-

saydın bu cihânı hâlk etmezdinı» diyor. Diğer bir âyette: **(Ey insanlar, muhakkak kı Resûlü Azîz geldi.)** Diğer bir âyetinde: **(Kim ki Resûlüme itaat etti, muhakkak bana itaat etti)** diyor. Başka bir âyetinde: **(Habibim! Senin mübarek ismini ve evsafı cemilini yükselttim.)** Yine bir âyette:

وَمَآ اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا كَآفَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيْرًا

وَنَذِيْرًا وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝

(Ben azimüşşan ancak seni kâffel nas'a, yâni insanlara müjdeci ve korkutucu gönderdim) buyurdu.

İnsanları cennet ile müjdeler, inanmayan inatçı zâlimleri nâr ile korkutur. Diğer bir âyette: **(Habibim Ahmed. Onlara söyle, yâni kullara bildir, de ki, eğer siz Allahı seviyorsanız bana tâbi olunuz ki Allah da sizi sevsin, günahlarınızı bağışlasın. Allah bağışlayıcı, rahmet sahibidir.)** Diğer bir âyette: **(Sana biat eden ancak bana biat etti.)** Diğer bir âyette: **(Senin rısâletine benim şehadetim kâfidir.)** Yine diğer bir âyette: **(Muhakkak size rabbinizden nûr geldi)** buyuruyor.

Hak teâlâ, Nûr-u Muhammediyeyi hâlk ettiği zaman, halk olan nûr: «LÂ İLÂHE İLLÂLLAH» deyince Allahu teâlâ bu hitâba cevaben: «MUHAMMEDÜN RESÛLÜLLAH» dedi. Bu iki kelâm:

(LÂ İLÂHE İLLÂLLAH MUHAMMEDÜN RESÛLÜLLAH) kelime-i tevhid oldu. Kelime-i Münciye oldu. Allahü teâlâ şöyle buyurup: «Kullarımdan bir kimse, bu kelimeyi lisanen söyler, kalbi ile de tasdik ederse, Zât-ı ecelliâlama kasem ederim ki, bu sözü söyleyen kulumu nârda ebedî bırakmam» dedi.

Diğer bir âyetinde: **«Bedirde düşmana karşı bir avuç toprak attığında sen atmadın, ben attım»** buyurdu. Bedir muharebesinde efendimiz yerden bir avuç toprak alıp düşmanın üzerine atmıştı. Mûcize olarak bu atılan topraklar bütün düşmanların gözüne isabet etmişti. Cenab-ı Hak, Resûlünün eliyle bu toprakları kendi attığını beyan ediyor. Diğer bir âyette:

إِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يٰٓأَيُّهَا
الَّذِينَ اٰمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝٥٦

«innallâhe ve melâiketehu yusallûne alennebiyyi ya eyyühelleziyne âmenû sallû aleyhi vesellimû tesliyma.»

Ahzab — 56

(Muhakkak ki ben Allah, meleklerimle beraber, habibime salât ediyorum. Ey beni tanıyıp îman edenler! Sizler de habibim üzere salât ediniz.) buyuruyor. Bu âyetlere ve hadîsi kudsiye mümasil nice âyet ve hadisler vardır ki Hazreti Resûlü Ekremin medhü senâsına delâlet eder.

Bir gün ashâbın kibarından bir zat Resûle sordu: **(Yâ Resûlallah, siz ne vakitten beri nebîsiniz.)** Resûlü Ekrem efendimiz: **(Âdem nebî, su ile toprak arasında iken ben nebî idim)** buyurdular.

Ey âşıkı sadık! Bu âyetlerden ve hadîslerden düşünerek hisse almak lâzımdır. Bir gün yine efendimiz, bütün kâinatın efendisi, Hazreti Ömer radıyallahu anh efendimize: (Beni ne kadar seversin yâ Ömer?) diye buyurdu. Hazreti Ömer radıyallahu anh cevabında: (Yâ Resûlallah, seni her şeyden fazla severim, fakat nefsimi senden fazla severim.) deyince, (Vallahi yâ Ömer, sen kâmil mü'min olamadın) cevabını verdi: Hazreti Ömer bu söz üstüne ağlayarak: (Yâ Resûlallah seni şimdi, nefsimden de ziyade seviyorum) dedi. O zaman Resûlullah: (Şimdi mü'mini kâmil oldun yâ Ömer) buyurdular. Demek Resûlü her şeyden fazla, nefsimizden fazla sevmedikçe kâmil îmana nail olamayacağımız bu hadîs ile sabit oldu.

Bir gün bir arabî gelerek: (Yâ Resûlallah, kıyamet ne zamandır?) diye sual etti. Efendimiz bu suale karşı: (Ey arabî; o bir emri mukarrerdir. Ne vakit olsa olacaktır. Sen o gün için ne hazırladın?) buyurdu. Arabî: (Yâ Resûlallah hiç bir hazırlığım yoktur, ama Allahı ve seni severim.) dedi. Hazreti Peygamber buyurdular ki:

(Bu sözde sâdık isen sevdiğin ile berabersin.) Enes ibn-i Mâlik radıyallahu anh buyurdular: Arabî ile Peygamber aley-

hisselâmın bu muhaveresine sevindiğimiz gibi hiç bir şeye sevinmedik. Zira Hazreti Resûlü ve Cihâryarı her şeyden ziyade severdik. Bir gün görmesek (Acaba nereye gittiler ve nerededirler?) derdik. Hatırımıza şu gelirdi: (Bu zevâtı âli kadirler, âhirette âmâl-i sâliha ve fadıla ile derecatı âliyata vasıl olacaklarından, biz de aşağı derecelerde kalıp, bunların cemâlinden uzak kalırız diye endişe içindeydik. Bu hâdise ile malûm oldu ki, âmâlde onların mertebesinde olmasak dahi, onlara muhabbetimizin âhirette bizleri onlar ile haşredeceğini gösterdi. 'Öyle ise, bu sözlerden hisse alıp Resûlü sevelim. Seven sevdiğinin yolundan gider. Seven sevdiği ile beraberdir.

Sevmek zorla olmaz. Zira, muhabbet irade-i cüz'iyede değildir. İrade-i külliyededir. Ne yapalım ki; bu muhabbete eri şelim? Allahın emirlerine ittiba, Resûlün sünnetine iktida edersek kalbimize muhabbet tohumunu ekeriz. Sonra, o tohum meyva verir. Kalbimizde tulû eder. Allah kalbimizi Muhammed aleyhisselâma meyil ettirir. Muhabbet ve meveddet zuhur eder, öyle bir hal alır ki onu her şeyimizden, nefsimizden de ziyade severek îmanı kâmile nail oluruz. Yarabbi! Bizim kalbimizi muhabbeti Muhammediyye ile tezyin eyle. Bizi ondan dünya ve âhirette ayırma. Âmin.

Ömer ibn-i Hattâb radiyallahu anh, Efendimizden şu meâlde bir hadîs rivayet ettiler:

Efendimiz şöyle buyurdu diyor. Allah teâlânın, öyle kulları vardır ki bunlar peygamber ve şehid değildir. Lâkin kıyamet gününde enbiyâ ve şühedâ, bu zevatın yakınında olmayı isterler. Bu hâdiseye karşı eshâb-ı Resûl dedi ki: (Yâ Resûlallah. Ne amel ile bu mertebeye eriştiler? Biz de yapalım bu mertebeye erişelim.) Bu soruya karşı Hazreti Nebî buyurdu:

Bu zevat bir kavimdir ki hısım değil iken birbirleriyle Allah için sevişirler, birbirleriyle menfaat mukabili sevişmezler. Ancak Allah rızası için sevişirler. Allah hakkı için onların yüzleri ziyade nurludur ve onlar nûrdan minberler üzerindedir. Mahşerde halk endişe ve korkuya düştüğü vakit onlar düşmezler. Diğer halk mahzun olsa onlar olmazlar, dedi ve şu âyeti okudu: **«Ey Allahın dostları, agâh olunuz. Onlar için korku ve mahzuniyet yoktur.»**

اَلَآ اِنَّ اَوْلِيَآءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ

«Elâ inne evliyâ Allah lâ havfun aleyhim ve lâ hüm yahzenûn.»

Yunus — 62

Meâli kerîmi: **«Haberiniz olsun ki Allahın dostları (velîleri) için asla korku yoktur. Onlar mahzun da olmazlar. Kendilerine bir zarar erişmeyip, korkmadıkları gibi istekleri geri çevrilmez ve böylece mahzuniyete de uğramazlar.»**

Ey âşıkı sadık! İşte, biz Allah Resûlünü ve ashabını Allah için seviyoruz, sevelim. Hısımlığımız olmadığı halde ashabını seviyoruz, sevelim. Bu âli makamlara bu muhabbetimizle erişeceğiz. Bu hadis-i şeriften anlaşılıyor ki iki kimse Allah için birbirini sevse, bu makama nail olur. Ya Nebî aleyhisselâmı ve ehli beytini ve evlâdını ve eshabını severse ne âli mertebeye ulaşacağını senin izân ve irfânına bırakıyorum.

Resûlullah efendimizin bazı isimlerini teberrüken bu risaleye kaydedeceğim ki, bu isimler risalemizi süsler, nurlandırır. Sözlerimize, özlerimize, gözlerimize nur, kalbimize sürur verir.

EFENDİMİZİN İSİMLERİ

Ey Hak yolcusu! Ey cemâle tâlip, ey cennete râgıp! Resûl aleyhisselâmın isimleri iki bin yirmi adettir. Meşhur isimleri ikiyüzbirdir. İsmin çok olması, müsemmânın makbuliyeti ve mergûbiyetine delâlet eder. Kütübü semâviyenin hepsinde ismi ve evsafı şerifleri zikr olunmuştur. İncilde İsa aleyhisselâm:

وَاِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِيٓ اِسْرَآئِيلَ اِنِّي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ
مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَاْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهٗٓ
اَحْمَدُ فَلَمَّا جَآءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ❶

«Ve iz kale lysebnü Meryeme yâ beni İsraiyle inniy Resûlüllahi ileyküm müsaddikan lima beyne yedeyye minettevrati ve mübeşşiren biresulin ye'tiy min ba'diy ismuhu Ahmedü Felammâ câ'ehüm bil-beyyinatî Kalû hâza sihrun mübiyn.» Saff — 6

Mânayı münifi: Hani, Meryem oğlu İsa: **(Ey İsrail oğulları! Ben, evvelce nazil olan Tevrat'ı tasdik ve benden sonra gelecek Ahmed isimli Nebîyi müjdelemek üzere gönderilmiş Allah'ın resûlüyüm.)** demişti. Vaktaki, Muhammed aleyhisselâm onlara apaçık mucize getirince onlar, bu mucizelere sihirdir dediler. Kendi Resûllerinin müjdeleyip geleceğini bildirdiği Resûlümüz Muhammed aleyhisselâma inanmadılar.

Tevratta olduğu gibi Zebur'da ve diğer suhuflarda da ismi şerifleri mevcuttur.

Âdem aleyhisselâm, lihikmetillâh memnu ağaçtan yiyince, cennetten çıkarıldı ve 300 sene:

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾

«Kalâ Rabbenâ zalemnâ enfüsenâ ve in lem tağfirlenâ ve terhamnâ lenekünenne minel-hâsiriyn.» A'raf — 23

«Yâ Rabbenâ, yâni ey bizim Allahımız. Biz nefsimize zulmeyledik. Sana karşı bizden zelle zuhur etti. Eğer, sen bize rahm edip bizi affetmezsen, biz hüsranda kalmışlardan oluruz» diyerek gözyaşı döküp feryad figan ile tövbe, istiğfar ederek yalvardı. Böylece gece gündüz demeyip nedamet eyledi. Bir gün tesbihi istiğfarında: **«Yarabbi! Hâmil olduğum nûr-u Muhammed hürmetine bizi af eyle»** diye inlediğinde, merhameti ilâhî cûşu huruşa gelip: **«Yâ Âdem, Muhammed'in hürmetine seni ve eşini affeyledim. Benim indimde Muhammedin mevkii sana ne öğretti?»** deyince, **«Yarabbi! Beni yaratıp, bana ruh verince gözümü açtım ki senin ismi şerîfin ile Muhammedin ismini cennetin her yerinde müşahede ettim ve bildim ki mevcudât onun için yaratıldı. Onun için suçlular bağışlanacak.»** dedi. Allah celle hazretleri: **«Yâ Âdem, bir kimsenin denizlerin katresi, güneşin zerresi kadar günahı olsa, Muhammed hürmetine benden afüv taleb etse, affederim. Hem, yâ Âdem seni cennetten çıkardım. Onun ümmetini cennete koyup bir daha çıkarmam. Bir kimse bana ibadet eylese, ibadeti yerden semâya kadar olsa, Habibim Muhammed'e içinde muhabbet yok ise, o ibadeti kabul etmem.»** buyurdu.

Ey hak kardeşi!

Âdem nebî bir hatâ için üçyüz sene ağladı. Biz ise her gün yüzlerce günah işliyoruz da bir kere olsun suçumuzu hatırlayarak bir katre gözyaşı dökmüyoruz. Allahtan affımızı istemiyoruz.

Nemize güveniyoruz? Bu günah, bu isyan ile halimiz ne olacak? Bir düşündük mü? Bu isyan sebebi ile, ya îmansız olarak göçersek halimiz ne olur? Ya âhiretimiz harap olursa? Ya cehenneme atılırsak, o korkunç azâba nasıl tahammül ederiz? İnsan hamamda bile bir kaç saat kalsa, o sıcağa tahammül edemiyor. Nerede kaldı, cehennemin ateşine tahammül ve sabır eyleyebilsin.

Bir düşünelim de, Allah bizi hesaba çekmeden, biz kendimizi hesaba çekelim. Yaptığımız fenalıklara, günahlara tövbekâr olup «Ah» edelim.

Bir günâha bin gün AH etmek gerek.
Bin günâh ettim Yarab, bir gün AH etmedim.

Gelin suçlarımız için istiğfar edelim, ağlayalım. Ağlayamıyorsak ağlayamadığımıza ağlayalım.

Semavi kitapların hepsinde, Efendimizin ismi ve evsafı var demiştim. Aşağıdaki hikâyeyi ibretle oku:

H İ K Â Y E

Efendimiz zamanında, Şam'da; o asrın nâdir yetiştirdiği Yahudi ülemâsından âlim bir haham var idi. Bin sûre ve her bir sûresi bin âyetten ibaret, Hazreti Mûsâ'ya nâzil olan Tevratı şerifi bir cumartesi günü mâbetlerinde okurken, Tevrat'ın dört yerinde Efendimizin evsafı cemilelerini ve medhi senâsını okuduktan sonra, Efendimize hasedinden, hiyanetinden ve düşmanlığından, Efendimizin nam-u nişânını görmemek için mezkûr sahifeleri yırtıp çıkardı. Ertesi hafta, aynı gün aynı Tevratı şerifi okurken Tevratın sekiz yerinde Efendimizin medhü senâsını gördü. Yine aynı sahifeleri dahi yerinden söküp yırttı. Üçüncü hafta Tevratı okurken, Cenabı Hakkın habibi edibini oniki yerinde övdüğünü görünce tefekküre varıp insafa geldi. O anda kalbi nûr-u Muhammediye ile dolup, îman şûlesi kalbinde yanmağa başladı. Diğer bir hahama: (Medine şehri ne taraf

tadır? Bana yolunu tarif eder misin?) dedi. Diğer haham: (Aman ne yapıyorsun? O şehre sakın gitme. Orada bir sihirbaz vardır) dedi. (Sihri ile âlemi kendine bendetmiştir. Korkarım ki seni de sihri ile celb ve teshir etmesin) dedi. Kalbine nûr-u kerâmeti Ahmediye tulû eden: «Sus. Haltetme. İşler senin dediğin gibi değildir.» diyerek Medine yolunu başka bir zattan öğrenip, kalbi aşkı Muhammedi ile yanarak, gözlerinden yaşlar dökerek, yemeyi ve içmeyi unutarak tarik-i hidâyete revan oldu.

Medine şehrine geldiği vakit, güzellikte birazcık Efendimize benzeyen Selmâni Farisi'ye rastgeldi. (Ey efendi; ben garibim. Ben mahbubu Hûda, şefîi rûzi ceza, Melce-i fukara olan âhir zaman nebîsine götürür müsün?) diye rica etti. Selmâni Farisi radiyalahu anh, (Merhaba. Gel benimle beraber) diyerek alıp Ravza-i Şerife doğru götürdü. Halbuki Efendimiz âlemi cemâle gideli dört gün olmuştu. Medine matem içinde idi. Selman bu haberi o zâta bildirmemiş, gözlerinden yaşlar döküyor idi. O zat da aşkı Muhammed ile ağlıyordu. Her ikisi ağlıyarak ravza-i pâke vardılar. Selmânı Farisi: (Ey âşıkı cemâli Muhammedi. O senin didarını özleyip görmek için geldiğin zât ki, Habibi Mevlâ Hazreti Muhammed Mustafa bundan dört gün evvel Allahın emriyle dâr ül âhirete göç edip vâsıl-ı firdevsi âlâ oldular. Bizleri öksüz ve yetim bıraktılar) deyince ihtida eden zât mahzun mükedder feryadı figan ile: (Ey efendi onu nasib olup göremedim. Sen gördün mü? Meclisinde oturdun mu? Mübarek sesini işittin mi?) dedi. Selmân: (Evet onun cemalini gördüm, meclisi şerifinde oturdum, ben onun ehli beytindenim) diyerek kabri Resûle vardılar. Orada bulunan eshab ile feryadı figan ederek kabri nebîye salâtü selâm ettiler. Şamdan gelen o zâtı muhterem: (Ey nâs içinizde nebiyy-i âhir zemana akraba olan kimse yok mudur?) dedikte. İmamı Âli, (Ben onun ehli beytindenim. Emmisi oğluyum, vasisiyim, kerime-i muhteremleri hâlâ benim tahtı nikâhımdadır) cevabını verdi. O zât: (Ey resûlüllahın yakini. Bana ol Habib-i Hûdânın evsaf-ı şerife ve ahlâkî hamidelerinden bazılarını haber ver.) Hazreti Âli dahi gördüğü ve bildiği veçhile kendisine bir parça evsafı Resûlden haber vermesi üzerine ol zât dahi başından geçen maceraya haber verip: (Vallahi ve Billâhi işte benim Tevratı şerifin yir-

mi dört yerinde medhini gördüğüm nebiyyi âhir zaman Hazreti Muhammed Mustafa şeksiz şüphesiz budur) dedikten sonra, (Sizden rica ederim. Acaba bu Resûlü Hûdanın mübarek vücudu şeriflerini mesh eyleyen elbiseleri yok mudur? Onu koklayayım. Hiç olmazsa kokusunu ondan duyayım) dedikte, İmamı Âli: (Yâ Selmân. Evden Resûlün mübarek hırkasını al da getir) dedi. Selmân, efendimizin hırkasını alıp ravzaya getirdi. Eba Bekir, Ömer, Osman, Ali rıdvanullah aleyhim ecmain hazretleri Hırka-i saadeti sıra ile alıp yüzlerine, gözlerine sürerek âhı figân eylediler ve hırka-i mübareki o merd-i âşıkın hidayete eren başına vaz' eylediler. O dahi hırka-i mübareki alıp yüzüne ve gözüne sürüp, kabri Resûle karşı durup şehadet parmağını kaldırarak:

«Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden Resûlüllah» parmağı ile kabri resûlü gösterip, (Sahib-i hazel kabr) demesiyle şiddetle ağlamağa başladı. Ahu enin ile: (Yarab. Sen büyüksün, Erhamer rahîmsin. Eğer benim sana ve habibi ekremine olan îmanımı ve tasdikimi kabul buyurdun ise bu kulunu bundan böyle yaşatma. Habibi Ekremin kabri şerifi huzurunda ruhumu kabz eyle) der demez, bir kere ALLAH deyip hemen secdeye vardı. Bir de baktılar ki ruhu Cennete vâsıl olmuş. Rahimehullah.

İşte kardeşler! Efendimizin ismi ve evsafı bütün ilâhî kitaplarda vardır. Hazreti Muhammedin cismi şerifi bütün mahlûkatın ve mevcudatın en efdali, en ekmeli ve en eşrefidir. En meşhur ismi Muhammed sallallahü aleyhi ve sellemdir. Bu isimden sonra meşhur olan ismi şerifi Ahmed sallallahü aleyhi ve sellemdir. Zira, Muhammedin mânası çok çok hamd ve medh olunmuş demektir. Çünkü Allahü teâlâ kendi ismi ile beraber zikrettiği için Hazreti Âdemden, Hazreti Fahri Âleme kadar bütün nebîler ve resûller ve salihler lisanında ve kitaplarında ve melâikelerin lisanında devrân edilmesiyle Resûlü Ekreme medhu senâ çok olup ve olacağından ezelde MUHAMMED tesmiye edip bütün mevcudatı nur-u nübüvvetinden hâlk buyurdu. Arş'ta ve Cennette:

(LÂ İLÂHE İLLÂLLAH MUHAMMEDÜN RESÛLÜLLAH)

kelime-i tayyibesini yazdı. Semâvî kitaplarda habibini Muham-

med ve Ahmed isimleriyle yâd etti. Ahmed'in mânası çok hamdü senâ edici demektir. Kur'anda Muhammed, İncilde Ahmed isimlerini beyan etti. Resûlü Ekreme tâzim için Âdemden Peygamberimize gelinceye dek ne bir nebiye, ne bir veliye ve ne de bir mü'mine Muhammed ismi şerifi konmamıştır.

Resûlullah dünyaya teşrif buyurduklarında, zaifül kalb olanlar Resûlü hakkında şüpheye düşmesinler diye Resûlden evvel böyle bir Peygamber geldi geçti demememeleri için Resûlü Ekremden evvel Muhammed isminde kimse gelmemiştir.

Hatta geçenlerde dünyada en çok anılan isim hangi isimdir diye anket açılmış, en çok zikrolunan «MUHAMMED» ismi olduğu ilân olunmuştur.

Meşhur isimlerinden birkaç ismi şerifi:

Muhammed sallallahu aleyhi ve **sellem**
Ahmed sallallahu aleyhi ve sellem
Mahmud sallallahu aleyhi ve sellem
Hamid sallallahu aleyhi ve sellem
Ahyed sallallahu aleyhi ve sellem
Vahid sallallahu aleyhi ve sellem
Mahin sallallahu aleyhi ve sellem
Haşirin sallallahu aleyhi ve sellem
Akibün sallallahu aleyhi ve sellem
Tâhâ sallallahu aleyhi ve sellem
Yâsin sallallahu aleyhi ve sellem
Tahir sallallahu aleyhi ve sellem

Diğer ismi şeriflerini öğrenmek isteyen Âşık (Delâil-i Hayrât) kitabına baksın. İsmi şeriflerinin mânalarını ve hassalarını öğrenmek isteyenler de (Delâil Şerhi - Kara Davud) namındaki kitaba baksınlar.

Ahmed ve Muhammed isimlerinin bazı hassalarını sizlere beyan edeyim:

Yarın kıyâmet gününde, isimleri Ahmed ve Muhammed olanların bu isimlerine binaen affa nail olacakları beyan olunmuştur. Yine Ahmed ve Muhammed isimli kimselere, bu isimlerinden ötürü hürmet etmemiz vacibattandır. Bir meclise Ahmed ve Muhammed isimli kimseler geldiği vakit de, onları mec-

lisin en mûtena yerine geçirip izzet ve ikrâm etmemiz lâzımdır.

Dinimizce, hiçbir mü'mine seb ve küfür etmek lâyık değildir. Bâhusus bu isimleri hâmil olan kimselere, isimlerinden ötürü saygı gösterip hiçbir ağır söz söylememek lâzımdır.

İslâm tarihinde: Abdullah İbn-i Zübeyr namındaki halifenin derisi yüzülüp idam edilmişti. Buna sebep, Hazreti Ali'nin evlâdı Muhammed Hanefi hazretlerini seb ve şetim eyleyip hapsetmesinden dolayı Allah Haccac-ı Zâlimi başına musallat etmiştir. Başına gelen felâketin bu isme saygısızlığından olduğunu, İslâm âlimlerinden bazıları beyan buyurdular.

Sen de erkek evlâdının ismini Ahmed ve Muhammed koy. Bu şerefli isimlerle evlâdını şereflendir. Ne kadar güzeldir ki, şanlı ordumuza Mehmetçik ismi verilmiştir.

Bu şerefle ne kadar öğünsek ve iftihar etsek azdır. Zira Cenab-ı Hakkın sevdiği isimlerdendir.

MÜBAREK HİLYE-İ ŞERİFLERİ
(Mübarek evsafları)

Hazreti Esedullah Ali ibn-i Ebi Tâlib kerremallahu veçhe ile onbeş sahabe rivayet eyleyip tarif ettiler:

Resûlü mücteba Muhammed Mustafa Sallallahü aleyhi ve sellem hazretleri

Hılkâtçe ve ahlâkça insan oğullarının ekmeli idi. Bütün enbiya-i izâm aleyhimüssalâtü vesselâm, tamül aza ve güzel yüzlü olup, Habibi Hûda onların en güzeli idi. Cism-i pâki güzel, her âzası mütenasip, endamı gayet matbu. Alnı, göğsii ve avuçları ve iki omuzunun arası geniş idi. Boynu uzun ve mevzun ve gümüş gibi saf. Omuzları ve pazuları, baldırları iri ve kalın, bilekleri uzun. Parmakları uzunca, elleri ve parmakları kalınca idi. Mübârek karnı göğsü ile beraber olup şişman değil idi. Ayaklarının altı çukur olup düz değildi. Uzuna yakın orta boylu, iri gövdeli, güçlü kuvvetli idi. Ne zayıf, ne semiz. Belki ikisi ortası sıkı etli idi. Mübarek cildi ise ipekten yumuşak idi. Kemâli itidal üzere büyük başlı, hilâl kaşlı, çekme burunlu. Az değirmi çehreli ve söbüce yüzlü idi. Şişman yüzlü, yumru yanaklı değildi.

İki kaşının arası açık ve fakat kaşlar birbirine karip idi. Çatık kaşlı değil idi ve iki kaşının arasında bir damar var idi ki kızdığı vakit kabarıp görünür idi. Kirpikleri uzun, gözleri kara ve güzel, büyücek idi. Gözlerinin akında az kırmızılık var idi. Rengi ezher idi. Yâni ne kireç gibi beyaz ne de kara yağız. Belki ikisi ortası ve gül gibi kırmızıya mail beyaz ve nurani ve berrak olup mübarek yüzünde nûr lemaân eder idi. Dişleri inci gibi abidar ve tabidar olup, söylerken ön dişlerinden nûr saçılır ve gülerken femi saadeti bir lâtif şimşek gibi ziyalar saçarak açılır idi. Saçlarını uzattığı vakit kulaklarının memelerini tecavüz ederdi. Sakalı sık ve tam idi. Uzun değil idi ve bir tutamından ziyadesini alırdı. Âlemi bakaya rıhlet buyurduklarında saçı ve sakalı henüz ağarmaya başlamış, başında, biraz sakalında yirmi kadar beyaz kıl var idi. Cismi nazif, kokusu lâtif idi. Koku sürünsün, sürünmesin teni ve teri en güzel kokulardan âlâ kokardı. Bir kimse onunla musafaha etse bütün gün anın râyiha-i tayyibesini duyardı. Mübarek elile bir çocuğun başına mesh etse, rayiha-i tayyibesiyle o çocuk sair çocuklar arasında malûm olurdu.

Doğduğu vakit dahi pâk ve lâtif idi ve sünnetli, göbeği kesik olarak doğmuş idi. Hissiyâtı, fevkalâde kavi idi. Pek uzaktan işitir ve kimsenin göremeyeceği mesafeden görür idi. Ve her hareketi mutedildi. Bir yere azimetinde acele ve sağa, sola meyl etmeyip kemal-i vakar ile doğru yoluna gider. Fakat sür'at ve sûhulet ile yürürdü. Şöyle ki; âdeta yürür gibi görünür, lâkin yanında gidenler sür'at ile yürüdükleri halde geri kalırdı. Mübârek yüzünde nûr-u melâhat, sözünde selâset ve letâfet var idi. Lisanında talâkat ve fesahat, beyanında fevkalâde belâgat var idi. Beyhude söz söylemeyip her kelâmı hikmet ve nasihat idi. Herkesin aklı idrâkine göre söz söylerdi. Güler yüzlü, tatlı sözlü idi. Kimseye fena söz söylemez ve kimseye bed muamele eylemez. Kimsenin sözünü kesmez idi. Mülâyim ve mütevazi idi. Haşin ve galiz değildi. Fakat mehip ve vakur idi. Gülmesi dahi tebessüm idi. Anı ansızın gören kimseyi mehabet alır idi.

Onunla ülfet ve musahabet eyleyen kimse, ona can-ü gönülden âşık ve muhip olurdu. Ehli fadla derecelerine göre ih-

tiram eylerdi. Akrabasına dahi pek ziyade ikram eylerdi, lâkin, onları kendilerinden efdal olanların üstüne takdim etmezdi. Ehlibeytine ve eshâbına hüsnü muamele ettiği gibi, sair nâssa dahi rıfk ve lûtuf ile muamele ederdi. Hizmetkârlarını pek hoş tutardı. Kendisi ne yer ise onlara yedirir, ne giyerse onlara giydirirdi. Cömert, kerim, şefik ve rahîm, secî ve halîm idi. Ahd-u vâdinde sâbit ve sözüne sâdık idi. Hüsnü ahlâkça ve aklı zekâvetçe cümle nâsa faik ve her türlü medhü senâya lâyık idi. Meddahı Allah idi. Velhasıl sureti güzel, sireti mükemmel, misli yaradılmamış ve yaradılmayacak bir vücûd-i mesût ve mübarek idi.

Allahümme salli ve sellim aleyh ve âlâ alihi ve eshabihi ecmain.

Ey tâlibi rızayi ilâhî!

Resûl aleyhisselâmın mübarek şemâlini, eshabı kiramın haber verdiği gibi buraya yazdım. Tekrar ve tekrar oku. Rabbimiz cümlemize dünyada kabrini ziyaret, âlemi mânâda cemâlini, müşahede âlemi âhirette şefaatine nail buyursun. Yarın, mahşer günü cümlemizi onun livâsı altında cem ve haşreylesin. Âmin. Bi-hürmeti seyyidil mürselin.

Peygamber efendimizin Cenabı Hak indindeki makamına ait âyetleri ve hadîs-i kutsîlerin bazılarını size haber verdim. Bunlar onun hakkındaki makamatı Muhammediyenin bir cüz'üdür. Resûlün isimlerini ve evsafını cemilinden ahlâkı Muhammediyesinden bir nebzedir. Onu çok sev, zira dünyamız onunla mâmur, âhiretimiz onunla mesrûr olur. Kabir denilen âhiretin kapısına vardığımızda, iki melek gelir. Bu meleklere münker ve Nekir isimleri verilir. Bunlar kabre giren mevtâya gelirler ve soru sorarlar: Rabbin kimdir? Dinin hangi dindir? Âhirzaman Peygamberi Hz. Muhammed (S.A.V.) hakkında bilgin nedir diye sual ederler. Dünyada onu sevdi ise «o benim sevgili Peygamberim, Hakkın sevgilisi ve Resûlüdür» der ve bu cevabı verenin kabri Cennet bahçesinden bir bahçe olur. İmanın nûru ile kabri pür nûr olur. Onu sevmek nimetine nail olamayalar, (Müslümanlar Muhammed Peygamber) derlerdi diye cevap verir. Böyle cevabı alan iki melek o münkir ve münafıkın kabri-

ni ateşle doldururlar. Allah bizi ondan dünyada ve âhirette ayırmasın.

Onu sev, onun sünnetine riayet et. Zira, seven meyus mükedder ve mahzun olmaz. Severim diyen ona çok salâvat okur. Zira, kişi sevdiği ile haşr olur. Aşağıdaki kıssayı ibretle oku. Onu seven, onunla haşr olacağını âyeti celile haber vermektedir.

H İ K Â Y E

Resûlü Ekremin kölesi Suban radiyallahu anh efendimiz, Reslûlüllahı ziyade severdi. İçinde bir endişe vardı. Ben bir gün Hazreti Resûlü görmesem firâkına tahammül edemiyorum. Yarın mahşer günü o nebîlerin serveridir. Onun Cennetteki makamı her halde benden yücedir. Orada ayrı düşersek benim halim nice olur diyerek sararmış, solmuştu. Resûlüllah efendimiz bir gün Suban'ın bu halini gördükte: (Yâ Suban hasta mısın? Sararıp soldun) deyince içindeki endişeyi Resûle açıp ağladı. Efendimiz de:

وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُولَ فَأُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللّٰهُ
عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ ۚ وَحَسُنَ
أُولٰٓئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾ ذٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللّٰهِ ۚ وَكَفٰى بِاللّٰهِ عَلِيمًا ﴿٧٠﴾

«Ve men yuti-illâhe verresûle feulâike maaaleziyne en'amallahü aleyhim minen-nebiyyine vessıddıykıyne vesşühedai vessalihiyne ve hasune ülâike refiyka zalikel fazlu minallâhi ve kefâ billâhi aliymâ.» Nisâ — 69, 70

«Şu muhterem kimseler ki Allah ve Resûlüne itaat ettiler. İşte bunlar Allah teâlânın in'am ve ihsan ettiği kimselerle beraberdirler, ayrılmazlar. Nebîlerle, sıddîklarla, şehidlerle ve salihlerle beraberdirler. Onların arkadaşlıkları ne güzeldir. İşte bu, Allahın fazlıdır. Allahın hakkı ile herşeyi bilmesi kâfidir, ona itimat ediniz.» meâlindeki âyeti kıraat buyurdular. Demek ki Allaha ve Peygamberimize itaat edecek olursak, Nebîlerden, sıddîklardan, şehidlerden ve sâlihlerden kimi seviyorsak beraber olacağız.

Zaten, Resûl buyurdu ki: **(Kim kimi severse, o kişi sevdiği iledir.)**

Peygamberleri seversek onlarla beraber oluruz. Zâlimleri seversek zâlimlerle beraber oluruz. Öyle ise kardeşim, Allaha makbul kişileri sevelim, onlarla beraber olalım. Onlar hakkın cennetinde, zâlimler ise hakkın nârındadır.

Mübarek suretinden bahseylemiştik. Biraz da mübarek sîretinden bahsedelim:

Resûlü Ekrem Efendimiz, kendisine karşı olan ezâ ve cefâlara sabredip, ezâ ve cefâ edenlere çirkin, kabih sözler söylemez idi. Daima affeder, sabırlı ve halim idi. Uhud muharebesinde kâfirler mübarek dişlerini şehid ettikleri zaman, eshabın bazıları **(Yâ Resûlallah, bu kâfirlere beddua eyle)** dediklerinde Efendimiz: **«Ben âlemlere rahmet olarak gönderildim. Beddua için gönderilmedim»** buyurdular ve ilâve ettiler ki: **«Bugün bana karşı harb eden bu zavallılar içinde bana îman edecek çok kimseler görüyorum. Bunların evlâdları Allah dinini şarka, garba yayacaklar. Allah için gaza edeceklerdir»** buyurdu.

Ne büyük görüş...

Hakikaten de böyle oldu. Uhud'da efendimize karşı harb edenler, onun dini için canlarını verdiler. Mübârek dişleri kırıldığı vakit şöyle dua ediyordu:

«Yarabbi! Kavmime hidayet ver. Onlar bilmiyorlar» diyerek gözünden yaş döküyordu. Sallallahu aleyhi ve sellem.

Bir Yahudi karısı efendimizi zehirlemek istedi. Bunu haber alan efendimiz, bu kadına ceza etmeyip affetti. Efendimiz çok cömertti. Kendilerinden bir şey talep olunduğu vakit kimseyi boş çevirmemişti. İstenilen nesne kendisinde bulunmasa dahi borç alırlar, o kimsenin gönlünü hoş ederlerdi. Herkese kendi kadrine göre ikrâm-ı ihsan ederdi. Şecî idi. Muharebelerde katıra biner. Hele Hüneyn harbinde bütün ashab lihikmetin düşmana karşı yüzgeri ettiği zaman, O yalnız başına düşmana hamle etmişti. Allahü teâlâ Kur'an-ı Keriminde:

اَلَّذِيْنَ يُبَلِّغُوْنَ رِسَالَاتِ اللّٰهِ وَيَخْشَوْنَهٗ وَلَا يَخْشَوْنَ اَحَدًا
اِلَّا اللّٰهَ وَكَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيْبًا ۝

«Elleziyne yubelligûne risâlatillahi ve yahşevnehu ve lâ yahşevne ehaden illâllahve kefâ billahi hasiybâ.»

Ahzab — 39

Meâli kerîmi: «**O peygamberler ki, onlar Allahın buyurduklarını halka tebliğ ederler. Onlar ancak Allahtan korkarlar. Ondan başka hiçbir kimseden korku duymazlar. Allah onlara yardımcıdır ve kâfidir.**»

Bizim peygamberimiz olan Hz. Muhammed gibi cemî enbiya da Allahtan başka hiçbir şeyden korkmamışlardır ve korkmazlar.

Habibinin, kendisinden başka hiçbir mahlûktan korkmadığını beyan ediyor. Büyüklerle büyük, küçüklerle küçük muamelesi ederdi. Ufak çocuklara iltifat eder, fukaraya zenginden fazla muhabbet gösterirdi. Zayıflara ve gariblere müşfik ve merhametli idi. Bütün mahlûkat-ı ilâhiyeye karşı rauf ve rahim idi. Mütevazi idi. Hasır üstüne oturur, merkebe biner. evinin yiyeceğini kendi taşırdı. Bazen, toprak üstünde namaz kıldığı olurdu. Efendimiz fukara ve gayrimüslim olan hastaların da ziyaretine gidip hal ve hatırlarını sorarlardı. Köle ve fukara kendisini dâvet etse, dâvetlerine icabet ederdi. Buyururlardı ki:

«Her mahlûka karşı merhametli olun. Hak da size merhamet etsin.» Hanesinde hizmet eder, ailelerine yardımda bulunur. Hamur yoğurur. Bazen evini süpürür idi. Esvabını diker, koyunlarını sağar, yırtılan elbiselerini yamardı. Kendi işlerini kendi görürdü. Hizmetçisi ile beraber yemek yer, bazı işlerde hizmetçisine yardım ederdi. Resûlü Ekrem Efendimiz, bütün insanlardan âdil, emin, sıdk-ı bütün idi.

Peygamberliğini izhâr emri gelmeden önce müşrikler ona (Muhammed-ül emîn) derlerdi. Velhasıl, ahlâk bakımından hulûk-u azimin fevkinde idi. Allah cümlemizi şefâatine nail buyursun.

Ey âşıkı sâdık! Resûlullahı canından ziyade sev. Eshâbına ve âline ve ezvâcına salâtu selâm eyle. Mübarek sünnetlerine ittiba et. Ahlâkını Resûlullahın ahlâkına benzetmeğe sa'yü gayret eyle.

Sünnetine riayet eyleyen, Fahri Âlemi sevdiği için sünnete ittiba eyler. İbn-i Abbas, Resûlden rivayet eyledi:

«Ümmetimin fesâdı zamanında, bir kimse sünnetimden bir sünnetime yapışır, onu icra ederse ona verilen ecir yüz şehid sevabıdır.» buyurmuştur. Hazreti Habbâb kıssâsını oku. İşte sevgi böyle olur.

Dâvâda bürhan gerektir. Şahidin olmazsa korkarım dâvâyı kaybedersin. Muhabbet ve aşk, sevdiği uğruna her şeyini feda etmektir.

Bak âşıkı sâdık'a, nasıl sevdi Resûlü. İbret ile tekrar tekrar oku, âşık böyle olur. Cevre tahammül etti ama visâle nail oldu.

H İ K Â Y E

Peygamber efendimiz, devrinde bulunan padişahlara ve krallara ve kabile reislerine mektup yazıp, Din-i İslâma dâvet etmişti. Meselâ: Rum padişahı Herakliyüs'e, İran Şahına, Mısır kralı Mukavkise, Yemen emîrine, büyük, küçük kabilelere nâme göndermişti. Tarih kitaplarında mufassalan beyan olunur. Bazıları bu mektup ve dâvete icabet etmişler, cevap vermişler. Bazıları ise Resûlün elçilerini katletmişlerdi. Bazısı da cevap vermeği zül addetmişler, gelen mektubu bir tarafa bırakmışlar, hiç alâkadar olmamışlardı. Bazısı efendimize karşı düşmanlığa başlamıştı.

İcabet edenler, bu dâvete karşı elçi göndermiş, İslâmlığı öğrenmiş ve İslâmı kabul buyurmuşlardı.

Rum padişahı Herakliyüs, Mısır padişahı Mukavkis mektubu almışlar, cevap vermişler, cevapla beraber efendimize hediyeler göndermişlerdi. İran şahı, efendimizin elçisini katletmiş ve mektubu peygamberiyi yırtmış, Allahın gazabına uğramıştı. Kendisi elçiyi nasıl katlettirdiyse, kendi öz evlâdı tarafından katl olunmuş, mülkü de yakın bir zaman içinde mektup gibi **parçalanmıştı.**

Bu arada, Arap kabile reislerinden bir kabile reisi olan Habib namında bir emire mektup yazıp İslâma dâvet etmişlerdi. Bu zâlim adam da mektubu okumuş, Peygamber elçisini bir haylice hırpaladıktan sonra kovmuş. Pür hiddet (Bu mektubu önümden kaldırın) deyince mektubu diğer evraklarla beraber sarayın hazinesine bir sandık içine koymuşlar. Lihikmetillah mahfuz kalmıştı. Kabile şeyhinin yetişmiş, gayet güzel bir oğlu vardı. İsmi Habbâb idi. Bu yiğit, günlerden bir gün bir evrak almak için babasının hazine odasına girer. Mezkûr sandığın içinde evrak ararken, efendimizin mektubu Habbâb'ın eline geçer. Mektub-u şerif nazarı dikkatini celb edip, açar okur; okur amma bütün vücudunu îman ateşi kaplar. Kalbine İslâmiyetin nûru doğar. Bu nûr, bütün vücudunu sarar. Zira, o mübarek mektupta ol kelime-i müncie-i mübâreke ki Cennetin miftahı ismullah:

(LÂ İLÂHE İLLÂLLAH MUHAMMEDÜN RESÛLÜLLAH)

yazılmıştı. Mektubun münderecatı insanım diyen her kimseyi derhal kendine çekiyor, ona hak ve hakikati gösteriyor. Allahtan başka ilâh yok diyor, ibâdete ve tanınmaya lâyık ancak O' dur diyordu.

«Ey hükümdar! Kendini nâs'a Allahım diye taptırma, birbirimize ilâh diye tapmayalım.» İmân edene dünya, ve âhirette selâmet yollarını gösteriyor. İmân etmeyene dünya ve âhirette bulacağı cezayı hatırlatıyor. Zulüm edilmemesini, adl ile icrâyı hükümet etmesini, bütün insanların Allahın kulu olduğunu, hiçbir milletin birbirinden faik olmadığını, Allahtan korkanların Allah indinde kerîm oldğunu bildiriyor. İmzası:

(Allahın kulu ve Resûlü Muhammed) idi.

Habbâb, mektubu tekrar tekrar okudu. Mektubun sahibine kalbinde öyle bir muhabbet doğdu ki, lisan bu muhabbeti tarifte âciz kaldı. O günden sonra Habbâb'ı bir düşüncedir aldı. Yemez, içmez, uyumaz oldu. Bu mektubun sahibi Muhammed kimdi? Niçin mektubu yazıp onları dini İslâma dâvet etmişti? Hem kendisi Allahın kulu ve Resûlü olduğunu yazıyor, onlardan bu dâveti mukabilinde hiçbir karşılık istemiyordu.

Onları necât'a, felâha, saadete çağırıyor, dünyada hacil, âhirette rezil olmaktan kurtarmağa delâlet ediyor. Hakka kurbete cemâle, vuslata dâvet ediyordu.

Mektuptan babasına açacak oldu. Babası, sözünü kesti, (Evet böyle bir mektup gelmişti. O mektubun sahibi, bizim dinimizi ve putlarımızı yalanladı, Arap milleti içine tefrika salıp yeni bir din kurmak isteyen, İslâm dininden gayri bütün dinleri bâtıl diye söyleyen, fukara ile zengini bir tutan, köle ile hür kimseyi müsâvi gören bir sihirbazdır.) dedi.

(Oğlum sakın ona aldanma! Zevk-ü sefâna bak.) Fakat, lâ ilâhe illâllahın nûru, Muhammed Resûlullahın aşkı, vücudunu kaplamış olan yiğit, babasının bu sözlerine teaccüp etti. İçinden, (Yazık sana baba, seni necâta çağıran bu hak münâdisine bu sözleri nasıl utanmadan söyleyip iftira ediyorsun) dedi. Fakat Muhammed Resûlullah ismini okuduktan sonra mübarek cismine âşık olmuş, gece gündüz hakka münacaat edip (İlâhi Yarab, kalbimi biliyorsun, Resûlün yüzünü görmeden âşık oldum. Başımı sırası geldiği vakit de tereddütsüz vermeğe hazırım. Bir kere olsun onun cemâlini bana göster. Öyle öleyim. Bana bundan sonra taht, saltanat gerekmez) diye âşkı muhabbeti ile başbaşa kalıp tenhalara kaçıyor, ağlıyor, ol Resûlü müçtebanın adını dilinden düşürmüyor, gece gündüz Rabbine yalvarıyordu...

Ey âşıkı sâdık!

İnsanda istidadı ezelî olursa, bir işaret ona kâfidir. Ateşe kendini atan pervane böceği gibi, hemen nûru gördü mü oraya kendini bırakır. İstidadı olmayan da güneşten kaçan yarasa kuşu gibi nûru gördü mü sırt çevirir. Penceresini, perdesini indirir de, semada güneş yok diye bağırır. Allah; ölüden diri, diriden de ölü çıkarır. İşte ölüden diri çıkmıştı Öyle bir zâlimden böyle bir âşık zuhura gelmişti. Zehirden şifa olduğu gibi. Babası bilmiş olsaydı kendinden böyle bir oğul gelip kendi putlarını yalanlıyacağını ve kendi idealine düşman olacağını bilseydi elbette onu belinde taşımazdı. Halbuki onu ne emellerle büyütmüştü.

Ey hakikati arayan. Bu dünya âleminde herşey böyledir.

Kişi düşmanını başında taşır. Bu sırları biz bilmeyiz, Allah bilir. Allah, bu kâinatı bu esrar üzerine kurmuştur. Firavun, düşmanını bulmak için nice mâsumların kanına girmişti de, öldürmek için aradığı düşmanını yâni Hz. Musa'yı, Allahü teâlâ Firavunun kendi kucağında büyüttürmüş idi. Düşün, kâinata ibret gözü ile nazar eyle! Böyle nice sırlara vâkıf olacaksın, kendi tarihini oku. Nice sultanlar kendi oğullarını öldürttüler. Nice babalar da kendi ömürlerinin semeresi yavrularını boğdurttular, nice evlâtlar da öz babalarını katlettiler. Önceden bu sırları bilselerdi, evlâdlarını dünyaya getirirler miydi? İşte herşeyi Allah bilir, biz bilmeyiz. Ancak bildirdiği kadar biliriz, biz yine sözümüze gelelim:

Habbâb'ın aşkı günden güne ziyâde oluyor. Resûlü görmeğe, onunla buluşmağa, onun cemâline erişmeğe sabırsızlanıyordu. Fakat kolay değil. Mâşuk hemen ele geçmez. Tahammül lâzım, sabır lâzım. Dikensiz gül olmaz. Gülü koparmak için mutlaka eline diken batması şart. İçinden gelen bir his, iştiyak, bu aşk kelime olarak lisanından dökülmeğe başlamıştı.

Ben buraya, Habbâbın efendimize söylemiş olduğu sözleri Türkçe manzum olarak yazdım. Sen de oku ve ezberle.

Sana canım kurban ola Muhammed.
İki âlemde dermanım Muhammed.
Seni görmezden evvel şevk-i aşkın
Bana kâr etti sultanım Muhammed.
Hayalin gönlüme nakş oldu, çıkmaz.
Cemâlin olsa seyrânım Muhammed.
Yakar aşkın od'u bu cism-i canı
Eriş dermana lokmanım Muhammed.
Olursam senin için pâre pâre
Fedâ olsun sana canım Muhammed.
Visâlin teşnesiyim, eylerem ah.
İşitsen zar-ı giryanım Muhammed.
Nolaydı, bir irişsem hâki pâye
Geçirsem anda devranım Muhammed.

Bu sözleri hem söylüyor, hem ağlıyor, hem de inliyordu. Gece uykusunu terk etmiş, ıyş-u işretten, nâs ile sohbetten ke

silmişti. İnsanlardan kaçıyor, daima tenhalarda dolaşıyor. Anası, bu hâle vâkıf olup meseleyi babasına açtı. Baba divanı toplayıp, Habbâbı divana dâvet etti. Habbâb divana geldiğinde babası oğlunu kucaklayıp gözlerinden öptü. Halini sordu, sual etti: (Ne oldun oğlum? Nedir bu halin? Ben padişah babana söyle. Çaresini göreyim. Derdine derman olayım) deyince, Hâbbab hazretleri: (Bacağığım, ben o mektubu okuduğum günden beri Hazreti Muhammed'e âşık oldum.Bâtıl dininizi terkettim. Putlarınızdan yüz çevirdim. Ben şimdi Allah'ı buldum ve bildim. Onun Resûlünün âşıkıyım. Belki bana kızacaksınız, beni hapsedeceksiniz, belki bana ezâ cefâ edip öldüreceksiniz. Bunu biliyorum, ölürüm bu yoldan vazgeçmem. Onu göremezsem muhakkak ölürüm. Bilin, duyun. Ben Müslüman oldum. Âhir zaman nebîsine îman getirdim) diyerek kelime-işehâdet getirdi. Baş parmağını kaldırarak: **(Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden resûlüllah)** dedi... Bu sözleri oğlundan dinleyen baba, pür gazâb yerinden fırlayıp Hâbbab'ı tutup yere vurdu. Tekme ile öldürmeğe kasd edip ayağının altında çiğniyor, (Bu sözlerinden dön, seni öldüreceğim) diye putlarına yemin ediyordu. Bütün vüzerâsı emire yalvararak Hâbbab'ı onun elinden aldılar. Muhakkak bir ölümden kurtulmuştu. Vezirler emire dönüp: (Yâ emir. Böyle bir civana kasd etmeyin. Biz ona nasihat eder, dinimize çevirириz) dediler. O günden itibaren palûze tenli, ahû gözlü kızları Hâbbab'ın yanına gönderip onu ıyş-u işrete teşvik ediyorlardı. Ona sözde nasihat edip: (Bilmediğin dine neden giriyorsun? Neden bizim dinimizi terk ediyorsun? Aklını başına alıp düşün. Peşin nimetleri bırakıp gelecek nimetlere inanıyorsun. Tahtını tacını terkedecek-sin, onla kalsa iyi. Baban seni kendi eliyle öldürecek. Bunca saltanattan olacaksın. Bak güzel câriyeler senin için, taht, taç senin için) dediklerinde Hâbbab:

«Bana, küfürde sultan, emir olmaktansa, Muhammed'in dininde köle olmak daha iyidir» diyor. Ne güzel kızlara bakıyor, ne de bu sözlere kulak veriyordu.

Ah Muhammed Resûlüllah. Ah Allahü âhad. Resûlü Ahmed diye feryat ediyordu. Birkaç gün de böyle geçti. Günlerden bir

gün babası Hâbbab'ın yanına geldi. Yapılan nasihatlerin hiçbir faydası olmadığını görünce tekrar Hâbbab'ı öldürmeğe kasd edip ayağının altına aldı. Durmadan vuruyor, kuruyası ayakları ile tekmeliyordu. Hâbbab'ın ağzından, burnundan kanlar boşanıyor, fakat ağzından bu mübârek kelimeden başka söz çıkmıyordu:

«Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlüllah.»

Emir bıçağını çekti. Öldüreceği sırada yine vezirler araya girip:

(Yâ emir. İşi bize bırak. Mademki nasihatle uslanmadı, onu biraz hapsederiz, korkuturuz, işkence yaparız, belki dinimize döner. Hemen katletme) diye emire rica ettiler. Habbâb'ın figânına dağlar dayanamaz iken, zâlim babanın taştan katı olan kalbinde hiçbir merhamet eseri görülmüyordu. (Yâ emir, yapacağımız işkence ve hapis ile uslanmaz ise o vakit katlettirirsiniz) dediler. İşkence başladı. Evvelâ cellâtlara Habbâb'ı dövdürdüler, aç bıraktılar. Ekmeğin tuzunu ziyade edip kendisine su vermediler.

Habbâb, yapılan bu işkencelere rağmen dini islâmdan dönmek değil, bilâkis aşkı ziyâde oluyor, işkenceleri canına minnet ve devlet biliyor, Onu görmedim ise Onun için ölüyorum diye teselli oluyordu.

Bir gün, yine emir gelip oğluna nasihat zımnında: (Bak oğlum. Canına yazık ettin. Bizleri de felâkete uğrattın. Sana acıyoruz. Bu nasihatim son, seni cellâda vereceğim. Gel dinine dön. Benim yerime sen emir ol) deyince Habbâb hazretleri:

(Ey baba, sen ne söylüyorsun? Ahireti dünyaya mı değişeyim? Ben, tenekeye altını değişmem. Ben, Allah'ın kuluyum. O ki bütün âlemlerin Rabbidir. Onun habibine âşıkım. Kalbim onun aşkiyle dolmuştur. Değil ki böyle âzap etmek, bundan bin defa daha fazla şiddetle azap etseniz, cismimi parça parça dağıtsanız. İslâm dininden dönmem) dedi. (Ne azâbınız var ise yapın. İşte başım, sırtım, cismim. Karşınızdayım. Yapın, sizin azâbınız bana tesir etmiyor. Aşk benim vücudumu sardı. Onun yoluna bu can-ü teni koydum. Aşk ateşi bana yoldaş oldu.)

(Muhammed hazretlerine uyan, onun yoluna can ve baş koyar. Ey baba! Kibrini kır. Milletinden utanma. Aklın var ise İslâma gel. Sen beni kamçı ile küfre dâvet ediyorsun, ben seni tatlı sözlerimle Hakka dâvet ederim.) Babası baktı ki çare yok, kendi yoluna gelmeyecek, cellâtları çağırıp: (Buna üç gün işkence ediniz, dördüncü gün katlediniz) dedi. Ol hazreti alıp bir kamçılı adam tâyin ederek güneş altında su çektirdiler. Yorgunluğuna bakmayıp kamçı ile vuruyorlar (Muhammed'den dön. Putlarımıza tap) diye cebr ediyorlardı. Ağzından, burnundan ve başından akan kanlar üstünde kurur, ağzında **«Lâ ilâhe illâllah»** sözünden başka söz işitilmezdi. Suyu o çektiği halde ona bir yudum suyu çok görürlerdi. Artık ayaklarında derman, gözlerinde fer kalmamıştı. Üç gün, üç gece böyle tamam oldu. İdama gideceği saatler yaklaştığı anda bekliyen nöbetçiyi öyle bir uyku bastırdı ki, yüzünü yıkadı, etini çimdikledi, imkânı yok bir türlü uykusunu bozamıyordu. Zaten Hâbbab'ı kalın zincirlerle bağlamışlar, eli ve ayağı kelepçeli idi. Ne ayağında kuvvet, ne de gözlerinde fer kalmıştı. Üstelik de 3 gündür onu tuzlu ekmekten de men' etmişlerdi. Nöbetçi uykuya daldı. Öyle bir uyku ki... Zavallı uyumayayım demişti ama, Hak ona uyu demişti. Bunun farkında bile değildi. Habbâb durmadan kuyunun çıkrığını ağır ağır çeviriyor, bir taraftan Allah'a niyaz ediyordu: (Yarab; sen kadir-i kayyumsun. Şu halimi görüyorsun, derde derman eden sensin. Benim derdim sence malûm Habibin Muhammed'e giden yolları bana aç. Onun mübarek cemâlini göster. Bu çektiğim eziyet, cefa benim din yolundaki iftiharımdır. Onu bu dünya gözü ile görmeden ölürsem, Mahşeri beklemek benim için azâb olur. Ondan bir dakika ayrılık bana yüzlerce yıl gibi geliyor. Ey hâllel müşkülât olan Allah. Senden diliyorum, beni onunla kavuştur) diye derûni bir âh çekti.

Ey ihvanı din! Bilmem ki bizlerde böyle îmanın muhabbetin ve aşkın zerresi var mı? Ey Muhammed ümmeti kendini bir yokla. Bir kuruş için dinini dünyaya değişiyor musun? Ki o bir kuruş senin değil, bil ki mirasçınındır. Öleceksin. Hırs ile biriktirdiğimiz mallarımızı sevmediklerimiz taksim edecek. Âdetullah böyle cereyan etmiştir. Mal sahibinin malı, sevmedikle-

rine kalır.Komşuna eziyet. cefa edersen,Allah o eziyet ettiğin komşunu senin malına vâris eder.

Ruhu, melek-ül mevt kabzeder. Bedenini, toprak yer, malını mirasçı alır. Bilmem sana ne kalır? İşte aşk ebediyettir. Muhabbet onun tâcıdır. Allah bu dini bizlere zahmetsiz ihsan etti. Böyle bir zahmet görsek, yahut İslâm diyarında dünyaya gelmeseydik halimiz nice olurdu? Hakkın bu ihsanından ötürü secde-i şükre var. İşte Eshabı Resûlden niceleri, bâhusus Bilâl ve Hilâl Radıyallahü anhuma ve bunlara benzer binlerce, yüzbinlerce mümin-i sıddık böyle meşakkatler gördüler de dinlerinden dönmediler. Ateşlere atıldılar. Testerelerle biçildiler. Dinlerini ve îmanlarını iki günlük dünya meta'ına satmadılar. Bu cefaları canlarına minnet ve devlet bildiler. Seyfullah Halid ibn-i Velid'in şu sözüne bakınız:

«Birçok muharebelere girdim, vücudumda yarasız bir yer kalmadı. Şimdi kadınlar gibi yatağımın içerisinde ölüyorum» diye hayıflanıyordu. Hepsi şehadeti canına devlet ve minnet biliyorlar. Zira, şûhedanın Allah indinde diri olduğuna ve indi ilâhîde merzuk bulunduğuna îmanları tam idi.

Bizden evvel geçen ümmetler de kendi nebîlerinin dinleri için seve seve canlarını Allah'a vermişlerdi. Hele Meryem oğlu İsa'nın kavminden hak için, hak yoluna binlerce adam vahşi hayvanlara yem olarak parçalatılmıştı. Bunlar, hayvanlar tarafından parçalanırken, hayvanlardan daha âdî olan hak düşmanları bunları zevk ile seyrediyor, yakın bir zamanda nârın özüne atılacaklarını hiç hesaba katmıyorlardı.

Allah için can verdiler, canânı buldular. Allahtan ayrılmadılar, ona verdikleri sözden dönmediler. Fakat, şimdi onlar fevz-i necâtta, saadette, Cennette, kurbiyette ve vûslattadır. Allaha inanmayıp, inanan mü'minlere zulm eden zâlimler de, ellerinden masaları, kasaları ve keseleri gitmiş, rütbeleri heva olmuş ebediyen azapta olup, azapları tahfif olınaz. Bilâkis her gün daha ziyade arttığını Kur'an-ı Kerim beyan etmektedir. Her iki taraf da dünyada bâki kalmadı. Kalmadı amma bir fırka ki, mü'mini sâdıklar âlâ-yı illiyinde sefâ sürmekte, diğer kâfir zümresi esfel-i sâfilinde zulümlerinin cezasını çekmektedirler.

Ama biz göremi yoruz demiyelim. Yakın bir zamanda bütün insanların ve cinlerin, bütün mahlûkatı ilâhiyenin cem olduğu, bizim de hazır olduğumuz Mahkeme-i Kübrâ'da, bütün mahlûkatın gözleri önünde zâlimlerden, mazlûmların hakkı alınıp Allahın hapishanesi olan cehenneme atılacaklar, yaptıkları zulmün seyyiesini bulacaklardır. Hattâ, Allah öyle hükmeyleyecek ki, boynuzsuz koyunun hakkı boynuzlu koyundan alınacak. Zira, dövüştükleri zaman boynuzsuz koyun, boynuzlusu kadar acıtamadığından onun dahi hesabı görülecektir. Yukarıda zikrettiğimiz gibi o hak dahi infaz olunacaktır. Bunlar hayvandır. Kendilerine tekâlif yoktur. Zerre kadar hayrın mükâfatı görülecek, zerre kadar şerrin de cezası çekilecektir. Allah dilerse belki affeder, ona karışamayız. Mülk onundur. Biz onun kanununda gördüğümüzü böylece haber veriyoruz. Bu zâlimler nâra ilka olundukları vakitte oraya memur olan melekler bunlarla alay edip, (Sen büyük adamsın, azabı tat) diyecekler. Orada ebedî kalacaklardır. Mazlumlar da Allah için gördükleri cevr-ü cefânın saadetine erecekler. Hakkın Cennetine gireceklerdir. Burada bir sual vârid olabilir.

Allahı ve Resûlü sevene bu kadar işkence yapılıyor da, Allah niçin bu zâlimlere bu kadar müsaade veriyor. Mazlûm mü'minlerini ve âşıklarını nasıl cefâya lâyık görüyor? diyorsan cevabımız şudur:

Biz gafillere gösteriyor, işte efendim. Seven kişiler böyle olur. Ben biliyorum, ben görüyorum, siz de bilin ve görün diyor. Yine Hakka aşk dâvasında bulunan kimselere, Hakka olan aşklarının miktarını kendilerine bildiriyor. (Allahın kulları imtihanı bunun içindir.)

BEYİT

Eğer âşık isen yâre
Sakın aldanma ağyâre
Düş İbrahim gibi nâre
Bu gülşende yanar olmaz.

Ey Allah için kardeşim! Ey âhiret yoldaşım! Bakınız Cilve-i Rabbaniyeye:

Habbâb hazretleri, öyle dua ederken, istedeğini istediğine veren Allah, Cebraile (Habbâb aşıkın çilesi tamam oldu. Git, onun bendlerini sök, benim ve habibim için çektiği cefayı, habibime olan muhabbetini bütün aşk dâvasında olan kullarıma ibret olarak naklettireceğim. Mulâkat zamanı geldi. Âşıkı maşukuna kavuştur) dedi. O anda Habbâb'ın bağları birdenbire boşaldı. Zincirleri toprak gibi dağılıyor, elinde ve ayağındaki bu bağlar kendi kendine sökülüyordu. (Allah) deyip yerinden fırladı. Gideceği yolu bilmiyordu. Sanki kuşlar gibi uçuyor (Benim efendim, sevgili Peygamberim) diyor. Dili Allahı tevhîd ediyordu. Seksen konaklık yolu bir gecede almış, yer çekilmiş, aşkın burakına süvar olmuş, Medine-i Münevvereye dahil olmuştu.

O sönmeyecek nûra doğru koşuyordu. Medine-i Münevvere'ye vâsıl oldukta karşısına eshabı resûlden Amr radiyallahu anh çıktı. Gördü ki karşısında bir civan ağlıyor, ona yaklaştı, ağlamasının sebebini sordu. Derdini kendisine açmasını bildirdi. (Ey civan aç mısın? Susuz musun? Sana ekmek ve su vereyim. Evlâdım sende îman âsârı görüyorum) dedi. Habbâb cevabında (Ben yemek içmek istemem. Kendime aşkı rızk ettim. Onları ben çoktan unuttum) dedi. Amr anladı ki bu çocuk âşıktır.

(Oğlum, aşkın kimedir? Söyle bana) dedi. Hâbbab nerede olduğunu bilmediği için başına bir felâket gelir diye sırrını açmıyordu. Bunu anlayan Amr:

(Ben Müslümanım elhamdülillâh, dedi. Muhammed'in hakkı için sırrını bana söylersen, sırrını kimseye ifşa etmem) deyince, Hâbbab bu lûtfu ilâhî karşısında hemen kendinden geçti.

Öte yandan, Cebrail habibi hûda efendimize nâzil olup: Yâ Resûlallah. Hakkın sana selâmı var. Eshabın ile çıkıp, sana âşık olan bir zât geldi, onu istikbal edeceksin. Senin aşkınla zahirde harab, bâtında mamûr olmuştur. Dini islâm yüzünden çok cefa gördü. Hak buyurdu ki: (Ben Hâbbab'a, Hazreti Eyüp aleyhisselâmın sabrının ecrini ihsan ettim. Habibim onu karşılayıp ağuşuna alsın, diye buyurdu. Habibimi sevdiği için ben de onu seviyorum) haberini müjdeliyordu. Bu haberi alan Efendimiz, eshabı ile beraber Hâbbab'a karşı varıp, âşık ile mâşuk

kavuştular. Efendimiz, Hâbbab'ı kucaklayıp bağrına bastı (Merhaba âşık-ı sâdık oğlum) dedi. Hâbbab Resûlün ayağının tozuna yüzünü sürmek istedikçe (ey dinde zahmetler çeken Oğlum) diye ona iltifatlar ediyordu. Hâbbab başından geçeni hikâye ettikte, efendimiz ve eshâb gözlerinden yaş yerine kan dökküyorlardı.

İşte, âşıklar böyle saadete ererler. Aşkını isbat etti, Hak Resûlüne dünyada kavuştu ve âhirette de beraber olacaktır. Kişi sevdiği ile beraberdir.

Ey mü'min! Allahın emrine itaat, sünneti resûle ittiba edersen senin de kalbinde Habibi Hüdâya böyle muhabbet hâsıl olur. Dünya ve âhirette ayrılmazsın ondan. O, senin için doğduğu vakit de, mirâcında, bütün ömrü boyunca Hakka münacaat etti. Seni Haktan diledi. Yarın âhiret gününde, evlâdını kaybeden baba gibi seni mahşer yerinde arayıp bulacak, mahşerin şiddeti ve dehşetinden seni kurtarıp selâmetle cennete ulaştıracaktır. Onu, her şeyden ziyade sev ki Hak seni sevsin. Ona tâbi ol ki Hakkı sevdiğini isbat edesin.

AŞKİYYİ CERRAHİ'DEN BİR NUTUK

Bütün nâs bilsin duysun,
Mü'minler baksın görsün
Kıtmirim kapısında,
Billâhi Muhammedin
Nûr-u çeşmim Ahmedin.

Babında kıtmir oldum
Devleti anda buldum
Hak didârını gördüm
Vechinde Muhammedin
Nûr-u çeşmim Ahmedin.

Kıtmir olup beklemek
Şahlıktan bence yüce
Beklerim gündüz gece
Yolunu Muhammedin
Nûr-u çeşmim Ahmedin.

Bir nigehe talibem, baksa biraz yüzüme
Ayağının tozunu çeksem sürme gözüme
Mübarek kademini bassa bir kez yüzüme
Türabım kapısında billâhi Muhammedin
Nûr-u çeşmim Ahmedin.

Aşkî lâyık mı sana bu sözleri söylemek
Sana mı kaldı sandın, kıtmir olup beklemek
Yaydı kanadın yere Cebrail gibi melek
Üstüne bassın deyü kademi Muhammedin
Nûr-u çeşmim Ahmedin.

Arşı ralıman müftehir, kademi bastı deyü
Şereflendi o gece cenneti yeri göğü
Cümle ekvan diledi üstüme bassın deyü
Arşın ziynetidir, gubarı Muhammedin
Nûr-u çeşmim Ahmedin.

Mübârek ve Muazzez **Peygamberimizin Veda Hutbesini** buraya dercediyoruz. Oku ve bu hutbe ile âmil ol ki; dünya ve âhiret saadetlerine erişesin. (Muhtasar Sahihi Buharî, Cild 10 sayfa 431 - 434)

VEDA HUTBESİ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

Allah'a hamdederiz, On'a döneriz. Nefslerimizin fenalıklarından ve kötü işlerimizden O'na sığınırız.

Ey Nâs;

Sözümü iyi dinleyiniz. Bilmiyorum, belki bu seneden sonra sizinle burada ebedî olarak bir daha birleşmiyeceğim.

Ey Nâs;

Bu günleriniz nasıl mukaddes bir gün ise, bu aylarınız nasıl mukaddes bir ay ise, bu şehriniz (Mekke) nasıl mübarek bir şehir ise canlarınız, mallarınız, ırzlarınız da öyle mukaddestir, her türlü taarruzdan mâsundur.

Eshabım,

Yarın Rabbinize kavuşacaksınız ve bugünkü her hal ve hareketinizden muhakkak sorulacaksınız. Sakın, benden sonra eski dalâletlere dönüp de birbirinizin boynunu vurmayınız. Bu vasiyetimi burada bulunanlar, Bulunmayanlara bildirsin. Olabilir ki bildirilen kimse burada bulunup da işitenden daha iyi anlayarak muhafaza etmiş bulunur.

Eshabım,

Kimin yanında bir emanet varsa, onu sahibine versin. Faizin her nev'i mülgadır, ayağımın altındadır. Lâkin borcunuzun aslını vermek gerektir.

Ne zulmediniz, ne de zulmolunmuz, Allahın emriyle faizcilik, artık yasaktır. Cahiliyetten kalma bu çirkin âdetin her türlüsü ayağımın altındadır. İlk kaldırdığım faiz de Abdülmuttalibin oğlu Abbasın faizidir. (Abdülmuttalib oğlu Abbas, Peygamberler Peygamberi (S.A.V.)in amcasıdır.)

Eshabım,

Cahiliyet devrinde güdülen kan dâvaları da kâmilen mülgadır. İlga ettiğim ilk kan dâvası da Abdülmuttalibin torunu Rebianın kan dâvasıdır. (Rebia, Peygamberler Peygamberi (S.A.V.)in amcası oğludur.)

Ey Nâs;

Bugün şeytan sizin şu topraklarınızda yeniden nüfuz ve saltanatını kurmak kudretini ebedî surette kaybetmiştir. Fakat, size bu saydığım şeyler haricinde küçük gördüğünüz işlerde ona uyarsanız bu da onu memnun edecektir. Dininizi korumak için bunlardan da hazer ediniz.

Ey Nâs;

Kadınların haklarına riayet etmenizi ve bu hususta Allahtan korkmanızı tavsiye ederim. Siz kadınları Allah emaneti olarak aldınız ve onların namuslarını ve ismetlerini Allah adına söz vererek helâl edindiniz. Sizin kadınlar üzerinde hakkınız, onların da sizin üzerinizde hakları vardır. Sizin kadınlar üzerindeki hakkınız, onların aile harimini sizin hoşlanmadığınız hiçbir kimseye çiğnetmemeleridir. Eğer onları razı olmadığınız herhangi bir kimseyi aile yuvanıza alırlarsa, onları hafif surette darb ve tahzir edebilirsiniz. Kadınların da sizin üzerinizdeki

hakları, memleket an'anesine göre her türlü yiyim ve giyimlerini temin etmenizdir.

Ey Mü'minler,

Size bir emanet bırakıyorum ki, siz ona sıkı sarıldıkça, yolunuzu hiç şaşırmazsınız. O emanet, Allah kitabı Kur'andır.

Ey Mü'minler,

Sözümü iyi dinleyiniz ve iyi muhafaza ediniz. Müslüman Müslümanın kardeşidir ve böylece bütün Müslümanlar kardeştirler Din kardeşinize ait olan herhangi bir hakka tecavüz, başkasına helâl değildir. Meğer ki gönül hoşluğu ile kendisi vermiş olsun.

Eshabım,

Nefsinize de zulmetmeyiniz. Nefsinizin de üzerinizde hakkı vardır.

Ey Nâs:

Cenab-ı Hak, her hak sahibine hakkını (Kur'anda) vermiştir. Vâris için, vasiyete lüzum yoktur. Çocuk kimin döşeğinde doğmuşsa ona aittir. Zinakâr için mahrumiyettir. Babasından başkasına neseb iddia eden soysuz, yahut efendisinden başkasına intisaba kalkan nankör, Allahın gazabına, meleklerin lânetine ve bütün müslümanların ilencine uğrasın. Cenab-ı Hak bu makule insanların ne tevbelerini, ne de adâlet ve şehadetlerini kabul eder.

Ey nâs, yarın beni sizden soracaklar, ne dersiniz?

«Allahın risaletini tebliğ ettin, risalet vazifeni ifâ ettin, bize vasiyet ve nasihatte bulundun diye şehadet ederiz...»

Şahit ol yâ Rab, şahit ol yâ Rab, şahit ol yâ Rab...

Resûlü Ekrem efendimiz bir mirât-ı mücellâdır. Ona bakan kendini görür.

Günlerden bir gün, Efendimizin huzuruna Eba Cehil geldi. Peygamberimiz Efendimize hitaben (Ya Muhammed, senden daha çirkin yüzlü, senden daha acı sözlü hiçbir kimse görmedim) dedi. Efendimiz bu kötü hitap karşısında Eba Cehil'e hitaben «Doğru söylediniz» buyurdular. Bir müddet sonra aynı meclise Sıddık-ı Âzam Eba Bekr geldi. Efendimize hitaben (Anam ve babam ve nefsim sana feda olsun ya Resûlüllah, sen-

den daha güzel yüzlü ve senden daha tatlı sözlü bir kimse görmedim) buyurdular.Eba Bekr'in bu içten gelen hitabına karşı (Doğru söyledin, benim yarı garım) dediler.

Eshâbı bu iki zıt mütalâa karşısında (Ya Resûlallah, Eba Cehil size lâyık olmayan sıfatları söyleyerek sizi zem etti. Eba Bekr ise sizlerde olan bazı hasletleri söyleyerek sizi medhü sena etti. Her ikisine de aynı cevabı verdiniz) deyince; «Ben bir saf aynayım, Eba Cehil bana baktı, kendini gördü» buyurdular.

İşte mü'minler Hazreti Habbâb'ın da aşkı mirât-ı Muhammedde zuhura gelmişti. Bir mü'mini sadık kalksa da (Ben Resûlüllahı seviyorum ama acaba efendim beni seviyor mu?) dese, ona cevaben deriz ki (Senin Hazreti Peygambere aşkın muhabbetin ne miktar ise, Resûlün de sana karşı muhabbeti o miktardır. Öyle ise ona karşı aşk u muhabbetini arttıra gör. Bundan kıyas eyle de şu âyeti tefekkür ediver.

«innallahe ve melâ-iketehu yusallûne alennebiyyi yâ eyyühelleziyne amenû sallû aleyhi ve sellimû tesliymâ.»

(Sûre-i Ahzab 56)

Âyet meâli: **(Ben «Allah» muhakkak meleklerimle beraber muttasıl Habibim üzere salât ediyorum. Ey mü'minler siz de Habibime salât ediniz.)** Buyurur Hakkın efendimize karşı olan aşk u muhabbeti ne ise Efendimizin de Allaha karşı muhabbeti o mertebededir ki, biri Hâlık, biri ise mahlûk-ı hâlistir. Tecelliyata bakınız ki, evvelerin evveli âhirlerin âhiri olan Allahta olan aşkı nâmütenahi habibinde tecelli ederek o zâtı şerifte nihayetsiz aşkı zuhura getirmiştir. Ve zâtı risalet penahilerine aşk imam olmuş bu aşk iki sevgili arasında ezelden ebede kadar her an artmaktadır. Bir danenin yüzbinlerce olduğu gibi. Bu sözlerimizi ancak aşk ehli anlar.

Aşk ehli ölmez, yerde çürümez.
Yanmayan bilmez, âteşi aşka.

Efendimizin bütün varlıkların hocası olmasının sırrı hikmeti: Dinî İslâmın sırları çoktur. Efendimiz buyurdu ki: «Mi-

rac gecesi Allahu Teâlâ bana doksanbin kelimat ile hitap etti. Otuz binini herkese tebliğ edeceğim. Otuz binini de ehline söyleyeceğim. Otuz bini benim ile Allah arasındadır» buyurdular. Eba Hureyre Radiyallahu anh: «Bana Efendimizden iki heybe ilim verildi, birini açtım söyledim, sizlere efendimizden aldığım gibi bildirdim. Öteki sır heybesini açarsam benim başımı vücudumdan cüda edersiniz» diyor. İşte ehline haber verilen otuz binden bir haber yine Huzeyfetûl Yemani (Hak ondan razı olsun) sırdaşı Nebi idi. Eshab arasında dost şeklindeki düşmanlar, münafıklar ona bildirilmiş idi. Dikkat Hazreti Ömer (Allah ondan razı olsun) Huzeyfe kimin cenaze namazını kılar ise onun kıldığı cenaze namazına hazır olurdu. Günlerden bir gün ki Hazreti Ömer'in hilâfeti zamanı idi. Emirül-Müminin Huzeyfeye hitaben (Ya Huzeyfe tâyin ettiğim valiler arasında Allaha ve Resûlüne ve mü'minlere dost görünüp düşman olan münâfık var mıdır?) diye sordu. Huzeyfe cevaben: «Bir tane var» buyurdular. «Aman, haber ver, azledeyim» buyurunca: «Söylemeğe memur değilim» dediler. Üç aylık yoldan orduları idare eden Ömer tâyin ettiği valiler arasındaki münafık valisini tanımıyordu. Bu imam-ı Ömer'in noksanlığı değil Allah her sırrı herkese bildirmiyor, setr ediyordu.

H İ K Â Y E

Musa aleyhisselâm zamanında yağmur duasına çıkmışlar. Hazreti Musâ dua etmiş, yağmur yağmamış. Sebebi hikmetinden Hakka rica ve niyaz etmiş: «Ya Rabbi duamı kabul buyurup yağmur vermedin» demiş. Allah Celle: «Ya Musâ, aranızda nemmam var» (nemmam bir kimsenin ayıbını etrafa yayan, iki meclis arasında lâf taşıyan kimseye denir) cevabı üzerine «Ya rabbi kimdir? Onu bana bildir, onu aramızdan çıkarayım» deyince, Hak Teâlâ, Musâ aleyhisselâma hitaben:

«O nemmamın kim olduğunu sana bildireyim de ben mi nemmam olayım» buyurmuş.

Allah, münafıkları, Efendimize bildirmese, sıfatı nübüvvete noksanlık gelirdi. Efendimiz Huzeyfeye bildirmeseler nâsın kalbine şüphe gelir, (Acaba Efendimiz münafıkları bilmiyor-

lar mı?) diye. Buna binaen, Allah habibine, habibi de sahabeden yalnız Huzeyfeye bildirmişti.

Çünkü Efendimiz hâcei kâinat idi. Her nebiye verilen ilim, bilim, mucizat ve sıfat Efendimizde cem' olmuş, cemi enbiyaya aşkta ve meşkte imamı hâs olmuştu. Meselâ birkaç misal:

Âdem'de safvet, Nuh da dâvet ve necât, İbrahim'de hâliliyet, Musa'da kelâm, Eyyub'da sabır, Yakub'da hüzün, Yusuf'ta cemâl ve sıdk, Davut'ta tilâvet, Süleyman'da şükür, Yahya'da havf, İsâ'da terk ve rica, aleyhümüsselâm sıfatlarını kemale eriştirdiği gibi, bunların zübdesi olan aşk u muhabbet sıfatını fahrî âlemde kemale eriştirdi. Zira, hâce-i kâinat Efendimiz insan vücudunda kalb mesabesindedir, diğer nebiler âza mesabesindedirler. Her vücutta âza kalbe tâbidir. Kalb çalışmazsa âzalar durur. Bunun gibi risalet ve nübüvvette bütün enbiya Muhammede tâbi oldular. Muhammed ummandır, diğer enbiya o ummanda balık ve ördek mesabesindedir? Diğer âzaların her biri bir ubudiyyeti terbiye etmekte, bir sıfat üzeredir. Kalbin sıfatı ise muhabbeti terbiye etmektir. Bu sebeple Fahriâlem Habibullah oldu. Çünkü, kemal bu din-i islâmda zâhir ve diğer dinler mensuh oldu. Cemi enbiyada olan haslet Muhammedde cem' olup muhabbet mührü ile mühürlendi. Hatemül Enbiya oldu. Perde arkasında kullara söylenecek ne ise izah olunup Kur'an kitap oldu. Kıyamete kadar ne bir nebi ne de bir semavî kitap gelmez. Mânayı Kur'anı gören için her sırrın mânası zuhur eder. Resûlün ilmine ve hilmine ve muhabbetine verâset edenler gelir ve kerameti kevniye kerameti ilmiye ve kerameti vücudiye ile kıyamete kadar devam eder.

Hâcei Kâinat Efendimizin sünnetine ittiba eyleyen mümini sadık, Âdem'in safvetine, Nuh'un necatına, İbrahim'in haliliyetine, Yakub'un hüznüne, Yusuf'un sıdkına, Musâ'nın kelimiyetine, Yahya'nın haffine, İsâ'nın terkine, Muhammed Sallallahü Aleyhi ve Sellemin muhabbet ve aşkına vâris olur. Olur da dareynde saadete erişir. Âdem gibi tövbekâr ol, Nuh gibi helâktan necata eriş, necata eriş de Halil ol ki nâr sana nûr olsun. Allaha dost ol ki Musâ gibi sana hitab etsin. Yakub gibi hüzünlü ol ki, bir gün Yusufa kavuşasın. İsa gibi Haktangay-

rını terk et ki, muhabbete erişesin. Muhabbeti bul ki, Muhammed'e erişesin. Muhammed'e eriş ki, Hakkı bulasın, Hakta olasın, cemâle eresin, Hak didarını göresin. Hak didarını görenler Hakta olanlardır, aşkta pişenlerdir. Bu makama erişmek için Hazreti Resûlün Allahtan getirdiği din-i islâma girmek ve onun emrettiği şeyleri seve seve yapmak icap ederse Allah Muhammed ve din yolunda feda-i can etmekle olur.

Canından geçmeden
Canan ele girmez,
Zunnârını kesmeden
İmân ele girmez.

Canlarını verenler cananı buldular. Ebedî Saadete erdiler şimdi. Dostları ile bayram ediyorlar. Dünyada aziz, âhirette şerif oldular. Zira, Resûle ittiba eyleyen dünyada aziz olur. Âhirette şerif olur. Bu dine girmekle Muhammed Sallallahü Aleyhi ve Selleme tâbi olmakla ne kadar köleler sultan oldular, nice zeliller aziz oldular.

Bu dine ihanet eden nice yüksek zevat dünya ve ahirette zelil oldu.

Bizler de Allah ve Resûlünü ve Allahın sevdiklerini sevelim de aziz olalım. Dünya ve âhirette sevdiklerimizle beraber olalım. Allah ve Resûlünü ve salihleri sevenler onların gittiği doğru yol (ki İslâm yoludur) ve hidayet tarikidir o yoldan yürürler. Şeytana ve zâlimlere ve kâfirlere fâsık-u fâcirlere uymazlar.

Allah'a ibadet ederler, ahlâkı Muhammediye ile sıfatlanırlar. Kötülüğü, yalanı, sahtekârlığı, tembelliği, kini terk ederler. Kendilerine karşı yapılan kötülüğü af edip o fenalığı yapan kimseyi taltif ederler. Halim olurlar, mürüvvet, kanaat, sabır, şükür, ehli olurlar; zira sevdiği Peygamberi böyle yapmıştır. Aşağıya yazacağım Resûlü aşk ile seven, onun uğruna canını yüzlerce kerre ortaya koyan Allahın arslanı Ali Kerremallahü veche Radiyallahu anhın kıssasını oku. İşte Resûle böyle ittiba, sünnetine böyle iktida edildi.

Kıssas-ı Ali Radiyallahu anh:

H İ K Â Y E

İbni Mülcem namındaki nâmerd, beyt-i Huda olan damadı Paygamberi bir sabah huzuru Hakta iken zehirli kılıç ile vurdu. O beyti Huda melcei fukara damadı Resûlü Mücteba Halife-i Hak kanlar içerisinde yere serilmişti. Hazreti imamı mihrabından alıp hanei saadetine götürüp, yatağına yatırdılar. Nice muharebelere girmiş, nice azılı kâfirlerin bir darbede canlarını cehenneme göndermiş, nice habîsin habasetlerini bu dünyadan temizlemişti. Fakat, kader böyle imiş, bir nâmerdin süikastına kurban gidiyordu.

Hazreti İmam, muhterem oğullarına şefkat nazarı ile bakıyor, sanki onların ileride başlarına gelecek hâdisatı levhi mahfuzdan okuyordu. İmamı Hasan'a sordu, (Beni kim vurdu?) Hemen carihi zalimi huzuru halifeye getirdiler. İmam kendisini vuranı tanıyordu. Zira, İbni Mülcem imama hizmet etmişti. İmama hizmeti esnasında (Ya İbni Mülcem benim ecelim senin elindedir) buyurmuş, kerametini izhar etmişlerdi. O vakit İbni Mülcem (Hâşâ ya İmam, ellerim kurusun böyle bir şey yapacak isem) demiş, kendisini öldürtmesi için rica ve niyazda bulunmuş idi. Mülcemin bu sözlerine karşı Allahın arslanı Ali (Nasıl seni öldürtebilirim ki, sen suç işlemedin, suç işlemeden seni haps veyahut katlettirsem zâlim olurum) demişti.

Vakit ve saat gelmiş, kader zuhur etmişti. İmam Ali, İbni Mülceme sordu: (Ya İbni Mülcem, sana ne yaptım; ırzına malına, canına mı iliştim?) İbni Mülcemi dehşet ve korku kaplamıştı. (Hâşâ yalnız yalnız hüküm Allahındır ya İmam) diyebilmişti.

Hazreti Halife (Sözün Hak, niyetin bâtıl) dedi.

İbni Mülcem'i alıp hapse koyup nezarete aldılar. Sonra İmam Hasan'a dönüp, (Eğer ben bu cerhden kurtulur isem onun hakkındaki muamele bana aittir. Eğer ölür isem bir kılıç darbesi ile onu katl edin ki, kanunu ilâhî yerini bulsun. Sakın olmaya ki onu zulm ve cefa ile öldürmeyiniz. Zira dedeniz Muhammed Sallallahü Aleyhi ve Sellemden işittim; bir kelp ku-

dursa dahi onu cefa, eziyet ile öldürmeyiniz, buyurmuştu) dedi. Sonra kendine süt getirdiler. Sütün yarısını gösterip (Bu sütü alın zindanda bulunan garibe götürün. Karnı açtır) dedi. (Zindanda olan garip kimdir ya İmam) dediler. (Katilim olan İbni Mülcemdir onun karnı açtır) dedi.

Sütü alıp İbni Mülcem'e götürdüler. Sütü içmedi ve (içine zehir koydunuz, beni öldüreceksiniz, içmem, içmem) diyerek sütü geriye verdi.

İbni Mülcemin sütü içmediğini ve sözlerini imama bildirdikleri zaman (İbni Mülcem neden bize suizan etti. Eğer sütü içse idi, yarın mahşer günü ayağımı cennetin eşiğine koyar ibni Mülcemi cennete koymayınca, kendim cennete girmezdim) buyurdular.

İşte Resûlün âşıkı aşk mektebinde aşk hocası olan Hacei Kâinattan alınan dersin semeresi o Ali ki Radiyallahu anh, ilim, hilim, aşk şehrinin kapısı, Ömer de böyle adalet şehrinin kapısı, Eba Bekir, Osman da böyle biri sıddık, diğeri haya şehrinin kapısı, Allah onlardan razı olsun.

Yâ Rab! Bizi Habibinden ayırma. O korkulu kıyamet gününde bizleri onun sancağı altında, afv ü rahmetinde cümle müminlerle beraber cem'i haşr eyle. Âmin Bi-hürmetil seyyidil mürselin.

Velhamdülillâhi Rabbil Âlemin. Lillâhi Fatiha.

EL - Hac
Muzaffer OZAK

İRŞÂD

ÜÇÜNCÜ DERS

MÜNDERECAT:

Bu risalede hakikî bir müslümanın ne gibi sıfatlara mâlik olmasını ve imânın kemal bulmasını beyanla bir âmânın ibret verici bir hikâyesi. Behlul Dananın Harun Reşit ile bir hikâyesini. Bir mürşidi kâmilin talebelerini imtihan etmesi. Bir köylü kadınının bir fakiri, bir lokma ekmek ile ikramı ve o ikrama karşılık Allah'ın o kadına evlâdını bağışlaması. İbrahim Aleyhisselâmın misafire ikramı. Hz. Eba Bekir'in bir hikâyesi ile insanları irşâd edecek islâmî hakikatlerden bahseden mübarek Bir risâledir.

Sallû alâ seyyidina Muhammed
sallû alâ Mürşidina Muhammed
Sallû alâ Şems-id-duhâ Muhammed
Sallû alâ Bedr-id-ducâ Muhammed
Sallû alâ Nûr-il-Hudâ Muhammed
(Sallâllahu aleyhi ve sellem)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ
عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾ الَّذِينَ
يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ
حَقًّا لَّهُمْ دَرَجَاتٌ عِندَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

E'ûzü-billâhi Mineşşeytanirraciym
Bismillâhirrahmanirrahiym

Innemel-mü'minûn-elleziyne iza zükirallâhu ve-cilet kulûbühüm ve iza tüliyet aleyhim âyâtühû zâdethüm iymânen ve alâ Rabbihim yetevekkelûn. Elleziyne yukiymûn-es salâte ve mimmâ razaknahüm yünfikun. Ulâike hüm-ül-mü'minûne hakkan lehüm derecatün inde Rabbihim ve mağfiretün ve rızkun keriym. (Sadakallâh-ül-aziym)

El-Enfal — 2, 3, 4

Ayet-i Kerîmenin Meâli Şerîfi:

«Gerçekten mü'minler ancak o mü'minlerdir ki, Allah anıldığı zaman yürekleri ürperir, karşılarında âyetleri okunduğu

zaman iymanlarını artırır ve Rablarına tevekkül ederler. O kimseler ki, namazı dürüst kılarlar ve kendilerine merzuk kıldığımız şeylerden infâk eylerler, işte hakkâ mü'minler onlar, onlara Rablarının yanında dereceler var, bir mağfiret ve bir rızkı kerîm var.»

«Kur'an Dili Tefsîri»

El evvelü Allah, el âhiru Allah, ezzâhirü Allah, el bâtınü Allah, Hayrihi ve şerrihi min Allah. Men kâne kalbihi Allah femuînuhu fiddareyni Allah. Rabbişrahlî sadrî ve yessirli emrî vehlûl ukdeten min Lisaniy-yefkahû kavlî ve ufevvidu emri ilallah, innallahe basirûn bil-ibâd...

Kullarının her bir işini gören, kalblerinden geçen her fikri ve niyeti bilen, her zamanda, her mekânda her şeyi gören ve bilen, işidici ve görücü ve bilici olan Allah; bizleri burada tevfîki ile cem' eylediği gibi, yarın Kıyamet Gününde, nedamet ânında, o büyük günde, hasret derninde lûtfu ile, keremi ile, ihsânı ile, ikrâmı ile, sevgili Habibi, mergûb u mahbûb-ı Huda, Şefiî rûzi ceza, melcei fukara, enîsi zuafâ, iki cihan güneşi, yoktur ki cihanda bir eşi, âni-bihi Muhammed Mustafa sallallahu aleyhi ve sellemin, Livâi Hamd isimli sancağı altında böylece rahmetiyle, keremiyle cem'eyleye! Âmin. Ol mübarek nurlu elleriyle havzı Kevserden cümlemizi sîrab eyleye! Arşın gölgesi ki, o gölgeden başka hiçbir gölge yoktur, bizleri orada mü'min kulları ile âşık, sâdık ve sâlihlerle haşr eyleye. Affı ile Keremî ile muamele eyleyip cennetini, rizasını cemalini ikrâm eyleyip, cümlemizi mesrûr eyleye...

Allah'a îman eden, emrettiği doğru yolda giden. O'na şirk ortak koşmayan, hak ve hakikatlerden şaşmayan, O'nu seven ve öven, O'nun rızasına talip, cennetine ragıp, cemaline âşık olan, O'nun sevgilisine gönül veren, Hakkın cennetine giren, yârin güllerini deren sevgili Muhammed'in (Aleyhisselâm) ümmetleri!

Okuduğum âyat-ı beyyinatta, Allahu teâlâ lûtfu ile şöyle buyuruyor:

Halis mü'min kimdir? Ne gibi sıfatlara sahip olmalıdır? Nasıl olmalıdır ki, bir mü'minin îmanı kemale ersin? Her mü'minim diyen, mü'min midir? Allah celle ve celâluhu onun bu iddiasını kabul eder mi? Dâvasında haklı mıdır? Mü'min, nasıl bir sıfata bürünmelidir ki, Allah onun îmanını ve ibadetlerini kabul buyursun?

Bu âyet-i kerime, işte bütün bunları bize gösteren bir mihenk taşı gibidir. Elimize geçen her sarı maden parçasına:

— Bu altındır, diyebiliyor muyuz?

Desek bile, bu iddiamızın hiçbir değeri oluyor mu? Ancak o sarı maden parçasını, bu işin ehli olan bir kuyumcuya götürüp, mihenk taşına vurduktan sonra, gerçekten altın olup olmadığını, gerçekten altın ise kaç ayar olduğunu anlamıyor muyuz?

İşte, bu âyet-i kerime de, Allah'ın ölçü taşı, mihengidir. Kavlimizi, fiilimizi, özümüzü, sözümüzü, inancımızı, güvencimizi bu âyet-i kerîme hükümlerine tatbik ederek îmanımızın, islâmlığımızın, hatta insanlığımızın değeri ve derecesini öğrenir; amellerimizi ve hareketlerimizi buna göre tâyin ve tesbit etmek imkânını elde ederiz.

Akıl sahipleri; bu âyet-i kerimeyi okuyup, amellerini ve îmanlarını ölçerler, varsa eksikliklerini anlamağa ve doğru olmayan kötü hareketlerini onarmağa çalışırlar. Bu âyet-i kerime, insanoğlunun kötü davranışlarını, inançlarını ve indi ilâhideki derece ve mevkilerini yüzlerine vurur ama, akıl ve îman sahipleri bu yüzlemeğe kızmazlar, bil'âkis suçu kendilerinde ararlar, hak yolundaki sa'yü gayretlerini artırmağa ve halis mü'min olmağa çalışırlar. Zira, mü'mine yakışan sıfatlar bu âyetle beyan buyurulmuştur. Bu âyetin emrettiği sıfatlara boyananların, Hak rızasına erişecekleri muhakkaktır.

Yerlerin ve göklerin ve cümle âlemlerin sahibi ve yaratıcısı olan Allahü teâlâ; sevgili Habibi, mergubu, Resûlü olan Hz. Muhammed sallallahü aleyhi ve selleme yirmi üç senede inzâl ettiği Kitâbı kerîmi ki, bizler için nûrdur, şifâdır, devâdır, hablûllah yani Allah'ın kurtarıcı ipidir, ona tutanan kendini dünyada rezâletten, âhirette, azabtan kurtarır, şu sûrei azîzin de

meâlen: **«Ancak mü'mini hakikî şu kullarımdır ki, onlar benim ismimi duydukları vakit benim haşyetimle ve sevgimle, celâl ve cemâlimle kalbleri cilâlanır. Onlara Kur'anım okunduğu zaman, o okunan âyetlerimi can kulağı ile dinlerler ve yalnız dinlemekle kalmayıp ahkâmı ile de âmil olmaya, yani onda emredilenleri yerine getirmeye gayret sarf ederler. Bu gayretlerinin derecesinde de îmanlarının nûrları artar. İşte o nûr ile, hayır ile şerri, ak ile karayı, nûr ile zulmeti, îman ile dalâleti hakkiyle ayırd edebilirler. Bundan sonra da her işte, her yerde ve her şeyde bana tevekkül edip, bütün işlerinde bana tefvizi umur ederler ve her şeyin hâlıkının ben olduğuma îman ederler.»**

«O mü'min ve mükerrem kullarım ki, beş vakit namazlarını tâdil-i erkân üzere yani, farzına, vâcibine, sünnetine, müstehâbına riayet ederek, Resûlümden gördükleri gibi edâ ederler. Onlara verdiğimiz rızıklardan benim rızam için, benim yolumda yine benim kullarıma, yahut benim mahlûkatıma yedirir ve ikrâm ederler. İşte, bu sıfatlara mâlik olan ve böylece yapanlar hakikaten, bana hakkiyle îman edenlerdir, beni bilenlerdir, beni bulanlardır, bende olanlardır. Ben de onlara, indimde yani cennetimde yüksek makamlar, nihayetsiz nimetler hazırladım ki, öyle nimetleri ne gözler gördü, ne sözler tarif edebildi, ne de kulaklar işitti, ne de beşerin kalbine bunların ölçüsü sığabildi. Ancak bu nimetlerin ne olduğunu, ben Allah biliyorum.» buyurulmaktadır. Söyleyenler, hakkı ile tarif edemediler. Yarın cennete lûtfu ilâhi ile girecek olur isek; bana, (Ey hoca efendi, bize cenneti hiç tarif edememişsin) diyeceksiniz. Bendeniz de, o nimetleri müşahade ettiğim zaman tarif edemediğimden size karşı mahcup olacağım. Fakat, bereket versin, cennette mahzun olmak yoktur.

Yine âyete devam edelim: **«Onlara bu sıfatlardan dolayı bazı kerre beşer olmak dolayısiyle kendilerinden zuhur edecek günaha, af ve mağfiretim vardır. Dünya ve âhirette onlar için rızkı kerîm vardır ki, dünyada onları rızıklandırdığım gibi cennette de onlar için hesâba gelmeyen, nihayete ermeyen, nimetlerim vardır ve bu nimetlerim ebedîdir.»**

Anlıyor musunuz mü'minler? Allah zikredildiği zaman, yahut kendimiz zikrettiğimiz zaman kalbimiz çarpıyor mu- Gö-

zümüz Onun, heybet ve kudretinden yaşarıyor mu, Onun sevgisinden heyecan duyuyor muyuz? Cildimiz Onun celâlinden diken diken oluyor mu? Kur'an-ı Kerim okunduğu zamanlarda haz duyabiliyor muyuz? Bu haz ile Hakkın emirlerini lâyıkı veçhile yerine getirebiliyor muyuz? Emrettiği şeyleri yapıp, nehyettiği, men'ettiği şeylerden kaçınabiliyor muyuz? Namazlarımızı kılıyor muyuz? Vaktinde kılabiliyor muyuz? Her işimizde Hakka tevekkül ediyor muyuz? İşte mü'minler, bütün bu soruları kendimize sorduğumuzda ne derece müsbet cevaplar verebilirsek. o kadar Hakka mü'min yani Allah'ın istediği gibi mü'min olabiliriz.

Yok; öyle olmayıp, Allah'ı dilimizle zikredip, Onun her şeye kaadir olduğunu söyleyip, kalbimiz buna inanmıyorsa veyahut (Allah vardır, her şeyi gören Odur, işiten Odur) deyip beri tarafta; sanki yokmuş gibi türlü kötü fiiller işlersek yani, kavlimiz başka, fiilimiz başka ise, o kimsenin kalbi, ruhu hastadır. Öyle kalbin sahibi, okunan Kur'anı değil, okuyanın sesini dinler. Hattâ o Kelâmullahı dinlemekten dahi sıkılır.

Bunlar, Allah'a tevekkül de edemezler. Zira kalbleri gerçekten, Allah'a îman edememiş kimselerdir. Elbette, bu kimseler namaz da kılmazlar. Kılsalar bile, bir angarya, bir borç kalksın diye kılarlar. Böyle namaz ise, insanı Hakka iletmek şöyle dursun, belki uzaklaştırır. Hele böyleleri, yani kalbleri inanmadığı halde inanmış görünen, kavilleri başka, fiilleri başka olanlar; zekâtlarını da veremezler. Üstelik kimseye yardımları dokunmaz. Hayırlı işlere mâni olurlar.

İyi olacak kimseye, doktor perhiz tavsiye eder ve böylece bir hastalık anında vücudu için zarar teşkil edebilecek olan şeylerden onu korumuş olur. Fakat, iyileşmesine imkân kalmamış veya iyileşmeyen hastaya perhiz verilse bile, o buna aldırış etmeyecektir. Sonunda ise, mahvını kendi hazırlanmış olacaktır.

Bak aziz cemaatım! Kendini bu âyetle ölç; Allah indindeki mevkiini bu âyetle öğren. Dünya pazarına geldin. Yakın bir zamanda gideceksin. Uzak bir yolun yolcusu, korkulu yerlerden geçicisin. İmân, Kur'an, Muhammed aleyhisselâm ve İslâm ile alâkası olmayana sözümüz yoktur. Böyle olan kimselere verilen nimete, mala, mülke bakmayın. Yâni, önem vermeyin. İdam ola-

cak mahkûma veya kesilecek kurbana ikrâm çoğalır, ama ansızın bıçak boğazına, ip de boynuna geçiverir. Bunların durumları bu misale benzer. Dikkatle oku tekrar tekrar oku. Allah sizlere, bana ve cümleye hidayet eylesin!...

Bir kimse farzediniz; bu kimse evsiz, yurdsuz, vatansızdır. Bir viranede yatar uyur. Rüyasında kendisini zengin olmuş görür. Otomobiller, sayfiyede köşkler, şehirde apartmanlar, paralar, kasalar, rütbeler sahibi olmuştur, güzel bir âileye sahiptir. Metresi de, dostu da vardır. Böyle bir rüyanın zevki, sevinci içinde iken bekçi gelir ayağıyla teperek ve galiz küfürlerle «Kalk ulan serseri» deyip uyandırdığı zaman, bu gördüklerinin hakikat olmayıp bir rüya olduğunu anlar ki onun ne hale geleceğini bir düşünün. Bu serserinin gördüğü rüya üç saat, yahut, üç dakika sürdüğü gibi; Allahı, Peygamberi bilmeyip de bu dünyada nimete gark olanlar da, rüyadan farkı olmayan bu dünya hayatında, otuz kırk, çok söyledim üç - dört sene böyle bir rüya görüp Allah'ın bekçisi olan Azrailin, «kalk uyan artık, gördüğün rüyadan başka bir şey değildir», diye onu uyandırdığında, rüya gören serseri nasıl gördüğünün rüyadan başka bir şey olmadığını anlayınca ne derece meyus ve mükedder olur ise, îmansız, amelsiz zengin de, ölüm geldiğinde Azrailin onu uyandırdığında ne büyük bir felâkete ve hasrete uğrayacağını bir tefekkür edelim. Serseri gördüğü rüyadan mes'ul değildir ama, îmansız, amelsiz zengine hesap ve azap vardır.

Bıraktığı malların hepsi vârisleri veyahut düşmanları tarafından pay ve yağma edilecektir. Bu yağma esnasında dost sandığı kimseler yağmada düşmanını mebhut edecek, geride bıraktığı evlât ve âyaline düşman olarak bu yağmada onlar da mücadele edeceklerdir. Şaşılacak iştir, ölüme namzet olanlar, ölmüşün malını yağma etmektedirler. Sanki, kendilerini ölüm bulmayacak zannındadırlar.

Hayatında iken hayra, Allah yoluna sarfetmediği para, mal ve mülkü, darmadağın olacaktır. Halbuki burada sarfetse idi, o sarfettiğinin kat kat fazlasile âhirette önünde görecekti. Ölümün eline düşen bu zavallının, dostu, ahbabı, arkadaşları zannettiği kimseler onun ancak kabrinin başına kadar gelecekler

ve kimse de onunla o çukura girmeyecektir. Ancak o, işlediği amelleri ile başbaşa kalacaktır. İşte, o anda gördüğünün rüyadan başka bir şey olmadığını anlayacaktır ama, artık oradaki pişmanlık faide vermez. Çünkü, vatansızdır. Vatanı aslisini aramamıştır. Nereden geldiğini, nereye gideceğini bir defa olsun düşünmemiştir. Onu buraya kim döndürmüştür? O, bir sigara verene rükû etmiş, o sigarayı almak için, eli verene rükû etmemiştir. Onun kafasına bir **serpuş** giydirene secde etmiş, serpuş giyecek başı verene bir defa olsun secde etmemiştir. Secde etmek şöyle dursun; o, iğrenç bir sudan halk olduğunu bildiği halde, yaratıcısına daima hasım olmuş, Allah düşmanları ile birlik olmuş, Nemrud gibi Allah'a ilânı harb eylemiştir. O toprak üstünde iken Allah'a îman edenlere hakaretle bakmış, onların itikat ve ibadetlerine gülmüştür. Şimdi ise ne kasası, ne kesesi, ne rütbesi kalmıştır. Karanlık bir çukurda çok ağlayacaktır. O, haram ile vücudunu şişirmiş, semirtmiş, şimdi akrepler, yılanlar, çiyanlar onu yiyecek, semireceklerdir. O dünyaya sığmıyordu, iki arşın yer ona kâfi gelmiştir. O, terzi, kumaş beğenmez idi, bir kefeni bile ona çok görmüşlerdir. Onu çok tanıyan vardı. Çok dostu ahbabı vardı. Fakat şimdi kimse onunla gelmemiş, onu yalnız bırakmışlardı. Şimdi kötü ameli ile, küfrü, inkârı ile başbaşadır. Çok para döktüğü doktorlar da onun derdine çare bulamamışlar, işte çok korktuğu ölüm onu bulmuş, bu hale koymuştur.

Allah'ı tanımazdı, Peygamberle arası hiç iyi değildi. Her gün ölenleri görüp hiç ibret almamış, hiç bugün için bir hazırlıkta bulunmamıştı. Diploması, apartmanların tapu ve çapları da ona bir fayda vermedi. Dostları onu yalnız bırakıp gitmişlerdi. İşte o, bu halde âhü feryat ederken iki heybetli melek gelip: (Yaradanın kim, ne için hâlk oldun, sebebi hilkatin nedir, dinin nedir, peygamberin kimdir?) derler, cevap yok, dil tutulmuş, işte idam sehpan, deyip nârı göstererek ve kabrini ateşle doldurup gideceklerdir. Evet, mü'minler. İster mü'min, ister kâfir, ister dinli, ister dinsiz olsun, şairin dediği gibi:

Ana rahminden geldik pazara
Bir kefen aldık, döndük mezara.

İşte hayat bundan ibarettir.

Bu sözlerimiz sizlere acı gelmesin, bize kırılmayınız, darılmayınız. Bir âmâ önündeki çukuru hissetmeyip çukura doğru gitse, sen de bunu görsen, (bakalım şu kör nasıl düşecek?) diye ses çıkarmaz mısın? Böyle yapan insan mıdır? Soruyorum? Elbette ki, insan isen âmâya seslenecek, (Aman, gitme dur, çukura düşeceksin) diye onu ikaz edeceksin. Yahut koşarak gidip âmâyı tutup çukura düşmekten, onu helâktan kurtaracaksın. Bu her insanın, eğer insan ise, vazifesidir. İşte bizler âmâ gibiyiz, bize seslenen ve bizi helâktan kurtaran Kur'andır, Peygamberimiz aleyhisselâmdır, büyük mürşidlerimizdir. Onların bu seslenişine kızacak mıyız, darılacak mıyız? İnsan isek, teşekkür etmemiz lâzımdır. Onları baş tâcı etmemiz lâzımdır. Rabbinizden göz geldi. İşte bu Muhammed aleyhisselâmdır, Kur'andır.

Anlatacağım hikâyeyi dinleyiniz ve kıssadan hisse alınız:

H İ K Â Y E

Sabahın erken saatlerinde iki atlı yolcu yola çıkar, birisi âmâdır. Âmâ olan elinden kamçısını düşürür, attan aşağı iner kamçıyı aramaya başlar, hava serin olduğu için bir yılan kıvrılmış yatarmış, âmâ kamçıyı ararken, yılan tesadüfen eline geçer. Hayvan soğuktan donuk vaziyettedir. Yılanı kamçı. diye eline alan âmâ atına biner arkadaşına yetişir. Arkadaşı nerede kaldığını sorar, kamçısını düşürdüğünü, fakat yerde eski kamçısından daha güzel bir kamçı bulduğunu söyleyerek arkadaşına gösterir. Arkadaşı (Aman elindeki kamçı değil yılandır, at onu) derse de inatçı kör atmaz. Ne kadar söyledi ise kâr etmez. Nihayet güneş çıkar hayvanın beli ısınır ve âmâyı sokar, helâk eder. Peygamber aleyhisselâm, ulema ve Kur'anı dinlemeyeni bu inatçı âmâ'ya benzetiyorum.

Kardeşlerim! Elinize aldığınızın ne olduğunu görmüyorsunuz. Haber veriyoruz; elinizdeki yılandır, kamçı değil? Onu at, sendeki bu huy iyi bir huy değil. Bu gidiş, gidiş değil. Bırak bu gidişi, dinlemezsen helâk olacaksın, olacağız. Ya hûu! önünde kabir var, âhiret var, sen göremiyorsun, helâk olacaksın. Elindeki mal değil, ateş; dünyada iken cehennemde yaşıyor-

sun, insafa gel, Allah'a gel. Seni hakka çağırıyoruz, doğru ol, dürüst ol, Allah'a kul ol ki, cihana sultan olasın. Kur'an seni felâha, necâta, cennete çağırıyor. Koş, vakit geçiyor, geç kaldın, sen ilmi bıraktın cehle daldın, îmanı bıraktın küfre daldın, nuru bıraktın zulmete daldın, çalışmayı bıraktın tenbelliğe daldın. Avrupalı aya çıkıyor, sen yerde yürümesini bilmiyorsun, yürümesini unuttun. Çalışmadan zengin, okumadan âlim olmak istiyorsun, gezmeksizin, seyyahlıktan dem vuruyorsun, bu senin sonun için iyi olmaz. İbadet yapmadan cennete sahip olmağa çalışıyorsun, (Kalbim temiz) diyorsun, kendi kendini kandırıyorsun. Böyle iddia edenler Allahın hasmıdırlar. Allahın namaza ihtiyacı yok, senin vardır. Temizliğe Allahın ihtiyacı yok, senin vardır. Senin temiz olman için, lûtfundan dolayı sana guslü, abdesti farz kılmış, Allahın, Peygamber aleyhisselâmın, kurbana ve kana ihtiyacı yok, senden takva istiyor. Ey sofu! Domuz eti yemiyorsun ama, insan hakkı yiyorsun. Kan içmek haramdır diyorsun, insan öldürüyorsun. Şarap haram diyorsun, yetimin malını yiyorsun. Zina haramdır diyorsun, gıybet ediyorsun. Bu kötü huylardan ne vakit vazgeçeceksin? Evet sözün doğru. Domuz eti yemeyi Allah haram etti. Haktır, doğrudur ama; insan hakkını yemeyi de haram etti. Kul hakkı yemek; domuz eti yemekten daha büyük bir günahtır. Zira, biri hukukullâh, biri kul hakkı. Allah hakkından vazgeçer, kul ise hakkından vazgeçmez. Kan içmeyi haram etti ama, insan öldürmeyi de haram etti. Allah Kur'anı kerimînde:

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا
فَجَزَآؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِ
وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٣﴾

«Bir kimse, bir mü'mini kasten öldürürse, katilin ebedî cehennemde kalacağını» ilân buyuruyor.

Efendimiz de, bir hadîsi ile:

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ وَقِتَالُهُ كُفْرٌ

«Mü'mine sebbin, yani sövmenin fısk, mü'minin katlinin küfür olduğunu» haber verdiği halde sen, kan dâvalarından, hâlâ vazgeçmedin. Evet; yalnız şarap değil, insanı sarhoş eden bütün içkilerin haram olduğu muhakkak ama, yetimin malının nârı cahîm olduğu da muhakkak.

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ
ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿١٠﴾

Allah zinâyı haram etti. Zinâ eden nâra atıldı, fakat yalanın, gıybetin zinâdan da kötü olduğunu Muhbiri Sadık Efendimiz bildirdi. Hele tenbellik Allahın ve Resûlünün (aleyhisselâm) en sevmediği insan, tembel olan kimsedir. Allah'ın düşmanı da yediğinden, yediğini görene tattırmayan, ona da yedirmiyendir. Bir de çalıştırıp, çalıştırdığı kimsenin hakkını vermeyendir. Karısını, bacısını çalıştıran köylü kardeşim! Sen ise, köyünde kahvende oturuyorsun, karın, bacın tarlada ter dökü-yor. Hangi hakla îman dâvasındasın?... Senin, benim bu tembelliğimizle bu yerleri bize bırakmazlar. Bizi buralardan kovarlar, sonra da kul köle olursun. Efendiliğini bil, çalış. Evet; hiç ölmeyecek gibi dinin, milletin için çalış. (Dinim ve milletim yıkılmasın, ölmesin) diye çalış. Tâ kıyamete kadar onların bakî kalması lâzım. Yarın ölecek gibi de âhirete hazırlan ki, sen ölücüsün. Hiç ölmeyecek gibi çalışman vatan ve dinin içindir. Yarın ölecek gibi çalışman, âhirete hazırlanman ise nefsin içindir.

Ormanlara kıymayınız. Yaş kesenle baş kesen felâh bulmaz. Çalışarak elleri nasır tutan kimseleri cehennemin yakma-

yacağını Resûl aleyhisselâm haber verdi. (Adâlet ile, küfür bile devamlı olabilir ama, zulüm ile islâm dahi devamlı olmaz) dediler. Zulmetmeyeceksin, her işde adâlet gözeteceksin.

(Bana hacı desinler) diye hacca gitme! Allah için hacceyle. Gönül yıkma, yüzbin Kâbe yapsan bir gönül yıktınsa halin harabdır. Kâbeyi, İbrahim aleyhisselâm yaptı. Gönlü ise, Allah yarattı.

Ey kardeşim ne vakit uyanacaksın? Ey Şafiî mezhebine tâbi olan arkadaşım; elin nâmahreme dokunduğu zaman abdestin bozuluyor, tekrar abdest alıyorsun da, Hakkın rızası olmayan bir harama elini uzattığında neden abdestin bozulmuyor? Halbuki birinci abdest, namaz abdestidir, bozulursa yine almak mümkündür. İkinci abdest ise îman abdestidir. Yalan söylemek, gıybet etmek, çalmak, çırpmak, vurmak, öldürmek gibi, Allahın men'ettiği şeylere yanaştın mı, îman abdesti bozuldu demektir. Tekrar almak zorcadır. Hazreti Âdem aleyhisselâm, elini bir kere Hak rızâsı olmayan yere uzattı diye üçyüz senede ne tövbe ve nedamet ederek ağladı. Yani üçyüz senede îman abdestini tazeleyebildi. Nebî olduğu halde. Ya sen ve ben nebî değilken ve o kadar senedenberi yaptığımız binlerce, onbinlerce fenalıklarla îman abdestimizi bozduğumuz halde, bir defa olsun bu abdestimizi tazelemek için âh ederek ağlamak, yalvarmak, aklımızdan geçti mi?

Ey Hanefî mezhebine, Malikî, Hanbelî mezhebine tâbi olan Hak arkadaşlarım!... Bizler de mezhebimizce, birçok abdesti bozan şeyler ile namaz abdestimiz bozulduğunda onu tazeliyor ve fakat îman abdestini bozan türlü fenalıklardan zerrece kaçınmıyoruz. Hanefî mezhebine tâbi olan bir kimsenin, bir yeri kanadığı veyahut sebileyn denilen yerlerden su ve gaz çıktığında, gider abdestini tazeler. Fakat, gider kan döker, yâni adam katleder de, zedelenen îman abdestini tazelemeye lüzum görmez. Hakka bir kere rücû etmez, af dilemez. Vücudumuz kirlendiğinde onu temizlemek, yıkamak kolaydır. Bir parça sabun ve bir miktar su bunu yapabilir. Halbuki iffetimiz, namusumuz kirlendi mi, temizlemek için dünyanın sabunları, denizlerin ve nehirlerin suları kâfi gelmez. Bu dünya bir imtihan ye-

ridir. Bu dünyada bir takım insanlar, îman ve İslâm ile müşerref olup, âmâli sâliha yâni, iyi ve yararlı ameller işlemişlerse, böylelerinin bu dünyadaki mematları, yâni ölümleri, aslında onların hayatları demektir. Zira, onlar bu dünyadaki hayata bel bağlamamışlardı. Gerçek hayat olarak âhiretteki hayatı bekliyorlardı. Buna mukabil, bu dünyada diğer bir takım insanlar da Allah, Peygamber (aleyhisselâm), îman, Kur'an tanımadan, sanki onlara ölüm tattırılmayacak gibi, Allah korkusu olmadan, bir düzene girmeden hayvanlar gibi, belki hayvanlardan da aşağı bir tarzda yaşamışlar ise, her insana geldiği gibi onlara da ölüm geldiği zaman gerçekten ölmüş olacaklardır. Bu küfür, isyân, inkâr sebebi ile, orada mâruz kalacakları muamele onları pişman edecektir. (Keşke çürüyüp toprak olsa idik veya yok olsa idik daha iyi idi) diye sızlanacaklar, fakat bundan bir fayda görmiyeceklerdir. Veyahut, (Ah keşke dünyada Allah ve Peygamberini (aleyhisselâm) tanıyıp bu hallere düşmese idik veyahut da: (Ya Rab! Bizi tekrar dünyaya gönder, sana ve sevgili Resûlün Muhammed (aleyhisselâma) îman ederek âmâli sâliha işleyelim ve buradaki gerçek hayata, ebedî hayata o mü'min kulların gibi biz de nâil olalım) diye, dünyada dökmedikleri yaşları dökecekler, dünyada yapmadıkları niyazları yapacaklar ve dünyada bir kere secdeye koymadıkları başlarını secdeye koymak isteyecekler, fakat buna kadir olamayacaklar. Ah ve figanlar ile yalvaracaklar, yakaracaklar, fakat bütün bunlardan maalesef bir fayda görmiyeceklerdir. Kendilerine, şu acı hakikati ifade eden sözler söylenecektir: «Dünya âhiretin tarlasıydı, orada ekseydiniz burada biçecektiniz. Artık geriye dönmeye de kudretiniz yok.» denecektir.

Din kardeşlerim!... Yukarıdaki hitâb-ı izzete muhatab olmak istemez iseniz gelin îman, islâm ve Allah yolundan, Peygamber (aleyhisselâm) yolundan ayrılmayalım. Şurada kâğıt üzerine karaladığımız bu hitâb-ı izzet kalblerimizde o kadar korku ve dehşet uyandırmayabilir. Ârif olanlara, bundan daha hafif sözler tesir eder. Bahsettiğimiz bu hâdise vukubulacaktır. Şimdi bu sözlerden yüreğimiz çarpmıyorsa, o ân gelince yalnız yüreğimiz mi çarpacak? Kendimizi yerden yere, kafamızı taş-

tan taşa çarpacağız. Fakat yine söylüyoruz ki, faydası yok!

Gelin kardeşlerim! Allah yoluna, îmana. Gelin yoldaşlarım! Allah Resûlü, Hak nebî, Hz. Muhammed sallallahü aleyhi ve sellem'in yoluna, kurtarıcı yol budur. Felâha götüren yegâne yol budur.

Evet; dünya, âhiretin tarlasıdır. Hiç görülmüş müdür, bir kimse buğday ekip de mahsûl zamanı arpa biçsin? Bu ne kadar imkânsız ise, bu dünyada fenalık eken orada iyilik bulamaz, aynı şekilde bu dünyada iyilik eden de şüphesiz orada kötü muamele ile karşılaşmaz.

Gelin; suçlarımıza nedamet edelim, kendimizi bu zilletten kurtaralım. Allah'ın indinde makbul olalım. Kötü ahlâklarımızı terkedelim, tembelliği de bırakalım. Şu cennet vatanı çalışarak, uğraşarak, birbirimizi sevip, sayarak, düşmanlık, kin ve hasedi bırakıp karşılıklı yardımlaşarak Allahı ve dini Muhammedî'yi (aleyhisselâm) terketmeden hem dünyamızı, hem âhiretimizi kazanalım. Yarın, kıyamet gününde, hesap gününde bu vatanı bize bırakan şehid ve gazi babalarımızın yüzlerine nasıl bakabiliriz? diye bir düşünelim. Sen inkârı bırak, îmana yapış. (Âhiret var mıdır, cehennem var mıdır?) deme de orada mahcubiyet verecek, seni nâra sürükleyecek kötü huylardan vazgeç. Hem cehennemde ateş de yoktur. Ateşini sen burada iken hazırlayıp götürmüş olursun.

H İ K Â Y E

Ehlullahtan Behlûl Dânâ, bir gün halife Harun Reşit ile karşılaşır. Kendisini tanıyan hükümdar, bu mübarek zata:

— Yâ Behlûl! Nereden geliyorsun böyle? diye sorar. Hazret, hiç düşünmeden:

— Cehennemden geliyorum, cevabını verir.

Harun Reşit, şaşırarak tekrar sorar:

— Ne işin vardı orada?

Behlûl Dânâ anlatır:

— Efedim; ateş lâzım olmuştu. Cehenneme gideyim de, biraz isteyeyim dedim. Fakat, oradaki memur bana: (Burada ateş yoktur.) dedi. (Nasıl olur, Cehennem ateş yeri değil mi?) diye

sorunca: (Evet; gerçekten burada ateş yoktur. Her gelen, ateşini dünyadan getirir.) cevabını verdi.

Dehşete kapılan Harun Reşit, kendisinden tekrar sordu:

— Yâ Behlûl! Ne yapayım ki, oraya ateş götürmiyeyim?

Behlûl Dânâ, hızla uzaklaşırken haykırdı:

— Adâlet... Adâlet... Adâlet...

Ey imam efendi: Hırsızlık yapmıyorsun ama, vazifeyi terkediyorsun.

Ey müezzin efendi: Yankesicilik etmiyorsun ama, görevini önemsemiyorsun.

Ey Kayyum efendi: Sen de dolandırıcı değilsin ama, câmii süpürmüyorsun.

Anlayana sivrisinek saz
Anlamayana davul zurna az.

Ey müslümanım diyen kişi!... **«Temizlik îmandandır»** levhasını asmışsın, bu bir hadisi şeriftir, ama neden kalıbın ve kalbin temiz değil?... Et ile, kalın kâğıdı da beraber koyup, kilosunu ... liraya satan kasap? İmamın arkasında kıldığın beş vakit namaz, sakın yorgunluktan ibaret olmasın?

«Kisb eden Allahın dostudur» levhasını asan tüccar, esnaf!... **«Muhtekirler mel'undur»** hadisi şerifini okumadın mı, okuma bilmiyorsan da duymadın mı?... Niçin ihtikâr yapıyorsun? Niçin vurgun yapıyorsun?

İş sahiplerinden rüşvet bekleyen memur!... Onları günlerce sürüngüren zalim!... Öldüğün zaman musallada, «bu nasıl kişidir?» diye soracaklar. Bunu hiç düşünmedin mi? Ey bu milletin önderleri... Her çoban, kendi sürüsünden mes'uldür. Sizler de hepiniz birer çobansınız. Milletinizden, ailenizden, çoluk - çocuğunuzdan mes'ulsünüz. Bu hadîsi şerifi işitmedin mi? İşitmedin farzedelim, tarih de okumadın mı?

Hz. Ömer (radiyallahü anh) efendimizin, «memlekette bir koyunu kurt kapsa, Allah Ömer'den sorar» diye ağladığını tarih kaydediyor. Allahın yardımını talep eden Amerika başkanının resmini de görmedin mi?...

Müteveffa Kennedy'nin, (Pasifikteki balıkçı bizim kadar

refaha kavuşmayınca mes'ud olamam) dediğini de duymadın mı?... İnsaf edelim, hep duymuş okumuşsunuzdur ama, bize ibret vermedikten sonra nasıl hatırlayalım?...

Görüyorsunuz mü'minler! Onlar gayri - müslim oldukları halde, bizim sahip olmamız gereken ahlâka, sıfatlara nail oldukları için Allah onları dünyaya hâkim kıldı.

Ya biz, ne haldeyiz?... Sofuımuz bir türlü, sefihimiz bir türlü. Gelin uyanalım. Kur'an bizi insanlığa davet ediyor ama, biz hangi hükümlerine itaat ediyoruz? Dört asırdan beri bu beldede Kur'an okunduğunu zannedenler yanılıyorlar. Kur'anın sadece harfleri okundu fakat, ahkâmı, emirleri hakkı ile okunup yazıldı mı? Bizlere insan gibi yaşamayı öğreten, dünyada ve âhirette bizi hakikaten refah ve saadete kavuşturacak olan Allah Kitabını ne yaptık?... Bir fal kitabı olarak kullandık. Kötü amellerimizin vasıtası olarak kullandık, ona herhangi bir kitap muamelesi yaptık. Bir de onu sadece ölülerimize okunan bir rahmet kitabı olarak telâkki ettik. Halbuki ölenlerin artık Kur'anın ahkâmı ile âmil olmalarına yâni, onun emirlerine göre hareket etmelerine imkân yoktur ki... Ruhlarına okunan Kur'an, onların belki azaplarını hafifletecek veya onlara cennet ni'meti olarak takdim edilecektir.

Biz canlı ölüler ise, onun hükümlerine riayet etmek şöyle dursun, ayak altı ettik. Beni bu sözlerimden ötürü tekfir ve tel'in edecek varsa, onu da şahid tutarak imanımı tazelerim ve **«Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlullah»** derim.

Hıristiyan âlemi, İncil'i geriye atıp yüceldiler. Biz ise, onlar gibi yapalım diye ve İslâm dinini hıristiyan dini gibi zannederek Kur'anı geriye atıp geri kaldık. Nasıl mı?

Meselâ, biz müslümanların günde beş farz, altı sünnet, on müstehap olarak ellerimizi yıkamamız lâzımdır. Ama, topraktan hâlk olunduk, sonra dağılırız diye bir defa bile ellerimizi zorla yıkarız. Temizlik îmandan olduğu halde, üstelik cünup gezmekte bile maalesef hiçbir mahzur görmiyenlerimiz var.

İncil kaidesine göre ise, bir hıristiyanın «vaftiz suyu»nun çıkmaması için ömründe hiç yıkanmaması gerekir. Halbuki onların günde dört - beş defa duş yaptıkları vâkidir.

Gidiniz Hıristiyan diyarındaki sokakları görünüz, insanları görünüz.

Ben fakir; hem islâm diyarlarının bazısını, hem de batı diyarlarının bazılarını görerek bizzat şahid oldum ki, bizde görülmesi gereken hasletlerin hemen hepsi onlardadır. Buna mukabil, bir yığın elem ve sıkıntı verici hâdiselerin ve her türlü yalan dolan vesairenin bizlerde geçer akçe olduğunu görerek şimdiye kadar merak ettiğim, bâtıl bir din mensuplarının yücelik kazanması sebebine, cevap bulmuş oldum. Öyle ki, meselâ içkinin su gibi içildiği bir memleket mensupları, meyhanelerini günün ancak birkaç saatinde ve sanki bir kabahat yuvası imiş gibi gizli yerlerde faaliyette bulundururlarsa ve otel gibi gece gündüz daimî surette açık ve faaliyette olan bir müessesenin mensuplarını, dinî vazifelerini ifa edebilmeleri için nöbetleşe kiliseye gönderirlerse, gündüz çalışan bir taksi şöförünün, akşam saatin 5'i vurduğu sırada bizi yağmur altında arabasından nezaket ve rica ile indirerek (Kusura bakmayınız, sizin artık 5'den sonra çalışan taksilere binmeniz lâzım) deyip meslekdaşlarının hak ve hukukuna kendi kendini kontrolcu tâyin edecek kadar dürüst ruh sahibi olursa, o memleket kâşâneye dönmez mi, ki evvelce hakikaten hepsi birer virane misali idi. Hem mânen, hem maddeten... Şimdi müslümana lâyık bir ahlâk, temizlik ve doğrulukla hem mânen, hem de maddeten yükselmişlerdir.

Şâirlerimizden biri:

Diyarı küfrü gezdim; beldeler, kâşâneler gördüm,
Dolaştım mülkü islâmı, bütün virâneler gördüm.

demekle işin sadece maddesine mi bakmıştı acaba?... Halbuki o, her işte maneviyat arayan birisi olarak bilinir. Bir kâşâneye ruhu, sütü bozuk, ahlâkı beş para etmez, çapulcu, yıkıcı ve kırıcı birisini, cicili bicili elbiseler giydirerek oturtun, çok değil, üç - beş zaman sonra o bölgenin elle tutulacak yeri kalır mı? Aynı viran olmuş o binaya üstü başı hiç de düzgün vaziyette olmayan fakat, ruhen, ahlâken, insanlık bakımından gıpta edi-

lecek, imrenilecek birisini oturtun. O, muhakkak orayı tekrar bir kâşâne haline getirecektir. Bu misâl zihnimizden silinmeden, bu hale düşmemizin sebebini gelin sizlerle, beraberce araştırıverelim. İslâm çıkmazdan evvelki memleketlerin vahşeti, bütün tarih bilenlerce hattâ mektep kitabı, okumuşlarca da malûmdur. Yine bu kimseler hep bilirler ki, İslâmiyeti kabul eden ve yalnız kabul etmekle kalmayıp onun gösterdiği yol üzerinde hareket eden her kavim, her millet bütün dünyaya kendi isimlerinden asırlarca bahsettirecek insanlık ve medeniyet örnekleri, vermişlerdir. İşte, o zamanki Arap yarımadasının İslâmdan evvelki insanların hali ile sonraki hal ve medeniyetleri işte hâlâ dillere destan olan, bir zerafet, bir incelik, bir letâfet ve bir ilim, irfan yuvası olarak hatırlanan Endülüs, Gırnata medeniyeti, işte hâlâ eserleri yaşayan Selçuk medeniyeti ve nihayet işte asırlar boyunca memleketler değil kıtalar aşırı, âdeta dünyanın o zaman bilinen bütün sahasına, akla gelebilecek, her türlü, gerçek insanlığın, gerçek medeniyetin, ahlâkın, adâletin, faziletin, ilim irfan ve san'atın, zerafet ve nezaketin çelebiliğin, centilmenliğin en üstün, en belirli örneklerini vermiş olan Osmanlı Türkleri ile, diğer islâm medeniyetlerinin, hüsranla son bulmalarının sebebi nedir acaba?

Bunu kendimize hiç sorduk mu?

O Türk ve İslâm devletleri ki; bugün aya çıkma yarışı içinde bulunan devletleri bir mektupla sindirir ve yine bugün medeniyeti, ilericiliği kimselere kaptırmak istemeyen bazı gayri-müslim devletleri, başlarında bulunanların zulümlerinden korumak ve kurtarmak için kapısında dilendirirdi. O devletler, Türkün ve müslümanın himayesinde bulunmayı cana minnet bilirlerdi.

Böylesine güçlü devletler ve medeniyetler, nasıl oldu da zillete ve hüsrana düşerek yıkıldılar?

Acaba buna, islâmlığı kabul etmiş olmaları mı sebep olmuştu? Hayır! Öyle olsa idi; bu millet daha islâmlığı kabul ettiği zaman bu zavallı hale düşmesi lâzım gelirdi. İslâm olmadan evvel bu millet, çok kuvvetli bir millet mi idi? İslâm olduktan, o dinin peygamberi olan insanoğlunun sembolü Hz. Muham-

med (Sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem)in insanlara gösterdiği, Allah Kitabı olan Kur'an'ın ve Hadis-i Şeriflerin yolundan gittikleri, ona hürmet, sevgi ve bağlılık, âzami itaat, titizlik gösterdikleri için mi bu zelîl duruma düştüler ve namları pâyeleri ayak altı oldu?...

Hayır! Hayır hiç de böyle değil! Tamamen ve tamamen aksi sebeplerden ötürü bu millet; küçük, beşyüz çadırlık bir kabile iken Allaha, Kur'ana, Peygambere, Ulemâ ve meşâyihe hürmet ettikleri için, Allahın yardımı ile şarka ve garba, şimâl ve cenuba sahip ve dünyaya hâkim olmuşlardır. Sonra, bu güzel gidişlerini bırakıp, adâlet yerine zulüm, itaat yerine isyanı alıp, Kur'anı geriye attıklarından dünyadan silindiler.

Yoksa islâm onları geri bırakmadı...

Sen geriliği islâmda, ilerlemeyi küfürde mi zannediyorsun?

Bu dersimiz; meşhur filozofun «Düşünüyorum, o halde varım» diyen insanoğlunun en mümtaz ve kıymetli malı olan akıl, düşünce ve idrak sahibi olanlar içindir. Bu hasletlerin kendinde var olduğunu iddia edip de, hakikatleri görmeyen veya görmek istemeyenlere, içi saman dolu boş kafa sahiplerine hitap etmiyoruz.

Bu gibi kimselerin insanlara faydası şöyle dursun, zararları olur. Zira, içi saman dolu bir çuval yalnız bir işe yarar, hayvanın karnını doyurur. İçi boş bir kafa, akıldan yoksun bir kafa dediğimiz gibi fayda şöyle dursun, zehirleyici, akrepten, yılandan da beter zehirler saçar, insanların ruhunu öldürür. O zavallı hayvanlar, zehirlediği kimsenin sadece hayatına son vermekle yetinirler.

Ama böyleleri öldürmez, insanı en üstün mahlûk halinden, en aşağı mahlûk haline düşürür, ebedî hüsranına sebep olurlar.

Evet; hitâbımız akıl sahiplerinedir. Mevzûmuz şu idi ki, o muazzam devirleri idrâk etmiş islâm medeniyetlerinin sahiplerinin hep, sonunda mülkleri, devletleri yıkılmağa mahkûm olmuştu.

Buna sebeb ne idi?..... Zulûm!.. Maddî, manevî zulûm!.. Zikretmiştik yukarıda, adâlet ile desteklenen küfür bile pâyidar olur ve zulûm ile hareket eden islâm mensupları ise son

bulmağa, yıkılmağa mahkûmdurlar. Zira, birisi fiilde, birisi sözdedir. Fiil ise sözden makbuldür.

Zulmün mânası ise, Kur'anı terketmek, Kur'anın habercisi olan Resûl aleyhisselâmın gösterip, takip edin dediği yoldan sapmaktır. Kendi bildiğine hareket tarzı takip etmektir.

Madem ki, onların yıkılmasına İslâmiyet sebeb olmamıştı, hattâ İslâmlık sebebi ile bu yüce durumlara yükselebilmişlerdi, o halde, bunun verdiği kuvvet, kudret ve güzel ahlâk sebebi ile doğruluk, dürüstlük, hak, hukuk, adâlet ve insanlık ve daha ne, kadar iyi hasletler varsa onlar sayesinde yıkılmayıp, ilelebet sarsıntı geçirmeden yaşamasına aynı haybetli, haşmetli devirlerinin kıyamete kadar sürüp gitmesine muvaffak olması lâzım gelirdi. Böyle de olmamış. O halde bu yıkımlara sebeb nedir?

Buna verilecek cevabı, hitab ettiğimiz akıl sahipleri, tarihî hikâye gibi değil, tarih olarak okuyan, okumakla kalmayıp onun zâhirinden bâtına yani dış görünüşünden içine nüfuz ederek, tetkik ederek, idrâk ederek okuyan kimseler elbette bilirler. Bizim burada bu soruyu cevaplandırmanız sadece bu hakikati kâğıt üzerine dökmek ve bu işten gâfil olanları uyandırmak içindir.

O; İslâmı her cephesiyle kabul ve tatbik eden devletler, kavimler, zamanla bu hak yolundan bilerek veya bilmeyerek, türlü geçici dünya zevklerine aldanıp dikenli silâhlara sapmışlar ve bu arada hak dinine ve onun sahibine saygı ve hürmette kusur ederek, hattâ aldırış etmeyerek, hiçe sayarak bu elîm ve zillet verici sonlarını, kendileri hazırlamışlardır. Keşke burada iş bitse.

Bu dünyada mâruz oldukları rezaleti, hesap günü dûçar olacakları rezalete, tercih edeceklerdir.

İşte; şimdiki Avrupa ve Amerika islâm dinini kabul etmediği halde; doğruluk, adalet, dürüstlük ve çalışkanlıklarından, Allah onlara, insanlığa örnek olacak kadar ni'met, refah ve saadetini bahşetmiştir.

Birisi; biz de islâmdan çıkıp, Hıristiyan olsak da, Avrupalılar, Amerikalılar gibi doğru, dürüst, âdil, çalışkan olsak olmaz mı? dese...

O'na da deriz ki:

Senin milliyetin, din ile kaimdir. Bulgarlar, Macarlar, Finliler ve bir takım kavimler aslında hep Türk soyundan idiler. Hıristiyan dinine girdikten sonra kendi soyu olan Türklüğe, düşman olmuşlardır. Çünkü, bir milletin bekası din, dil ve an' anesi ile kaimdir. Bunlardan biri terkedilirse o millet aslını kaybetmeye mahkûmdur. Nasıl ki, uzun müddet Osmanlı Devletinin idaresi altında, dil, din ve an'anelerine bir baskı görmeden yaşayan Bulgar, Macar ve Yunanlılar, o idare yıkılınca derhal eski soydan gelen vasıfları ile birer devlet kurabildiler. Bunların içinde din ve lisanları, an'anelerini kaybedenler ise, Türk harsı içinde Türk ve müslüman oldular. Peki; nasıl oldu da biz Türkler Arap lisanını ve islâmlığı kabul ettiğimiz halde Türklüğümüzü kaybetmedik, diyecek olurlarsa, onlar unutmamalıdırlar ki; Türkler, islâmlığın bütün dünyaya yayılmasına sebep olan bir önderlik vazifesini icra etmişlerdir. Eğer, böyle bir hâkimiyet kurmasalardı, Türkler de Araplar arasında kaynaşıp milliyetlerini kaybedeceklerdi. Onun için değil midir ki; Osmanlı Devletinden bahsederken, sadece Türk Devleti veya İslâm Devleti değil, Türk ve İslâm Devleti denilmekte ve meydana gelen medeniyete de Türk ve İslâm Medeniyeti adı verilmektedir.

Şayet, islâmiyeti terkedecek olursak, bu sefer tesirinde kalacağımız milletin dinine intibak ederek Türklüğümüzü kaybeder ve Türklüğe düşman kesiliriz. Zira, din, milliyetleri ortadan kaldırır, nasıl ki, gayri-müslim olan bir kimse, İslâmiyeti Türkiye'de kabul ederse iki nesil sonra Türküm der. Veya gider Hindistan'da islâm olursa iki nesil sonra evlâtları, Hindliyim derler. Aynen, bir müslüman da gidip hıristiyan ülkelerinden birinde hıristiyan olursa onun bir iki nesil sonraki evlâtları hıristiyanım derler ve mensup olduğu milliyetin iddiasını güderler. İşte bu sebeple islâmlığı terkedelim de ahlâk ve geleneklerimizi onlar gibi yapalım diyenler bu dünya sonundaki kötü âkıbetlerini sezemedikleri gibi, bu dünyadan sonraki âkıbetlerini hiç sezemiyorlar ve idrâk edemiyorlar demektir.

Allah muhafaza buyursun ve bizi, İslâmdan ayrılıp da âhirette îmansız muamelesi görenlerden, bunun neticesi, sonu gel-

meden ebedî hüsrana uğrayan, zavallılardan eylemesin. Âmin! Bi-hürmeti seyyid-il-mürselin!

İncil'deki tahrif edilmiş kaideleri geriye atan hıristiyan âlemi. Kur'anın bazı ahkâmını, alarak yücelmişler, bugünkü medeniyet zirvesine çıkmışlardır.

Onların dalâlette olmalarının sebebi, Cenabı Peygamberi kabul etmemeleri. Yalnız, Peygamberimizin yüce sıfatlarından birisi olan FETANET'ini kabul ve tasdik etmektedirler ki, fetanet yüksek akıl mânasına gelir. Garplılar, Peygamberimiz hakkında: (Akıllı bir kimsedir.) demek suretiyle, yalnız bu sıfatını kabul etmektedirler.

Allah'ı kabulde, Hıristiyan âlemi ile birleşiriz. Yahudiler ve Hıristiyanlar, Allah'ın varlığını kabul ederler. Onlarla ihtilâfımız, nübüvvettir. Biz, onların peygamberlerine îman ettiğimiz halde, onlar bizim peygamberimizi, yani Mahbub-u Hüda'nın nübüvvetini hasetlerinden ötürü kabul etmezler. Hattâ, bazıları: (Hazreti Muhammed Peygamberdir, fakat bizim peygamberimiz değildir.) demektedirler. Bazıları da: (Peygamberleri kabul etmeden, Allah'ı kabul etsek) diyorlar. Peygambersiz Allah bulunmaz. Bulunsa da, hakkı ile bilinmez. Kaldı ki, böyle söyleyenlerin hayranı oldukları Hıristiyan âlemi ve Yahudiler, birer peygamberin arkasından gitmekte ve o peygamberin adı ile isimlenmektedirler.

Halbuki, bütün Musevî ve Hıristiyan âleminin asırlardan beri peşinden gittikleri ve hürmet ettikleri İsa ve Musa aleyhisselâm, hazreti fahri âlemin ümmeti olmayı Cenabı-Haktan dilemişlerdir. Bizler ise, âyât-ı-beyyinat ile âmil olmayıp, bu derekâta düşmüşüz ve elbette geri kalmışız. Bu geriliğimizi de, tembelliğimizden, miskinliğimizden değil de, İslâm dininden bilmişiz. Bütün mes'ele budur. Aslında yukarıda da söylediğimiz gibi, bütün peygamberler:

— **Yâ Rab! Ne olur, bizi de sevgili habibin** (sallallahu aleyhi ve sellem) **ümmetinden, yani Ümmet-i Muhammed'den bir fert olarak yaratsaydın,** diye niyaz etmişlerdir.

Mü'min kardeşim! Kıymetini, mevkiini, dereceni anla; an-

la da Allah'tan irfan iste, acınacak durumlara düşme, bu zilletten **kurtul**!...

Kur'anın ahlâkı ile ahlâklanan hıristiyan milletleri, sadece bu ahkâmı yerine getirmekle kalıyorlar. Onların müslüman olabilmeleri için lisanları ile de: (Ben müslümanım!) demeleri, yâni **(Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlullah)** kelime-i-tayyibesini söylemeleri şarttır. Belki, Allah onlardan ahkâmı ilâhiyeye itaat eden ve fakat lisanı ile müslümanlığını ikrar etmemiş, daha doğrusu müslüman olduğunun farkına varamamış olanlara hidayetini ihsan ederek o kelime-i-tayyibeyi söylemeği de nasibeder. Zira, ahlâk güzelliğinden dolayı, îman şerefine erişen çoktur. Kötü huyundan dolayı, îmanı kaybeden de az değildir.

Beri tarafta, bazılarımız da İslâm olmak şartını ikrar etmişizdir ama, amel tarafımız, yani Kur'anın hükümlerine itaatimiz gayet zayıftır. Elbette, bu gibiler de kâmil birer müslüman değildirler. Ne var ki, bunlar kibirlerini kırmışlar ve **(Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlullah)** kelime-i-tayyibesini ikrar ve îmanlarını bu şekilde izhar etmişlerdir. Bu gibi kimseler, günah ve isyanları sebebiyle Allah'a karşı gelmişlerdir. Fakat, Allah'a ortak koşmamış, O'nu inkâr etmemiş ve O'nun sevgili resûlüne de hakaret etmemişlerdir. Yaptıkları bu kötülükler, günah ve isyan olarak kalmıştır. Onların, tövbe ve istiğfar etmeleri, evvelki isyanlarını tekrar etmeyeceklerine dair Allah'tan af, mağfiret ve yardım istemeleri halinde, hiç şüphe yoktur ki Cenab-ı Hak onlara da rahmet kapılarını açacak ve affı ile şâd edecektir. Zira Allah gafur-ur-rahîmdir. **(Bana yürüyerek gelene, ben koşarak gelirim.)** buyurmaktadır. Bununla, insanlara hiçbir şekilde ümitlerini kaybetmemelerini hatırlatmaktadır. Allah, her iki halde bulunanlara da hidayet ihsan eylesin, âmin bi-hürmeti seyyid-il-mürselin.

Şimdi bir nebze de îmandan bahsedelim:

Allah'a îman üç derecedir:

1 — İlmel yakin
2 — Aynel yakin
3 — Hakkal yakin

Bunları misâl vererek izah edelim:

İlmel yakin şu demektir: Meselâ, bir şehrin ismini verdiler. (Bursa şehri var) dediler. Bursa adında bir şehrin var olduğunu öğrendik, öyle haber verdiler, fakat gidip görmüş değiliz. Bu, ilmel yakindir.

Vaktâki, o şehri görmek isteyip yola çıkarız ve şehre yaklaşırız. İşte o anda, şehrin umumî görünüşünü yani, bir dağ eteğine mi kurulmuş, yoksa bir göl, bir deniz kenarına mı, ne kadar büyüklükte bir saha üzerinde kurulmuştur? Binaları nasıldır? Bütün bunları şehre yaklaştıkça görüp idrâk ederiz ve bu andaki bilgimiz aynel yakin derecesindedir. İşittikten sonra, şimdi de kendi gözümüzle görmüş ve o şehrin hakikaten var olduğunu idrâk etmiş oluruz.

Fakat bu derecedeki bilgimiz, bize o şehir hakkında istenen tam bir bilgi temin etmiş olmaz. (Uzaktan şehri gördüm işte) deyip geri dönmek mantıklı insanın hali değildir. Bir de şehrin içine girip görmesi lâzımdır. Zira, ne sokaklarını, ne semtlerini, ne binalarını görmüş değildir. Nihayet, şehri karış karış gezip görebilir. İşitip, gözümüzle de gördükten sonra, bir de o şehirde bizzat diğerleri gibi yaşayıp, o şehir hakkında ne varsa her şeyini öğrenip bilmiş olur ki, bu elde ettiğimiz bilgi derecesi de hakkal yakin derecesidir.

Böylece önce ilmel yakin, yâni işitmekle, sonra aynel yakin, yani görmekle, daha sonra da hakkal yakin, yâni tatmak derecelerine ulaşmış oluruz.

İmanın üç derece olduğunu bu dünyadaki misâliyle verdik. Şimdi bu misâli gözönünde tutarak, Allah'a îmanın derecelerini tekrar tetkik edelim.

Allah'ın varlığını ve bir olduğunu ve bütün bu âlemlerin sahibi, yaratıcısı olduğunu, onun Resûlleri, (aleyhimüsselâm) habercileri vasıtası ile işittik ve îman ettik. İşte bu îman, ilmel yakin derecesidir. Bütün akıl, iz'an ve idrâk sahipleri bu derecede bir îmana sahiptirler. Kısacası bütün mü'minlerin îmanı ilmel yakin derecesindedir.

Bu emirlere, kimisi son derece kayıtsız bir durum takınır. Allahın varlığını ve birliğini tasdik ettiği halde onun emirlerini yerine getirmez. Getirse bile, sıkıntı ile bir angarya kabilin-

den yapar. Tabiî, böyle kimsenin bir üst dereceye terfi edeceğini kimse iddia edemez. Böyleler tövbe, istiğfar etmeden öbür dünyaya göçerlerse, yarın huzur-u İlâhîde büyük mahcûbiyetlere düşeceklerdir. Allah, cümlemizi böyle olmaktan muhafaza buyursun. Âmin!... Bi hürmeti seyyidil-mürselin.

Buna mukabil, yukarıda bahsettiğimiz gibi Allahın emirlerine gayet dikkat ederek yerine getirmek isteyenler, Allahın sevdiği kullarıdır.

Bu gibilerin, emirleri yerine getirmek için gayret ve şevk göstermeleri Allahın en hoşuna giden hallerdendir. Bu gibiler, her ne kadar aynel-yakin derecesine basmamışlarsa da, o dereceye çağrılabilecek topluluk arasında olduklarını unutmamalıdırlar. Şayet bunlar yoldan sapmazlarsa! Bundan başka, bir de, Allahın emirleri hususunda son derece titiz, son derece hassas ve onun emirlerine muhalif, görünüşte cezbedici, kandırıcı bir takım dünya zevklerine, eğlencelerine dahi itibar etmezler ise, işte bu kimseler Hakkal-yakin derecesinin en kuvvetli namzetleri olurlar. Yalnız bunu bilhassa belirtmek isterim ve yalnış anlaşılmasından endişe duyarım. Bir takım kimseler: (Peki, dünyada hep ibadet mi yapacağız, hiçbir eğlence, hiçbir «gezip tozma» hakkımız değil mi?) diyecek olurlar. Dikkat edilirse, yukarıda itibar edilmemesi gereken dünya eğlence ve zevklerinden kasdettiğimiz, Allahın Kur'andaki emirlerine muhalif yani, aykırı olanlarıdır. Yoksa bu emirlere hakkı ile riâyet eden kimseler bütün dünyayı gezsin, tozsun. Bütün mübah olan eğlenceleri takip etsin. Yeter ki, edep, iffet, ırz namus ve haysiyetini titizlikle muhafaza etsin. Bu hasletlerini rencîde edebilecek eğlenceler, zaten bir eğlence değil, bir rezalet, bir insanlık dışı vakit geçirmedir ve insan için her iki tarafta da neticesi hüsran olan bir durumdur.

Bahsettiğimiz bu ikinci dereceye, artık girmeye hak kazanacak sıfatlara sahip olmuş mü'min, Allahın yalnız sevdiği bir kulu değil, aynı zamanda takdir ve tebcil ettiği bir kulu olmuştur. Ona, (Madem ki, sen bana bu kadar yaklaşmak için gayret sarfettin, o halde senin bu emek ve gayretlerini boşa çıkaracak değilim. Sana hasretini çektiğin cemâlimi gösteriyorum.)

buyurulacaktır. Artık o kişi, dünyada her eşyada Allahın varlığını görür, hisseder, düşünür. Onun için dünyada hiçbir zaman ruh sıkıntısı, manevî boşluk, gaile, gam, keder v.s. gibi elem verici şeyler kalmaz, gönül safaya erer. Kimbilir; belki de savtsız, cihetsiz, mekândan münezzeh olan Allah celle bizatihi cemâlini gösterdiği kimseler, bu ihtişam karşısında büyük bir denizi, ufak bir bardağa boşaltırken taştığı gibi Hallac-ı Mansur, Beyazıtı Bestamî gibi kendilerini kaybederler de, denizlerin bir nihayeti olduğu halde, bu bardağa değil, en büyük kaplara dahi sığdırmak imkânsız iken nihayetsiz olan Allah zevki, nasıl taşmasın? Taşar da, Hallâc gibi: «Enel Hâk» der:

Mest olanların kelâmı kendinden gelmez velî,
Pest «Enel Hâk» nice söyler kişi Mansur olmadan.

Aynel yakin mertebesine erişen kimseleri, Allahın da takdir ve tebcil ettiğini söylemiştik. İşte bir de bundan daha ileri olan bir üst derecesi vardır ki, Hakkal yakin mertebedir. Bu mertebeye ayak basmış kimseler, Allahın emir ve nehiyleri hakkında en titiz en hassas, en itaatli olanlardır. Hatta farz olan emirlerden sünnetlerden başka nevafil dediğimiz ibadetleri, yapılıp yapılmamasında bir mecburiyet olmayan ibadet ve taatleri dahi hassasiyetle, istek ve arzu ile yapanlardır. Artık, bu gibilerle Allah arasında teklif, tekellüf dahi kalmaz, aradaki perdeler kalkar. Allah ile olur, Allah'da olur. İşte, Allah ile olmak, Allah'da olmak demek bu demektir.

Artık, bu mertebeye dahil olanlara bazı mübah olan, yâni yapılıp yapılmamasında herhangi bir günah ve sevap olmayan şeyler bile yasak olur. Öyle ki, mübah olanı yani yapılmasında bir suç olmayan bazı hareketleri yaptığımızda meselâ; sadece vakit geçirmek, eğlenmek için, Allahın emirlerine muhalif olmamak sartiyle yaptığımız hareketlerle, eğlencelerle günâha girmiş olmayız. Buna mukabil Hakkal yakin mertebesinde bulunan bir kişiye, bunlar da yasak olur. Onlar Allah'tan başka bir şey tefekkür ettiler mi, günahkâr olurlar.

(Bu, nasıl şey?) diye soranlara, yine dünyadan misâl vere-

lim, çünkü, hiçbir şey yoktur ki, dünyâda, âhiretin bir nümunesi olmasın. Yâni, âhirette ne varsa onun bir ifadesi, bir nümunesi, bir örneği ve bir işareti mutlaka ve mutlaka dünyada vardır. Bulup, görebilene.

Evet; dünyada her insanın bir mesleği vardır. Her mesleğin de kendine göre, bir şerefi, bir haysiyeti vardır. Yine bu mesleklerin her birinde çeşitli insanlar çalışıp hayatlarını kazanırlar. Kimisi mesleğini iyi kavrayıp refaha kavuşur, kimisi de doğru dürüst çalışmada gayret göstermediği için de iki yakası bir araya gelmez. Sıkıntı, geçim darlığı çeker veya çok çalışıp gayret gösterdiği halde işinin püf noktalarını kavrayamadığı için emeği boşa gider. Bu verdiğimiz misâl ilmel yakîn mertebesinde olanların durumudur. İşte bu meslek sahiplerinden bazıları mesleklerinde ilerlerler ve pek çok kimse tarafından tanınır, sevilir, sayılır, hürmet edilir, itibar gösterilir. Refah içersinde, mal ve mülk sahibi de olabilirler. Bu kimselere topluluğu idare etmek gibi vazifeler verilmek istenir. Çünkü, herkesçe malûmdur ki, o adam mesleğinde hakikaten dürüstlüğü ile doğruluğu ile tanınmış, o halde bizleri de idare edebilecek seviyededir, deyip söz birliği ile onu başa getirirler. İşte bu mertebe de Hakkal yakîn derecesine benzer.

Bu yüce vazifeye seçilmiş olan kişi, artık evvelce yapabildiği bazı serbest hareketleri yapamaz. Eğer yapmağa kalkarsa ve buna devam ederse o mevkiinden onu tekrar indiriverirler. Meselâ, bu adam mühim vazifeleri varken, onları bırakıp başkaları gibi çok zaman eğlence peşinde koşarsa o, bu mevkiine lâyık değildir, diye bu pâyesi elinden alınıverir.

İşte, buna benzeterek söyliyelim ki, Hakkal yakîn mertebesine erişmiş büyük evliyaullah, bizlerin icra ettiğimiz halde günâha girmediğimiz bazı mübah hareketleri icra ederlerse günaha girerler. Aynen misâlde verdiğimız gibi. Buna, ilmî tâbiri ile «Hasenâtül ebrar, seyyiâtül mukarrabin» denir.

Bahsettiğimiz büyük mevki sahibi adamın itibarı ile, herhangi bir meslek sahibi adamın itibarı arasında nasıl büyük fark varsa, ilmel yakîn derecesinde olan bizler ile aynel yakîn ve Hakkal yakîn derecesine vasıl olan Evliyaullah arasında da

öyle muazzam fark vardır. Hele Peygamberle «aleyhisselâın» bizim aramızda...

(Peki; biz hep bu ilmel yakînden öteye geçemiyecek miyiz?) diyenlere, bunu, tekrar şöyle izah edelim:

Elbette büyük mevki sahibi olan o adam, o mertebeye vasıl oluncaya kadar birçok merhaleler geçirdi, oraya lâyık birisi olduğunu tavır ve hareketleri, namus ve iffeti ile isbat etti. İlim, tahsil gördü v.s. aynı şeyleri yapan herkes aynı mevkie şüphesiz ki çıkabilir; yeter ki, dediğimiz şartları yerine getirsin. Aynen bunun gibi kısaca söyliyelim. Bir kimse, Allah'ın emirlerini zamanla ve gittikçe artan bir titizlik ve hassasiyetle, hürmetle yerine getirirse ve onun sevgili habibini mutlaka her şeyinden, mal, mülk, rütbe, aile vesaire hattâ nefsinden fazla severse böyle bir kulun velî olmasına hiçbir şey mâni değildir. Fakat, dediklerimizi yerine getirmek şartı ile. Esasen, Allahı ve Peygamberini (sallallahü aleyhi ve sellem) tanıyıp îman eden ve onun yolundan giden her mü'min bir velîdir, Allah'ın dostudur. Bizler ile yüce velîlerin arasındaki fark, işte bu amellerin ve muhabbetin ziyadeliği sebebi iledir.

Tarihten de şu misalleri vererek bu bahsi son bir defa daha izah etmiş olalım.

H İ K Â Y E

Bir mürşidin talebeleri arasında bir tanesi varmış ki, her hareketi ve tavrı onun ne kadar asil ruhlu ve idrâk, iz'an sahibi olduğunu belli ediyormuş. Mürşidi de, tabiî, o gence daha çok sevgi gösterirmiş.

Bu durumu bir türlü hazmedemiyen birkaç kötü ruhlu talebe ve halktan bazı cahiller, kötü fikirlerini açığa vurmaktan çekinmeden ileri - geri konuşmağa başlarlar. Çünkü, ruhu kötü, hased dolu olan kişi, herkesi kendi gibi bilir. Eğer insan gözüne necasetli bir gözlük takarsa, dünyayı o gözle görür. Siyah veyahut yeşil gözlük takan da dünyayı bu renklerde temâşa eder.

Mürşid, bu dedikodulara o talebesi namına ziyadesiyle üzülür. Fakat sonunda bunlara lâyık oldukları dersi vermek

üzere ve daha doğrusu o talebesinin kadr ve kıymetini isbat etmek üzere, talebelerini imtihan edeceğini yayar.

İmtihan günü, talebelerine hitaben: (Bana her biriniz gizli, tenha ve kimsenin sizi görmediği bir yerde birer tavuk kesip getirin, bakalım tavuk keserken nelere dikkat edeceksiniz, nelere aldırış etmiyeceksiniz. Fakat şartım şu ki, yanınızda kimse olmasın, keserken de kimseye göstermeyin) der. Her biri birer tarafa seyirtip ve derhal bu emri yerine getirerek kesilmiş tavuklarla dönerler. Hepsi de hocalarına, tavukları keserken kimseyi yanlarına almadıklarını, emri harfiyen yerine getirdiklerini arz ederler. Fakat, o talebe hâlâ ortalıkta görünmez. Aralarında sinsice fısıldaşanlar «hocanın sözünü yerine getirmedi de yüzü yok gelmeye» diye konuşup dururken, o talebe elinde canlı bir tavukla mahzun ve süklüm püklüm kapıda görünür. Herkes, bıyık altından güler. Talebeler kendi fikirlerini, hoca da kendi fikirlerinin tahakkuk ettiğinden dolayı memnundurlar.

Hoca: (Niçin emrimi diğerleri gibi yerine getirmedin, tavuğu kesmedin, canlı getirdin?) dediğinde; talebe cevaben:

(Velinimetim efendim, sizin emrinizin zerresine muhalefet etmek, şöyle dursun, size canımı bile feda ederim. Fakat, siz, bizi gönderirken şart koştunuz ki, sizi kimse görmeden bu işi yapın. Ama, ben nereye gitti isem, nereye gizlenip kesmek istedi isem Allah'ın beni gördüğünü bildim. Artık daha elim varmadı ki keseyim...)

Hocası bunun üzerine diğer talebelerine doğru nazar eder. Hepsinin başı öne doğru eğilir. Daha söz söylemeye hacet kalmamıştır zira.

İşte bu talebe, şimdi Üsküdar semtinde mübarek kabirleri bulunan ve büyük evliyaullahtan olan Üsküdarlı Aziz Mahmud Hüdai (Kuddise Sırruh) hazretleridir. Hocası ise rahmetullahi aleyh Hz. Üftade (Kuddise Sırruh) dur. Aynı kıssayı Hz. Ebû Hanife'ye de izâfe ederler.

Allah, onların ve cümle evliyaullahın sırlarını takdis etsin. Âmin! Bi-hürmeti seyyidil-mürselin.

Hz. Üftade, bu olaydan epeyce bir zaman sonra da, yeri-

ne onu halef tâyin ederek ona irşâd salâhiyeti vermiştir. Hz. Hüdai, o muvaffakiyetli imtihanını şöyle vermişti:

Hz. Üftade ağır bir soğuk algınlığı geçirmiş olduğundan, kış günleri sabah namazına kalktığında soğuk su ile abdest alamazmış ve talebesi, yani Hz. Hüdai; efendisinden daima bir müddet evvel kalkarak abdest suyunu ateşte ısıtırmış. Yine bir sabah ayazında bakar ki, bu sefer kendisini hocası uyandırıyor. Eyvah diyerek fırlar ve derhal ibriği kaparak göğsüne bastırır. Kollarını sıvayıp da abdest için leğen başına gelen Hz. Üftade'nin, ibrikten dökülen su ile birden eli haşlanır. Hayret içersinde sevgili talebesinin yüzüne bakarak: (Hüdai nerede kaynattın bunu?) dediğinde, aldığı cevap şu olur:

«Gönül ateşinde sultanım!...»

Bunun üzerine, Hz. Üftade ona: «İnşallah rikâbında sultanlar yürüsün benim sevgili evlâdım» diye mukabele ve dua eder.

Bu hâdiseden sonradır ki, «Artık burada durman, senin hebâ olman demektir. Git, meydan-ı irşâda, adam yetiştir» diyerek onu Üsküdar'a yollamıştır.

Osmanlı padişahlarından Sultan I. Ahmed zamanını idrâk etmiş olan Hz. Hüdai, şimdi Ayasofya camiinin karşısında ve Sultan Ahmet meydanındaki aynı ismi taşıyan ve I. Ahmed'in yaptırdığı Sultan Ahmed Camiinin yapılmasına ve o yerin tâyin edilmesine sebeb olan zattır. I. Ahmed'in: (Peki, camii hangi vakıfla yapacağız?) sorusunu, «Avusturya seferi ile» diye cevaplandırmıştır. Ve yine, işte bu zattır ki, Sultan Ahmed maiyeti erkânı ile yolda Hz. Hüdai'ye rastladıklarında, padişah Sultan Ahmed Han, muhterem hocasına hürmetinin bir ifadesi olarak onu kendi atına binmeğe dâvet ve israr etmiş, onu atına bindirerek Hz. Hüdai'nin rikâbında dizginleri tutarak yürümüştür. Biraz sonra Hüdai hazretleri inmek taleb etmiş ve devamla: (Sübhanallah, rahmetli hocam, «rikâbında sultanlar yürüsün» diye dua etmişti, o da zuhur etti. «Hocamın ruhu şâd olsun» diye bu ısrarınızı kabul ettim cihan padişahı) diyerek attan inmiştir.

Tarihten verdiğimiz bu menkıbe gibi daha binlerce gönül sultanlarının, mânâ padişahlarının, evliyaullahın muhteşem ibret ve ders veren hâdiseleri vardır.

Bizlerin, bu menkıbelerden almamız gereken ders şudur: Her yerde ve her mekânda, her türlü hareketlerimizi hattâ, icrâ etmeyip de, icrâ etmeyi düşündüğümüz şeyleri dahi, Allahın görüp, işittiğini ve bildiğini düşünerek, Hakkın rızası olmayan işlere elimizi uzatmamaya gayret etmemiz lâzımdır. Hz. Resûl (sallalahü aleyhi ve sellem) bakın bu hususta ne kadar ümit verici ve ne kadar sevindirici bir müjde veriyorlar. Hadis-i şerif şöyle: **«Bir kimsenin zerre miktarı îmanı olsa, (Allaha ve onun Resûlüne olan îman) ona hesap günü şefaat etmeyi ve belki affolunması ihtimâlini vaadediyorum.»**

Zerre kadar îman'dan murad nedir dendiğinde, **«bir kimse bir vakit namazını unutarak kazaya bıraksa, vakit geçtiğinde hatırına gelerek, eyvah namaz kazaya kaldı diye kalbi burkulsa işte o kimse, zerre miktarı îmanı olan kişidir.»** diye buyurulmuştur.

Buna göre; Allah'tan korkmak da iki türlü oluyor. Birisi: Onun âzabından, cehenneminden korkma... Bu avamın korkusudur. Diğeri ise Rabbim bana «Kulum!» diye hitabetmez de, beni kulluğundan kovar ve bana cemâlini, vuslâtını göstermezse... Korkusu çekenlerdir ki, bu korku Allahın dostlarının, velîlerin korkusudur. Dost nedir, velî nedir; bahsetmiştik.

İşte, bu çeşit Allah korkusuna sahip olanların zikrullah ile kalbleri cilâlanır, gerek âyet, gerekse hadis-i şerif ve gerekse Hak kelâmını dinledikleri, duydukları zaman kalbleri nûrlanır, îmânlarının nûru artar. Bu nûr arttıkça namazlarında tecelliyat olur. Kıldıkları namaz onların miracı olur. Kalbleri yumuşar, açların ve açıktakilerin halini düşünür. Düşünmekle de kalmaz, onlara, şefkat, merhamet ve yardım elini uzatır. Korur; gözetirler. Kendilerine verilen bu nimetlerin yalnız Hak tarafından verildiğini, kasa, kese, rütbe, mal ve parasının, emaneten, âdeta bir bekçisi olduğunu ve bir gün hepsinin alınacağını düşünerek, hiçbir karşılık ve teşekkür veya hizmet beklemeden gariblere, kimsesiz yetim ve ihtiyarlara, muhtaçlara, (Ben fakirim) deyip de istiyemiyen, mahalle kenarlarında kalmış mazlûmlara, kendilerinin de o hallere düşebileceğini gözönüne alarak mümkün olan şekilde yardımlarını kimseye belli etmeden, riya, gösteriş yapmadan nâdanlar gibi (Bak sa-

na yardım ediyorum) demeden bu söylediğimiz şekildeki, Allahın en çok sevdiği ve indi ilâhîde en makbul tuttuğu sâlih amelleri temiz kalble icrâ ederler ve hâk rızasına ererler.

Enes ibni Mâlik Radıyallahu anh hazretleri, üzerinde durmadığımız, bu sadakanın dahi yetmiş türlü belâya devâ teşkil ettiğini Hz. Mahbubu Hüda efendimizden naklederek haber vermişlerdir.

Zekât yalnız müslim olanlara verildiği gibi sadaka kim olursa olsun verilebilir. Sadaka, gayrimüslim olsa bile vermek câizdir. Menfaatı hem dünyada, hem ukbada mutlaka görülür.

Sadakanın ehemmiyetini, şu kıssadaki hâdise kâfi derecede bize anlatır zannederim.

HİKÂYE

Fakir bir köylü kadın, müracaat eden bir fakiri elinde kalan son lokması ile memnun eder. Fakir ona: «Allah, bu verdiğin lokmayı dünya ve âhirette önüne çıkarsın, sana hayırlar ihsan buyursun.» diye dua eder.

Bir zaman sonra, o köylü kadın tarlada kocasına yardıma vardığında, nur topu gibi evlâdını bir ağacın altında yatırıp uyutur.

Karı - koca işlerine daldıklarından, o sırada çocuğun bulunduğu yere yaklaşan azılı bir kurdun, çocuğu kundağından dişine takarak ormana götürdüğünü neden sonra farkederler. Çocuklarını kurtarmak üzere kurdun peşine düşerler. Epey bir takipten sonra kurt kendilerinden çok ileri gidince evlâdlarından ümidini kesen ana - baba feryadü figân ile dövünürlerken; bir zatın kurdu yakalayıp, ağzından çocuğu aldığını, kurtarıp yere koyduğunu ve kurdu da kuvvetle yere çalıp öldürdükten sonra, çocuğu göstererek:

«Fukaraya verdiğin o lokma, bu lokmaya bedel oldu.» diye seslenerek oradan kaybolduğunu hayret ve dehşetle görürler.

Hal ve hakikat böyle iken «İyi Ahlâk Derneği»nin güzel dersleri arasında «Fukaraya yardım etmeyiniz, onları dilenciliğe alıştırıyorsunuz» sözünü radyodan işitiyoruz. Bu zihinlerde birer soru uyandırabilir. Nitekim beni de düşündürdü. Eğer,

İyi Ahlâk Derneği; ayrıca «Fukaraya Yardım Cemiyeti» adı altında bir cemiyet kurarak, buraya verilecek olan, hayırperver zatların yardım ve sadakalarını başka maksat veya menfaatleri için sarfetmeyip, kuruşu kuruşuna, mahallelerde bir bir tesbit edilecek olan hakikaten fakir, hakikaten muhtaç olanlara adl ve intizam dahilinde, tatmin edecek şekilde dağıtmakla, giydirip kuşatmak ve yedirmekle vazifeli bulunan ve bu vazifeyi, şerefen kabul ettikten başka, dürüstlükle çalışacak olan memurlar, tâyin eder ve bu iş tahakkuk edip tatbik safhasına girerse, o zaman «fukaraya yardım etmeyiniz; onları dilenciliğe alıştırıyorsunuz» sözünün bir mânâsı olur. Ortada ne böyle bir cemiyet, ne de bu maksada hizmet eden bir kurul teşkil edilip faaliyet göstermezken, sadece iyi, güzel öğütlerle bahsettiğimiz maksat hasıl olmaz.

H İ K Â Y E

Allah'ın halili yâni dostu, efendimizin cedleri ve her namazımızda tahiyyat esnasında ikişer defa okuduğumuz salâvatlarda ismi mübârekeleri dörder defa geçen ve beş vakit farz ve sünnet namazının yekûnunda günde ellialtı defa olmak üzere namaz içerisinde zikrettiğimiz Hz. İbrahim aleyhisselâm, Cenabı Hakka (Benim evlâtlarımdan nûru evvel ba'si sonra olan Hz. Muhammed Aleyhisselâmın indi ilâhindeki kadr-i kıymetleri ve onun ümmetine yapacağı ihsanı beyan buyuruyorsun. Yâ Rabbi benim ismimi de onların lisanından eksik etme) diye dua etmiş ve duası kabul olmuş. Namaz kılan ümmeti Muhammed (S.A.) salâvatlarda onun ismini zikretmektedir.

Hakkın ve Resûlünün ismi ile beraber zikredilen bu peygamber, evinde bir fukara bulunmadan yemeğe el sürmezdi. İki üç gün bir fukara gelmezse Hz. İbrahim (Acaba bir hata mı zuhura geldi bende ki, Allah bana bir fukara göndermedi) derken, ertesi günü kapı çalınır. Açtığında saçı sakalı birbirine karışmış toz toprak ve kir içerisinde bir adamla karşılaşır. Adamın bu halini gören İbrahim peygamber, «aleyhisselâm» onun islâm olmadığını derhal farkeder ve sorar (Hangi dindensin sen) Adam «Mecûsiyim, ateşe taparım» der. İbrahim «aleyhisselâm» bunun üzerine onu bu putperestlikten çıkarmak, Alla-

ha şirk koşmasına mâni olmak için adama hitaben: (Ben, hem Allaha şirk koşan, hem de bu halde dolaşan bir küfr ehline yardım edemem, git tövbe istiğfar et İslâm ol, üstünü başını temizle. O zaman gel, kapım açıktır) dedi ve ihtiyarı, mahrum gönderdi. Yalnız kaldığında İbrahim Peygambere, hitabı izzet geldi ki, şöyle buyruluyordu:

(Yâ İbrahim! Ben Allahlığımla, bana isyan ettiği, hattâ yegâne affetmediğim bir günâh olan, bana şirk koşmasına rağmen, onun rızkını kesmezken, sana ne oldu ki, kul iken onu bir lokma ekmekten mahrum olarak gönderdin. Hemen git ve onun gönlünü yap. Şayet bunu benim rızam için yapmayıp, nefsin için yapsa idin, seni Haliliyetimden silerdim) buyurdu.

Hz. İbrahim bu emr-i ilâhiyi alınca, yollara düşüp garibi Medine'de bulmuş, kendisini taltif ederek hanesine götürüp, karnını doyurmuş, gönlünü almış, aynı zamanda bu inceliği sezen müşrik ateşe (sanem) derken, bir anda (Allahussamed) demiş, îmanla müşerref olmuştur.

HİKÂYE

Bir gün Hz. Eba Bekr-i sıddîk Radıyallahu anh, çarşıda taze hurmalar görmüş, bir miktarını alarak Hz. Fahrî Âleme hediye olarak getirmişti. Hurmaları huzuru saadete koyup (Ya Resûlallah, bu hurmalardan tenavül buyurmaz mısınız?) dediği anda bir fakir gelip: (Yâ nebiyallah, hurmaları bana versenc) diyerek ister.

Fahri âlem, nefsi çektiği halde hurmaları kâmilen fakire verir. Bu işin farkına varan Hz. Ömer, fakire hurmaların bedelini verip tekrar hurmaları huzuru nebeviye getirir. Gene aynı fakir huzuru saadete gelip: (Ya Resûlallah hurmaları bana vermez misin?) dedi. Resûlüllah hurmalardan hiçbirini yemeden yine verir. Bu hâdise aynen dört defa tekerrür etti. Dördüncüde Hz. İmamı Ali hurmaları Resûlüllahın önüne koyduğunda yine gelen fakir (o hurmaları kerem edip bana verin) diye niyaz eyledi. Bu sefer Resûlüllah efendimiz fakire hitaben: (Sen fakir misin, tüccar mısın?) buyurduklarında garibi red etme emri celili nâzil oldu:

وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ﴿١٠﴾

İslâmda dilencilik haramdır. Fakat isteyeni de red etmek haramdır. Yalnız istenen şey meşrû olmak şartiyle.

Bu âyetlerin meâlini ve bu kıssaları katiyen aklımızdan çıkarmıyalım ve bize balışedilen bu nûru, bu nimetleri hebâ etmiyelim, Allah ve onun sevgili Habibinin yolundan bir an dahi ayrılmıyalım. Her işimizde onun yaptığı gibi yapmağa çalışalım. Her hareketimizi onun hareketine göre tâyin edelim. Onun hakkında çok şey bilmiyorsak öğrenelim, öğrenmeye gayret edelim ve öğrenmek istiyelim. Allah, bizi bu isteğimizden mahrum etmeyecek, bizi hem burada, hem orada onunla mülâkî kılacak, en ziyade sevdiği kullar zümresine ilhak edecektir. Allah üzerine yemin ederim ki, bu uğurda temiz, hâlis kalble hareket ederek, Muhammed'in «sallallahü aleyhi ve sellem» yolundan hiçbir şekilde ayrılmayanlar, bu saydığımız, daha doğrusu sayamadığımız, güneşlerden bir zerre, denizlerden bir katre miktarı bile anlatamadığımız nimet ve mazhariyetlere mutlaka ve mutlaka en yakın bir zamanda erişeceklerdir.

Şakîki Belhî diyor ki: Horasan padişahı İbrahim Ethem, mülk padişahlığını terkeyleyip, gönül sultanı olduktan sonra, Basra şehrinde dolaşırken, Basralılar başına toplanıp: (Ey İshak'ın babası! Allah Kur'anda «Bana duâ edin, duâlarınızı kabul edeyim» dediği halde biz çok zamandır duâ ediyoruz, duâlarımız kabul olmuyor) diye şikâyette bulundular. İbrahim Ethem, (Allah sırrını takdis etsin.) Basralılara cevaben şu veciz tavsiyelerde bulundu: (On şeyden dolayı sizin kalbleriniz ölmüş, bu on kötü sıfat kimde bulunursa, nasıl olur da Allah onların duasını kabul eder?) dedi ve Basralıların on tane kötü huylarını birer birer saydı.

Enbiya ve Evliya, ayna gibidirler, aynaya baktığımız vakit bize yüzümüzdeki karayı gösterdiği gibi, bu zât-i âli-kadir de böylece Basralıların suçunu kendilerine göstermiş oldu.

(Vechini «yüzünü» pâk eyle ki, aynaya bühtan olmasın) demişler.

Bizler, kötü huylarımızdan vaz geçecek ve yüzümüzdeki karayı silecek yerde, aynayı kırarız.

Ve saymaya başladı. Kusurlarınız şunlardır:

1 — Allah'ı tanıyorsunuz, Allah'ı tanıdığınızı iddia ediyorsunuz, onun hakkını vermiyorsunuz. Allah'ın hakkı fukaraya yardımdır...

2 — Kur'ânı okuyorsunuz, onun emirlerini ve nehiylerini tutmuyor, onunla amel etmiyorsunuz.

3 — Şeytan düşmanımızdır diyorsunuz, ona uyuyor ve itâat ediyorsunuz.

4 — Ümmeti Muhammed'deniz diyorsunuz, Resûlün sünnetine tâbi olmuyorsunuz.

5 — Cennete gireceğinizi iddia ediyorsunuz, oraya girmek için lâzım olan amelleri işlemiyorsunuz.

6 — Ateşten necâta ermek istiyorsunuz, yaptığınız kötü amellerden ötürü nefsinizi ateşe atıyorsunuz.

7 — Ölümün Hak olduğunu biliyorsunuz ve ölüm Hak'tır diyorsunuz, ona hazırlığınız yok.

8 — Din kardeşlerinizin ayıpları ile meşgul oluyorsunuz ama, kendi ayıplarınızı görmüyorsunuz.

9 — Rabbınızın nimetini yiyorsunuz, ona şükür etmiyorsunuz. (Bunun şükrü yedirmekle olur.)

10 — Ölülerinizi gömüyorsunuz da, hiç ibret almıyorsunuz. Sanki sizin başınıza gelmiyecekmiş gibi.

Böyle söylerek Basralıları ve bizleri ve kıyamete kadar gelecek olan mü'minleri irşâd buyurdular. Rahmetullahi aleyh.

Yâ Rab, bize kereminle îmanı nasib eyle, bizi felâha ermişlerden, nârdan necât bulmuşlardan eyle. Âmin!...

Bahsettiğimiz âyeti kerîmenin meâline dönelim:

«**Ancak o mü'minler ki, Allahı zikrettikleri zaman yahut onun zikrini duydukları zaman kalbleri nûrlanır.**» Zikir unutulan şeyi hatırlatmaya denir. Fakat bir kimse «Allahtan gafil olarak» bin defa, yüzbin defa Allah dese faydası yoktur. Çünkü, onun sözü fiiline uymamakta yani, burada Allah derken beri yerde Allahın nehyettiği şeyleri hiç çekinmeden icrâ etmektedir. O kimse, her Allah deyişinde ona: (Yalancısın, yalancısın)

hitabı gelir, fakat duyabilene. Bu hal şuna benzer: Bir kimse durmadan ekmek, ekmek, ekmek dese fakat bir ekmek bulup da yememiş ise, o insanın sadece ekmek deyip durması ile karnını doyurmasına imkân var mıdır? Hattâ bu, tekrar söylenip durması onun ağzını sulandırıp yorulmasından başka bir işe yaramaz. Onun doyabilmesi için mutlaka o ekmeği bizzat yemiş olması lâzımdır. Aynen bu misâldeki gibi, Allah lâfzından zevk duyabilmek, Allahı bulmak, Allahta olmak için, Onu, bizler her ne kadar bizatihi görmüyorsak da, o bizleri muhakkak görmektedir ve bizlere her yerde, her durumda mutlaka gördüğünü, işittiğini hattâ bizi bizden daha iyi görüp daha iyi işittiğini ve bize bizden daha yakın olduğunu daima hatırda tutarak, hissederek O'na, O'nun istediği tarzda ibadet ve taat etmemiz, her emrine uymamız ve her menettiği şeye boyun eğmemiz lâzımdır ki, buna îmanı yakîn ve ihsan derler. İmanı yakîn yukarıda anlattığımız tarzda, Allaha en yakın olmak isteyen, buna gayret eden ve nihayet muvaffak olanda zuhura gelir. Sofilikte buna, (makamı müşahede) tâbiri verilmiştir. Bu makam velâyet velîlik sıfatıdır. Fakat bu makama ermiş bir kimsenin, bir velînin dahi daima makamı müşahede ânında bulunması imkânsızdır. Dünya yüzünde daima bu tecelliyat ânında bulunmağa insanoğlunun tahammül kudreti yoktur. Buna ait bir misâl verelim:

İmam-ı Ali Kerremallahu Veçhe Radiyallahü Anh, (Ben görmediğim Allaha ibadet etmem) buyuruyor. Yine, Uhud Cengi esnasında atılan bir ok İmam Ali'nin (Radiyâllahu Anh) ayağına isabet eder. Çıkarmak için çok uğraştıkları halde yaranın verdiği fizikî ıztırap buna mâni olur. Bunun üzerine kendileri eshaba dönerek: (Ben namaza durayım siz de oku çekiniz) der. Namaza durup ok çıkarıldığı halde soluna selâm verdiği sırada «çıkardınız mı?» diye sorar. Bu hâdise İmam-ı Ali (Radiyallahu Anh) namaza durduğu vakit makamı müşahede esnasında olduğunu ve sair zamanda duyduğu fizikî ıztırabın bu anda farkına bile varmadıklarını gösteriyor.

İşte bu hâdise, mü'minler için büyük bir müjdecinin habercisi oldu. Zira, ölümün acısının üçyüz kılıç darbesi şiddetin-

de olduğunu haber veren Hz. Resûlü Ekrem Sallallahü Teâlâ Aleyhi ve Sellem Efendimiz, mü'min olanlara ölüm ânında Vuslatı Cemâl, Vuslatı Cânan olduğundan bu şiddetli acı tattırılmayacak ve onların ölümü âdeta tereyağından kıl çeker gibi olacaktır, diye buyurmuşlardır.

Kur'anı Kerimde şu hâdise, bize bunu izah ve isbat ediyor:

Yusuf Aleyhisselâmı, kardeşleri hasedlikleri sebebiyle ve babaları Yakub Peygamberin (aleyhisselâm) çok sevmesini çekemediklerinden ötürü «Yusuf'u da beraber götürelim baba» diye yanlarına alıp yola çıktılar. Ken'an diyarı denilen yerde yaşıyan Yusuf Aleyhisselâm, yolda kardeşlerinin hain emelleriyle karşı karşıya geldi. Onu oradaki bir kuyuya attılar. O kuyudan bir insanın yardım görmeden çıkması imkânsızdı. Kardeşleri onu yok ettiklerine sevinerek babalarına onu kurtlar parçaladı diye, âdîce bir yalan uydurmaya karar verdiler. Yalanlarına delil teşkil etmesi için de onun gömleğini kana bulayıp yanlarına alarak oradan uzaklaştılar. Bir müddet sonra Mısır'a doğru yol alan bir kervan oradaki kuyuyu görüp su çıkarmak ümidiyle koşup bir kova salladılar fakat, su sesi yerine bir inilti duyunca derhal bu sesin sahibini yukarıya çektiler, yaralarını tedavi edip onu da Mısır'a götürerek bir köle gibi satışa çıkardılar. Onun pazar yerinde güzelliğine ve yüzündeki asalete, nûranî çehresine hayran kalan Kıtfîr isimli Mısır azizi satın alıp sarayına bir köle gibi götürdü. Kıtfir'in hanımı Züleyha hatun ise, şimdiye kadar görmediği bu güzellik ve nûranîlik karşısında dayanamamış ve gönlünü Yusuf'a kaptırmıştı. Mısır gibi bir beldenin azizinin hanımı, hizmetçisine âşık olmuş dedikodusu o devrin sosyetesi arasında konuşulan, münazarası yapılan tek mevzu olmuştu.

En sonunda Züleyha bütün bu dedikoduculara hadlerini bildirmek ve kendisinin ne derecede mâzur olduğunu göstermek için, Mısır'ın bütün sosyete hanımlarını sarayında, büyük bir ziyafete dâvet etti. Yemekler yendikten sonra herkesin önündeki tabaklara mevyalar ve bıçaklar koyuldu. Önlerine gelen meyvaları soyuyorlardı. Züleyha vaktin geldiğini görünce derhal Yusuf Aleyhisselâmı salona çağırttı. Yusuf Aleyhisselâm

kapıda görününce kadınların hepsi bıçakları ile meyvaların yerine parmaklarını kesmeğe başladılar ve bunun farkına dahi varmadılar. Bunu gören Züleyha, Yusuf Aleyhisselâmı dışarıya gönderdikten sonra kadınlara hitaben : (Artık ellerinizi kesmeyi bırakın meyvalarınızı soyun) deyince kendilerine gelen kadınlar bir yanda parmaklarından akan kanları silmeye uğraşırken, bir yandan da, «bu insan değil, kerîm bir melek» diye Züleyha'dan af dilemişlerdi.

Bu kıssada bize şu müjde vardır :

Ölüm acısı, her ne kadar üçyüz kılıç darbesi gibi olsa da, Yusuf'un cemâlini gören kadınların ellerini kestikleri halde, kesilen ellerinin acısını duymadıkları gibi; mü'min de cemâli İlâhiyye yahut cemâli Resûle, yahut cennete, nazar ettiğinden bu ölüm acısını duymaz.

Şehitlerin tekrar ve tekrar şehit olmalarını istemeleri bu yüzdendir. Zira, tecelliyatı ilâhî ile ikrâm olunurlar.

Hele Allah yolunda şehit olanların niyazlarının şöyle olduğu Hadisi şerifte **haber veriliyor.**

«Yâ Rab! bizi dünyaya gönder tekrar şehit olalım, tekrar gönder tekrar şehit olalım. Yâ Rab, bize bu şehit olduğumuz andaki zevki böyle tekrar tekrar tattırmanı senden niyaz ederiz.» O andaki zevki şehit olanlardan ve Allah'tan başka kim bilebilir?

Yalnız şu var ki; Allah'a bu derece yakınlık, bu derece kurbiyet peyda eden kimselerin dahi Allahın her sırrına tamamiyle vâkıf olmasına imkân yoktur. Nasıl ki, evvelce verdiğimiz misalde bir şehrin içine girip sokak, semt, bina vesairesini gezip tetkik etmeğe imkânımız olduğu halde her bir evin veya odanın da içini tetkik etmemize imkân yok ise, bu Hakkal yakîn derecesine vâsıl olabilenlerin dahi tamamıyle Allah'ın nihâyetsiz sırlarına vâkıf olmalarına imkân yoktur.

Buna imtiyazlı olan yegâne kerîm mahlûk yegâne insan, yegâne kul **Allah'ın «Bu âlemleri senin için yarattım»** dediği Hz. **Muhammed sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem efendimizdir.**

Bu âlemlerin, güneşlerin ve yıldızların, bu dünya ve dünyalardan başka dünyaların, tarihten evvelki zamanların ve kı-

yametten sonraki zamanların, cennetlerin ve cehennemlerin, yerlerin ve göklerin ve denizlerin ve bunların her birinin içlerindekini görüldüğü vakit dehşetlere düşebileceğimiz büyüklükte, haşmetli ve korkunç yaratıkların ve yine, değil gözle, büyütme âletleri ile dahi zor seçilebilen milyarlar ve milyarlarca mahlûkatın yer, gök ve denizlerin gerek her bir zerresinin, gerekse küllîsinin, daha varlığından haberdar olmadığımız mekânların ve bu mekânlardaki mahlûkatın, hayvanların nebatâtın ve bir tırmağının dahi mislini meydana getiremiyeceğimiz insanoğlunun ve bu insanoğlunu bir miktar «su»dan başlıyarak tam, mütekâmil şekline getiren ve bütün bunlar için de hiçbir zorluk çekmeyen Allah, bu kâinatın yaratılmasına sebep olan **«Levlâke levlâk lemmâ hâlaktûl eflâk»** hitabı izzeti ile şanını ve kadrini bildirdi, **«Sen olmasaydın bu âlemleri yaratmazdım.» «Bütün bu âlemleri senin için, seni ise kendim için yarattım.»** dediği :

Mergub-u Hudâ	**Ced'd-ül-Haseneyn**
Şef-i-Rûz-i-ceza	**Sahib-i-şefaat**
Melce-i-fukara	**Sahib-i-makam-ül-Mahmud**
Enis-is-zuafa	**Resûl-ü-müctebâ**
Mahbub-u-Hudâ	**Resûl-ü-sakaleyn**
Sahib-i-seyf	**Nebiy'yül-Haremeyn**
Sahib-ül-kitab	**İmam-ül-kıbleteyn**
Serdar-ı-Enbiya	**Sahib-ül-mi'rac**
Resûl-i-Kibriya	**Sahib-ül-Ref-Ref**
Sahib-i-Kâbe Kavseyn	**Sahib-ül-mûcizat**
İmam-ül-Haremeyn	**Sahib-ül-Kur'an**

Hazreti Muhammed (Sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem)efendimizin hâliki, sahibi olan Allahu Azim-üş-şân'ın cemaline, vuslâtına nail olma zevkini düşünün. Zira, bu nimet Ümmet-i Muhammed'e bahşolunacaktır. Yukarıda zikrettiğimiz Yusuf kıssası, buna açık bir delildir. Gerçek mü'min için, ölüm bâbında Vuslât-ı-Cemal vardır. Bu makama, buradan yani dünya âleminden de erenler çoktur. Hazreti İmam-ı Ali'nin :

— **Ben, görmediğim Rabbe ibadet etmem,** buyurması bu makama erişenlere burhandır, şâhittir :

Biz âşıkız, biz ölmeyiz;
Çürüyüp, toprak olmayız,
Karanlıklarda kalmayız,
Bize, leyl-ü-nehâr olmaz..

Allah, cümlemizi vuslâtından, cemalinden ve sevgili Habibi sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem efendimize kavuşmaktan mahrum etmesin, âmin; âmin bi-hürmeti seyyid-il-mürselin, vel-Hamd-ü-lillâhı Rabbil-Âlemin. Rızaen-lillâhi Rıza-i Resûlullah ve riza-i-ricalullah el-fâtiha..

El-Hac
MUZAFFER OZAK

İRŞÂD

DÖRDÜNCÜ DERS

MÜNDERECAT:

Bu risâle-i şerîfe, Nûr-u Muhammed'înin yaradılması, hilkat-i Âlem Efendimizin şân-ı âlisi hakkında nâzil olan âyât-ü beyyinât, dostluk nişânesinin beyanı, İmâm-ı Ali'nin bir kıssası, Hz. Mûsa'ya Cenâb-ı Hakkın dostluk hakkındaki sorusu, Bilâl-i Habeşî'nin İslâm olmasından dolayı gördüğü ezâ ve cefâya tahammülü ve Ebû Bekr Sıddîk tarafından kölelikten kurtarılarak azâd edilmesi, evlenecek olanlara mühim bir tavsiye, Bilâl-i Habeşî'-nin çok siyah olmasının sebebi, Kıyâmet Gününde Efendimize Allah'ın ikramı ve büyük şefâata izn-i İlâhînin zuhûru bir â'râbinin Resûlullah hakkındaki sorusunu hâvi mübarek bir risâledir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

Bismillâhirrahmanirrahiym

Sallû alâ Seyyidina Muhammed
Sallû alâ Mürşidina Muhammed
Sallû alâ Şemşidduha Muhammed
Sallû alâ Bedriddüca Muhammed
Sallû alâ Nurıl hüda Muhammed.

Rabbişrahli sadrî ve yessirlî emrî vehlûl ukdeten min lisânî yefkahû kavlî ve ufevvidü emrî ilâllah, innallahe basîrun bil'ibâd.

Kulların her sırrını bilen, her yaptığını gören ve işiten Allah; bizleri burada cem eylediği gibi, yarın Mahşer Gününde sevgili Habibi Muhammed Mustafa sallalahu aleyhi ve sellemin Liva-yı Hamd sancağı altında lûtfu ile cem'eyleye. Âmin.

وَمَآ اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِيْنَ ﴿١٠٧﴾

E'ûzû billâhi mineşşeytânir-racîym
Bismillâhirrahmanirrahiym
(Ve mâ erselnâke illâ rahmeten-lil-âlemiyn)
(Sûre-I Enbiya, âyet : 107)

Meâli Şerifi: **«Habibim, Resûlüm, Mergubum, biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.»**

Diğer bir âyeti kerîmede de:

يَآ اَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّآ اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَّمُبَشِّرًا وَّنَذِيْرًا ﴿٤٥﴾ وَّدَاعِيًا اِلَى اللّٰهِ بِاِذْنِهٖ وَسِرَاجًا مُّنِيْرًا ﴿٤٦﴾

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ بِاَنَّ لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ فَضْلًا كَبِيْرًا ﴿٤٧﴾

«Ey Nebiyyi Mükerremim, biz seni ancak şâhid ve müjdeci ve korkutucu olarak gönderdik. Allahın izni ile sen Hakkın dâvetcisi ve nurlu bir Çerâğısın.»

Yerde ve gökte, bilinen ve bilinmeyen âlemlerin sahibi ve yegâne mâliki Rezzak olan Allahü Teâlâya hamd, senâ ve secde ederiz. Ancak Mâbudumuz, Mescudumuz, Rezzakımız, Hâlıkımız O'dur. O var eder, O yok eder; O aziz, O zelîl eder. Her şey O'nundur. Evvel O'dur, âhir O'dur, zâhir O'dur ve bâtın O'dur. Her şeye kâdir yine O'dur; her şeyi O hakkı ile bilir. O istediğini yüceltir. O'nun yükselttiğini kimse alçaltamaz!.. Alçaltmak isteyen kendi alçalır. O'nun rahmetine nihayet yoktur. Mülk O'nundur, her şey O'na dönecektir. Kendi Zâtını gözlerden nihan etmiş, kendini Cemali Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemden müşahade ettirmiştir. Zira, O'nu sevmiş, O'nu övmüş ve O'nun zikrini yükseltmiştir. Âdem (aleyhisselâm) ve İsa (aleyhisselâm) dahil bütün Peygamberler (aleyhimüsselâm) O'nun geleceğini insanlara müjdelemiş; bütün enbiya'yı mürselin, O'nun Ümmetinden bir fert olmayı Cenab-ı Haktan temenni ve niyaz etmişlerdir.

İşte ol şanı yüce, kadri âli, olan cemi âlemlere Rahmet, bir İsmi Ahmed, gül-i gülzâri, Muhammed (sallallahü aleyhi ve sellem) ve O'nun âl, evlâd, ashab ve ahbabına sonsuz selâtü selâm, tahiyyat ve teslîmat olsun. Âmin.

Ey Hakka kul olup rükû ve secde edenler! Ey iki cihanın Fahri, Hakkın Sevgilisi Muhammed'e (sallallahü aleyhi ve sellem)e gönül verenler! Ey cemi enbiyayı tebcil edenler! Ey Hakkın Cennetine tâlip, Cemâline ragıp olan âşıku sâdıklar! Ey Muhammed Resûlüllahı (sallallahü aleyhi ve sellem) her şeyinden ziyade sevip, kemâl-i îmana ulaşanlar! Yerin ve göklerin ve her şeyin Hâliki ve Sahibi olan Allah. Mektûb-i Rabbanî olan, hayır ve şerri, zulmet ile nûru, hidâyet ile dalâleti birbirinden ayıran, Kur'an-ı Keriminde bizlere lûtfu ile şöyle bildiriyor: **«Biz seni âlemlere ancak rahmet için gönderdik.»**

Ne büyük bir kelâm-ı İlâhidir bu...

Mü'minler! Hilkat-i âlemden ve Hilkat-ı Âdemden bir nebzecik bahsedelim ve Resûl aleyhisselâmın Allah indindeki mevkîinden ve Allahın O'na olan ihsanından bir nebzecik sunalım.

Ey mü'minler! Biliniz ki; mahlûkatın eşrefi melekler, insanlar ve cinnilerdir. Bunların içinde en şereflisi insandır. Âyeti kerimede :

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِيٓ ءَادَمَ وَحَمَلْنَٰهُمْ فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ وَرَزَقْنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَفَضَّلْنَٰهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ﴿٧٠﴾

«Biz insanları mükerrem ve ekmel kıldık.»

(Sûre-i isrâ âyet: 70)

لَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ فِىٓ أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾

«Biz insan-ı ahseni takvim üzere hâlk ettik.»

(Sûre-i Tin âyet: 4)

İnsan mahlûkatın mükerremi, ekmeli ve en güzeli, en kâmili olarak hâlk olunmuştur. İnsan halifetullahtır.

Âyet :

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ إِنِّى جَاعِلٌ فِى ٱلْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوٓا۟ أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ ٱلدِّمَآءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ ۖ قَالَ إِنِّىٓ أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

«Rabbin meleklere, ben dünyaya, arza halife yaratacağım dediği vakitte..» Bu (Sûrei Kavli İlâhisi ile insanın şerefi sabit olmuştur. Kısacası bütün mükevvenat, herşey, insan için hâlk olunmuştur. İnsan için de, en şereflisi ve en güzeli, en ekmeli, Nebiyyi Muhterem sallallahu aleyhi ve sellemdir. Ve bütün yaratıklara rahmet olarak gönderilmiştir.

Âyet: **«Biz seni bütün âlemlere rahmet olarak gönderdik.»**

(Sûre-i Enbiya, âyet: 107)

Malûm olsun ki; bu kâinatın Haliki ve Mâliki, Sahibi, Yaratıcısı olan Allah, biz insanları meleklerden, cinnilerden, hay-

vanlardan, nebatlardan üstün, madde âlemleri üzerine hâkim **kıldı ve bunlara fâik hâlketti. Güneşi, ay'ı, yıldızları,** dağları, kıt'aları, denizleri ve semâvatı bizlere müsahhar eyledi. Ve insanı her şeyden **mükerrem ve «ahseni takvim»** üzere **yarattı. Hadîsi Kutsîde** şöyle beyan etti **ki: «Ey Âdem oğlu, bütün mevcûdatı senin için, seni de kendim için hâlk ettim»** dedi.

Bunca yaratılan ve sayısı bizce bilinmeyen yaratık üzerinde varlığına ve birliğine, kudret ve azametine binlerce şahid ve **delil hâlk eyleyip, göz sahiplerine, basiret erbabına** beyan eyledi.

Sayılarının bizce tesbiti mümkün olmayan **bu** mahlûkatı, yaratmadan önce, kendi nûrundan bir nûr **hâlk** edip o nûra **(Muhammed sallallahü aleyhi ve sellem ol!) dedi. O nûr, Efendimiz aleyhisselâmın nûru oldu. O nûr, «Lâ ilâhe illâllah»** deyip, **Mâbudunu** tasdik etti. Allahü teâlâ bu tasdike mukabele edip **«Muhammedün Resûlüllah»** sallallahü aleyhi ve sellem dedi. Cehennem kapısının kilidi olan bu mübarek kelime ile nârın kapısını kapadı, sekiz cennetin anahtarı oldu ve cennet kapılarını açtı. Bu mükâleme-i ezeli hakkında şâhid, Kur'an-ı Kerîm' dir.

Birçok sûre-i celîlede beyân buyurulduğu gibi... Ezcümle Fetih sûresinde :

هُوَ الَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ
الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِۦ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٨﴾

(Hüvelleziy ersele resûlehu bil hüda ve diynil hakkı liyuzhirehu aleddiyni küllihi ve kefa billahi şehiyda.)

(Sûre-i Fetih, âyet: 28)

«Ey Habibim, seni yalanlıyan, senin peygamberliğini tasdik etmiyen kâfirlerin inkârı seni üzmesin, inciltmesin; Allahın sana şehâdeti kâfidir.» buyurdu.

Allah celle, bir nûr-u Muhammediyyeyi (aleyhisselâm) dört kısma taksim edip, birinci kısmından Levhi ve Kalemi hâlk etti; kalem, emr olunanı yazdı. Nûrun ikinci kısmından Arş ve Kürsîyi yarattı ve Arşa şöylece yazılması için kaleme emr eyledi: **«Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlüllah»** sallallahu aleyhi ve sellemi yaz. **«Ey Resûlüm! Kullarımdan bir kimse «Lâ ilâhe illâllah» deyip seni zikretmezse ona mağfiret etmem. İllâ benim ismim ile seni zikredeni affı mağfiret edeceğimi ilân eyle.»**

Nûrun üçüncü kısmından güneşi, ay'ı ve yıldızları hâlk eyledi. Dördüncü kısmından ise Cenneti ve Cennetin saraylarını, Dünya ve Âhiret güzelliklerini, hurileri, gılmanları, vildanları, Âdem aleyhisselâmın nûrunu, melekleri, cinnileri hâlk eyledi.

Arşa şu mübarek kelimâtı yazıp, Resûlünün şanını, ind-i İlâhideki mevkiîni cümle mahlûkata beyan eyledi..

Hadîsi Kudsî: **«Ben ol Allahım ki, benden gayri ibadete lâyık hiç bir ilâh yoktur. Muhammed benim Habibim ve Resûlümdür. Her kim ki, benim kazama rıza, nimetime şükr, belâma sabrederse o kulumu sıddıklar divanına yazar, sıddıklarla haşr ederim.»** dedi ve : **«Her kim, beni tanır ve bana inanır, beni tasdik edip, seni tasdik etmez ise, ey Habibim Muhammed, onun îmanını kabul buyurmam.»** diye Arşına yazdı. Sonra bu nûrun hilkatını Şecere-i Yakîn ismi ile bir ağaç yaratıp Hazreti Resûl sallallahu aleyhi ve sellemin nûru Nebevîsini beyaz inciden ve türlü türlü zîynetlerle tezyin buyurup, tavus şeklinde mezkûr ağacın üzerine koydu. Bu nûr-u Nebi, orada yetmiş bin yıl Hak Celle ve Âlâ Hazretlerine tesbih ettikten sonra, Allahü teâlâ hayâ aynasını hâlk edip nûr-u Muhammed aleyhisselâmın karşısına koydu. Vaktâ ki bu tavus, aynada kendi suretini ve tezyinatını ve hilkatini gördü. Allahu teâlâdan hayâ ederek beş defa secde etti.

İşte bu beş secde, zat-ı risâletpenâhîlerine ve ümmetine beş vakit namazın farz olmasına sebep oldu.

Cenabı Hak, bu mübarek nûra tecelli buyurmakla, hayâsından vücud-u mübâreklerinin her tarafından terler zuhura geldi ve bu terler bütün eşyanın mayası olup, her bir yerinden bütün mahlûkat halk olundu. Şöyle ki, başının terinden me-

lâike ve yüzünün terinden Arşü Kürsi, Levh ve kalem, güneş, ay, yıldızlar ve göklerde olan mahlûkat-ı saire; göğsünün terinden enbiyayı mürselin, şehidler, gaziler, velîler, salihler hâlk olundu. Arkasının terinden beytü'l-mâmur ve Kâbe-i Şerife ve beyt-i mukaddesi ve Allaha secde edilen mescidler hâlk olundu. Kaşlarının terinden mü'minlerin ve mü'minatın nûru hâlk olundu. Kuyruğunun terinden yahudileri, nasarayi, mecûsileri, dinsizleri ve diğer kâfirleri ve ayaklarının terinden arz ve arzda bulunan mahlûkatı hâlk buyurdu. Bundan sonra Allahü teâlâ bu mübarek kuşa, dört tarafına nazar etmeyi emir buyurdular. Etrafına baktığında dört nûr hâlk olunmuş gördü. Bu nûrlar: Hazreti Ebû Bekr-is Sıddîk, Ömer Faruk, Osman ve Ali (Radiyallahu anhum) efendilerimizin nûrları idi.

Nûru Nebevi, yine orada yetmiş bin sene tesbihten sonra, Allahu teâlâ bu nûrlara tecelli edip, ruhlarını hâlk buyurdu. İşte bu ervahı tayyibe o anda **«Lâ ilâhe illâllah, Muhammedün Resûlullah»** (sallallahu aleyhi ve sellem) kelime-i tayyibesini telâffuz buyurdular. Bundan sonra Cenâbı Yezdan, yeşil akikten bir kandil hâlk edip, iş bu tavusu Fahri Âlem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin dünyadaki sureti cemilesine tebdil ederek bu kandil içine vaz'eyledi. O anda, mahlûkatın ruhlarını da hâlk buyurdu. Ruhlar, bu kandil etrafında bin sene kadar devran ve ervahı mü'minin, Cenabı Hakkı bin yıl tesbih ile meşgul oldular. Ondan sonra, bütün ruhlara bu kandile nazar etmeleri için, emr olundu. Kandil cihetine nazar ettiler, bu nazarlarında mü'min ruhlarından, nûru Nebevi aleyhisselâmın başını görenler, dünyada sultan, alnını görenler emir-i âdîl ve kaşlarını görenler muhsini âdîl ve burnunu görenler doktor, dudaklarını görenler, vezir, ağzını görenler saim (yâni oruç tutucu), dişlerini görenler güzel yüzlü ve boğazını görenler vaiz, sakalını görenler fisebilillâh sâkî ve dilini görenler elçi, omuzunu görenler silâhşör, boynunu görenler tacir, sağ kolunu görenler cerrah, sol kolunu görenler cahil, sağ elinin ayasını görenler sarraf, sol elinin ayasını görenler kileci, sağ elinin arkasını görenler cömert, sol elinin arkasını görenler kuyumcu, sağ elinin parmaklarını görenler hattat ve hatip, sol elinin parmaklarını görenler sanatkâr ve demirci, arkasını görenler mütevâzi ve yanlarını gö-

renler gazi, karnını görenler karî ve dizlerini görenler râki ve sâcid, ayaklarının altını görenler yürüyücü ve gözlerini görenler okuyucu oldular. Ve bu sureti Cemile-i Nebeviyye sallallahü aleyhi ve sellemin hiçbir tarafını görmek şerefine nail olmayanlar dünyada müşrik, mecûsi ve dinsiz olanlardır.

Ondan sonra, Allahu teâlâ bu nûru şerifi Arşı alânın altına vaz'eyledi ve orada tâ Âdem aleyhisselâmın yaratılmasına kadar, muhafaza buyurdu. Âdem aleyhisselâmın cesedini topraktan hâlk buyurduğunda, arşı alânın altında hıfz buyurduğu nûru Nebiyyi Muhammed aleyhisselâmı alıp, Âdem aleyhisselâmın mübarek zahrına vâz'ederek, bütün meleklere Âdem aleyhisselâma secde etmelerini emr eyledi.

Görülüyor ki, Hazreti Resûl-i ekrem ve Nebiyyi Muhterem sallallahu aleyhi ve sellemin bütün mahlûkatı İlâhiyyeye, rütbelerine göre rahmeti isabet etmiştir. Âlemi ervahta böyle olduğu gibi, dünya ve âhiret âleminde de böyle olacaktır.

Allahu teâlâ, kendi nûrundan Habibini (aleyhisselâm) yaratıp, bütün âlemlere rahmet olduğunu Kur'an-ı Kerimde beyan ve şân-ı âlisini tebcil ediyor.

Her mahlûk, rütbesine göre Resûlün (aleyhisselâm) rahmetinden nasibedar olmuştur. Meselâ; cemadata da rahmet olması, yoktan vücûda gelmesi, ruh sahipleri hâlk olup, yemek, içmek ve sıhhat bulmaları, kâfirlerin küfürleri sebebiyle helâk olmayıp, sûretleri dahi hınzıra, maymuna ve taşa tebdil olmamaları, hep Resûl aleyhisselâmın rahmet olarak gönderilmesindendir. Asîlerin, kâfirlerin zelzele ile, su tufanı ile, rüzgârlarla yere batıp mahv olmamaları, bunun gibi nice âfetlerden kurtulmaları da Nebiyyi Muhterem sallallahu aleyhi ve sellemin rahmetidir. Zira, Resûlullah aleyhisselâmdan evvel olan kâfirlere, ne türlü azaplar olduğu cümlenizin malûmudur. Lâkin, Hazret-i Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem, geldikten sonra, kâfirlere azap, bizden evvel gelen ümmetlere olduğu gibi, şiddetli olmamıştır. Allahu teâlâ Kur'an-ı Kerimde: **«Onlara Kavm-i Nuh, Kavm-i Salih, Kavm-i Lût, Kavm-i Şüayb gibi azap indirmem. Zira sen onların içindesin.»** buyurdu.

وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ

فِيهِمْ ۚ وَمَا كَانَ اللّٰهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٣﴾

Maazallah bizler, bizden evvelki kavimlerin yaptıkları fenalığın yüz mislini irtikâp ettiğimiz halde, Allahu teâlânın Habibi sallallahu aleyhi ve selleme olan sevgisi ve O'nun bu âleme rahmet olarak gönderilmesinden dolayı imhâl olunmaktadır. Bizim yaptığımız fenalığın binde birini, bizden evvel gelen ümmetler yapsaydılar, derhal suya gark, yahut ateşle imha, yahut başlarına cehennemde kızdırılmış taşlar ile taraf-ı İlâhiden cezalandırılırlardı. Bütün âleme bu dünyada rahmet olduğu içindir ki, bu böyledir. Amma, âhirette îmansız olanlara ebedî rahmet yoktur. Ancak Arasatta, hesapları görülmek için Hazret-i Resûlün (aleyhisselâm) şefaati ile hesaba çekilip sonra ebedî cehennemde kalacaklar ve efendimizin aynen rahmet olduğunu ve o vakit anlayacaklar ama ne fayda!?

Dünyada, Muhammed aleyhisselâma her kim, îman edip îman ile ölür ise şefaatine nâil olacak ve rahmete kavuşacaktır.

Hazreti Resûl-i ekrem sallallahu aleyhi ve sellem; Allahu teâlâ ve melekler, peygamberler aleyhimüsselâm, velîler, salihler, sadıklar ve bütün mü'minler indinde ittifak ile, bütün mahlûkatın ekremi, eşrefi ve âzamı olduğu nâzil olan bütün kütüb-i semâviyede ittifak ile muharrer ve sâbittir. Bunun böyle olduğu, bütün ehli insafca malûmdur.

Ey mü'minler!... Hazreti Resûl sallallahü aleyhi ve sellemin methü senâsını, kadrü azametini târife, tasvire insanların takatı yoktur. Ancak kadrini, azametini tamamiyle Allahu teâlâ bilir.

Hazreti Resûl aleyhisselâm; Allahın abdi, yâni kulu ve Resûlüdür. Biz, kendi kulluğumuzla O'nun kulluğunu müsavi tutmamalıyız. Bütün meleklerin peygamberlerin (Aleyhimüsselâm), salihlerin, Hazret-i Âdem'den kıyamete kadar Allahu teâlâya kulluk edenlerin ibadetlerini bir tarafa, Resûlün aleyhisselâm âbidiyetini bir tarafa koysak; Allahın Resûlünün (aleyhis-

selâm) âbidiyetinin ağır geleceği muhakkaktır. (Hazreti Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem de, bizim gibi insandı) diyenler büyük edepsizlik etmiş olurlar. Evet, cinsiyette bizim gibidir, fakat âbidiyette yektâdır. Allah'tan sonra en büyük varlık Muhammed aleyhisselâmdır.

Hazret-i Resûlüllah (S.A.V.) Allahu teâlânın abdi, Resûlü, Habibi, Mergubu ve pek ziyade Sevgilisidir. Allahu teâlâdan sonra en yüce varlık Habibi Hüdâ, Şefiî Ruzi Cezâ, Melce-i Fukara Efendimizdir. Allah değildir, fakat O'na biât eden, Allahu teâlâya biât etmiş, O'na itaat eden Allahu teâlâya itaat etmiş olur.

O'na ihanet, Allaha ihanettir. O'na isyan Allah'a isyandır.

Fahri Alem sallallahu aleyhi ve sellem, bütün âlemlere ve bütün mahlûkatı İlâhiyyeye rahmettir. Arşı alâdan yerler altına kadar olan mahlûkat ve dünya ve âhiret, cennet ve cehennem, cümlesi Hazreti Resûlün (sallallahü aleyhi ve sellem)'in, nûrundan ve onun hürmetine hâlk olunmuştur. Bütün mevcûdatın Allahu teâlâ indinden ziyade hayırlısı ve efdalidir. Âlemi hâlkta bütün mahlûkatın evvelidir. Âlemi cisimde bütün peygamberlerin âhiridir. Bütün Resûl ve Nebilerin şahı ve sultanıdır. Bütün peygamberler aleyhimüsselâm O'nun vezirleri makamındadır. Zira, bütün peygamberlerin ilimleri, nûrları ve kemâlleri Hazret-i Resûl-i Ekrem ve Nebiyyi muhterem sallallahu aleyhi ve sellemden mün'akistir, Allahu teâlânın medh ve senâ buyurduğudur. Mübarek ismi şerifini, kendi ismi İlâhiyesine **«Lâ ilâhe illâllah»** kelime-i tayyibesinde ve ezan ve kaamette, hutbede, arşta, cennetin yazılarında mukarrin kılmıştır.

Allahu teâlâ, Kur'an-ı Keriminde habibine: «Ya Eyyühennebiyyü, Yâ Eyyüherresûl» lâfzı şerifiyle hitap etmiştir. (Yâ Muhammed) aleyhisselâm, (Yâ Ahmed) diye hitapta bulunmamıştır. Diğer Peygamberlere, (Yâ İsa), (Yâ Musa), (Yâ Nuh, (Ya Davud) diye hitap ettiği halde; Seyyidül - Mürselin sallallahü aleyhi ve selleme, ismi ile nidâ etmemiştir. Resûl aleyhisselâma Kur'an-ı Kerimde kendi zâtı ulûhiyyeti ve melekleri ile Habibine (aleyhisselâm) salât ettiğini beyan etmiş ve mü'minlere, salât etmelerini emr eylemiştir. Habibini mîraca dâvet buyurup,

kendi Zâtına izafe ettiği âyetlerini ona müşahade ettirip, âyetlerine şeref bahşetmiştir. Habibine (aleyhisselâm) muhabbetinden dolayı, şeriatını hafif kılmıştır. Resûlüne (sallallahü aleyhi ve sellem) ve O'nun ümmetine ikram için, bütün Kütüb-i semaviyyenin efdali olan Kur'an-ı, Habibine (aleyhisselâm) inzâl ve izah etmiş, hükmünü kıyamete kadar ibka ederek; mucize olarak Habibine (aleyhisselâm) vermiştir. Habibine ikramından dolayı her devirde ulemâ hâlk edip, Kur'an-ı ve şeriatını ümmetine beyan ettirmiştir. Habibine ve ümmetine ikramen, bir aylık yoldan, düşmanın içine korku verip kendini ve ümmetini mansur kılmıştır. Beşbin meleği Habibine ve ümmetine musahhar kılmış, bu beşbin melâike ümmeti, şer'i şerife muvâfık surette cihad ederlerse, imdat için gelirler, ancak hizmetleri, ümmeti Muhammede yardımdır.

Bu melekler; dünya göğsünde, güzel alaca atlar üzerine binmiş, kılıçları bellerinde, süngüleri ellerinde, Mevlâdan cihad için izin beklerler. Eğer cihad şer'i şerife muvafık olur ise, onlara izin verilir. Eğer şeriata muhalif ise izin verilmez.

Birçok muharebelerde kâfirlerin şöyle haber verdiğini işitmişsinizdir. «Bizler müslümanlarla harp ederken, müslümanların safında, sarıklı, sakallı adamlar hücum ediyor» dedikleri hepimizce malûmdur. Hak teâlâ, Resûlü ekremi sallallahu aleyhi ve sellemi, bütün insanların şerrinden ve mekrinden masun ve mahfuz kılmıştır. Düşmanların, zâtına ettikleri hiylelerini, kendi başlarına aksettirmiştir. Allahu teâlâ, Resûlünü, kendi vekili ve halifesi kılmıştır. Resûlüne olan itaatı, kendisine itaat; Resûlüne olan isyanı, kendine isyan, Resûlüne muhabbeti, kendisine muhabbet ve Habibine düşmanlığı, kendine düşmanlık olarak ilân etmiştir.

Hazreti Muhammed sallallahü aleyhi ve sellem; Allahın has kullarına mürşittir. Zira, cehenneme girmemizi ve ebedî azâbda kalmamızı icabeden, her türlü zulmetten bizi halâs edip, cehennemin nârından azad etmiş; ve cennetin yollarını bize göstermiştir. Resûlullah (aleyhisselâm) bize Allahın lûtfu ilâhisidir. Nebiyyi Muhterem sallallahu aleyhi ve sellem bütün hayırların mâdenidir, cennetin miftahıdır. Rahmet, necat ve saadet

Nebisidir. Bütün güzel ahlâklarla, sıfat-ı cemile ile muttasıftır. Ve bütün müttakilerin, salihlerin imamıdır. Bütün meleklerin. peygamberlerin, mü'minlerin sevdiği ve âhirette, cennet ehlinin ziyade mahbubudur. Kötülüklerin, iğrençliklerin, şeytanın, insanın, insan şeytanlarının ve kötülüklerin hep düşmanıdır. Mü'minlere rauf ve rahîmdir. Her veçhile kemâl-i insaniyet zatı şerifinde mevcuttur. Bütün mahlûkatın nûrudur. Mübarek şöhreti Kıyamete kadar bâkîdir. Esma-i şerifleri ve sıfatları çoktur. Bunların çok olması, zât ve cismi mübarekleri ziyade eşref, ekrem ve ekmel olmasına delâlet eder. Bizim âciz kalemimizle yazıp, saymamız ile Resûlüllahın (aleyhisselâm) fazileti tükenmez. Zira, Allahu teâlâ mahbubuna hesapsız ikramlar etmiştir. Kur'an-ı Kerimde: **«Ey Mahbubum, senin üzerine ihsanım ve fazlım gayet büyük oldu.»** demektedir. Diğer bir âyeti kerimede: **«Resûlüm, muhakkak ben azametü şanımla, sana kevseri verdim.»** demektedir. Kevserin mânası saymak ve yazmakla tükenmez. Biz, kısaca mâna veriyoruz: Sana çok ziyade hayırlar ve fazl-u ihsanlar, kerâmetler, mûziceler verdim, demektir. Yâni zürriyetler, hüsn-i zikirler, ümmetlerine çok âlimler verdim. Kur'an-ı Kerimi sana inzâl eyledim. Ümmetini, bütün ümmetlerden çok ve hayırlı kıldım. Âhirette sana fazl-u kerem ve şefaatler, selâmetler, makam-ı mahmudu, Livâ-i Hamdi, Havz-ı Kevser-i Şerifi sana ihsan ettim demekdir. Cennete de, en evvel girecek Resûlüllah aleyhisselâm ve diğer enbiyaullah aleyhimüsselâmdır. Ümmetlerden, en evvel cennete girecek Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin ümmetidir. Sonra, diğer ümmetler girecektir. Hasıl-ı kelâm Muhammed (aleyhisselâm) bir zatı akdestir, Allahu teâlâ O'nu tâyin edip medhü senâ buyurmaktadır. O'nun kadrini bizim gibi âcizlerin bilmesine ve anlamasına imkân yoktur. Bu kadarla kifâyet ederiz.

Allahu teâlânın ve Resûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ismi şerifleri ile risalemizi süslemek, kalblerimizi nûrlandırmak, gönlümüzü mesrur etmek için, ibadullaha O'nun şanı kadrinin bir özünü yazıp hediye ettik. Zira, Allahu teâlânın medh ü senâsının Resûlüne kifâyet edeceği muhakkaktır. Allahu teâlâ bizi; onun dünyada ve âhirette şefaatine nâil eylesin. Âmin.

Okuduğumuz diğer âyat-ı beyyinata dönelim: **«Ey Nebiyyi Muhteremim, biz seni ancak insanların ef'aline, ahvaline şahit ve müjdeci ve korkutucu olarak gönderdik. Allahın izni ile sen hakkın dâvetcisi ve nûrlu bir çerâğısın.»**

Bu âyet-i kerimeye verilen bu mâna, güneşlerden bir zerre, deryalardan bir katredir. Evvelki derslerimizde söylediğimiz gibi, Resûl-i Kibriya aleyhisselâmı herşeyimizden ziyade sevmedikçe îmanımız kemâl bulmaz.

Sevmek üç türlü olur. Birisini sevmek, ona karşı olan sevgimizi isbat etmek için. Sevdiğini sevmek, sevdiğinin sevdiğini sevmek, onun sevmediğini sevmemektir. Düşmanlık da üç şekildir: Düşmanına düşman, onun dostuna düşman, onun düşmanına dost olmaktır.

Dostun olan zatın, dostunu sevmez isen; o zata olan dostluğun kâmil değildir. Dostunun düşmanına düşman değilsen, yine dostluğun kemâlde değildir. Bunun için Cenab-ı Hak, «Ehl-i kitabım» diyen; hıristiyan, yahudi ve diğer kâfirlere bu âyet-i kerime ile bu meseleyi beyan ediyor.

«Habibim onlara söyle, eğer sizler Allahı seviyorsanız, bana tâbi olunuz ki, Allah da sizleri sevsin. Günahlarınızı afvu mağfiret buyursun. O büyük, afvu mağfiret edicidir.»

(Sûre-i Âl-i İmrân, âyet : 31)

İnsan, dostunun dostuna düşmanlık edemez. Zaten böyle yapan kimseye dost denemez. Zira dostunun dostuna düşmanlık etmesi, aynen dostuna düşmanlık gibidir. Dostunun düşmanı ile dost olmanın ne kadar büyük suç olduğunu siz aziz cemaatimin irfan ve iz'anına terk ediyorum. Zira, böyle bir dostluk tasavvur edilemez. Meselâ: Vatanımızı ve vatanımızı seveni severiz. Vatanımızı sevmeyeni de sevmeyiz. Bu, vatana tam bir muhabbettir. (Vatanımı severim) diyen kimse, vatanı sevenleri sevmezse veya vatanı sevmeyen vatan hâinlerine muhabbet ve yardım ederse; o kimse vatanını sevmiyor demektir. Belki bizzat kendisi de bir vatan hâinidir. Allahu teâlâyı ve O'nun Resûlünü (aleyhisselâm) severim diyen kimse; Allahu teâlâyı ve Resûlünü sevenleri sevmezse, yahut Allahın ve peygamberin (aleyhisse-

lâm) düşmanlarını severse; bu kimse Allahu teâlâyı ve Resûl aleyhisselâmı sevmiş olmaz. Bilâkis o, Allahu teâlânın ve Resûl aleyhisselâmın düşmanı, içi nifak ile dolmuş bir münâfık tan başka bir kimse değildir.

Görülüyor ki, mü'minlere yapılan hiyle, Resûle hiyledir. Resûle hiyle ise Allahu teâlâya hiyledir. Kullar, Allahu teâlâya hiyle ve hud'a yapmaktan âcizdir. Allahu teâlâ böyle şeylerden münezzehtir. Fakat, Allahu teâlâ, mü'minlere dost olduğu için, mü'minlere yapılan hiyle ve hud'ayı kendisine yapılmış hiyle olarak kabul ediyor. Kendine yapılacak hiyleye vereceği ceza da, elbette en ağır cezadır.

Bu vaziyete göre, kâinatın ve cümle âlemin, cümle mah lûkatın, evvellerin ve âhirlerin, yüce sahibine, yaratıcısına hiyle ve hud'a yapmağa kalkışmak ve O'nu kandırmağa çalışmak bilmem ki, hangi aklın kârıdır?..

Bu meyanda, Serveri Enbiya, Resûl-i Kibriya sallalahu aleyhi ve sellem bir hadis-i mübârekinde: **«Allaha itaat ediniz, aynı derecede Resûlüne itaat ediniz, sonra da, Allaha ve Resûlüne itaat eden, emirlerinize itaat ediniz. Her kim ki, Allah ve Resûlüne itaat eden emîrine itaat ederse bana itaat etmiş, bana itaat eden de Allaha itaat etmiş olur. Her kim, Allaha ve bana itaat eden emîre isyan ederse, bana isyan etmiş, bana isyan ise Allaha isyandır.»** buyuruyor. Bu hadis-i şerif bize vahdetin, birliğin nereye bağlı olduğunu beyân ediyor. Akıllı olan kimselere bundan daha açık bir delil ve bürhan olamaz.

Ey hak yoldaşları!.. Muhabbet ve adavet Allahu teâlâ ve Resûlü Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem için olacaktır Nefsimiz için yaptığımız dostluğun hiçbir faydası yoktur. Bilâkis zararları vardır. Yine nefsimiz için yaptığımız düşmanlık da dünyada ve âhirette bizi hüsrana uğratır.

Bir kimse, bir kimseye güzelliğinden dolayı dost olursa. bu nefsî bir dostluktur. O kimsenin güzelliği solup da çirkin oldu mu, onun yanından firar eder, belki de ona düşman olur. Yüzünü görmek istemez. Yine bir misâl verelim: Bir kimse, diğerine yüksek mevkidedir, diye muhabbet edip, dost olsa, bu kimseyi o mevkiden indirdiler mi, o kimseyi sever görünenler

hemen ona düşman olurlar, yahut serveti elinden gittimi; serveti için ona dost olanlar ondan kaçarlar. Hattâ düşmanı olurlar. Çünkü, bu saydığım kimseler aslında onun dostu değiller dir. Kimisi güzelliğinin, kimisi mal ve mevkiinin, kimisi parasının dostudur. Bunlar zâil olup gidince, arada artık sevilecek nesne kalmadığına göre, muhabbet yerine düşmanlık kâim olur. Bunları sizler de görüp işittiniz. Tabiî, bu ibretler görenedir, görene... Köre ne? Hele nefsi için düşman olanların, düşmanlıkları, onları hayvan derecesine indirir. Hattâ belki hayvanlardan da aşağı dereceye düşürür. Çünkü o insan, nefsine uyarak mutlaka bir fırsatını bulup, düşmanlık beslediği kimseden intikam almak isteyecektir. Buna ya muvaffak olur, yahut olamaz. Lâkin bu hiyanetinin cezasını dünyada veya âhirette mutlaka görür.

Bir kimse muharebede, mukaddesatı yâni, dini, devleti ve Allahu teâlâ için düşmanını katletse ve bu uğurda kendisi katlolunsa şehit ve sağ kalırsa gazi, bir tarafı sakat olsa malûl gazi, rütbe ve ünvanını alır. Vatanın her tarafında iftiharla dolaşabilir. Herkes, ona hürmet ve riâyet eder. Öyle kimseyi Allahu teâlâ ve Peygamber aleyhisselâm da, melekler ve mü'minler, hattâ düşman ordusu da sayar ve takdir ederler. Çünkü, yapmış olduğu bu mücadele, nefsi için değil, Allahu teâlâ, Resûl aleyhisselâm ve mukaddesatı içindir. Buna mukabil, nefsi için yani, içki, kumar ve diğer menhiyat için bir adamı katleylese, Allahu teâlânın ve Resûlü aleyhisselâmın ve bütün insanların nefretini üzerine çekmiş olur, cemiyet içerisinde ismi kaatil, cânî olur. Hattâ sehpaya kadar götürülür. Netice olarak, Allah için sevip, Allah için buğz edenlerin, nâil oldukları âli derecelere mukabil, nefsi için sevip, nefsi için buğz edenlerin dûçar oldukları derekeleri ibretle görüyoruz.

HİKÂYE

Sizere ilmin kapısı, Allahu teâlânın Arslanı Hazret-i Ali radıyallahu anh'dan bir misâl verelim ki, dersimize revnak versin. Hendek gazvesinde, imam-ı Ali radiyallahu anh, düşman ordusundan bir askeri yere yatırmış, kılıcını kaldırıp onu öl-

dürmek üzere iken kâfir, Hayderi Kerrarın mübarek vüzüne tükürür. İmam-ı Ali (radiyallahu anh) hemen ayağa kalkarak düşmanını öldürmekten vazgeçer. Bunu gören kâfir şaşırıp kalır ve şöyle der: «Niçin beni öldürmekten vazgeçtin? Ey lûtuf sahibi!...» İmam-ı Ali (radıyallahu anh) ona der ki: «Senin malın ve canın bana haramdır. Seni öldürmeğe izinli değilim. Ancak Allahu teâlânın emri olan cihatta, harbte, seni katletmeğe bana izin verilebilir. İşte biraz evvel, harb esnasında seni mağlûp ettim, yere düşürdüm ve öldürecektim. Ama, sen yüzüme tükürünce, nefsim sana gazaplandı. Eğer seni katletseydim. Allah için değil, nefsim için katletmiş olacaktım, o zaman da gazi değil, kaatil diyeceklerdi. Sen, yüzüme tükürünce nefsim şahlandı. Nefsim için sana kılıç vuracağıma, Allahu teâlâ için nefsime kılıç vurdum. Elimden kurtulmanın sebebi işte budur.»

Kâfir, Hazreti Ali Kerremallahu vechenin bu hareket tarzından hayret ve haşyet içerisinde kalır. İslâm olmanın kadrü kıymetini, bizzat şahit olduğu bu olaydan idrâk eder. Kalbine İslâm nûrunun indiğini hissederken, gözlerinden inen yaşları hissetmez. Nasıl hissetsin ki!.. Birkaç saniye içerisinde, hem kâfir olarak katlolunmaktan kurtuluyor, hem kâfir olarak kalmaktan kurtuluyor, hem de müslüman oluyordu. Üstelik müslüman olmasına sebep olan, karşısındaki zat, İmam-ı Ali (kerremallahu veche) idi. Evet; dostluk, muhabbet ve düşmanlık Allahu teâlânın tâyin ettiği veçhile olacaktır. Yâni, daima Allahu teâlânın rızası gözönünde tutulacaktır.

Bu meyanda, evlenme bahsinde de bu kaideye uyarak âzami derecede titiz olmak, aile içerisinde daima şâhidi olduğumuz huzursuzlukların, pürüzlerin, karı-koca arasında vuk'u bulan anlaşmazlıkların muhakkak ki, en şifâlı çaresidir.

Bir erkek, evleneceği kadının parası, güzeliği veya evi barkı olduğu için değil, Allahu teâlânın emrini ve O'nun Resûlünün sünnetini icra ediyorum düşüncesine, inancına dayanarak, aile yuvası kurmalıdır. Evvelâ, bir kadında aranması gereken en mühim ve elzem olan vasıflar, ırz ve iffet sahibi olmasıdır. Allahu teâlâya ve O'nun sevgili Resûlüne, yuvasına bağlı, senin ır-

zını, iffet ve şerefini koruyacak, senin zürriyetini temiz bir şekilde yetiştirecek, evinin ve eşyanın çobanı olacak bir hanıma mâlik olmağa gayret edeceksin. Böyle temellerle kurulan yuvanın, kolayca yıkılmasına imkân ve ihtimal olabilir mi? Halbuki, para için kurulan yuva, para bittiğinde zâhir güzelliği, yüz güzelliği için kurulan yuva da, güzellikler söndüğünde yıkılmaya mutlaka mahkûmdur.

Bütün bunlara karşılık, âhirette, Hazret-i Hatice'ye, Hazret-i Ayşe'ye, Hazret-i Fâtıma'ya (Radıyallahu Anhuma) komşu olmayı arzu eden ve Habibi Kibriya sallallahu aleyhi ve selleme gönül veren hanım kardeş!... Sen de bir erkeğe varmak istediğin zaman, o erkeğin malı, canı, rütbesi, kesesi, kasası için varma! İnsanlığına bakarak, karısına ve çocuklarına göstereceği şefkat ve ihtimamını süzerek ve Allahu teâlâ yolunda, O'nun Resûlü sallallahu aleyhi vesellemin yolunda olup olmadığını tartarak, zevceliğini kabul et.

Ey, kız evlât sahibi ana ve babalar!... Kızınızı vereceğiniz erkeğin îman ve itikadına, takvasına, insanlığına bakıp, kızınızı ona göre evlendirmeğe çalışınız. Yoksa mala, zenginliğe tamah edip, (Ne olursa olsun) demeyiniz. Sonradan mal gitti mi, sevgili kızınla sevdiğin damadın birbirine düşman oluverirler. Veya aynı eşler, bu mal ve paralarla, kötü yollara saparak Allahu teâlâya karşı da isyan edip kıyamet gününde birbirlerinden dâvacı olurlar.

Mevzuumuz evlenme bahsi olmadığı halde bu arada evlenecek eşlere bazı tavsiyelerde bulunmadan geçemiyeceğim. Evliliğin devamı ve mes'ut olmak için, şu şartlara mümkün olduğu kadar riâyet edilmeli ve hassasiyet gösterilmelidir ki, evlilikten beklenen maksat hâsıl olsun :

1 — Kız, erkekten küçük olmalıdır.

2 — Erkek, kadından zengin olmalıdır.

3 — Kız, erkekten daha güzel olmalıdır.

4 — İffet bakımından kız, erkekten daha iffetli olmalıdır. Erkeğin nesebi de kızdan daha yüce olmalıdır.

5 — İkisi de Allahu teâlâya ve O'nun Resûlüne, kıyamet ve âhirete inanmalıdır.

6 — Kadın, erkeğin akrabasına, kocamın ailesi diye hürmet etmeli, kocasına ait olan her şeyi, kocasını sevdiği için sevmelidir. Erkek de, kezâ ailesine ait olan her şeyi, ailesi için sevmelidir. O vakit böyle bir yuva Allahu teâlânın ve Peygamberimiz aleyhisselâmın sevdiği bir yuva olacak, yıkılması imkânsızlaşacaktır.

∴

Şimdi dersimize gelelim. Günlerden bir gün Cenabı Musa Kelimullah (aleyhisselâm) Tûr dağına varır. Hak sübhanehu ve teâlâ hazretleri, Nebiyyi muhtereme: «Yâ Musa! Benim için ne yaptın, ne amel işledin?» diye hitap eder. Hazreti Musa: «Yâ Rabbi!.. Namaz kıldım, oruç tuttum, zekât verdim.» der. Allahü teâlâ: «Namaz dine nişan, Oruç nâra kalkan, Zekât için de, mal kimindir ki, kimin malını kime verdin.» der. Musa (aleyhisselâm) : «Yâ Rabbi! Öğret ki, senin rızan için gereken ameli işleyeyim.» der. O zaman hitab-ı izzet gelir : «Yâ Kelimim! Sevdiklerini benim rızam için sevecek ve sevmediklerini de yine benim rızam için sevmeyeceksin. Benim indimde en makbul ve rızamı kazanan yegâne amel işte budur.»

Ey mü'minler!.. Allahu teâlânın bu konuşmada kastı, cemi kâinata rahmet olarak gönderildiği bize bildirilen, Habib-i Hüdâ Resûlü Ekrem Hazret-i Muhammed sallallahu teâlâ aleyhi ve sellem Efendimize, gösterilmesi gereken muhabbet, sevgi, hürmet ve aşkın ehemmiyetini belirtmek içindir.

O halde tahayyül edilebilir mi ki, bir kimse hem Efendimizi (sallallahu aleyhi ve sellem) sevsin, hem de Ebû Cehil'e muhabbet etsin?

Resûlüllah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz, aleyhine hareket gösteren düşmanlarını seversek veya onların bu hâinâne, insan dışı faaliyetlerine bilir bilmez yardım edersek, ahmakça hareket etmiş oluruz. Zira, bir insan iyi ile kötüyü ayıracak seviyede değil ise o zavallı, âciz bir mahlûk demektir. Bu takdirde insanlığa selâmet, hidâyet, yollarını tebliğe memur olan Allahu teâlânın sevgili Resûlünü ve dolayısiyle Allahu teâlâyı gücendirmiş oluruz. O'nu sevmemiş duruma düşeriz. O

zaman, âlemde, Allahu teâlâyı gücendiren bir kimsenin başvurup, aman dileyeceği bir kapı kalır mı? Demek ki, Allahu teâlânın sevgilisine düşmanlık edenleri de sevmez. Netice olarak, bu Allahu teâlâyı seven insan, Allahu teâlânın sevgilisi olan Hazret-i Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemi sever ve yolundan gider. Aynı zamanda Allahu teâlânın sevmediğini, Allahu teâlânın sevgilisine düşmanlık edenleri de sevmez. Netice olarak, bu tarzda yapılan ameller, Allahu teâlânın rızasını kazandıran amellerin en makbulü olmuş oluyor.

Şu olayı ibretle okursak, mesele iyice andınlanmış olur: Hakkiyle seven kişi, Bilâl-i Habeşî'yi (radiyallahu anh) kendisine örnek tutar.

H İ K Â Y E

Hazret-i Bilâl-i Habeşî Radiyallahu Anh, müşriklerin azılılarından Ümeyye ibni Halef'in kölesi idi. Siyahîlerdendi, fakat kalbi nûrdan da ak idi. Ümeyye ibni Halef ise Din-i İslâmın ve Peygamber aleyhisselâmın amansız düşmanlarındandı. Vakta ki, Bilâl-i Habeşî îman ile müşerref oldu. Ümeyye ibni Halef, bunu haber aldıktan sonra, her gün Hazret-i Bilâl Radiyallahu anhı, cebren İslâm dininden döndürmek emeliyle onu kumluğa götürüp, haddinden ziyâde ezâ ve cefa ederdi. Şöyle ki: Hazreti Bilâl Radiyallahu anhı, güneşin en sıcak zamanında, ateş gibi kızmış kumlara yatırıp, üzerine ağır taşlar koyarak, dikenli bir sopa ile döver ve bu da yetişmiyormuş gibi, ayakları ile teper ve yoruluncaya kadar döğdüğüyle yetinmeyip bilâhare Bilâl Radiyallahu anhın mübârek vücuduna diken batırırdı. Dikenlerin açtığı yaralardan sızan kanlarla Bilâl Radiyallahu anhın vücudu perişan hale gelirdi. O halde bile, Hazreti Bilâl Radiyallahu anhın ağzından, Sevgililerin ismi işitilir, (Yâ Ehad! Yâ Ahmed!) sadâsından başka bir söz çıkmazdı. Hazret-i Bilâl Radiyallahu anhın KALBİ AŞK-I İLÂHİ ve muhabbet-i Muhammedi ile dolmuş idi, bu dikenlerin batırılması ve bu şiddetli dayak Hazret-i Bilâl Radiyallahu anhın aşkını ve îmanını eksiltmek şöyle dursun bilâkis, melânet gördükçe, ezâ ve cefâ arttıkça onun Habibullah aleyhisselâma karşı, îman, aşk ve muhabbeti-

ni o nisbette arttırıyordu. O derece ezâ ve cefâ görmesine rağmen bir kerre olsun Halef'e tâbi olmadı. Hazret-i Bilâl Radiyallahu anh, Hak yolunda, Muhammed aleyhisselâmın aşkı uğruna, canını, cesedini fedâya yemin etmişti.

Kafir Ümeyye ise, her gün Bilâl Radiyallahu anhı, kızgın kumlara gömer, «Ehad, Ahmed» demeye devam edersen, Din-i İslâmdan dönmezsen, ey siyah köle! Seni bundan daha beter döğe döğe, hırpalayıp, sonunda da öldürürüm, diye söylerdi. Bu kâfir, ezâ ve câfayı arttırdıkça Hazret-i Bilâl Radiyallahu anhın aşkı da o nisbette artar ve onun (Yâ Ehad! Yâ Ahmed!) feryatları Ümeyye İbni Halef'i çileden çıkarırdı. Ümeyye kâfiri Bilâl Radiyallahu anhı her gün bu şekilde döğmeyi âdet edinmişti. Hazret-i Bilâl Radiyallahu anh ise, o hallerde bile «Ehad, Ahmed» demekle teselli bulur ve bundan zevk duyar. Günlerden bir gün, Ebâ Bekr Sıddîk Radiyallahu anh oradan geçerken hazin hazin «Yâ Ehad, Yâ Ahmed!» sadâsi kulağına geldi. Mübarek gözleri yaşardı. Şu bîçare, Allah dediği için, sahibi tarafından, bu ezâ ve cefâyı görüyordu. Bütün kabahati Allah birdir demekti. Ne büyük bir suç idi bu! Hele Resûl Aleyhisselâm'a Ahmed diyordu, bu ne cinayetti! Hazret-i Ebû Bekr Sıddîk Radiyallahu anh «Allah» sadâsının geldiği tarafa doğru yürüdü. Baktı ki, Ümeyye'nin kölesi siyahî mü'min Bilâl Radiyallahu anh, insafsız Ümeyye'nin işkencesi altında, bîtap bir halde iken bile, dilinden Allahu teâlâ ve Resûl aleyhisselâmın ism-i şerifini zikretmekten geri durmuyor, bunda teselli buluyor, bunun üzerine Hazreti Ebû Bekr Sıddîk Radiyallahu anh ona: «Sabreyle, ya Bilâl!» dedi, «sabreyle...» Aradan bir zaman geçti, bir iş için Ebû Bekr Sıddîk Radiyallahu anh, tekrar oradan geçiyordu, yine dayak faslını ve Bilâl Radıyallahu anhın, hazin hazin inleyerek «Yâ Ehad, Yâ Ahmed!» diye feryat edişini gördü ve dayanamadı, koşarak, huzur-u Resûl Aleyhisselâma geldi ve «Yâ Resûlallah!» Bilâl senin ateş-i aşkına giriftâr olmuştur. Müşrikler Bilâl Radiyallahu anhı çarmıha germişler ve çıplak bedenini dikenli ağaçlarla dövüp, kanlar içinde bırakıyorlar. Vücudunun her bir yerinden kanlar akıyor. Hâin Ümeyye, vurdukça Bilâl Radiyallahu anh «Allahu Ehad, Resûl Ah-

med» sözünden başka şey söylemiyor. Hükmü ilâhiyeye teslim olmuş, o cefâ altında sabr ve tevekkülle bekliyor. Sıddîk Radiyallahu anh, Bilâl Radiyallahu anhın ahvalini anlatırken, Sultan-ı Kevneyn efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Bilâl Radiyalahu anhın kurtarılması için çâre nedir? dediler. Ebû Bekr Sıddîk Radiyallahu anh: «Yâ Resûlallah, bunun çârcsi Bilâl'i Ümeyye'den satın almaktır. Sahibi her ne ister ise vermeli, her halde Bilâl Radíyallahu anhı kurtarmalıyız. Zira Bilâl Radiyallahu anh, esir-i aşkı ilâhîdir. Fakat düşmanının zulmü altında inlemektedir. Artık onu zâlimlerin zulmünden kurtarmak bize vâcip oldu.» dedi. Hazreti Resûlüllah aleyhisselâm: «Yâ Ebû Bekr, benim tarafımdan vekil olarak, yarı bahasına benim için ver, ödemek üzere, benim sana borcum olsun. Varın Bilâl'i satın alın» dedi. Ebû Bekr Sıddîk Radiyallahu anh da: «Bu işte, kudretimin yettiği kadar, mal ve paramı sarfedeceğim yâ Resûlallah» diye cevap verdi. Sonra hemen yola çıktı, Ümeyye'nin evine varıp, kapısını çaldı. Ümeyye kâfiri, kapıyı açtığında, Hazret-i Sıddîk Radiyallahu anh, şiddetli bir lisan ile: «Ey Allahın düşmanı! Bu ehlullah Bilâl-i günâhsız olduğu halde, niçin bu derece döversin? Ey din düşmanı! Bu ne hased ve adavettir? Bu ne düşmanlıktır? Sen, bir Allah dostunu dövmektesin, eğer senin kendi dinine îmânın, ihlâsın ve hürmetin olsaydı, dininde sadık olan bir kimseye, bu derece zulmetmeye vicdanın rıza göstermezdi. Ona merhamet ederdin. Fakat malûm oldu ki, senin kendi dinine de, putlara da sıdkın îmanın yokmuş.» dedi. Zâlim Ümeyye ise: «Madem ki senin merhametin varmış, bu köleyi sana satayım, alır mısın?» dedi. Hazret-i Sıddîk Radiyallahu anh: «Eğer bu köle diye hakaret ettiğin sultanı, bana satarsan, Allaha bin defa şükür secdesi ederim...» dedi.

Hazreti Sıddîk Radiyallahu anhın da gayet güzel, kuvvetli, beyaz, fakat kalbi kara, kötü ruhlu bir kölesi vardı. Ümeyye zâlimine, beyaz köleyi sana vereyim, ona mukabil, bu siyah köleyi bana verir misin? dedi. Sonra Ebû Bekr Radiyallahu anh, kendi beyaz kölesini getirdi. Ümeyye ibni Halef bu beyaz kölenin iş yaptırılabilecek kuvvette biri olduğunu gördü. Ebû Bekr Sıddîk'in Radiyallahu anh, böyle bir köleyi elinden çıkarmak

isteyişine şaştı. Fakat sonra, Bilâl Radiyallahu anhı mutlaka satın almak için ona getirdiğini düşününce; zerre kadar kıymet vermediği, hattâ işkence ettiği siyahî kölesi Bilâl Radiyallahu anhı satarken mümkün olduğu kadar kâr etmeyi düşündü. Zira, Ebû Bekr Sıddîk Radiyallahu anhın ne olursa olsun Bilâl Radiyallahu anhı satın alacağını sezmişti. Bu sebepten ayak diretip, (Beyaz köle üzerine bir miktar da para isterim) dedi. Sıddîk Radiyallahu anh beyaz köle ile ikiyüz gümüş para vererek Hazret-i Bilâl'i satın aldı ve Allahu teâlânın rızası için azat etti. Ebû Bekr Sıddîk Radiyallahu anh, Bilâl-i Habeşî'yi alıp götürürken Ümeyye, arkadan bir kahkaha atarak, güya onu aldatmış gibi, Sıddîk Radiyallahu anh ile alay ediyordu...

Sıddîk Radiyallahu anh geriye bakarak, «bu gülmenin sebebi nedir?» dedi. Ümeyye gülmeye devam ederek: «Benim indimde iki para etmez siyahî bir köleyi, böyle güzel bir köleile değiştirdiğin gibi, üstelik de bu kadar para verdin. Düpedüz seni aldattım, onun için gülüyorum.» dedi. Sıddîk-ı âzam Radiyallahu anh efendimiz: (Behey ahmak! Kıymetli bir mücevheri, çocuk gibi, bir iki cevize değiştin de haberin yok...) diye cevap verdi. «Evet, Bilâl Radiyallahu anh, haddizâtında, misli olmayan bir cevherdi. Mukabilinde, sana verdiğim köle ve para ise, Bilâl Radiyallahu anhın bahasına nibsetle bir iki ceviz gibidir. Zira ben, onun görünüşüne bakmam. Cevherine, hakikatine bakarım. Sen ise, Bilâl'in şekline ve rengine, sûretine bakarsın. Hakikati görmekten âcizsin, gafilsin. Bu sebepten, servetimin hepsi Bilâl'e feda olsun» dedi.

Evet, Bilâl Radiyallahu anh, haddizâtında misli olmayan bir cevherdir, bir cevher-i muazzamadır. Onun kıymetini, kadrini ancak, Allahu teâlâ ve O'nun Resûlü sallallahu aleyhi ve sellem bilir. Eğer sen satarken tamah edip, daha mal istesseydin, bütün malımı fedâ edecektim. Yine vermeseydin, o kadar daha borç mal alıp Bilâl için bedel olarak verecektim. Buna rağmen yine de inat etseydin, verdiğim malın birkaç mislini daha borç alıp Bilâl'i senin zulmünden kurtaracaktım. Velhâsıl Bilâl için hesapsız mal verilse yine onun bahası değildir. Bu cihetle Bilâl gibi bir cevheri, elinden pek ucuza aldım. «Elham-

dülillâh ki, bu şeref bana nasip oldu.» deyince, Ümeyye kâfiri, «Eyvah, ben ne yaptım, keşke daha fazla para, mal isteseydim.» diye kahroldu.

Sarraf gerek cevhere,
Nadân bilesi değil!

Resûlüllah sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz Miraçtan döndüğünde, Bilâl Radiyallahu anh'a iltifat edip, «Yâ Bilâl, senin gibi makbul-i İlâhî olan bir ümmetimin olduğuna hamd ediyorum. Sen öyle Mahbub-ı Habibsin ki...» buyurmuşlar. İşte Hazreti Bilâl Radiyallahu anh böyle bir cevher-i İlâhîdir.

Eshab, bir gün efendimize: «Yâ Resûlallah, Bilâl ne kadar siyah, bunun sebebi nedir?» diye sormuşlar. Saadetle buyurmuşlar ki: «Bilâl'in siyahlığı, yarın cennette hûrilerin yüzlerinde ben olacak, hûriler bununla tezyin olacaklardır.» buyurmuşlar. Ve yine buyurmuşlar ki: «Ben sâk-ı arşta idim. Bilâl mescide giderken, ayakkabılarının sadasını işittim.» Cennette: «Ey Cennet seni Bilâl'e verdim.» dediğinde Cennet de dedi ki «Yâ Resûlallah!Ebû Bekr Sıddîk Radiyallahu anhın parası ile alınmış bir köleyi mi verdin! Oysa Mekke kadınlarının birisi bile, ona varmamıştı.» Hazreti Habibullah aleyhisselâm buyurdular ki: Ey Cennet, sen onun siyahlığına nazar etme. Gecenin gündüz üzerine fazileti malûmdur. Bilâl Radiyallahu anh ne diyor, biliyor musun? «Büka'mı başıma bürüyüp kalbimi şevk-i ilâhî ile harekete getirip, seher vakti çektiğim bir âhımı sekiz cennete değişmem. Her ne vakit ki, ciğerimi ve kalbiini yakan aşkı İlâhi ve aşkı Resûl ateşine yandığımda, melâike-i Mukarrebin-i Aşkın hürmetine Ateş-i aşka bırakırım.» diyor dediğinde Cennet, bu haberi, mahbubu hûda efendimizden işittiğinde Hz. Bilâl'in indi İlâhîde ve indi Resûlde ne büyük bir mevkii olduğunu o vakit anladı.

Velhâsıl cennet ile Bilâl Radiyallahu anh arasında akdi izdivaç yapıldı. Yâni sekiz cennet Bilâl Radiyallahu anhın emrine verildi.

Resûlüllah Aleyhisselâm Efendimiz Miraçtan avdetinde, meseleyi Bilâl Radiyallahu anha müjdeledi. Bilâl Radiyallahu

anh Resûlüllah Aleyhisselâmın ayaklarına kapanarak: (Yâ Nebiyallah! Ümmetinin menzillerini gördün. Ben kuluna ise cennet makam olmuş) Peygamberimiz Aleyhisselâm da Bilâl'e: «Yâ Bilâl Nasıl memnun oldun mu? Cennetler senin emrine verildi.» Hazreti Bilâl Radiyallahu anh dedi ki: (Yâ Resûlallah! Bir kimse senin yüzünü bir kere görmeğe iki cihanı vermez mi? Sekiz cennetin hûrisine, gılmanına, köşküne mi tamah etsin? Senin cemâl-i mübarekin, bana herşeyden makbuldür. Bana cennet değil, senin nûr-u cemâlin gerek!) Bilâl (R.A.) Habibi Ekrem aleyhisselâma böylesine dost idi; kemâl-i îman da böyle olmak gerektir.

HİKÂYE

Bilâl Radiyallahu anh'ın son demleri idi. Ailesi ve evlâtları başucunda ağlıyorlardı. Bilâl-i âşık, birdenbire gözlerini açtı. Ağlayanlara karşı: (Neden ağladıklarını) sordu ve ilâve etti. (Ağlamayınız, bana sevinin. Benim için sevinin. Zira, ben sevdiğimin yanına gidiyorum. Bak sevdiğim karşımda duruyor. Beni çağırıyor. İşte sevdiğim Resûl aleyhisselâm, bana gülüyor, beni yanına çağırıyor) dedi ve gülerek: «Lebbeyk yâ Resûlallah» diye konuştu ve **«Eşhedü enlâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammedün Resûlüllah»** deyip tebessüm ederek ruhunu Hakka teslim eyledi.

Hazreti Sıddîk Radiyallahu anh tekrar edip: «Ey ahmak ibni Halef! Böyle bir cevheri zâyi ettiğinden dolayı, bin defa nâdim olsan yeridir. Sen devletini bir pula sattın. İşte sûretperestlerin cezâ ve sezâsı budur. Hakikaten Ebû Bekr Radiyallahu anh Bilâl Radiyallahu anhı görüp onu satın almak gibi bir devlete nâil olduğuna ve öyle bir Allah dostunu zâlimin zulüm pençesinden kurtardığına pek ziyade sevinmişti. Kemâl i sürûr ile Bilâl Radiyallahu anhın elinden tutarak doğruca Resûlüllah Aleyhisselâmın huzuruna götürdü. Bilâl-i Habeşî Radiyallahu anh cefâ zindanından kurtulup cemâl-i Resûlüllah Aleyhisselâma vardı. Huzur-u nûra, mâşukı Kibriya Sallallahu aleyhi ve selleme vasıl ve iltifat-ı cennet-i cenabı risaletpenaha nâil oldukta, o derece safaya garkoldu ki, tarife

sığmaz. Hazreti Nebiyyi Muhterem Sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, Bilâl Radiyallahu anh'a o kadar iltifat buyurdular ki, o iltifatı karanlık geceye etseler idi, gecenin siyahı sabah gi bi aydınlatır, nûrlanırdı. Mahbub-ı Kibriya Sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz bu hizmetinden dolayı Ebû Bekr Sıddîk Radiyallahu anhı iltifatlarına gark etti ve (Yâ Ebâ Bekr, Bilâl'in bedelinde beni hissedar et. Yarısını ben veririm demiştim) demesi üzerine Ebû Bekr Sıddîk Radiyallahu anh: «Yâ Resûlallah, Bilâl ile ben, senin dergâhının köleleriyiz. Bir kölen, diğer köleni satın alıp şevki cemalin için azad eyledi. Ben kulun ise, hiç kapından azad olmak istemem!» dediler.

Dersin evvelinde okuduğumuz âyeti kerimede: **«Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.»** Efendimiz, Sallallahu aleyhi ve sellemin cemi âlemlere rahmet olduğu buyurulmuştu.

Allahu teâlâyı inkâr edenlerin, günahkâr olanların, münâfıkların da her türlü nimetlerden istifade edebilmeleri, kerem muhatap olabilmeleri bu sebeptendir. Gezip, yiyip, içip, sıhhat ve âfiyet bulmaları onun hürmetindendir, onun âleme rahmet olduğundandır. Allahu teâlânın Habibine olan sevgisine binaen, bunlar da bu nimetlerden faydalanırlar.

Bizim irtikâp ettiğimiz isyanlardan birkaçını, bizden evvel gelen ümmetler irtikâp ettiği için dünyadan kaldırılmışlardır. Şuayb Aleyhisselâmın kavmi, ölçek ve terazilerinde eksik verdikleri için, üzerlerine gökten yağmur yerine ateş yağdırılmıştır. Dünyadan kaldırılmış oldukları, âhiret azabına dûçar olup, hâlâ azap çekmekte bulunduklarını Kur'an-ı Kerim haber veriyor. Keza, Lût Aleyhisselâmın kavmi de böyle olmuş, bazı ahlâksızlıklarından dolayı, üzerlerine cehennemde kızdırılmış taşlar yağdırılarak helâk olunmuşlardı. Bu felâketlerden ancak Şuayb (Aleyhisselâm) ile ailesi, Lût Aleyhisselâmın ise kendisi ve kendine îman eden evlâtları kurtulmuş, hattâ ailesi dahi küfründen dolayı necât bulamamış, helâk olmuştu.

Bizlerin irtikâp ettiğimiz bunca isyanlardan dolayı dünyada, böyle ağır cezalara uğramayışımız azab-ı İlâhî ile bizim aramızda Muhammed'ine olan muhabbetinden ve rahmeten lil-âle-

min olan efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin kalkan olarak bulunmasındandır. Zira, bir âyet-i kerimede: **«Habibim, onların içinde olduğun için, onlara diğer ümmetler gibi azap etmem.»** buyuruyor. **«Çünkü seni rahmet olarak gönderdim.»** Burada sayabildiğimiz, rahmet olduğuna delil getirdiğimiz birkaç kelâmdır. Kezâ, âhirete de rahmet olarak gönderildiği böylece anlaşılacak, fakat burada kendisine inanmayanlar, o güzel Resûlü yalanlayanlar, her şeyi anlayacaklar ama, faydası olmayacaktır.

Bir bina ki, yapıldı, yıkılması muhakkaktır. Bir fert ki dünyaya geldi, mutlaka ölecektir. İşte bu dünya, bir gün gelecek bütün ziynetlerinden sıyrılacak. Güneş gökte dürülecek, yıldızlar dökülecek, denizler kaynayacak, dağlar kıyametin şiddeti ile hallacın pamuğu attığı gibi atılacak ve havada bulutlar gibi seyran edecektir. Hâmile kadınlar hâmlini düşürecek, emzikli kadınlar, emzirdiği yavrularını yere fırlatacaktır. İnsanlar şaşkınlık içinde, ne yaptıklarını bilmeyeceklerdir. Yer, şiddetle sarsılacak, içinde olanları dışarıya fırlatacak, gökler bakır gibi eriyip dökülecek. Haktan gayri hiçbir varlık kalmıyacaktır. Kur'an-ı Kerim bu hâdiseleri dehşetle beyan buyurmaktadır.

Kurumuş topraklara can veren Allahu teâlâ, tekrar bu âlemden, başka bir âlem hâlk ve inşa edecektir. İlk olarak kabrinden ihyâ olunacak olan, Resûlü Ekrem sallallahu aleyhi ve sellemdir. Kıyamet gününde, evvelâ konuşacak olan yine O'dur. Bütün mahlûkat-ı İlâhî, korkularından Hak teâlânın rahmetinden ümit kestiklerinde, Resûlü Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem, insanları ve bahusus ümmetini sürûra sevince garkedecektir.

Âlemlere rahmet olan Resûlü Ekrem Sallallahü aleyhi ve sellem Efendimiz, bir hadis-i şerifinde: **«(Livail-hamd isimli sancak elimde olduğu halde, Âdemoğullarından Rabbim indinde, en ziyade ekrem olan benim. İftihar etmek için söylemiyorum. Rabbimin bana vermiş olduğu lûtf ve nimetlerini sayıyorum. Kıyamet gününde Âdem Aleyhisselâmın evlâtlarının efendisi benim ve onların büyüğüyüm. Bütün Peygamberler benim sancağım altında toplanacaklardır.»** buyurmuşlardır.

Buhâri-i Şerifte Resûl Aleyhisselâmdan şöyle rivâyet ediliyor:

«**Kabirden kalkıp Bürâkıma binip, sancağımı elime alarak onu, arş'ın altına girip dikerim. Her peygamberin bir bayrağı olup, cümlesi benim sancağımın altına dikeceklerdir.**» Mahşer ehli, yâni bütün insanlar, başı açık, yalınayak ve herkesin işlediği günâhlar, tecessüm ettirilmiş; herkes suçunu sırtına yüklenmiş, aç susuz, çıplak ve güneş bir mil miktarı başları üstüne indirilmiş olarak; kimsede ses sadâ olmayıp Allahü teâlânın emri ilâhîsini bekliyeceklerdir. Ah-ü vah, nâlevü efgan arşı tutacak. Bütün enbiya, yâni Peygamberler diz üstüne düşüp «Nefsim, Nefsim!» diye çağırdığı anda, Allahü teâlâ tarafından emr olunur ki: «**Ey mahşer ehli, gidin Âdem'den şefaat dileyin, size şefaat etsin.**» Bu hitabı izzet karşısında, mahşer ehli, Âdem Aleyhisselâmın oturduğu minberi şerife gidip: (Ey Âdem babamız! Sen Allahü teâlânın safiyyisin. Şefkatli babamızsın, biz evlâtlarına merhamet edip, şefaat eyle. Defterimiz verilip, hesaplarımız görülsün, amellerimiz tartılsın da herkes gideceği yerine bir an evvel varsın) diye niyaz ettiklerinde; Âdem Aleyhisselâm: **(Bu şefâate ben kaadir değilim.. Elimden gelmez. Bugün yevm-i kıyamettir. Bugün Rabbim ziyade gazaplıdır. Bu âna kadar böyle gazaplaımamıştı. Bundan böyle de gazaplanmasa gerektir. Ben, Rabbimin gazabından ziyade korkarım, size şefâet edemem. Bugün ancak kendi nefsimi düşünüyorum. Sizler Nûh Aleyhisselâma gidin. O ulül-azimdir, hacetinizi görür. Belki o şefâat eder)** deyip mahşer ehlini Nûh Aleyhisselâma havale edecektir.

Mahşer ehli Nûh Aleyhisselâma gidip şefâat dileyecekler. Nûh Aleyhisselâm da özürler beyan ederek: **(Kâfir olan oğlum için, ehlimdir diye Allahu teâlâdan afvını istemiştim, ben dahi nefsim için korkmaktayım. Şefâate mezun değilim)** diyerek onlara İbrahim Aleyhisselâma gitmelerini tavsiye edip, **(İbrahim halilullahtır, Muhammed Aleyhimüsselâmın ceddidir. Size belki şefâat eder)** der. Mahşer chli İbrahim Aleyhisselâma teveccüh ederler. İbrahim Aleyhisselâm da (Nefsim, Nefsim) diyerek, Musa Kelimullaha gitmelerini söyler. Musa Aleyhisselâm da özürler beyan edip: **(Bu şefâate ben sahip değilim)** der ve

(Nefsim, Nefsim) diyerek mahşer ehlini İsa Aleyhisselâma gönderir: **(İsa Aleyhisselâm ruhullahtır, varın ondan şefâat dileyin.)** Mahşer ehli Îsa Aleyhisselâma vardıklarında, onu gayet korkmuş bulurlar. **(Ey Îsa! Sen ruhullahsın, bize şefâat eyle.)** Îsa Aleyhisselâm dahi: **(Bugün benim şefâat etmeye yüzüm yoktur. Zira, kavmim beni Rab ittihaz eyleyip, bana ibadet ettiler. Üstelik bana, Allahü teâlânın oğlu dediler, bana taptılar, beni Allahü teâlâya şerik koştular. Ben bunları düşünüp sonum nice olur diye endişedeyim. Bugün düşündüğüm tek şey nefsimdir)** diyerek özürler beyan eder. **(Ey malışer ehli! Ben şefâati ancak, benden sonra gönderilen nûru evvel, bâs'i sonra, dünyada iken de müjdelediğim, bütün âlemlere rahmet, serveri kâinat, mahbubu Hüdâ Muhammed Aleyhisselâtü vessalâma gidiniz. Şefâate mezun ancak O'dur. Zira Allahü teâlâ onu, razı kılıncaya kadar ikrâm buyuracağını vaadeylemişti. Durmayıp O'na varalım)** der. Mahşer ehli, enbiya ve Sultan-i Kevneyn ve Şefiüssakaleyn ve ceddül Hasaneyn Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem Efendimize gelip, görürler ki; ziyade refi ve yüksek, müzeyyen, diğer peygamberlerin minberlerinden âlâ bir minber-i şerifte, mübârek vechi şerifi Cennetten daha güzel ve güler yüzlü olduğu halde oturmaktadır. Bu yüce makamı gören, dünyada iken kendisine îman etmeyen kâfirler, o zaman îman etmediklerine bin defa pişman olup: **(Ah ne olaydı da dünyada biz yüce Şefâatçıya îman etseydik. Ve onun yoluna canımızı ve malımızı koyarak İslâm olsaydık)** diye nedâmet edip orada îman etmeyi temenni ederler. Fakat faydası yoktur. Mahşer ehli Peygamberimiz Aleyhisselâmın bu halini görünce: **(Aman yâ Resûlallah! Ey Nebiyyi Muhterem! Bize şefâat eyle)** dediklerinde, Seyyidissâdât ve Şefi'ül-arasat cevapla: **«Evet bu şefâate ehil ancak benim. Rabbim bana bu şefâatı vâdetmişti.»** diyerek Mevlâsından bu şefâate izin talep eder. Cenabı Hak, Resûl-i Ekrem Sallallahü aleyhi ve selleme lûtf ile: **«Ey Habibim! Sen şefâat eyle. Sana şefâate izin verdim»** der. Resûlü Ekrem Aleyhisselâm da bu ihsanı İlâhîye karşı teşekküren secdeye varır. Bu secdede Allahu teâlâya öyle tesbihler eder ki, daha evvel böyle bir tesbih etmemiştir. Bu tesbihatı esnasında Hak teâlâ lûtf ile: **«Ey Resûlüm, mübarek başını secdeden kaldır! Ne muradın**

var ise iste. Zira, şefâatın kabul olundu, isteğin verildi.» buyuruldukta, Resûlü Ekrem (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz; «**Yâ Rabbi! Fatımam, Hasanım, Hüseyinim ve ehli beytim, ümmetime fedâ olsun, illâ ümmetim, ümmetim.**» diye niyaz edecektir. (Yani ümmetime selâmet ihsan eyle yâ Rabbi demektir.) Hülâsa-i kelâm, kıyamet gününde cümle peygamberlerden evvel, ümmetine şefâat edebilmeyi, onları kurtarmaya salâhiyetli Fahri Âlem Sallallahu aleyhi ve sellem Efendimizdir.

Efendimiz Aleyhisselâmın, mahşer yerinde bütün şefâati yedi defa olacaktır. Birisini beyan ettik. İnşaallah diğerlerini de başka bir dersimizde anlatacağız.

Şimdi anlıyoruz ki, dünya ve âhirete rahmet olarak gönderilen ancak Habibi Hüdâ (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimizdir. Bizleri, cennet ve cemâlullah ile müjdelemiş, cennetin nimetlerini bildirmiş, hayır ve şer nedir öğretmiş, îman etmeyenleri azâb-ı İlâhî ile korkutmuş, îman edenlere ve etmeyenlere şahit olmuş, Allahu Teâlâ'nın birliğine şehadet etmiş ve Allahu teâlânın izni ile Hakka dâvetini tam yapmış. Karanlıklarda bize nûr olmuş ve hak yollarını göstermiş olan, bu derece Şefik, Rahiym, Rauf ve Rahmetenlil âlemin olan Hazret-i Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimizi her şeyimizden fazla sevmek hak değil midir? Evet elbette haktır. Onu, her şeyden fazla sevelim ki, îmanımız kemâle ersin. Dünyada ve âhirette ateşten, azaptan kurtulabilelim. Cennet nimetlerini bulalım. Cemâlullahı seyredebilelim. Zira, seven, sevdiği ile beraberdir.

Yâ Rabbi! Resûlüssakaleyn Sallallahu aleyhi ve sellem hürmetine bize Habibin Muhammed Aleyhisselâmı sevdir. Bizi O'ndan ayırma.

Kişi sevdiğiyle beraberdir, demiş idik. Şu hâdiseyi Enes İbn-i Mâlik (R.A.) bizlere ne kadar güzel nakledip sürûra gark eyledi:

HİKÂYE

Enes İbn-i Mâlik (R.A.) diyor ki, günlerden bir gün biz huzûr-u Resûlde oturuyor idik. Bir ârâbî gelip, Resûlüllaha hitâ-

ben: «Yâ Resûlallah, kıyâmet ne vakit kopacaktır?» diye suâl etti. Efendimiz bu zâta cevap vermeden namaza kalktı. Namaz dan sonra bize dönerek: «O soruyu soran kimdir?» dedi. Arâbî ayağa kalkıp: «Benim yâ Resûlallah» dedi. «Ey Arâbî; kıyameti soruyorsun, o bir emr-i mukarrerdir, muhakkak olacaktır, fakat sen o gün için ne hazırladın?» dediler. Arâbî cevabında: «Vallâhi yâ Resûlallah benim fazla ibâdât ve tâatim yoktur, beş vakit namazımı kılarım ve senede bir ay orucumu tutarım, başka sâlih âmâlim yok gibidir, fakat Allah'ı ve seni çok severim» dediğinde Server-i Kâinat efendimiz: «Ey Arâbî, kişi sevdiğiyle beraberdir, sen de sevdiklerinle berabersin» buyurdular. Enes İbn-i Mâlik diyor ki: «Biz bu mükâlemeye, İslâma girdiğimiz kadar sevindik, zirâ daima endişemiz bu idi. Fahr-i Âlem yarın âhiret gününde yüce makamlara nâil olur da biz onun makamlarına erişemeyiz endişesindeydik. Anladık ki beraber olmak çok muhabbetle imiş, çok ibadetle değilmiş.»

Ey mü'min! Sen de Allah'ı ve Resûlü seviyorsan, yarın onunla olursun. Yok Resûlün düşmanına muhabbetin var ise, Resûlünden dûr olup, düşmaniyle haşrolursun. Zirâ kişi sevdiğiyle beraberdir.

Yâ Rabbi! Arşın, Kürs'in hakkı için, ism-i âzâm, nûr-ı Kur'an hakkı için; sırr-ı İmrân, sırr-ı Fürkan hakkı için; hüsn-i vech-i Yûsuf-ı Ken'ân için; Hak yolunda dökülen dem için; Mi'râcda seni gören göz için; Resûlüne iltifât ettiğin söz için; Ebû Bekr'in sıdkı, Ömer'in adli için; Osman ile Ali'nin fazlı için; Hasan-ı Müctebâ, Hüseyn-i Kerbelâ için; Ehl-i Beytin safâsı, Cirs'in cefâsı için; Gavs-i Geylân, mezheb-i Numân için, İncil-ü Tevrat, Zebûr-u Kur'ân için, bizleri Habibine yoldaş et, ehl-i derdin derdine sırdaş et, ruhlarımızı Rûh-u Muhammedi ile âşinâ kıl, bizi ondan ayırma, sevdiklerinle haşr eyle, kulluğunda sabit kıl, âbidlerden âbid kıl. Âbidlerinle âbid kıl. Dersimizi dinlemek lûtfunda bulunanları lûtfun ile azîz et, îmanı kalblerinde leziz et. Ölmüşlerimize rahmet eyle, sağ olanlarımızı muhabbetinle tezyin et. Vatanımızı kötülüklerden koru, düşmanlarımızı rezil et. Âhir ve âkıbetimizi, hayr eyle, son nefesde

îman ile çene kapamak nasib et. Duâlarımızı kabul edip bizi dilşât et. Âmin, bi-hürmet-i Seyyid-il-mürselin velhamdülillâhi Rabbil Âlemin, kabul u niyâz el - Fâtiha!

EL-Hac
Muzaffer Ozak

İRŞÂD

BEŞİNCİ DERS

MÜNDERECAT:

İçindekileri her müslümanın okuması lâzımdır. — Bu risâle ana - baba haklarından bahseder — Hazret-i Musa'nın Cennetteki refiki kıssası — Hazretl Veysel Karanî'nin anasına itâatından dolayı eriştiği makamat-ı âliye — Bir hayırsız evlâdın hikâyesi — Hazretl İsa'nın kıssası — Selman-ı Farisî ile Resûlullahın bir azabın vukuuna şâhit olmaları — Hasan-ı Basri Hazretlerinin bir hikâyesi — İmam-ı Kuseyrî'nin menâkıbı — Bir delikanlının hac yolunda uğradığı felâket ve İmam Hasan (R.A.) ın kıssası — Semerkand şehrinde bulunan bir zatın hikâyesini hâvi ibret verici mühim bir eserdir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

Bismillâhirrahmanirrahiym

Sallû alâ Seyyidinâ Muhammed,
Sallû alâ Mürşidinâ Muhammed,
Sallû alâ Şemsiddüha Muhammed,
Sallû alâ Bedriddüca Muhammed,
Sallû alâ Nurıl-Hüda Muhammed.

El evvelu Allah, el âhiru Allah, ez zâhiru Allah; el bâtinu Allah. «Rabbişrahli sadrî ve yessirli emrî vahlûl ukdeten min lisanî yefkahu kavlî ve üfevvidü emriy ilâllah. İnnallâhe basîrûn bil'ibâd.»

وَاعْبُدُوا اللّٰهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهٖ شَيْـًٔا وَّبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا
وَّبِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبٰى وَالْجَارِ الْجُنُبِ
وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْۢبِ وَابْنِ السَّبِيْلِ ۙ وَمَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ
اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُوْرًا ﴿٣٦﴾

Eûzü billâhi mineş-şeytanir-raciym Bismillâhirrahmanirrahiym
Va'büdullahe ve lâ tüşrikü bihi şey'en ve bil vâlideyni ihsâne.
(Nisâ sûresi, âyet: 36)

Meâli şerifi: «Allah'a ibadet ediniz. O'na hiçbir şeyi ortak koşmayınız. Anaya ve babaya iyilik ediniz.»

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا إِلَّآ إِيَّاهُ وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ
إِحْسَٰنًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ ٱلْكِبَرَ أَحَدُهُمَآ أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُل لَّهُمَآ
أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾ وَٱخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ ٱلذُّلِّ
مِنَ ٱلرَّحْمَةِ وَقُل رَّبِّ ٱرْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِى صَغِيرًا ﴿٢٤﴾

«Ve kadâ rabbüke ellâta'budü illâ iyyahu ve bil valideyni ihsânen immâ yebluganne indekel kibere ehaduhüma ev kilâhüma Fela tekul lehuma üffin velâ tenherhüma ve kul lehuma kavlen keriymâ Vahfid lehüma cenahazzülli minerrahmeti ve kul rabbir ham hüma kemâ rabbeyânisagiyr.»

(El-İsrâ âyet: 23, 24)

Meâli şerifi: «Rabbin, kat'i olarak hükmetti: Ancak O'na ibadet ediniz, ana ve babalarınıza iyilik ve itaat edin, şâyet gerek yalnız biri, gerek ikisi birden yanında kocarsa sakın onlara of aman deme! Yüzlerine sert söyleme, onlara tatlı söz söyle; onlara karşı şefkatli, hürmetli ol, kuşlar gibi tevazu kanatlarını aç da. de ki, (Yârab : Onlar beni küçük yaşımda iken merhametle besledikleri gibi, sen de şimdi onlara öyle merhamet eyle).»

Kullarını yoktan var eden, bizleri kensine kul, Habibine ümmet eyleyen, biz günâhkârları huzuruna kabul eden ve bizleri burada tevfikiyle cem' eyleyen Allah; yarın kıyamette o dehşetli anda, şiddetli mekânda, Habibine bağışlayıp mahbûbu olan sevgili Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmın livâsı altında böylece lütfu keremi ile cem'eyleye. Bizlere af ile muamele eyleye. Cümlemizi nârından âzad eyleyip lûtfi ile cennetine isâl eyleye. Cennette civar-ı Mustafa'da cümlemizi iskân eyleye. Rızasına erişen kullarla komşu eyleye. Cemâli ile müşerref eyleye.

Allahı tevhid eden, Resûlüne gönül veren, Allahın cennetine tâlip, rızasına râgıp, cemâline âşık olan mü'minler! Bu

okuduğum âyeti kerimeler Furkan-ı Hakimin, Kur'anı Kerimin, Nisâ ve Esrâ sûre-i celilesindedir.

Kur'anı oku, okut, dinle ve anla! Anlamakla, dinlemekle kalma, emirlerine uy ve her emrini canına minnet, devlet bilerek seve seve yap, nehyinden, yâni yapma dediği şeyden kaçın ve yapma ki, Allaha hakkı ile kul, Nebi aleyhisselâma muhlis bir ümmet olarak, iki cihanda rahat edesin, dünyada belâlardan, âhirette azâbı ilâhiden emin olasın. Kur'anı Kerimin emirleri her ne kadar amel etmede nefsine ağır gelirse, Allahın yapma dedikleri, nefsine her ne kadar yapması hoş gelirse gelsin, madem ki Allah o şeyi yap demiş, o emir senin selâmetin için bir nimet-i uzmâdır. O nehyi, yani yapma dediği şeyin, senin nefsine her ne kadar hoş gelirse yapma ki, yine senin dünya ve âhiretin için Rabbinin sana bir lûtfudur. Zira, bütün insanlar, Rabbilerinin emirlerine itaat eyleseler, Allah'a hiçbir menfaati yoktur. Yine bütün insanlar Allahın yapma dediğini yapsalar, Allaha bir zarar eriştiremezler. Her yapan, yaptığını kendi için yapar. Allahın bu emirleri ve bu nehiyleri bize ihsanı İlâhidir.

Bir düşünelim. Allah celle hazretleri, bizlere bir lûtfu olan emirleri ve nehiyleri bildirmese idi, bizleri kendi halimize bıraksa idi, bizler hayvanlardan daha aşağı olur, birbirimizi yerdik. Kendi evlâtlarımızı alır, kendi ana, babalarımızla evlenirdik. Temizliği, şefkati, rahmeti, büyüğe hürmeti, anaya, babaya itaati ve ihsanı nereden bilirdik? Hak ve hukuku nereden yerine getirebilirdik? Zaife ve mazlûma şefkatı ve yardımı nasıl yapabilirdik? Yoksula, fakire ihsan etmek, dilsiz hayvanlara yardım etmek, onların hakkını gözetmek, kimin aklına iz'anına gelirdi? Hele Allah'ı bulmak ve bilmek kolay mıydı? Adalet, müsavat, hürriyet beşerin haddi miydi? Diyeceksiniz ki, beşeriyet bu saydığım güzel vasıfları eski devirlerde de, cemiyetler, kavimler, milletler meydana geldikten sonra, icraya başlamışlardır. Evet öyledir, ama yine beşeriyetin başı Allah ile kul arasında vasıta olan peygamberler aleyhimüsselâm ile başlamıştır. Peygamberlerin tarafı İlâhiden getirdiği, suhufların, bazı ahkâmı ile âmil olup, bazı güzel emirlerle âmil olunmuştur. Bazı ahkâma da hiç riayet edilmemiştir. Medenî zannedilen Romalılar

ve Mısırlılar ve diğer bazı milletler, kendi öz kardeşleriyle evleniyorlar, kendilerinden olmayan milletlere, hak tanımıyorlardı. Bugün bile, resmen bir peygamber (aleyhisselâm) ümmeti ve bir dinin sâliki olduklarını, Allah'a îman ettiklerini söyledikleri ve paralarına, (Allah bizim ile beraberdir) diye yazdıkları halde, yüzleri siyah diye, bir millete hakaretle nazar edip, onları yüzleri siyah diye, kendilerinden aşağı gören, hak tanımayan milletler mevcuttur. Sanki, o siyah yüzlü insanlar, yüzlerini kendileri boyamışlar, onları Allah yaratmamış. Onları aşağı görenler de, yüzlerinin beyaz olmasını, kendileri yaratmışlar. İşte, bizlere bizliğimizi bildiren lûtfu ile Allahtır. (Yaradanı bilirsek, yaratılanı hoş görürüz. Yaradandan ötürü). Bütün beşer bir kadınla, bir erkeğin cem'inden meydana geldik. Allah celle sûrei Hucûratta şöyle buyuruyor:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا
وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾

(Yâ eyyühennâsü innâ halâknaküm min zekerin ve ünsâ ve ce'alnaküm şü'uben ve kaba'ile lîte'arefu inne ekremeküm indallâhi etkaküm innallahe allymün habiyr.)
(Hucurat: 13)

Meâli kerimi :

«Ey insanlar, biz sizi bir kadınla bir erkeğin birleşmesinden yarattık. Sizi şube şube, kabile kabile, millet millet kıldık, tanınasınız ve bilinesiniz diye. Hiçbir beyazın, siyaha, hiçbir sarının, kırınızıya, hiçbir kavmin diğer kavme üstünlüğü yoktur. Ancak Allah'tan korkmak ile, Allah'ın emirlerine itaat, nehiylerinden içtinap iledir üstünlüğü» buyuruyor.

Şunu da unutmayalım ki, her izdivaçtan çocuk doğmaz. Âdemin ana ve babası yoktur. İsa aleyhisselâmın da anası vardır, babası yoktur. Havva anamızın da; babası vardır, anası yoktur.

Bizlerin de ana ve babalarımız vardır. Allah dilerse babasız, dilerse anasız ve babasız, dilerse babalı fakat anasız insan yaratabileceği gibi, dilerse **ana** ve **baba** olduğu halde, evlâd vermeyebilir.

إِنَّمَآ أَمْرُهُۥٓ إِذَآ أَرَادَ شَيْـًٔا أَن يَقُولَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾

فَسُبْحَٰنَ ٱلَّذِى بِيَدِهِۦ مَلَكُوتُ كُلِّ شَىْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

(İnnemâ emruhu izâ erâde şey'en en yekûle lehu kün feyekûn.)
(Sure-I Yâsin: 82)

Mülkün hâkimi mutlak O'dur. Dilediği gibi yapar. Her şeye kadir O'dur. O'nun dilediği olur. O bir şeyi yaratmağı murad etti mi, o şeye Ol der ve hemen o şey zuhura gelir.

İşte, bizleri de yoktan var etti. Zelîl idik, çirkin, iğrenç bir su idik. Bizleri insan olarak hâlk buyurdu. Bizlere görmek için göz, işitmek için kulak, anlamak için fehim verdi. Bazan da göz verdiği halde görmekten, kulak verdiği halde işitmekten, beyin verdiği halde anlamaktan mahrum etti. Gözde görme yok, iş gösterende. Kulakta değil, işittirende, beyinde değil anlatanda olduğunu bizlere gösteriyor. Açtık, doyurdu, çıplak idik giydirdi, cahil idik, bizleri ilim ile tezyin etti, kendisine muhatap tutup, bizlere hitap etti ve nimetlerine gark etti. Bizlere ne için hâlk olduğumuzu, sebebi hılkatimizi ve nimetlerini bildirmek için lûtfundan, emirlerini ve nehiylerini gösterip, Nebileri aleyhimüsselâm vasıtasiyle irşâd buyurdu. (Emirlerime itaat edene cennet ve cemâlim var, isyan edene de, nârım var) deyip ilân etti. Âkil isen, işte iki yol. Biri doğru, Hak katına giden yol, Allah yolu. Nebilerin gösterdiği sırat-ı müstâkîm, diğeri ise dalâlet, felâket, zulmet uçurumu, şeytanın dâvet ettiği yol.

Ey insan oğluyum diyen! İşte size Hak Teâlâ hazretlerinin bize in'âm ettiği bazı nimetlerinden, deryadan bir katre, güneşten bir zerre bahsettim. Yine kendi kitabı olan Furkan-ı azîm-

de, buyuruyor: **«Benim size in'âm ettiğim nimetlerimi sayınağa kalksanız, takatiniz yetmez, sayamazsınız.»** diyor.

وَاٰتٰىكُمْ مِّنْ كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوْهُ ۭ وَاِنْ تَعُدُّوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ
لَا تُحْصُوْهَا ۭ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَظَلُوْمٌ كَفَّارٌ ۝٣٤

(Ve in ta'uddû nimetallahi lâ tuhsuhâ.)

(Sûre-i İbrahim: 34)

Meâli münifi : **Allah'ın nimetlerini sayalım derseniz, sayamazsınız.**

Bizde saymağa takat yok. Verilen nimetlerden bazılarını hatırlattık ki, bu nimet, evvelâ bizleri insan olarak yaratıp, kendine kul, Habibine (aleyhisselâm) ümmet edip, bizlere Kur'anı inzâl eyleyip, kendisine muhatap tutmasıdır. Bundan büyük nimeti ne olabilir. Allah; kulum diyor, her gün bizi huzuruna kabul ediyor, Kur'anda bize hitap ediyor, emirlerini bildiriyor ve diyor ki:

«İşte ben sizin Rabbinizim, Rezzakınızım, sizi yaratan benim, bana hakkı ile ibadet ediniz. Bana hiç bir şeyi şerik, ortak tutmayınız. Gizli ve âşikâr, beni birleyin, tevhid edin, bana muhtaçsınız. Ben kaviyim. Siz âcizsiniz, Ben Allah hakimim, siz mahkûmsunuz, bana ibadet ettiğiniz gibi, sizi bu dünya âlemine getirmeye sebep olan ana ve babanıza ihsan ediniz.» buyuruyor. Onlara muhabbeti, ihsanı ve itaati farz kılıyor. Onları hor, hakir etmeyi şiddetle men' ediyor. Cennetim ve rızai ilâhim, analarına ve babalarına ihsan eden kullarımındır, buyuruyor.

Kendi zât-ı ulûhiyetine ibadet ile emir eyledikten sonra, ana ve babaya ihsan etmenin aynı derecede bir ibadet olduğu ve bu âyeti celileden anlaşılmaktadır.

Yine kendi zât-ı İlâhîsine karşı, muhabbette, ibadette gizli ve âşikâr, şirk koşmadan men' ettiği gibi, ana ve babamıza muhabbet ihsan ve itaatte hiçbir kimse ile müsavi tutamayacağımıza, bu âyeti celile açık bir delildir. Tabiî ana ve babaya meşrû işlerde itaat edilecektir. Zira, bir kaide-i mutlaktır ki, kula itâ-

atte Allaha karşı isyan var ise, itâat edilemez. Meselâ: Bir ana yahut baba, oğluna veya kızına fenalık etmeyi emir etse, fenalık etmek, Allaha karşı isyan olduğundan, bu emre itâat etmemeleri lâzımdır. Bir misâl: Bir kimsenin anası fahişe olsa, anasını kerhaneye götürmez, fakat kerhaneden döndüğünde sırtına alıp getirecek. Bu misâlimiz biraz ağırcadır. Fakat anaya itâat ve hizmetin, ne derece olacağını anlatmak için zikrediyorum. Yine bir kimsenin anası putperest olsa, yahut islâm dininden başka bir dine sâlik bulunsa, tapınağına gidecek olsa götürmez ve fakat tapınağından evine gelmeye kudreti olmasa, o islâm olan evlâdı, onu sırtına alıp evine getirmesi lâzımdır. Bir baba, içkiye müptelâ olup, oğluna, kendisini meyhaneye götürmesini emir etse, evlâd babayı meyhaneye götürmez. Zira, bu emirde Allaha isyan olduğundan, kula itaat yoktur. Fakat, meyhaneden eve sırtında götürmeyi emir eylese, sırtına alıp eve getirmesi lâzımdır. Getirmeyecek olursa evlâd, ind-i İlâhîde mes'ul olup, azaba dûçar olur.

Aman şunu da unutmayalım. Bu verdiğimiz misallerden anlaşılıyor ki, ne zaman olursa olsun, nerede olursa olsun, kim olursa olsun, bize teklif edilen emirlerde ve ricalarda Allaha karşı bir isyan varsa, kula karşı itaat yoktur. Yapılan rica da, böyledir, iltimas da böyledir. Hakka karşı isyanda, kula itaat, rica, iltimas yoktur. Sözü uzattın demeyin, necâtınız bu sözlere bağlıdır.

Babaya, anaya itaatın ve ihsanın ne demek olduğunu bir miktar beyan eyledik. Şimdi sizlere, canlı misâlini yine kelâmullahtan verelim. Peygamberimizin (aleyhisselâm) dedesi olan büyük peygamber İbrahim aleyhisselâmın, emr-i İlâhîde ne derece itaatta bulunduğunu duydun. Evlâdı bulunan İsmail aleyhisselâmı, Hakka ibadette hiç tereddüt etmeden, bıçağın altına yatırdığını işittin. Rıza-i İlâhî için, yavrusunun boynuna bıçağı çaldığına şahid oldun. Bu, emr-i azîme karşı, evlâdın Allah'a ibadette, babaya itaatte nasıl teslimiyet göstereceğine açık bir delildir. Bu emr-i azim ki, görünüşte ne kadar korkunç ve çirkin, fakat hakikatte ne kadar güzel bir rahmet olduğunu beyan ediyor. Allah : **«İşte emrime teslimiyyet ve babanıza itaat ederseniz, İsmail'i bıçak kesmediği gibi, size de bir musibet ermeye-**

cektir. Sizlere ihsan-ı ilâhim olacağını bu **âyetimle anlayınız.»** diyor.

Kur'an; âkillere, muhlislere bu nimeti ilâhiyyeyi gösteriyor. Hazreti Allah, çocuklardan babaya karşı yapılacak olan itâat, İsmail aleyhisselâmın babasına itâati gibi olacak. Allaha itâat da; babalarda İbrahim aleyhisselâmın Allaha olan itâatı gibi olacak.

Bu kıssayı inşaallah Kurban dersinde mufassalan anlatırız.

Bir gün huzuru saadete bir ârâbî gelir (Yâ Muhammed! Sallallahu aleyhi ve sellem, bana İslâm dinini anlat) der. Resûlü müçtebâ aleyhisselâm: «Allah birdir, şeriki, benzeri yoktur. Ben O'nun Resûlüyüm. Allahın birliğine, benim onun peygamberi olduğuma inanacaksın.» buyurur. Arâbî, ol kelime-i müncîyeyi getirip: **(Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abdühu ve Resûlühu)** der. (Beş vakit namaz kılacaksın. Senede, ramazan ayında bir ay oruç tutacaksın. Zengin isen, malının kırkta birini, her sene zekât olarak vereceksin. Ömründe bir defa mevsim-i hacda istitâatın var ise, hac edeceksin) buyurular. Arâbî, (Bu kadar mı İslâm yâ Resûlallah?) diye sorar.

Cenabı Resûlü Rabbilâlemin, (Evet, yâ Arâbî, bu kadar) deyince Arâbî, (Allaha yemin ederim ki, ne bir eksik ne de bir fazla yaparım) der ve gider.

Fahri âlem sallallahu aleyhi ve sellem eshabına, (Eğer sözünde durur da, ana babasına da ihsan eder ise, dünya âleminde ehli cennetten birini görünüz) buyururlar.

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ اَلْجَنَّةُ تَحْتَ اَقْدَامِ الْاُمَّهَاتِ

(El-cennetü tahte akdam-il-ümmihât.)

Hadis-i şerif : **«Cennet anaların ayağı altındadır.»**

Kadınlık âlemine ne büyük bir şereftir bu hadis-i şerif. Hangi din, kadına, anaya bu mertebeyi, bu yüksek mevkii bahşetmiştir? Bu hadis-i şerifle, annenin rızasının ind-i İlâhîde ne kadar âlî, ne kadar yüce mertebesi olduğu **ve Allah**ın vâd'ettiği cennete ancak, ananın rızası ile girileceği **ilân ediliyor.**

Yine bir kimse Rabbisine ibâdet kılıp, dua eylese **o duada,**

Allaha hamd, Resûl aleyhisselâma salât etse, ana ve babasına dua etmeyip, onlar için Allaha istiğfar eylemese, dua Allaha arzolunmaz, o duayı Allah celle kabul buyurmaz, Allah celle bütün münzel kitaplarında bâhusus, Tevrat, İncil, Zebûr ve Kur'anında, ana, babaya itâatı ve ihsanı emir eyleyip, bütün nebîlerine (Benim rızâ-i İlâhim ana ve babanın rızası iledir. Gazabım da, ananın, babanın gazabı iledir) diyerek ilân etmiştir.

Resûl aleyhisselâma, (Allah katında hangi iş makbuldür, efdaldir?) diyerek sual olundu. Resûlü Ekrem Efendimiz cevaben **(Vaktinde tadili erkânına riayet edilerek kılınan namaz; sonra ana ve babaya itâat ve ihsan, sonra Allah yolunda, Allah rızası için cihad, yani din düşmanları ile mücâdeledir)** buyurdular.

Mücadele bedenen olur, mâlen olur, lisânen olur, kalemle olur, kılıçlarla olur, kalb ile olur. Yalnız Hak için olur. Nefs için mücadele makbul değildir.

Bir harb dönüşü Hazreti Resûlü Rabbil-âlemin eshabı bâsafaya. **(Küçük harbden büyük cihada döndük)** buyurdular. Eshabı kiramı fahri âlem efendimize: **(Yâ Resûlallah! Nereye tevecc üh edeceğiz, hangi büyük kavime cihad edeceğiz?)** sorusuna: **(Düşman ile cihad, küçük cihaddır; nefsimiz ile cihad ise büyük cihaddır. Nefsiniz ile cihad edeceğiz)** buyurdular. Allah, cenneti yarattığında Cebrail aleyhisselâma: (Yâ Cebrail, cennetime nazar eyle) buyurdu. Cebrail cennete vardı, cennetin saraylarını, bağlarını, bahçelerini dolaştı. Onda olan nimet-i İlâhiyyeye hayran oldu. Fakat, cennetin etrafında bir takım mânialar gördü. İman, sabır, tahammül, namaz, oruç, cihâd, hac, zekât, fedakârlık, mürüvvet, vefâ, sıdk, ahdına vefâ, af, (Bu maniaları geçip cennete girene aşk olsun, dedi.) Yine cehenneme nazar etmesi için emr olundu. Cehenneme nazar edip, orada olan derekâtı, ateşleri, bukağıları, yılanları, akrepleri, kaynar suları, kaynayan katranları görüp ürperdi; korktu. Cehennemin dışarısında, bir takım insanlara nimet görünüp, aslında nikbet olan iç çekici tuzaklar gördü ki, nefis erbabının arzu ettiği şeylerdi. Kadın, içki, tembellik, kumar, yalan, dolan, gıybet, fuhuş bunları görünce (Eyvah bunlara aldanmayarak, buraya girmeyene aşk olsun) dedi. Nefsimize ağır gelen birçok şeyler vardır ki, bunlar,

bizim için nikbet suretinde nimet olup, yine bizim için görünüşte nimet görünüp, aslında bizim için nikbettir, musibettir. Fakat, biz bunların hangisinin nimet, hangisinin musibet olduğunun farkında olamayız. Zira, Kur'âna tâbi olmayan âmâdır. Hayır ile şerri seçemez. Bunun için, Allah celle Kur'ana tâbi olmayan kimselere âmâ tâbiri ile hitap eyleyip, (Burada âmâ olan âhirette de âmâ olacaktır) buyurmuştur ve sizlere Rabbinizden muhakkak göz geldi diye, basiret olarak Kur'anı göstermiş, her kim kendine göz olarak Kur'anı seçti, o kimse hayır ile şerri, ak ile karayı, nimet ile nikbeti ayırmış oldu. Allah bizi fadlı ile, Kur'ândan mahrum edip, basireti olmayanlardan eylemeye. Âmin.

Allah celle Kur'anın seksen yerinde, namazı kılın ve zekâtı veriniz diye emir eylemiştir. Namazı kılana, zekâtı verene müjdeler, namazı kılmayanı, zekâtını vermeyeni cehennem ile, azap ile korkutmuştur. Ve daima namaz ile zekâtı beraberce zikr eylemiştir. Resûle itâatin, kendi zat-ı Uluhiyyetine itâat olduğunu bildirmiştir. Bir kimse Allah'a itâat edip, Resûle itâat etmezse, Allaha itâati merdûddur. Bunun gibi sûre-i Lokmanda :

وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ ۖ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ
وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿١٤﴾

«Ve vassaynal-insane bivâlideyhi hamelethü ümmühü vehnen alâ vehnin ve fisâluhu fi âmeyni enişkürliy ve livalideyke ileyyel-maslyr.»

(Sûre-i Lokman: 14)

Meâli şerifi : **«Biz, insana anaya, babaya iyilikte bulunmayı emreyledik. Bilhassa anası, ona gebe olmuş idi. Onun sütten kesilmesi iki yılda olur. Bana ve ana, babana şükret. Zira, yine bana döneceksin.»** diye emir eylemiş. Kendine yapılacak şükür ile, ebeveyne, yani ana ve babaya şükrü, cem' eylemiş. Bir kimse Allaha şükür edip, ana ve babasına şükür etmez ise, Allaha şükür etmiş olmaz. Zira, Resûlü Rabbil âlemin olan Peygamberimiz, «Her kim ki ana ve babasını râzı kıldı, muhakkak Rabbi ondan râzı oldu. Her kim ki ana ve babasını gücendirdi, muhak-

kak Hâliki ona gücendi. Ana ve babasının rızasına, Allahın rızası bağlıdır. Onlar razı olacak olurlarsa, Allah da razı olur. Onlar gücenirlerse, Allah da gücenir.»

Aşağıdaki kıssayı, dikkat ve ibretle oku. Ana ve babasına hürmet ve itâat ve ihsanda bulunan, nasıl bir dereceye yükseliyor.

HİKÂYE

Hazreti Musa aleyhisselâm bir gün Tur-i Sinâda, Rabbi ile kelâmda iken Allah celle: (Ya Musa! ister misin, cennetteki refikini yani arkadaşını, sana dünyada iken tanıtayım) diyerek hitap eder.

Musa Nebi de: (İsterim yâ Rab) der. (Git filânca şehre, şu isimde, şu cisimde, şu mahalde bir kasap var. İşte o kasap, cennette seninle beraberdir. Kusurları çoktur ama, anasına yaptığı hizmetten dolayı, anasının ona ettiği duâyı kabul ettim. Ona bu mevkii, bu dereceyi lâyık gördüm. Anasının yaptığı duâ ile bu mertebeye erdi. Cennette senin refikin oldu) der.

Musa Nebi, o şehre varıp, mezkûr kasabı bulur. Kendisini tanıtmaksızın Allah misafiri olduğunu söyler. Kendisini bir akşamlık misafir etmesini rica eder. Kasap kabul eder, akşam üstü, Musa Nebiyi yanına alıp, zenbilini sırtına vurur, akşam için tedâriki görüp, kasabın evine yollanırlar. Kasap evine gelip, kapıyı açar, Hazreti Musa'yı alır, evin en temiz odasına yerleştirir, (Merhaba Allah misafiri, hoş geldin) der. Ve sonra ilâve eder: (Ey Allah misafiri, beni hoşgör. Bana biraz müsaade et. Bizim evde senden evvel eski bir misafir daha var, onun hizmetini göreyim, sonra size hizmet ederim) der. Tavana bağlı bir salıncağı indirir, içinde eli, ayağı tutmaz ihtiyarlıktan oturamıyacak derecede zayıf bir kadın vardır. Onun, emzikteki bir çocuk gibi altını temizler, getirdiği yiyeceklerden bir kısmı ile besler, elini öper, saçını koklar, tekrar yerine yatırır. İhtiyar bir şeyler mırıldanır. Kasap (âmin) der. Hazreti Musa bu sözlerden bir şey anlıyamaz, yani ihtiyarın sesini duyamaz. Sonra gelir, Hazreti Musa'nın, hizmeti ile meşgul olur. Hazreti Musa kasaba sorar: (Bu ihtiyar kadın kimdir?) Kasap cevap verir: (Anamdır. Başımın tacı, gönlümün ilâcıdır. Derdime derman, yarama merhem-

dir. Misafirimdir, ona hizmet etmekten zevk duyarım) der. (Sana bir şeyler söyledi. Affedersin ben duyamadım, duâ mı etti?) diye sorunca: (Evet, her annenin evlâdına duâ ettiği gibi duâ etti, olacak şey değil ama, ana bu, evlâdına lâyık görür) der. (Ne diye duâ ediyor sana?) (Olacak şey değil, ben bir kasabım, günahkâr avâmdan biriyim. Her gün bana evlâdım, Allah seni Hazreti Musa ile cennete refik etsin diye dua eder. Olacak iş mi bu? Musa Nebi kim, ben kimim). der.

Hazreti Musa aleyhisselâm: (Müjde olsun sana, ey kasap kardeş, ananın duâsı kabul oldu. Ben Musa Peygamberim, sen de cennette benim refikimsin) der. Âkil olana da bu kıssa kâfidir. Doğrusu, Allah cümlemizi, analarının rızasını alan kullardan eyleye.

HİKÂYE

Veysel Karâni namındaki tâbiinin efdaliyetini bilirsiniz. Erdiği mertebe, anasına olan itâattandır. Bu Veysel Karâni ki İstanbul'daki mukaddes emanetler arasında bulunan, Resûlü Ekremin hırkasına sahib olmuştur. Bu zata, Ümmet-i Muhammed için dua etmesini, Resûl aleyhisselâm kendisine söylenmesi için vasiyet buyurmuştur. Veysel Karâni Yemen'lidir. Yemen'de Karan köyündendir. Resûlü görmek için anasından izin istemiş, anası da Hazreti Üveys'e, (Resûl evde ise kendisi ile görüş, mescidde ise görüşme ve hemen gidip gelmek ve bir kerre görmek için sana müsaade ediyorum) demişti. Üveys, Yemen'den çıkıp, üç aylık yolu yürümüş, Medine'ye gelmişti. Resûlün hücresine varmış, kapıyı çalmış ehli beyti Mustafa'dan, aleyhisselâm ümmül mü'minin Hazreti Ayşe radıyallahu anhâ kendisini karşılamış, ne istediğini sual etmişti. Resûlü görmek için Yemen'den geldiğini söyleyince, Hazreti Ayşe (Resûlullah evde değil mescidde, oraya gidiniz) cevabını verince, (Mescidde buluşmağa annemin izni yoktur. Resûl aleyhisselâma benden selâm söyleyiniz, Yemen'den Üveys geldi sizi bulamadı, mescidde de buluşmağa anasının izni olmadığından döndüğümü, kendisine bildiriniz) deyip Yemen yollarına düşmüş, anasının emrini de yerine getirmişti. Resûl aleyhisselâm mescidden eve dönmüş, Veys'in nûrunu evinde bulmuştu. Hazreti Ayşe vukuâtı haber vermiş,

Veys'in selâmını Resûle tebliğ etmişti. Resûl aleyhisselâm Yemen taraflarına bakarak, (Bize dost kokusu geliyor) derdi. Eshabı kiram, (Ya Resûlallah, madem ki Üveys size dosttur, niçin gelip sizi görmüyor?) dediklerinde: (Anasının hizmetine bakmaktadır) buyururdu.

Efendimiz: Bir gün Üveys Medine'ye gelecektir. Fakat, beni bulamayacaktır. Zira, Üveys Medine'ye geldiği vakit ben Rabbime vâsıl olurum, buyurarak Üveys ile dünyada buluşamıyacaklarını bildirdiler. Üveys Medine'ye geldiğinde kendisine hırkasının verilmesini ve ümmetine dua etmesini vasiyet buyurdu. Ve bir elinde nûrdan bir işaret olduğunu da haber verdiler.

Hazreti Ömer Radiyallahu anh'ın hilafeti zamanında, birçok Yemenli Medine'yi ziyarete geldi. Hazreti Ömer ile Hazreti Ali Radıyallahu anhümâ, Yemenlilerin yanına varıp, (Karan köyünden içinizde Üveys namında bir veli var mıdır?) diye sual ettiler. Yemenliler de, aralarında böyle bir veli olduğunu bilmediklerini yalnız, Karan Kariyesinden aralarında bir deve çobanı olduğunu, fakat insanlara pek yaklaşmadığını, develerin içinde kendi başına ibadet ettiğini söyleyip onu Hazreti Ömer ile Allah'ın arslanı Ali'ye gösterdiler. İmamı Ömer'le İmamı Ali Radıyallahu anhüma Üveys hazretlerinin yanına varıp, selâm verip, Resûlün selâmını ve hırkasını kendisine takdim ettiklerinde (Bir yanlışlık olmasın) diyerek, kabul etmek istemedi. Ve kendisini saklamak istedi. Ancak elindeki nûru görüp (Allah Resûlünün tarif ettiği veli, sensin. Zira elindeki nûru, Resûlullah bizlere bildirdi) dediler. Ve ümmeti Muhammed hakkında dua etmesini Resûl aleyhisselâmın vasiyeti olduğunu da kendisine tebliğ ettiler. O vakit hırkayı Resûlü alıp yüzüne ve gözüne sürüp, kendisini yalnız bırakmalarını rica etti. Emirül Mü'minin Ömer ile Sâkıyı Kevser efendimiz Üveys'i yalnız bırakıp bir tarafa çekildiler. Veysel - Karanî hazretleri hırka-i-Resûlü eline alıp (Yâ Rab! Bu hırka, sevgili Resûlün hırkasıdır. Bunu bana hediye etmiş, ben bu hırkayı giymem. Ümmet-i Muhammedi af etmeyince) diyerek, niyaza başladı. Bir daha aynı sözleri söyleyip, tekrar niyaz etti: Üçüncü sefer tekrar niyaza başladığında, Hazreti Ömer ve Hazreti Ali Üveys'in yanına vardıklarında, (Ah

acele ettiniz. Birinci niyazımda, ümmetin üçte bir bölüğünü Allah bana bağışladı, ikinci niyazımda ümmetin üçte ikisini bağışladı, üçüncü niyazımda ise bütün Ümmet-i Muhammed'in affını niyaz etmiştim, siz geldiniz) buyurdular.

Her devirde olduğu gibi, Yemenliler de aralarında böyle duası kabul olan bir veliden haberleri yoktu. Onu, bayağı bir çoban zannediyorlardı.

Bu surette olan evliyaullaha, yani kendini bildirmeyen, insanlardan kendini gizleyenlere Üveysî tâbir edilir.

İşte mü'minler, anasına hizmet, itâat ve ihsan edenler, yarın kıyamette Hz. Musa, Hazreti Üveys ile beraber haşr olacaktır. Ana ve babalarına ihsan edenler, dünyada ve âhirette mesrur olurlar. Onlara ne kadar hizmet ve ihsan etsek, onların bize ettiği bir gecelik haklarına mukabil olamaz.

Şu kıssayı ibretle oku :

HİKÂYE

Bir gün, huzuru saadete gelen sahabîden bir zatı şerif Resûl aleyhisselâma. **(Ya Resûlallah! Evlât üzerine ana hakkı mı büyük, baba hakkı mı büyüktür?)** diyerek sual eyledi. İki cihan serveri saadetle buyurdular :

«Evlâd üzerinde ana hakkı, baba hakkından büyüktür.» Bu sual üç defa tekrar olundu. Üç suale de cevaben: **«Ana hakkı, baba hakkından büyüktür.»** buyurdular.

Dördüncü sualde, **«Baba hakkı büyüktür.»** dediler. O zat sordu: **(Ya Resûlallah! Neden anaya üç, babaya ise bir hak verdiniz?)** Cevaben: **(Annen seni dokuz ay on gün karnında taşıdı, sonra doğurdu. Sonra senin için uykularını terk etti, seni emzirdi, üç sene seni kucağında taşıdı, altını temizledi. Yedi sene sırtında taşıyıp, onsekiz sene senin çamaşırlarını yıkadı, yemeğini pişirdi önüne koydu. Kırk, elli, altmış yaşında olsan, seni merak edip yollarını gözledi. Baban ise, seni ananın rahmine ekip, senin yiyeceğini getirmiş, giyeceğini temin etmiştir. Ana ile mukayeseye imkân var mıdır?)** O sahabî yine, kelâma devam edip: **(Ben de ya Resûlallah, anamın bana yaptığı yardımdan, hizmetten daha çok ona hizmet etsem acaba hakkını ödeyebilir miyim?)**

sualine, Resûlullah: **(Bir gecelik hakkını bile ödeyemezsin.)** buyurdular. **(Neden ya Resûlallah, ben de senelerdir anamı sırtımda taşıyor, onun altını temizliyor, yemeğini pişirip yediriyorum. Yaşarsa aynı hizmetlerine bakacağım)** dediğinde: **(Aranızda bir fark kalıyor ki, anan seni yaşasın diye baktı, sen ananın ölümünü bekliyorsun)** buyurdular.

Ana demek, sırf şevkat demektir; ana demek merhamet mâdeni demektir. Ana demek vefa, mürüvvet demektir. Nasıl hakkı ödenebilir? İnsan bir defa ölür, ana her doğumda bir ölür. Doğurmanın, ölüm kadar acı olduğunu Hazreti Ali haber vermektedir. Hele, sen âciz iken seni her türlü musibetten koruyan o değil mi? Uzun geceler senin için uykusunu terk eden o değil mi? Kısa gecelerde seni emzirmek için üç dört defa uykusunu bozan o değil mi? Yemeyen, yediren o değil mi? Giymeyen, giydiren, çektiği acılarını sana göstermeyen ve bildirmeyen o değil mi? Gözleri yaşla dolu olsa, ağladığını evlâdı görür, üzülür diye, hemen tebessüme çeviren o değil mi? Evlâdı uyuduğu vakit uyandırmağa kıyamayan, evlâdının kusurlarını görmeyen, görse dahi göstermeyen, evlâdının yaptığı cefayı hemen affeden o değil mi? Nasıl ödersin hakkını annenin? Buna imkân var mı? **Ana bu, ana.** Derdimizin ortağı, yaralarımızın merhemi...

Evlâdını kurtarmak için canını feda etmeye hazır olan o değil mi?.

Vay olsun onlara, azab olsun şu kimselere ki, analarını kırdılar, onları incittiler de, nâra girmeye müstehak oldular.

Müjdeler olsun, kutlu olsun şu zümreye ki, analarını hoşnud edip, Allahı razı kıldılar, Cennete dahil oldular.

HİKÂYE

Hayırsız, âsi bir evlâd, babası ölünce, anasının elinde, avucunda ne varsa yemiş tüketmiş. Her gün gelir para diye, anasına yapmadığı cefa, etmediği ezâ kalmazmış. Elinde, avucunda, sırtında, altında, üstünde ne varsa satıp savmış. Muhterem anasını bir lokma ekmeğe muhtaç etmiş. Yine bir gün gelir anasına (para ver bana) diye tutturur. Kadıncağız yok diyerek yemin-

ler ederse de, âsi evlâd (Var da vermiyorsun, seni öldüreceğini) diye, bıçağını çekerek anasını kanlar içinde yere serer. Bedbaht kadın, kanlar içinde yerde yatarken, evlâdına şefkatle bakıp, (Aman buradan kaç. Eyvah seni polisler tutup hapis ederler.) diyerek evlâdının bu halde iken dahi, hapse girmesine kıyamaz. Evlâdını oradan uzaklaştırır. Ana bu, ana hakkını nasıl ödersin?

Ayağın taşa vursa ah anam diyorsun. Başımızdan geçen olaylara ismiyle de bizlere ortaktır.

Onun için, Allah celle kendisine ibadetten sonra ebeveyne ihsanı ve itaatı emir eyliyor. Üzerimizde haklarının ne derece olduğunu bu âyetle anlayalım. Allaha, kıyamet gününe, huzuru izzete hesap vermeye îmanımız var ise; onlara hürmet gösterir, ana diye hitap etmeyip anneciğim anacığım. Baba diye hitap etmeyip, babacığım diye hitap etmemiz lâzımdır. Onları, isimleri ile çağırma. Onların herhangi bir teklifine üf deme. Allah Kur'anında, ana ve babanıza üf demeyin diyor. Haydar-ı Kerrar efendimiz, (Eğer üften daha hafif bir kelime olsa idi, Allah onunla ana ve babaya hitap etmeyi men ederdi) buyuruyor. İşine giderken, onların ellerini öp, (bir emriniz var mı?) diye onlara sor. Akşam evine döndüğün zaman ananı kucakla, babanın ellerini öp, huzurlarında edeple otur. Onların yüzlerine merhamet ve sevgi ile nazar eyle ki, Allah, sana merhamet nazarı ile nazar eyleye. Onların sevdiklerine hürmet göster. Eğer rahmete kavuştular ise, onları her gün rahmet ile, Kur'an ile yâd eyle. Hayatta kalan dostlarına anan, baban namına hürmet ve saygı göster ki haklarını eda etmiş olasın. Sen anana ve babana bu güzel muameleyi, Allahın sevdiği şeyleri yaparsan, evlâdın da sana aynı güzel şeyleri yapar. Sen, onlara fena muamele edersen evlâdın da sana aynı kötü muameleyi edecektir. Etme, bulma dünyasıdır bu!

Ne ekersen onu, biçersin. Merhamet edersen, merhamet olunursun. İhsan edersen, ihsan olunursun. Hakaret edersen, hakaret olunursun.

Bu saydıklarım umum içindir. Ana ve babaya yapacağın için, ayrı bir muameleye tutulacağın muhakkaktır. Sen anneni yahut babanı döversen; muhakkak evlâdın da seni dövecektir.

Onları hoş tutarsan, evlâdın da seni hoşnud edecektir. Aşağıya yazdığım hikâye, aklı selim sahibi isen, sana bu hususta kâfi gelecektir.

HİKÂYE

Bir gün, Hazreti İsa aleyhisselâm, bir gencin, bir pîri faniyi yani ihtiyar bir zatı beyaz sakalından tutup yerde süründürdüğünü gördü. Gence hitaben: (Ne yapıyorsun? Allahın gazabına uğrayacaksın. Yağmurlar yağmaz, otlar bitmez bu senin suçundan. İhtiyar bir adam dövülür mü?) Buyurduğunda, ihtiyar, Hazreti İsa'ya (Bırak dövsün beni, ben onun babasıyım. Vaktiyle ben de babamı dövmüş, sakalından tutup, sürüklendiğim kadar yerde sürüklemiştim) dedi. Bu dünya etme bulma dünyasıdır. Ne ekersen onu biçersin.

Vâh olsun o kimseye ki, ebeveynin hakkını gözetmedi, yazıklar olsun o kimseye ki, anasına, babasına ihsan edip cenneti kazanmadı. Resûlullah: **(Hakir oldu, zelil oldu, burnu yere sürüldü; şu kimse ki anasının ve babasının, yahud yalnız anasının, yahud yalnız babasının hayatlarına yetişti de onların hakkını yerine getirip, cennete giremedi; nâra dahil oldu. Allah onu, nârdan kurtarsın, diye haber verdi bana Cebrail aleyhisselâm, ben de âmin dedim, yâ Enes)** buyurdular.

Anasına, babasına isyan eden; dünyada zelil olur. Kabirde azap görür, âhirette ise, gideceği yer nârdır, cehennemdir.

Onlara bakmayan, onların hakkını yerine getirmeyen, onları hor, hakir eden, karısının sözünü, ana ve babasının sözünden üstün tutan kimsenin, muhakkak Allahın gazabına müstehâk olup, dünyada sefil âhirette ise müthiş azaba dûçar olacağını ilân ederiz.

Bu okuyacağın kıssa, sana birçok hakikatları öğretecek, seni irşâda kâfi gelecektir. Tabiî, iz'an ve insaf sahibi isen. İz'an ve insafın yok ise; ben ne yapabilirim? Benim elimden ne gelir? Ancak, sana dua etmek, senin için Allaha istiğfar etmek...

Seni ehli insaf kılması için, beni de dalâlete itmemesi, sırat-ı müstakıymde yani doğrı yolda, kendi rızası olan yolda sâbit kılması için daima dua ve niyaz etmekteyim.

Bak, bu hikâyeyi ibretle oku.

Sarhoşlukla, bilmeyerek anasını inciten bir kimsenin kabirde gördüğü azabı sana ve bana ibret levhası olarak önümüze serecektir.

Aman içkiden sakın.

Zira, içki kadar kötü, hiçbir şey tasavvur edilemez. İçki aklı giderir. Aklı olmayan, her şeyi yapabilir. İçki, kötülüklerin anasıdır. Birçok fenalık musibet ve belâlar doğurabilir.

İnsanı, dünyada hapse, zindana hattâ idama kadar, âhirette ise ebedî azaba dûçar edebilir. Zira, içki icen, bütün mahlûkatı İlâhiyyeyi incitebilir. Allahı ve Resûlünü gücendirebilir.

HİKÂYE

Selman-ı Farisî (Radıyallahu anh) diyor ki: Günlerden bir gün, Resûl aleyhisselâm bana, **(Yâ Selman! Gariplere gidelim, onları ziyaret edelim)** buyurdu. Ben de **(Yâ Resûlallah, garipler kimdir?)** dedim. Efendimiz; **(Garipler o kimselerdir ki, dünyadan göçmüşler, arkalarından rahmet okuyan kimseleri kalmayanlardır)** buyurdular. Sonra beraberce Medine'nin kabristanına vardık. Kabirleri ziyaret esnasında efendimiz, bir kabrin önünde durup, uzun uzadıya ağladılar. Gözyaşları elbiselerini ıslattı, ben sual edip, (Yâ hayrelbeşer ağlamanızın sebebi nedir, vahiy mi nâzil oldu, ondan ötürü mü ağlarsınız) dedim, (Hayır vahiy nâzil olmadı, bu kabirde yatan bir delikanlıya şiddetle azab olmakta) buyurdular.

Cebrail bana geldi. Bu gencin neden kabir azabına uğradığını sordum. Anasına yaptığı hakaretten dolayı bu azabı elîme dûçar olduğunu haber verdi ve :

— Var git Medine'ye Bilâl'e söyle, nida edip, Medine halkı, bu kabristana toplansınlar, herkes kendi ailesine ait olan kabre gelsinler dedi. Ben de, Medine'ye varıp, Bilâl'i bulup, emri Nebiyyi tebliğ ettim. Bilâl, emri Medine halkına bildirdi. halk bölük bölük kabristana gelmeye başladı. Ben de, Resûlün yanına gelip emrine muntazır oldum. Herkes bir kabrin başına gelip duruyor. Fakat, bizim durduğumuz kabir ki, Resûlün azap gördüğünü haber verdiği kabir idi. O kabre gelen kimse olmadı.

Resûl aleyhisselâm bana; (Yâ Selman, azab gören o kabri işaret ederek, bu zatın anası öldü ise, bu genç, kıyamete kadar bu azabı görecektir) buyurdular.

O sırada ihtiyar bir kadın elindeki asasına dayandığı halde bizim bulunduğumuz kabre gelip oracıkta durdu. Resûl aleyhisselâm : (Valide, burada yatan senin neyindir?) dedi.

Kadın cevap verip, (Oğlumdur ya Resûlallah) dedi.
Efendimiz : (Oğluna dargın mı idin?) dedi.
Kadın : (Evet Yâ Resûlallah) dedi.
(Ona hakkını helâl etmedin mi?) diye sorunca, kadıncağız kabre bakıp ağlayarak : (Ben ona dargınım) dedi. Ve dargınlığının sebebini anlatmaya başladı :

(Bir gece eve geç geldi. Kapıyı ona geç açtım diye, beni itti. Kolumu ve gönlümü incitti. Ondan sonra da iflâh olmayıp, bu dünyadan gitti. Ondan razı değilim) dedi.

Efendimiz : (Ona hakkını helâl et, ey validem! Oğlun kabir azabı çekmektedir) buyurdular.

Kadın ağlayıp : (Gönlüm ona kırık, beni incitti, küçükken babadan yetim kaldı, yemedim yedirdim, giymedim giydirdim, onu gözümden sakınır idim, bana o hakareti lâyık gördü. Af etmek elimden gelmiyor) dediğinde, (Bak kabre, valide) deyip, kabrin hali kadına beyan olundu. Oğlunun dört tarafından ateş sarmış, (Aman anam bana imdat et) diyerek feryadını işitip, o hali müşahede edince, analık şefkati galebe edip: (Aman Allah Allah, oğlumu affet. Hakkımı helâl ettim.) diyerek feryad etmesiyle derakap kabir azabı tahvili nimet ve azab def olup, cehennem çukuru olan o kabir, derhal cennet bahçesine tebdil olundu. Resûl aleyhisselâm: (Kabri siz küçük görmeyin. Kabir ya cennet bahçesinden bir bahçe, yahut cehennem çukurundan bir çukurdur) buyurmuşlardır. Anan hayatta ise eve koş ayağının altından öp. Eğer rahmete kavuşmuş ise, onu Kur'andan ve hayırdan eksik etme ki, rızasını alasın.

HİKÂYE

Ensardan Alkame radiyallahu anh, ölüm yastığına başını koyduğunda, her kelâmı konuşuyor ve fakat **Lâ ilâhe illâllah**

Muhammedün resûlüllah kelimei tayyibesini söyleyemiyordu. Resûle vukuatı haber verdiler. Efendimiz, yarı garı olan Sıddıkı Ekberi yanına alıp, Alkame'yi ziyarete geldiler. Halini sordular. (Yâ Resûlallah! Kelimei tayyibeyi söyleyeceğim zaman, üzerime ateşten bir dağ Kaldırıyorlar) dedi.

Resûl aleyhisselâm Alkame'nin ehli beytini yanına çağırdı. Onlara şunları sordu: (Alkame namazını kılmaz mı idi?) Hepsi : (Kılardı) dediler. (Orucunu tutmaz mı idi?) (Tutardı) dediler. Sonra, Alkame'nin anasına hitaben, (Alkame'den razı mısın?) dediler. Kadın: (Razı değilim, Yâ Resûlallah) dedi. (Ne için ondan razı değilsin, sana ihsan mı etmez, itaatta mı bulunmaz idi?) sualine: (İhsan ve itaat ederdi) dedi. (Ya ne için ondan razı değilsin?) buyurdular. Kadın ağlayarak: (Ailesini benden üstün tutar idi) dedi. Resûl: (Hakkını ona helâl et, ya valide) dedi. Kadın: (Edemiyorum. Yâ Resûlallah) dedi. Bunun üzerine Efendimiz: (Odun getiriniz, Alkameyi yakacağım) deyince: (Ben anayım, yakmanıza razı olamam) dedi. O vakit Resûl aleyhisselâm: (Allahın onu yakmasına nasıl tahammül edeceksin) deyince, kadın ağlayarak: (Hakkım helâl olsun) dedi. Derhal Alkame'nin lisanı açılıp **(Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlüllah)** deyip ruh teslim etmiştir.

Ana ve babaya itâatsizlik, onlara hürmet etmemek, insanı son nefesinde îmansız çene kapamasına sebep olabilir. Evlât, îmanla dahi ölse kabrinde azab göreceği ve mahşerde, Allah önünde hesap verdiğinde, Allahü Teâlâyı gazablı bulup, nâra atılacağı haberlerde gelmektedir. Böyle âsi olan evlât, kabre girmeden de kendi anasına ve yahut babasına yaptığını, kendi evlâdından çekeceği muhakkaktır. Yukarıda sizlere arzeylemiştim.

Şu Kıssayı ibretle oku ve Hasan-ül-Basri hazretlerinin ana ve baba hakkındaki kanaatinin ne olduğunu öğren.

Hasan-ül-Basri, Hazreti Ali Kerremallahü veçhe radiyallahü anhın yetiştirdiği büyük mürşiddir. Tâbiindendir. Bütün tarikatı âliyyenin şecereleri ona, ondan da İmam-ı Ali'ye, İmam-ı Ali'den Cenabı Fahr-ül Mürseline varır.

HİKÂYE

Hasanül-Basri hazretleri bir gün, Kâbeyi tavaf ederken, arkasında zenbilli bir delikanlıya rastgelip, zenbilinde ne olduğunu sual eyledi. O delikanlı: (Ya imam! Zenbilde anam var) dedi. Ve devam etti: (Biz fakiriz, senelerdir anam Kâbe'yi ziyaret etmek ister, fakat bizim malî durumumuz müsait olmadığı için Kâbe'ye gelemezdik. Anamın bu arzusu, bence malûm idi. Kendi ihtiyar oldu, gelmesine hiç imkân kalmadı. Daima Kâbe'den aşk ile bahseder, Kâbe aklına geldikçe gözyaşlarını tutamazdı. Anamın bu haline tahammülüm kalmadı. Anamı işte bu zenbille arkama alıp, memleketimiz olan Şam'dan Kâbe'ye getirdim. Şimdi, işte Kâbe'yi tavaf ettiriyorum. Ana ve babanın hakkı büyüktür derler. Acaba, ya imam anamın hakkını, bu yaptığımla ödeyebildim mi? dediğinde; Hazreti Hasan-ül Basri, (Yetmiş defa kabil olsa da, Şam'dan anamı sırtında Kâbe'ye getirip böylece tavaf ettirsen, ananın karnında iken bir defa attığın tekmeye karşılık, hakkını ödeyemezsin) buyurdular.

Ana ve babasına hürmet etmeyen, onları hor, hâkîr eden zâlim evlât! Bu kıssayı oku ve bir düşün, Anamı yetmiş defa sırtında taşıyarak, Şam'dan Kâbe'ye getirsen ananın karnında iken bir defa bilmeyerek vurduğun tekmeye karşılık, bile olamaz iken, onları dili ve eli ile bilerek döven hain!... Onların hakkını nasıl ve ne ile yerine getirebileceksin?..

(Onların hakkından ne olur?) demeye cesaret eden kişi yakın bir zamanda dünya ve âhirette çekeceğin ulu azabı unutma! Muhakkak, bu korkunç azab sana hazırlandı. Sana tebşir ederim. Korkunç azaba çok yakın bir zamanda düşecek, ektiğini biçeceksin. Biçtiğini yiyeceksin.

Bak; aşağıda bildireceğim hikâyeye...

Anasına hürmet eden kişiye Allah dilerse, Hızır'ı bile gönderip onu ummadığı yerden memnun edeceğine dair bir ibret levhasıdır. Anlayana, dinleyene müjdeler olsun.

HİKÂYE

İmamı Kuşeyri buyuruyor ki: Babamdan yetim kaldım. Memleketimizden tahsil-i ulûm için akranlarım başka diyarlara

gidiyorlardı. Ben de anama gidip, (Anacağım, arkadaşlarım tahsile gidiyorlar, bana müsaade ver. Ben de tahsil edeyim, cahil kalmıyayım.) diye izin istediğimde: (Oğlum, senden başka evimin kapısını açacak kimsem yok. Beni bu dârı dünyada yalnız bırakma) deyip ağladı. Ben de kendisine cehaletin ne kadar kötü olduğunu, okumağa hevesim olduğunu, Allah için olsun müsaade etmesini rica ve niyaz edip, nâçâr müsaadesini alıp, arkadaşlarla yola koyulduk. Şehrin haricine çıktığımda abdest bozmak için bir kuytuya vardım, abdestimi bozar iken üstümü kirlettim. Arkadaşlara: (Siz gidin, ben eve dönüp çamaşır değiştirip size yetişirim) dedim. Onlar yola koyuldular. Ben de eve döndüm. Eve geldiğimde, anamın yüksek sesle ağladığını işittim, benim firâkıma dayanamayıp, ağlıyordu. İçeri girip üzülmemesini, tahsilden vazgeçeceğimi kendisine bildirdiğimde: (Yok evlâdım ben bu mes'uliyeti üzerime alamam. Git tahsil et. Ben anayım; ağlamaktan ve duâdan başka elimden ne gelir? Gözyaşlarıma bakma, o yaşlar senin hasretinle yanan kalbimin ateşini söndürüyor. Durma git tahsil eyle) dediyse de ben gitmekten vazgeçtim: (Sil gözünün yaşını, benim garip anam) diye gönlünü aldım. Bana dualar edip: (Allah sana ilmini nasip eylesin beni garip bırakmadığın gibi, sen de dünya ve âhirette garip kalmayasın) dedi. Gönlü şâd oldu. Ertesi günü yüzü nûrlu bir zat evimizin kapısını çaldı, kapıyı açtığımda, ne istediğini kendisinden sordum. Beni arzu ettiğini bildirdi. Kiminle müşerref olduğumu sorduğumda: (Ananı yalnız bırakmadığın ve onu hasret ateşine yakmadığın için, Allah Hızır kulunu seni okutup yetiştirmek için, sana yolladı) dediler. Anladım ki, bu gelen Hızır aleyhisselâmdı. Elini öpüp, kendisinden üç sene de cemî ulûmu tahsil ettim. İcazetim zamanı geldiği vakit bin kitap telif etmişti. Beni okuttuğu kitapları bir sandığa koyup memleketimizden geçen Ceyhun nehrine atmamı söyledi. Ben de kitapları götürüp nehre atmağa kıyamadım. Bir yere sakladım. Eve döndüğümde, bana sual edip, (Kitapları ne yaptın?) dedi, (Nehre bıraktım) dediğimde, (Ne gördün?) dediler. Hiçbir şey görmediğimi söyledim. (Kitapları nehre atmamışsın) dedi ve (git kitapları nehre at) diye tenbih eyledi, ben yine gidip kitapları nehre atmağa kıyamadım, yerini değiştirdim. Eve geldiğimde, kitapları

nehre atarken ne gördüğümü sordular. (Bir şey görmedim) dedim. (Yaramaz çocuk yine nehre atmamışsın kitapları) dedi. Üçüncü sefer gidip kitap sandığını nehre attığımda, nehirden iki el çıkıp sandığı aldı ve nehre dalıp kayboldu. Eve döndüğüm zaman, gördüğümü Hazreti Hızır'a anlattım. (Evet sandığı nehre şimdi atmışsın) dedi. Bunun mânasını **sorduğumda, (Kıyamete yakın Hazreti İsa yeryüzüne inip ümmeti Muhammed'den** bir fert gibi bu kitaplar ile âmil olacaktır) buyurdu. Annesine olan muhabbetten ve şefkatten dolayı, Allahın kendisine bu in'âmı, ihsanı zikr ediyorlar. Kardeşler, bu kıssa bize büyük bir ibret bahşediyor. Anasının rızası için kendini **feda edenin, Allah,** Hızırı bile ayağına gönderiyor. Mihnet diyarı **olan dünyada** böyle olursa, âhirette nail olunacak nimeti var kıyas eyle!

Ebâ Hureyre radiyallahu anh, Resûl aleyhisselâmdan **rivayet** edip buyuruyorlar: **(Allahın kullarından her kimde bu dört haslet var ise, Allah, o kimsenin vücuduna nârı haram kılar. Ve onu şeytanın şerrinden korur. Bu kimse, bu sıfata mâliktir ki, Allaha isyanda, kula itaat etmez. Her ne kadar onu ölümle ve döv mekle tehdit etseler, yahut dövseler ve öldürseler bile!... İkincisi: Allaha isyanda kendine mal, mülk ve mevki vaad etseler dahi bunları kabul etmez ve Allaha isyan etmez; üçüncüsü: Allahın haram ettiği bir şeye mâlik olsa da, Allah korkusundan fenalığı terk eder. Dördüncüsü: Elinde salâhiyeti olduğu halde kendisine fenalık yapanı af edip, intikamı terk eder. Allah böyle kimsenin vücudunu nâra haram kıldı ve onu şeytanın şerrinden emin eyledi)** diyor. Yine devam edip buyururlar ki: **(Bir kimsede bu dört sıfat bulunursa, Allah celle o kulun başına rahmetini saçar ve o kulunu, sevdiği kimseler zümresine ithal eder.**

Bir : — **Şu kimse ki, fakiri evinde misafir eder, yahut fukaraya misafir olur.**

İki : — **Hastalara ve gözsüzlere, kötürümlere ve emsali sakat ve âlil kimselere merhamet eder.**

Üç : — **Kölesine, işçisine, uşağına kötü söz söyleyip, onları dili ve eli ile incitmez ve onlara yardımcı olur.**

Dört : — **Ana ve babasına şefkatli olup, onların dünyada hizmetlerini yapar ve onların affı için Allaha dua eder. Allah da**

böyle olan kullarına rahmetini saçar; sevdikleri arasına bunları dahil eder.) buyurdular. Bu hadis-i şeriften anlaşılıyor ki, ana ve babasına iyilik edenler, bu dünyadan îman ile göçecektir. Ana ve babaya itaat, bir kimsenin necatına sebep olduğu bu hahadis-i şerif ile sâbittir. Ana ve babaya âsi olanlar ise, ne gibi ameli saliha yaparsa yapsınlar, âkıbetleri nârdır, buyurdular. Allahın rızası ananın, babanın rızasındadır. Allahın gazabı ise, ananın ve babanın gazabındandır buyuruyorlar. Bir kişi ibadet ehli olmasa, lâkin Allaha âsi olup, ana ve babasına mûti olsa, ana ve babayı hoşnut etse, Allah ondan razıdır. Ana ve babaya, bu güzel muamelesinden dolayı Allah onu sonunda salihlerden kılıp, cennetine ithal eder. Bir kimse, Allaha ibadet ehli olup, ana ve babasına âsi olsa, onları hoşnut etmese, yaptığı ibadetin semeresini göremez. Resûl aleyhisselâm buyurdular: **(Cennetin kokusu beşyüz yıllık yerden duyulur. Ana ve babasına âsi olanlar ile, hısım ve akrabayı terk edenler bu kokudan mahrumdurlar.)**

Resûl aleyhisselâm buyurdular: **«Bir evlâd ana veyahut babasının yüzüne bir kerre şefkat nazarı ile baksa, bir hac ve bir omre sevabına nail olacaktır.)** dediler. Bu hadis-i şerifi dinleyen Eshabı Kiram efendilerimiz: **(Ya Resûlallah bir günde bir evlâd ana ve babasının yüzüne bir kerre bakarsa ne ecir verilir?)** dediler.

Efendimiz buyurup: **«Bir evlâd eğer sağ iseler, anasının yahud babasının yahut her ikisinin yüzlerine günde bir defa şefkat ile baksa, her bakışında, bin defada olsa, bir hac bir omre sevabı verilir»** buyurdular. Edeben, evlâd babaya imamet edemez. Babasından âlim dahi olsa, eğer babası ümmî ise, evlâdın babasına imameti câiz olur. Babasının, anasının üst yanına oturamaz. Bir meclise vardıklarında, onlardan evvel oturmamalıdır. Ana ve babadan evvel yemeğe el sürmemelidir. Bazı evliyaullah ana ve babası ile yemek yemez, onlar yemek yerken kendisi hizmet ederlerdi. Ana ve babadan evvel söze başlamamalıdır. Söz söylediğinde ana ve babasının sesinden ziyade yüksek konuşmamalıdır. Yolda giderken ana ve babadan önce yürümek günahtır. Meğer ki yol göstermek için olursa câizdir. Kendilerine yavaşça hitab edip, anacağım ve babacığım diyerek onlara

olan hürmet ve şefkatini izhar etmelidir. Yüzlerine güleç yüz ile bakan evlâda, Allah her bakışına makbul olmuş hac ve omre sevabını vereceğini Resûl aleyhisselâm haber verdi. Bu fırsatı kaçırma! Anan ve baban **sağ iseler, yahut ikisinden birisi sağ ise** yüzlerine tatlı nazarla bakıp bu sevaba her an nail olalım. Ana **ve** babanın rızaları yok ise. evlâd hacca dahi gitmemelidir.

Defteri âmalin hayır kısmına yazılacak en büyük sevap ana ve babana yapacağın ihsan ve itâattır. Onların sağlıklarını ganimet bil, onlara ikrâm, ihsan ve itâat eyle, güler yüz göster. Onların sözlerini kesme. Gönüllerini kırma. Cenneti, Hâk rızasını kazan.

İslâm dininin beş şartından bir tanesi «Hac»dır. Ananın rızası olmadan yapacağın Hac ibadeti bile kabul değildir, demişlerdir.

Anasının rızası olmadan Hacca giden bir delikanlının başına gelen felâketi ibret ile oku. Ana ve babana mûti ol, Allah rızasını kazan. Anan ve baban, senin aziz misafirlerindir. Onları bir gün kaybedip, dünyada yalnız kalacaksın. Ana gibi bir yâr, bir dost bulamayacaksın. Çünkü, sana dost gibi görünen kişilerden en sadakatlisi anandır. Başka dostlar yalandır.

Anandan gayrı dostlar senin dostun değil, senin paranın, rütbenin, güzelliğinin, gençliğinin, sıhhatinin dostudur. Züğürtte, çirkinde, ihtiyarda, hastada, hapiste de olsan, en hakikî dostun anandır. Bunu bilmiş olasın.

H İ K Â Y E

Bir delikanlı Hacca niyet edip, anasından izin istedi. Anası razı olmadı. (Evlâdım benim senden başka kimsem yok, sen Hacca gidersen bana kim bakar. Hem de ben senin hasretine dayanamam) dediyse de, çocuk dinlemeyip bineğini hazırladı. Kadın baktı ki evlâdı fikrinde ısrar ediyor, ona yol levazımatını hazırlayıp Allaha ısmarladı. (Yarabbi bana evlâdımı sağ sâlim geri iade et, sözümü dinlemedi, ama gençtir onu affet, kazadan belâdan koru) diye arkasından dua ve niyaz edip, onu yolcu etti. Delikanlı Hac kafilesi ile giderken bir kimse yanına sokulup, (Senin ile arkadaş olalım. Ben bir kestirme yol biliyorum, o yol-

dan gidersen bu kafileden bir hafta önce Kâbeye varırız) deyip, çocuğu kandırdı, kafileden ayrıldılar. Yolları ormanlık bir yere varıp, insandan, canlıdan hiçbir eser kalmadı. O korkunç vâdiye vardıklarında, o adam kılıcını çekip: (Çabuk paraları çıkar) dedi ve önlerinde olan hendeğe bakmasını çocuğa söyledi. Çocuk hendeğe bakınca birçok insan iskeletlerinin olduğunu gördü. (Bana kıyma, ben bir ananın oğluyum, paralarım sana helâl olsun, beni anama bağışla) dediyse de, harami, (Ben yeminliyim soyduğum adamı öldürürüm, çabuk soyun, paraları çıkar) deyip, üzerine yürüdü. Delikanlı: (Bari iki rekât namaz kılayım) diye niyaz etti. Harâmi, bu niyazı kabul edip: (Çabuk ol. Kıl bakalım namazını) dedi. Yiğit abdest alıp namaza durdu ve yüzünü secdeye vurup niyaza başladı, hem ağlıyor hem de dua ediyordu. Duasında: (Yâ Rabbi, bana imdat eyle, derman eriştir. Biliyorsun Yâ Rab dünyada bir ananın bir oğluyum, anamı firak ve hasret ateşine yakma, anama merhamet eyle) diyerek, gözyaşı döküp, münacaat ederken, kulağına bir ses gelip, «lebbeyk» avazesini işitti. Ses durmadan yaklaşıyordu. Çocuk bu sesi işitince yüreğine su serpildi. (Medet ya Allah) dedi. Ses yaklaşıyordu, delikanlı: (Ya Allah meded, ya Allah) dedikçe ses yanına gelmişti. Başını secdeden kaldırdığında, başı ucunda elinde süngüsü ile bir azim zatın durduğunu görüp: (Beni bu zalimden kurtar, beni öldürüp, anamı hasret ateşine yakmak ister) dedi. Hemen o zatı muhterem elindeki harbeyi haramiye vurup, onu helâk eyledi. Yiğit bu zata sordu: (Sen kimsin, beni bu zalimden kurtardın) dediğinde: (Ben yedinci kat gök meleklerindenim. Burada bulunan bu harâminin mallarını al Allah sana helâl etti; dön ananın hizmetine, Hactan vazgeç) dedi ve kayıp oldu. Kaldırabileceği kadar mal alıp oradan vatanına döndü. Anasına kavuştu. Kıssayı anlatıp, Allaha şükür ettiler. Bu yiğit bildi ki, anaya hizmet, Haccetmekten efdal imiş.

HİKÂYE

Bir kimse Resûl aleyhisselâma gelip, babasından şikâyet etti. Babasının kendisinden izin almadan, malından sarfettiğini söyledi. Resûl aleyhisselâm bu zatın babasını huzuruna dâvet

etti. Bu zat bir Pîri fâni idi, asasına dayanıp huzura geldiğinde o zata hitaben: (Oğlunun izni olmadan malından alıyormuşsun?) buyurdular. O zat Resûl aleyhisselâmın bu sözünden, oğlu tarafından şikâyet edildiğini anladı. (Yâ Nebiyyallah, bir zamanlar ben kuvvetli idim, oğlum zayıf idi, ben zengin idim, oğlum fakir idi; bundan malımı saklamaz, kendim yemez, ona yedirirdim. Şimdi ben, zayıf ve kuvvetsiz oldum, oğlum kavi oldu ve ben fakir oldum, o gani oldu. Malını benden saklamaya başladı. Ben, o yesin diye önüne koyar idim. O benden saklar, onun bana yaptığı muameleyi ben ona yapmadım. Yine de eski kuvvetim yerinde olsa, ondan malımı esirgemem dediğinde; Resûl aleyhisselâmın mübarek gözleri yaş ile dolup, mübarek sakalları üzerine inci tanesi gibi yaşlar döküldü.

(Haydi baba, git oğlunun malından istediğin kadar sarf eyle, bu mal senindir) deyip oğlu da bu beyanı Nebiyye razı oldu. Babanın evlâdının izni olmadan malından sarf edebilmesinin caiz olduğu, bu hâdise üzerine anlaşıldı. Bir kişi gelip Resûle, anasının huysuzluğundan şikâyet etti. Efendimiz (Anan seni dokuz ay karnında taşıdığı zaman huysuz değil miydi ve seni emzirdiği zaman huysuz değil miydi, senin için uykusunu, rahatını terk ettiği zaman huysuz değil mi idi de, şimdi mi huysuz oldu) buyurdular.

O kimse (Yâ Resûlallah, ol buyurduğunuz hakları ben ona ödüyorum şimdi) dediğinde, (Ne yaptın anana, ne gibi hizmette bulundun?) dedi. (Her şeyine baktığından maâda arkamda Kâbeyi tavaf ettirdim ve hac ettirdim) dedi. (Onun sana yaptığı bir gecelik hizmetin karşılığı değildir) buyurdular. Ana ve babaya hürmette her ikisini müsavi tutmalıdır, fakat ana bu şekilde ki hürmete razı olmasa, baba, anaya yapılan riayete razı olmasa, oğlunun kendisini anasından üstün tutmasını dilese, evlâda düşen vazife, anayı üstün tutmasıdır. Anaya, babadan ziyade hürmet etmesi lâzımdır.

Kardeşler! Ana ve babamız hayatta iseler, onların kadrü kıymetlerini bilelim. Eğer, onlara şimdiye kadar cehâlet dolayısıyla indi İlâhideki mevkilerini bilmeyerek itaatte ve ihsanda kusur ettiysek, bundan böyle rızalarını alalım. Zira, ana ve ba-

bamızın rızası, Allahın rızasına sebep olup, onların gazabı, Allahın gazabına sebep olacağını, Allah Resûlü haber vermiştir. Ben de sizlere yukarda zikr ettim. Eğer onların rızalarını almadan âhirete gittiyseler, ne yapmamız lâzım geldiğini bilmek ve onların âhiret âleminde iken bizlerden razı olmalarının nasıl mümkün olacağını öğrenmek isterseniz; aşağıdaki tavsiyelerimi tutunuz. Beş vakit namazı kılar isek, Allaha vücut şükrünü yapmış oluruz. Ebeveynimiz, ister sağ, ister ölmüş olsun, beş vakit namazın arkasından onların affı, mağfireti için dua etmemiz lâzımdır ki; onlara olan teşekkürümüzü ifa etmiş olalım. Ananın ve babanın dostlarını ve dostlarının evlâdlarını ziyaret, ana ve babamızın haklarındandır. Ana ve babanın dostlarına yapılan ihsan ve ziyaret, ana ve babaya yapılan ihsan ve ziyaret gibi olduğunu Resûlullah haber vermiştir.

H İ K Â Y E

Hazreti Hasan Radiyallahu anh, bir gün çölde giderken, bir ârâbîye rastgeldi. Devesinden aşağı inip, o ârâbîyi devesine bindirdi ve başındaki güneşliği ârâbînin başına örttü. Onun hâl ve hatırını sordu. İmamla bulunan diğer arkadaşları: (Ya imam bu bir köylüdür, siz bir sultansınız, iki cihan serverinin torunu Fâtıma radıyallahu anhânın yavrusu, imamı Ali'nin oğlusunuz. Bir ârâbîye bu kadar hürmetin sebebi nedir?) dediklerinde: (Bu ârâbî babam Ali'nin dostudur, bu yaptığım hürmetle babama olan hürmeti ifa ediyorum) buyurdular.

Bir kimsenin, ana ve babası yahut ikisinden birisi, evlâdlarından razı olmadığı halde ölseler; asî evlâd, onlar için dua ve istiğfar edip onların ruhları için Kur'an okutsa, yahut sadaka verse haklarını ödemiş olur. Resûlullah Sallallahü aleyhi ve sellem buyurdu ki (Bir kimse her cuma günü ana ve babasının kabrini ziyaret etse, ana ve babasına ihsan edenlerden yazılır. Sadakaların en hayırlısı, ana ve baba için verilendir.)

Bir kimse, cuma gecesi akşam ile yatsı namazı arasında iki rekât namaz kılıp, her rekâtında bir Fatiha ve on beş Ayetel Kürsi ve on beş İhlâs sûresi okusa, selâmdan sonra yirmi kerre salatü selâm etse ve bu namazın sevâbını, ana ve babaya bağış-

lasa muhakkak ana ve babanın haklarını ödemiş olur.

Bir kimse, nafile namaz kılarken, anası seslense, nafile namazı bozup, anasına (Buyurun) demesi, yanına çağırdı ise gitmesi lâzımdır, demişler. Farz namazı kılıyor ise, yahut namaz kıldığını ana ve babası bildiği halde çağırırlar ise, namazı bozması câiz değildir. Ana ve babasının ruhları için çeşme yaptırsa ve yahut kuyu kazdırsa ve yahut sadaka dağıtsa, Allah bunun sevâbını o kimsenin ana ve babasına, Cennet nimetlerine tahvil eyleyip, ikram eder.

HİKÂYE

Semerkant şehrinde bir saka vardı. Bu zat, haftada bir Cuma günü kazandığını anne ve babasının ruhu için, fukaraya vermeyi nezir eylemişti. Her beş vakit namazdan sonra, da onlar için dua ve istiğfar ederdi. Bu ahdine uzun zaman sadık kaldı. Fakat bir cuma günü para kazanamadı, tabii fukaraya da bir şey veremedi. Bir âlime gidip ne yapması icabettiğini sual etti. O âlim de (Oğlum, kavun, karpuz kabuklarını topla hayvanlara ver, sevabını ana ve babana bağışla, bu ahdin yerini bulur) dedi. Saka âlimin dediği gibi yaptı. O gece rûyasında ana ve babasını gördü.

Ebeveyni, (Allah senden hoşnut olsun; bize her cuma günü hediye gönderirdin, bu cuma gecesi bize hak tarafından cennet kavun ve karpuzları ikram olundu) dediler.

Ölenlerin ruhları, izni İlâhi ile her cuma gecesi evlerinin kapısı önüne gelip, şöyle hitap ederler, (Oğlum, kızım. kardeşim, yahut ehlim, sizler türlü nimetleri yiyip, bıraktığımız evlerde oturuyorsunuz. Biz, kabirde açız, susuz ve karanlık yerdeyiz. Hiç bizi hayır ile yâd etmiyor, ruhumuz için tasadduk etmiyorsunuz. Yakın bir zamanda siz de bizim gibi olacaksınız. Bizim için tasadduk edin) derler. Eğer, hayır ve tasadduk ile anılıyorlar ise, (Sen bizi unutmadın, Allah senden razı olsun) deyip, mesrûren döner giderler. Eğer kendileri hayır ile yâd olunmuyor iseler, (Siz bizi mahrum ettiniz, Allah da sizi mahrum etsin) deyip, giderler.

Ölmüş olanlara, dünyada bıraktıkları evlât ve ehillerinin ahval ve harekâtı bildirilir. Onların yaptıkları iyi veya kötü

amellerinden dolayı, âhirette olanlar sevinirler veya azap duyarlar. Fakat, geride bıraktıklarını, kötülüklerden menetmeğe veya iyi ameller işlemeğe hali hayatlarındaki gibi zorlamağa kuvvetleri olmadığından, ancak iyiliklerinini temenni ederler. İyilik yapanlara, âmali saliha işleyenlere dua ederler. Kötülük yapanlara, Allahın gazabına sebep olabilecek ameller işleyenlere üzülür, azap duyarlar. Böyle hayırsız evlâtlar bıraktıklarına nâdim olurlar ve onlara bedduâ ederler. Dünyada iken evlâtlarının kötü yolda olduklarını görüp, bildikleri halde, onları bu kötülüklerinden kurtaramayan ana ve babalar, nasıl azapta iseler; âhirette de bu azap ve eza-cefa kat kat olur. Bu gibilere melekler :

— Dünyada bıraktığınız evlâtlarınızın âmaline bakın, diyerek evlâtlarının kötü amellerini gösterir ve azap ederler. Bunun aksine, iyi ameller işleyen evlâtların ana ve babalarını da taltif ve tatyip ederler. O anne ve babalar da, evlâtlarının hayırlı amellerini görüp ferahlarlar.

Fahr-i kâinat efendimiz, Mi'rac'a vardığında; Âdem aleyhisselâmın sağına bakıp ferahladığını ve soluna bakıp kederlendiğini görerek, bunun sebebini Cebrail aleyhisselâmdan sorar ve şu cevabı alırlar:

— Yâ Resûlallah! Soluna bakıyor, zürriyetinden gelen kâfir ve âsi evlâtlarını görüp üzülüyor. Sağına bakıyor, mü'min ve salih evlâtlarını görerek ferahlıyor ve seviniyor.

İşte, bundan da anlaşılıyor ki, dünyada bıraktığımız veya bırakacağımız evlâtlarımızın, iyi veya kötü amelleriyle, yalnız dünyada değil, âhiret hayatında da ya sevineceğiz veya üzüleceğiz. Bunun için evlâtlarımızı iymanlı, ihlâslı ve ibadetli yetiştirmeliyiz. Onların yapacakları hayırdan ve şerden, dünyada olduğu gibi, âhirette de biz mes'ulüz. Ana ve babalarını hayır ile yâd etmeyen veya ettirmeyen evlâtlar, ölmüş olan ana ve babalarından bedduâya müstehak olurlar ve gerek onların, gerekse Hazreti Allah'ın lânetine uğrarlar. Çok kısa olan insan ömrünü tamamlayıp, önünde sonunda ölümün korkunç pençesine düştükleri zaman, onlar da mallarından, mülklerinden ayrılarak bir amel çukuru olan kabirlerine girince, mutlâka aynı âkibete uğrayacak olan evlâtlar unutmamalıdırlar ki, orada gözleri yaşlı ve mahzun bıraktıkları evlâtlarından hayır dua alabilmek ümi-

di ile cuma geceleri evlerinin kapısına gelip merhamet dileneceklerdir. Fakat ihsan olunmadığından mahzun ve mükedder dönecekler ve kendilerini hayır ile yâd etmeyen, ettirmeyen evlâtlarına bedduâ edeceklerdir.

Ey ehl-i-iyman! Ana ve babalarımızı hayır ile yâd edelim. Onları kapımızdan boş çevirmeyelim. Mahzun ve mükedder etmeyelim. Yaptığımız ve yapacağımız hayırlarla onları sevindirelim ve ruhlarını şâd edelim. Ölüye hürmet, insanlara mahsus bir haslettir. Hayvanda bu vasıf yoktur. Düşünelim ve akıldan çıkarmayalım ki, çok yakın bir gelecekte bizler de ölümü tadacağız. Bizler de, ana ve babalarımız gibi, bu fâni dünyadan el ve etek çekeceğiz. Biz, onları hayır ile yâd edersek, çocuklarımız da bizleri hayır ile yâd edeceklerdir. İnsanoğlu, ne ekerse onu biçer. Cuma geceleri, kapımıza gelen ana ve babalarımızın ruhlarını şâd edersek, öldükten sonra bizler de evlâtlarımızın kapısından boş dönmeyiz. Bunu, muhakkak olarak bilmek lâzımdır. Âkibet ölümdür. Bu gerçeği şimdiden düşünerek, o günler için hazırlıklı, tedarikli bulunmalıyız. Bu tedarike, çocuklarımızı da hazırlamamız gerekir. Bizler, ana ve babalarımızı, ikram ve ihsan ile şâd edersek, yaptığımız ve yapacağımız hayır ve hasenat evlâtlarımıza da bir ibret dersi, bir talim olacak ve onlar da bizden sonra bizi taklide çalışarak, gördüklerini tatbik edeceklerdir.

Ana ve babaya itaat ve ihsanın, hürmet ve muhabbetin azalması, aşağıda açıklayacağımız bazı haberlere göre kıyametin yakın olduğuna ve ışrat-ı-saatten bulunduğuna apaçık bir delildir. Kıyamet alâmetlerinden en mühimminin, ana ve babaya itaatsizlik olduğu aşikârdır. Bilmem, şimdi ana ve babaya itaat ve ihsan oluyor mu? Ana ve baba kadri biliniyor mu?

İmam-ül-enbiya efendimiz, Cebrail aleyhisselâma:

— Benden sonra dünyaya iner misin? diye sual buyurduklarında, şu cevabı almışlardır:

— Evet, on defa daha inip, bu on seferin her birisinde, insanlığa lâyık olan sıfatların birisini ref'edeceğim. Bunlardan bir tanesi de, ana ve babaya itaat ve ihsanın kaldırılması olacaktır.

Ana ve babaya isyan, kıyametin kopmasına sebep teşkil edecektir. Tabiî, gören ve anlayanlar için...

Bir gün, Resûlü Ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz, Cebrail aleyhisselâma hitaben :

— Yâ Cebrail! Ben, âhirete gittikten sonra dünyaya iner misin? diye sormuşlar ve:

— Evet, Yâ Resûlallah! sizden sonra, dünyaya on defa daha inerim. Sonra, kıyamet kopar, buyurmuştur. Efendimiz, bu on defa inişin sebebini sorduklarında, Cebrail aleyhisselâm:

Birinci inişimde, dünyadan bereketi kaldırırım.

İkinci inişimde, kalplerden merhameti kaldırırım.

Üçüncü inişimde, mahlûkattan muhabbeti, ana ve babaya itaati ve ihsanı kaldırırım.

Dördüncü inişimde, utanmayı, hayâyı kaldırırım.

Beşinci inişimde, kalplerden Allah korkusunu kaldırırım.

Altıncı inişimde, fukaradan sabrı kaldırırım.

Yedinci inişimde, zenginlerden sehaveti, cömertliği kaldırırım.

Sekizinci inişimde, emirlerden ve ümeradan adaleti kaldırırım.

Dokuzuncu inişimde, Kur'an-ı Kerimi ve ahkâmını kaldırırım.

Onuncu ve sonuncu inişimde de, kalplerden iymanı kaldırırım, buyurmuşlardır.

Hadis-i-Cebrail'de. Resûl-ü-sakaleyn efendimize kıyamet âlâmetlerinden sorulduğunda:

— Köleler, efendilerini doğurduğu zaman kıyameti bekleyiniz, cevabını vermişlerdi. Kıyamete yakın bir zamanda, ana ve babaya hiç hürmet edilmeyeceği, hattâ evlâtların efendi gibi, ana ve babaların da köle gibi olacakları haber verilmiştir.

Tekrar, tekrar söylerim ki; ana ve babasına itaat eden aziz olur. Onları zelil eden de zelil olur. Ana ve babasına, bu zilleti revâ görüp, aynı zillete uğramayan:

— İşte... Ben, zelil olmadım, diye böbürlenmesin... Dünyada, mâruz kalacağı zilletten başka, âhirette de dûçar olacağı azabı, şimdiden kendilerine müjdelerim.

Buna mukabil, ana ve babasına hürmet ve itaat edenleri de dünyada izzetle ve âhirette saadetle tebşir ederim. Bu; etme - bulma dünyasıdır. Ne ekersen, onu biçeceğin mutlâk ve muhakkaktır.

HİKÂYE

Bir adamın, ihtiyar ve hastalıklı babası vardı. Karısı, daima:

— Senin babana bakmaktan usandım. Ya babanı, yahut beni tercih et. Eğer, babanı tercih edersen, ben çıkar giderim, diyor ve kocasını iz'ac ediyordu. Adamcağız, karısına bir çok defalar:

— Hanım, ne yapayım? Babam bu, kime bırakabilirim. Ben bakmazsam babama kim bakar, onu kim korur, diye yalvarıp yakardı ise de, kadın bir türlü söz anlamıyor ve bildiğinden şaşmıyordu. Nihayet, düşündü, taşındı ve babasını götürüp bir dağa bırakmaya karar verdi. Arabayı hazırladı, küçük oğlunu da yanına alarak, babasına:

— Ben, oğlumla dağa gidiyorum. Haydi, sen de gel. Biraz gezmiş, hava almış olursun, diye arabaya bindirdi. Dağ yolunu tuttular. Başına geleceklerden haberi olmayan ihtiyar, torunu ile konuşuyor ve onunla yol boyu sevişiyordu.

Issız bir ormana vardılar. Adam, yere bir yatak serdi, babasını oraya yerleştirdi, yanına biraz su ve biraz yiyecek de bıraktı ve:

— Baba, sen burada yat... Ben, biraz odun keseyim, diyerek çocuğunu yanına alıp oradan uzaklaştı.

Neye uğradığını anlamayan ihtiyarcık, arkalarından baka kaldı. Saatler geçtikten sonra, kendisini arayan, soran olmayınca, oraya ne maksatla bırakıldığını anladı ve gözleri yaşardı. Fakat, ne çare? Zavallı ihtiyarın elinden ne gelirdi?

İhtiyar, dağda kaderi ile başbaşa âkıbetini bekleye dursun, baba - oğul araba ile köye döndüler. Çocuk babasına sordu:

— Dedemi neden orada bıraktık? Gidip, onu almayacak mıyız?

Babası da:

— O ihtiyarladı, artık orada kalacak, cevabını verdi. Çocuk, işin farkında olmadığından:

— Ama neden? diyordu. Ben dedemi isterim.

— Oğlum, o ihtiyar dedim ya... Orada kalması lâzım, deyince çocuk:

— Peki, ben büyüyünce sen de dedem gibi ihtiyar ve hastalıklı olacaksın. Ben de seni o zaman, senin dedemi bıraktığın gibi dağda bırakacak mıyım? sözleriyle babasını uyardı. Ne büyük bir günâh işlediğinin o zaman farkına varan adam, ağlayarak geri döndü ve bıraktığı yerde babasını bularak ayaklarına kapandı. İhtiyar, oğlunun başını okşayarak:

— Ağlama oğul, dedi. Ben babamı dağda bırakmadım ki, Allah beni sana dağda bıraktırsın, dedi.

Anlayan ehli irfana bu hikâye kâfi gelir sanırım. Allah, sana ve bana tevfik etsin.

Bu kitabımı okuyan, bu duâyı da ezberlesin.

Rabbenâğfirli ve livalideyye velilmü'minîne yevme yekumül hisab.

Sübhâne Rabbike Rabbil izzeti ammâ yasifûn ve selâmün alel mürselin vel hamdü lillâhi Rabbil âlemin. El fâtiha...

El-Hac
MUZAFFER OZAK

İRŞÂD

ALTINCI DERS

MÜNDERECAT :

Bu risalede âhirette olacak hallerin dünyada misali, Ebu Derda hazretlerinin bir zatâ nasihatları. Üçüncü Sultan Mustafa ile bir meczubun hikâyesi. Sahabîden Üsame'nin kıssası. Muaz ibni Cebel (R.A.) in bir âyeti celilenin tefsirini Resûl aleyhisselâmdan sual etmesi ve Resûl (A.S.) in tefsiri, Tabiinden Hasan Basrî hazretlerinin bir yahudi ile hikâyesi. Ümmeti Muhammednin kıyamet günü onbir sınıf üzere haşr olup on sınıfının nârâ idhâli, bir zümrenin ehli necat olduğunu beyan, cehennemde bulunan âsi ve günahkâr ümmeti Muhammedin Şefaati Nebi (A.S.) ile nâr'dan âzâd olmalarını beyan eden ibret verici mühim bir eserdir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Sallû alâ Seyyidina MUHAMMED (S.A.V.)
Sallû alâ mürşidina MUHAMMED
Sallû alâ Şemsiddüha MUHAMMED
Sallû alâ Bedriddüca MUHAMMED
Sallû alâ Nûrulhüda MUHAMMED

El-evvelü Allah, El-âhiru Allah, ez-zâhiru Allah, el-bâtınu Allah hayrihi ve şerrihi minellah. Men kâne fî kalbihi Allah, Femuînuhu fiddareyni Allah.

Rabbi-ş rahlî sadrî ve yessir lî emrî vehlül ukdeten min lisanî yefkahü kavlî. Ve üfevvidu emrî ilallah innallâhe basîrun bil-ibâd.

Kullarını yoktan vareden, onlara nimetlerini ihsan eden Allah bizleri mü'min olarak getirdiği gibi, mü'min olarak salihler arasına ilhak eyleye. Ölümün acısından, kabrin vahşetinden, cehennemin nârından âzad eyleye, Lûtfu ile cennetine girenlerden, cennette dîdarını görenlerden eyleye. Ruhlarımızı ruh-u Muhammede âşina eyleye. Çirkâb-ı masivâdan kararan yüzlerimizi, haram yerlere bakan gözlerimizi, dünya sevgisi ile harap olan gönüllerimizi, envâr-ı Kur'an, tevhîd-i Yezdan ile ma'mûr, mahzun gönüllerimizi mesrur eyleye. Zahirlerimizi şeriatın nûru ile pürnûr, bâtınlarımızı aşk-ı ilâhî, meveddeti Peygamberî, muhabbeti ehl-i beyti Resûlillâh, hürmet-i ashab ile tenvîr ve tezyîn eyleye.

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٧٠﴾

Eûzû billâhi mineşşeytanirraciym Bismillâhirrahmânirrahiym.
«Ve vüffiyet küllü nefsin mâ amilet ve hüve âlemü bima yefâlün.»
(Zümer Sûresi Ayet 70)

«Herkese yaptığı işin karşılığı tastamam verilir. Zaten Hak Teâlâ onların yaptığını en iyi bilendir.»

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا ۖ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا فُتِحَتْ أَبْوَٰبُهَا
وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَآ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ
ءَايَٰتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا ۚ قَالُوا۟ بَلَىٰ وَلَٰكِنْ
حَقَّتْ كَلِمَةُ ٱلْعَذَابِ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٧١﴾

Vesiykalleziyne keferû ilâ cehenneme zümerâ. Hatta izâ câ'uhâ fütihat ebvâbüha ve kale lehüm hazenetühâ elem ye'tikûm rusulün minküm yetlûne aleyküm âyatî rabbiküm ve yünzirûneküm likâe yevmiküm hâza kalû belâ ve lâkin hakkat kelimetü'l-azâbi alel kafiriyn.
(Sûre-i Zümer Ayet: 71)

«Kâfir olanlar, bölük bölük, cehenneme sürülürler. Cehenneme varıp, onun kapıları açılınca, cehennem bekçileri de onlara: (İçinizden, Tanrınızın âyetlerini size okur, sizi bugününüze kavuşmaktan korkutur, Peygamberler gelmedi mi?) derler. Onlar, (Evet, geldi) derler; fakat azap hükmü, kâfirlere hak oldu.»

قِيلَ ٱدْخُلُوٓا۟ أَبْوَٰبَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَا ۖ
فَبِئْسَ مَثْوَى ٱلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٢﴾

Kıyledhulû ebvabe cehenneme halidiyne fiyhâ febi'se mesvel-mütekebbiriyn.
Sadakallahü-l azîym
(Zümer Sûresi, Ayet: 72)

Onlara: **«Cehennemin istediğiniz kapılarından girin. Orada daimi kalın. Kibirlilerin yurdu oldu bu nâr ne kadar kötüdür.»** denecek.

Allahın birliğine iman eden, Habîbi kibriya, şefiî rûzi ceza, bütün âlemlere rahmet, bir ismi Ahmed, bir ismi Muhammed. İman edene saadet, imansızlara nedâmet, yolundan gidene selâmet olan şefî, rahîm, raûf, kerîm, nezîr, beşir, Tâki, nebi

Mustafa müctebaya gönül veren o hakkın sevgilisini, her şeyinden, malından, canından, anasından, babasından, evlâdından ziyade seven mü'minler, sâdıklar, âşıklar, Allahın Resûlünün dostları, hakka düşman olanların düşmanları; bugün sizlere Allahın Celâlinden bahsedeceğim.

Her devletin her milletin, her hükümetin bir kanunu, bir nizamı olduğu gibi, bizi bu kâinata getiren ve bizi buradan tekrar götüren, bizleri bu dünyada besleyen, türlü türlü nîmetler ihsan eden, bu mülkün sahibi olan Allahın da, bir kanunu, bir nizamı vardır. Nasıl ki, memleketlerinin kanunlarını dinlemeyenleri, kendi hükûmetleri cezalara çarptırdığı gibi, Allahın kanunlarını dinlemeyen, Allahın nizamlarını çiğneyenler de, hükûmet-i ilâhiyyenin hapishanesinde yaptığı cürme göre cezasını çekecek, elîm, ve korkunç bir azaba dûçar olacaktır. Fakat tam adaletle cezalandırılır. Kendisine ve kendisi gibi nâra giren hiçbir kimseye zulm olunmaz. Ancak kendi küfrünün cezasını, isyanının ezâsını görür. Bu kabahatli; eğer imanlı ise Allah tarafından takdir edilen cezayı çekip, Hazreti Fahri Âlemin şefâatiyle nâr'dan çıkar cennete dâhil olur. Eğer, kâfir ise orada ebedî kalır.

Mü'minler! nâr'dan yani, cehennemden çıkmak var diye, bu nâr'a girişe ehemmiyet vermemezlik yapmayalım. Elini bir defa ateşe daldır, ne kadar tahammül edebileceksin? Cehennem denilen yer, hamam sıcağı kadar hararetli olsa, ne kadar tahammül edebiliriz?Bir düşünelim. O ateşlerin içerisinde yaşayan bir takım hayvanlar var ki, bunlar ehl-i nâr-ı sokacak, incitecektir. Yaz geceleri sivrisinek, tahtakurusu, pire ve kara sinek gibi insanları ta'cîz eden hayvanların iz'acına tahammülümüz yok, hem de bunlardan kurtulmak elimizde iken, gördüğümüz huzursuzluğu, bir düşünün, Halbuki, orada irademiz elimizde olmayıp korkunç azaplara nasıl tahammül ederiz? Hele imansızlar hakkın nimetini yeyip, devletini sürüp, hakka karşı gelen Resûlleri tekzîp edip, onlara iman etmeyenler ebediyyen orada kalacaklar Allahın azabına dayanamıyacaklardır. Fakat, ne faydası var! Cildleri yanıp kül olduktan sonra tekrar cildleri meydana gelecek ve bu azabı ebediyyen tadacaklardır.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا
كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٦﴾

«İnnelleziyne keferû bi âyatina sevfe nusliyhim nara küllemâ nadicet cülûduhüm beddelna hüm cülüden gayreha liyezükulazabe innellahe kâne aziyzen hâkiyma.»
(Sûre-i Nisâ, Ayet: 56)

Meâli :

Şüphesiz âyetlerimizi inkâr ile kâfir olanları ateşe atacağız. Onların derileri pişip, kül oldukça, azabı tatmaları için başka deriler peyda edeceğiz. Çünkü Allah âzizdir. Dilediğini yapar. Hâkimdir, dilediği gibi yapar.

Mü'minler! Bu kâinat-ı âlemde birçok mahlûkat halkolmuş, bunların bir kısmından istifade olunuyor, bir kısmından hiçbir faide olmadığı halde neden yaratılmışlardır? Hiç düşündük mü? Pire, akrep, tahtakurusu, çıyan gibi mahlûkat niçin yaratılmıştır? Şimdi sizlere bu sırdan bahsedelim. Ahiret âleminde ne varsa, dünyada onun bir remzi, bir benzeri vardır. Ne var ki, dünyada gördüklerimiz fânî olup, âhirettekiler bakîdir. Ebedîdir. Bu dünyadaki ağaçlık, sulak yerler, güzel vâdiler, nehirler cennetteki güzelliklerin bir nümunesidir. Güzel meyvalar, altınlar. gümüşler, elmaslar, inciler, zümrütler, yakutlar, mercanlar cennetin ziynetlerine işarettir. Dünyada gördüğünüz güzeller cennetteki, hûrilere, gılmanlara, vildanlara âlemdir, işarettir. Cennette tûba denilen bir ağaç vardır ki, kökü yukarıda, dalları aşağıdadır. Güneş buna işarettir. Ayın nûru orada bulunan hûrilerin yüzlerinin nûruna, aynı zamanda oraya girecek olan ehli cennetin yüzlerinin nûruna, işarettir. Gençlikte sıhhatli, cevval olmamız, cennetteki ebedî gençliğimize işarettir. Güzel mevkilerin ayrı ayrı güzellikleri cennet derecelerinin birbirlerinden âlâ olduğuna alâmettir. Dünyada verilen mülklerin, birbirinden

farklı olması, cennet ehlinin amelleri bakımından birbirlerine faikiyyetlerine işarettir. Dünyada olan taamlar, yemekler, kuş etlerinin ve balık etlerinin lezzeti orada bulunan, Allah tarafından bizlere ihsan edilecek taam ve kuş etlerinin lezzetlerine işarettir.

Anlattığım birer misal olup, âkil olana kâfidir. Bunlar, bu nimetler, bu devletler hilkatinin gayesini bilip, Rabbilâlemine ve onun Habîbine (S.A.) iman eden amâl-i saliha erbabına mahsustur. Bir kimsenin gösterilip satışa arzolunacak bir malı, metaı olsa, o malın hepsini pazara dökmez. Bir parçasını getirip, (işte bende bu maldan var) diye nümune göstermesi gibi Rabbülâlemîn de nîmetlerinden yahut azaplarından bir kısmını, dünyada bizlere gösterip yukarıda saydıklarım gibi, cennetten ve nîmetlerinden numuneler göstermiş; ehl-i imana hazırladığı bu nîmetleri beyan ve nebîleri vasıtasıyla kitab-ı kerîminde zikreyleyip cennet ve cemâline dâvet etmiştir. Tabiî görenedir, görene. Köre nedir? Köre ne? Duyanadır duyana, ne faide duymayana. Yukarıda saydığım nîmetler meyanında, hûriler bizlere ehil olarak verilecektir. Bunlar kadın cinsindendir. Gılmanlar ve vildanlar ise erkek cinsinden olup, ehl-i cennete garsonluk ve hizmet ehlidirler. Kötü düşünenlerin düşüncesi gibi değildir. Dünyada bile dinlisi, dinsizi garson ve hizmet erbabının güzellerini tercih ediyor. Güzel bir kimsenin sunduğu bir nimet ile çirkin kimsenin elinden alınan ve yenen bir nîmetin, hiç bir zaman aynı olmadığı gibi, Allah Celle Hazretleri ehl-i cennete bu güzel hizmetçiler elinden nîmetlerini ikram ettirecektir.

Herkes, kendi âmeline göre iltifat-ı ilâhiyyeye nail olacaktır. Bu dünyada olduğu gibi... Yalnız, bu nimetler âhirette iyman ehlinedir. Kâfirin âhirette nasibi yoktur. Onun gideceği yer cehennemdir. Orası ne kadar kötüdür. Mü'minler bu Sefalı hayatın lezzetini orada daim olarak tadacaklardır.

Biz, mevzuumuz olan meseleye gelelim. Dünyada bulunan susuz çöller, yahut şimal kutbu, cenup kutbundaki azap verici yerler, yanardağlar, volkanlar cehenneme alâmet ve remzdir. Oradan çıkan lâvlar cehennem derelerine alâmettir. Korkunç denizler cehennemde bulunan ateş denizlerine işarettir. Acı,

yenmez meyvalar cehennem meyvalarındaki zakkumları, kaynar sular da ma-i hamîme işarettir. Binlerce korkunç hastalıklar, cüzzamlar, firengiler, firengiden dökülmüş yüzler, cehennemdeki azaplara işarettir. İnsanda bulunan irinler ve cerahatler cehennemde bulunan derelerden akan pis sulara alâmettir. Dünyadaki körler, kâfirlerin gözlerinin kör edilip cehenneme öylece atılacaklarına işaretir. Dünyada sar'alı, nüzullü olanların hastalıkları, dünyada tefecilik yapan, insan hakkına riayet etmeyenlerin sıfatlarına işarettir. Hapishane cehenneme alâmettir, orada bulunan koğuşlar, derekâtı cehenneme işarettir. Katiller, hırsızlar, ağır cezalılar, mahkûmlar cehennem ehline işarettir. Hücreler, zincirler, cehennemde olan azap âletlerine işarettir.

وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٤٩﴾

سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطِرَانٍ وَتَغْشَىٰ وُجُوهَهُمُ النَّارُ ﴿٥٠﴾

لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥١﴾

«Ve Terel mûcrimiyne yevme, izin mukarreniyne fil-asfad. Sera biylühüm min Katıranin ve Tağşa vûcuhehûm-ün-nâr.»

(Sûre-i İbrahim. 49/50)

Meâli münifi :

Habibim; o gün mücrimleri, kâfirleri üzerine katrandan elbiseler giydirilip çift çift zincire vurulmuş olarak yüzleri üzerine cehenneme atılmış olarak görürsün.

«Inna atednâ lil kâfiriyne selâsile ve eglâlen ve saıyra.»

(Sûre-i insan. Âyet: 4)

meali :

Biz kâfirler için zincirler, demir kelepçeler, tokalar, bukağılar ve alevli ateşler hazırladık.

Hapishane müdürü, cehennemin baş meleği olan Malik namındaki meleğe, gardiyanlar cehennemde vazife gören zebani

namlı on dokuz meleğe alâmettir. Kur'anı Kerim her memleketin kendi kanununa alâmettir. Kanunları çiğneyen, hâkimin huzuruna sevkedilip ceza gördüğü gibi; hakkın kanununu çiğneyenin de ceza göreceğine alâmettir. Suçluyu mahkemeye sevkederken, o memleketin kanununu temsil eden inzibat kuvvetleri, polis ve jandarmalar vazife görürler. Bunlar Allahın emri ile vazife gören meleklere işarettir. Dünya âleminde bazı kimseleri, gizli polis, veya millî emniyet, takip edip yaptıklarını tesbit eder ve vakti geldiğinde kendilerine yaptıklarından sual sorarlar. İşte bunun gibi insanda da iki melek vardır ki, onlar bizden ayrılmayıp «hayır ve şer» fiillerimizi tesbit ederler. Bu melekler de Allahın emniyet memurlarıdır. Bizimle beraber olan bu melekler gizli polislere alâmettir. Bunlara (Kiramen Kâtibîn) denir. Yaptığımız hayır ve şer işlerimizi yazarlar. Bunları biz görmeyiz. Onlar bizimle beraberdir, bizi takip ederler.

Bir memlekete vardığımız zaman, o memleketin hududuna yaklaştığımızda, bizi hudutta o memleketin polisi karşılayıp pasaport sorduğu gibi, kabre vardığımızda iki melek gelip bizden pasaport sorar. Yani Allahtan, Peygamberden, dinden, imandan ve kitaptan sorarlar. Bir memleketten diğer bir memlekete gitmemiz, dünyadan âhirete, memurların pasaport sormaları, meleklerin bize birtakım sorular soracağına alâmettir. Pasaportta gideceğimiz memleketin sefaretine tasdik ettirmemize alâmet de, hükümet-i ilâhiyyenin sevgili sefiri olan Muhammed (S.A.V.) in imanımızı tasdikidir. Pasaportta tasdik mührü yoksa, kabul edilmeyişimiz ve icap ederse tevkif edilmemiz imansızların kabirde tevkif olunacaklarına işarettir.

Zelzeleler kıyametin şiddetine, ezan sûr'un üflenmesine, mahkemeler mahşer yerine, hesap vermeye, hâkimler Allaha, müddeiumumîler Nebîlere, suçlarımız dosyalara, mübaşirler münadî olan meleklere, mîzan adalete işarettir. Mahkemesi olup dâvayı kazananın sevinmesi, beraat edenin meserreti, mü'min kulların hesaptan sonraki sürûruna, cennete lâyık olanın beşaretine alâmettir. Mahkeme olup hapise yahut idama mahkûm olan kimsenin me'yusiyeti, nedameti âh-u figanı cehenneme sevkolunan günahkârın ve cehennemde ebedî kalacak olan kâfirlerin nedamet ve helâkına işarettir. Birbirlerini azdırıp fenalık

yaparak, her ikisinin huzuru hâkimde birbirlerini itham ederek, birbirlerinin suçlarını açıklayarak, birbirlerine küfürler ederek (senin yüzünden başıma bu belâlar geldi) diyerek birbirlerine düşman olanın bu hali birbirlerini azdırıp dinden çıkaran huzurullahta (Yâ Rabbî ben sana âsî olmazdım, bu adama tâbî oldum. Beni doğru yoldan çevirdi. Bana fenalıklar irtikâp ettirdi. Beni bu azâba düçar etti. Ben azâbı hakettim. Bana verece-ğin azâbın iki katlısını bu adama ver. Ona lâneti kebîr ile lânet et) deyip birbirlerine düşman olarak nâ'ra sevkolunmasına alâmet ve işaretir.

Resûl (S.A.V.) buyuruyor ki : **«Bir beldeyi bir kimse bir kötü işe alıştırırsa, o beldede o kötü iş işlendiği müddetçe o kötülüğü getiren kimsenin defterine bir misli kaydolunur. İyilik te böyledir.»**

Meselâ ilk katil olan «Kabil» dir. Dünyada ne kadar katl vakası olduysa ve olacaksa bir misli günah «Kabil» in defterine yazılacaktır. Bir misâl daha verelim: Bir kimse bir kızı iğfal etse, o kız fâhişe olsa, o fâhişe ne kadar zina ederse bir misil günahı onu ilk iğfal edenedir. Tımarhanelerde yatan yüz çeşit delinin, hastahanelerde yatan ve dertlerine devâ bulunmadan ölenlerin bu hali nâr'da çeşitli azaba düçar olanlara alâmet, hastalıktan kurtulanların hâli de azaptan sonra cennete girmeğe, nîmete ermeğe alâmettir. Yere atılan tohum, insanın toprağa atılmasına, bir müddet toprakta kalması, insanın kabirde yatmasına, tohumun içinde hayat olması insanın öldükten sonra yine bir hayatın ibkasına; tohumun tekrar hayat bularak dünyaya çıkması, ölünün dirilmesine, ölü toprakların baharda hayata kavuşması, bütün insanların ölüp tekrar dirileceklerine alâmettir. Her neyi görsen, âhiretten bir numunedir. Bir ibrettir. Tabii akıl sahiplerine, bu böyledir. Bakıp ta göremeyenlere bir sözümüz yoktur.

Hâdisatın bir miktarını siz, azîz göz sahiplerinin önüne serdim. Bir sivrisineği, bir gözle görünmeyen mikrobu halketmek ile bu kâinatı yaratmak Allah için müsavidir, kolaydır. Allah her şeye hâkim, bütün mahlûkat ise mahkûmdur.

Gördünüz ya, müslümanlar gördünüz ya ey ehl-i insaf! Her yaratılan, boş yaratılmamış, Allah abes bir şey yaratmamıştır.

Resûl (S.A.V.) **«Bana cehennem arzolundu. Oranın ehlinin ekserisini kadınlar ve zenginler teşkil ediyordu. Orada hurma ağaçları gibi zehirli yılanlar ve katır gibi akrepler gördüm.»** Buyurdular.

Dünyada yaratılan yılanlar ve akrepler orada bulunan korkunç yılan ve akreplere işarettir. Âgâh olalım. Aksi halde âkibetimiz iyi olmaz. Madem ki nâr halkedildi. Oranın da ehli vardır. Aman oranın ehli olmamaya dikkat edelim. Bu da dünya hayatında iken Allaha, Muhammed (S.A.V.) e, Kur'ana iman edip; Allahın nehyinden ictinab ile olur.

Misâli: Öyle bir memleket farzedelim ki; orada herkes mahdut bir müddet hükümdarlık yapıyor. Müddeti bitince onu bir kayığa bindirip denizin ortasında ıssız bir adaya bırakıyorlar. O adada yılanlar, çıyanlar, yırtıcı hayvanların olduğunu da biliyoruz. Bizden evvel geçenler de aynı hükümdarlığı yaptılar, sonra o adaya sürüldüler. Bize nöbet geldiğinde bizden evvelkilerin halinden ibret alanlarımız, sürüleceği adayı hatırlayıp, nasıl olsa oraya gideceğim deyip, adayı imar ettiriyor. Orada bulunan yılan ve çıyanları öldürtüyor, vahşi hayvanları imha ettiriyor. Orasını istirahat edilecek bir hale getirtiyor, işte bütün bunlar dünya hayatına teşbihtir. O hükümdarlık dünya hayatımıza işaret. Kayık tabuta, deniz de ölüme, o korkunç ada, kabre, ahiret, hayatımıza işarettir. Orasını hazırlamayanlar, akreplerden, yılanlardan temizlemeyenler, kendilerine barınacak yer hazırlamayıp helâk olanlar, imansız gidenler yahut tövbesiz ölenler, imanlı ölüp günahları olduğundan azaba dûçar olanlara alâmettir. Orasını imar eden hükümdar ise, dünyada iken âhireti düşünüp âhiretteki yerini hazırlayan âmal-i sâliha erbabına alâmettir.

Her gelen hükümdar, nihayet o ıssız adaya sürüleceğini bildiği halde, o adada olan yılan ve çıyanları imha ettirmemesi, kendisine temiz bir barınak hazırlamaması âkil işi midir?

İşte, bizim hayatımızın misali bunun gibidir.

Toplu bir yerden dağılmamız, hanemizin fertlerinin dağılmasına, bir cenaze görmemiz bizim de buraya gelip hanemizi, çocuklarımızı yetim, ailemizi dul, malımızı, mülkümüzü, yüzüstü bırakarak amelimizle başbaşa kalmamıza, vîraneler görme-

miz bizim de hanelerimizin harap olmasına, ölmüş bir insanın evini eşyasını almamız bizim de ölümümüzden sonra eşyalarımızın dağılmasına alâmet olduğunu unutmamalıyız.

O ne ibret almaz gözdür ki, yüzlerce vukuâta şahit olur da ibret almaz. Böyle göz; gözün değil, düşmanın senin! Sen düşmanını başının üstünde taşıyorsun. Sanki âlemin başına gelen bu işler, senin başına gelmeyecekmiş zannediyorsun. Böyle ibret almayan gözün görmesinden görmemesi daha iyi, kör olması daha lâyıktır. Nerede firavunlar, şeddâtlar, hani dünyayı titreten cihangirler ne oldu? Hani âbâü ecdadın? Ne kadar büyük olsan âkıbetin ölüm. Ne kutlu ve ne mutlu o kimseye ki, arkasında güzel bir nam bıraktı. Hem insanlara iyilikte nümune oldu, hem de Rabbini kendisinden razı kılıp ömrünü hevâya vermedi, kıymetli ve aziz olan ömrünü insaniyyete ve rahmaniyyete sarf etti.

Vay olsun o kimseye ki, ömrünü bedavaya verip, cevahirlerden kıymetli olan o ömrü azîzi, ma'siyyette harcadı. Bir daha eline geçmeyecek olan o kıymetli ömrünü, Allaha isyan ile geçirip, arkasında kötü bir nam bıraktı. Huzurullahtan kovulup, ebedî azaba dûçar oldu.

Sahabeden Ebû Derdâ (R.A.) hazretlerine bir kimse gelip **(İyi insan olmak istiyorum. Kalbim hasta; bana Kur'an reçetesinden bir devâ, Muhammed (S.A.V.) eczahanesinden bir şifa tavsiye et Yâ İmam)** diye niyaz eyledi. Ebû Derdâ Hazretleri ona **«Oğlum sana şunları tavsiye ederim. Cenaze namazı kıl, hastahaneleri dolaş, kabristanları ziyaret et, derdine şifa olur.»** dedi. O adam da verilen bu tavsiyeleri tuttu.

Canım; cenaze namazı kılmak insanları ıslah etse idi, cenaze imamları evliya olurdu. Kabirleri ziyaret etmek insanları hakka götürseydi, mezar kazanlar melek olurdu. Hasta yoklayanlar, hasta yoklamakla, insan olsa idi hastabakıcılar insan-ı kâmil olurdu deme! Bu tavsiyeleri ibretle yap. Bu zat da bizim cenaze imamları gibi cenaze namazı kıldı. Kabir kazıcıları gibi, kabir ziyareti yaptı. Hasta bakıcılar gibi hasta yokladı. Hiç bir

faide görmedi. Bunlar gibi kalbi karardı. Döndü dolaştı, Ebû Derdâ'ya gelip (Yâ imam bu tavsiyelerini tuttum. Fakat kalbim yine yumuşamadı. Tavsiyenizin hiç bir faidesini görmedim) deyip durumundan şikâyet etti. Bunun üzerine Ebû Derdâ: «Ah evlâdım, sen cenaze namazını âhir zaman imamları gibi kılmışsın, ibretle cenaze namazı kılmamışsın, cenaze namazı kıldığın zaman bu tabutta ben yatıyorum. İşte benim namazım kılınıyor diye hatırına getirdin mi? İşte benim elbisemi soydular, işte elimden kasa, kese masa çıktı. Ailem dul, çocuklarım yetim kaldı. İşte karanlık yere beni kapayacaklar, irademgitti. Urgansız zincirsiz beni bağladılar. İşte kötü amelimle başbaşa kaldım. Şimdi iki melek gelip bana sual soracak. Karanlık evde tek başıma ne yapacağım dedin mi?» diye sorduğunda: (Hayır böyle bir şey düşünmedim.) dedi. «Böyle kıldığın cenaze namazı sana faide vermez. Bilâkis kalbini karartır. Bunları böyle düşünerek cenaze namazına devam et» dedi.

Ey cenaze namazı kıldığı halde, ölen kimseyi görüp, ölümden ibret almayan... Bir gün gelip, ölümü tadacağını düşünmeyen gafil kişi, şu kıssayı oku da ibret al.

HİKÂYE

İsa aleyhisselâm, bir gün otlakta otlayan bir sürüden bir koyun yakalayarak, kulağına bir şeyler söyledi. Koyun, ot yemez, su içmez oldu.

Birkaç gün sonra, yine aynı otlaktan geçen İsa aleyhisselâm, çobana o koyunu göstererek:

— Bu hayvan hasta mı? Neden, diğerleri gibi ot yemiyor ve su içmiyor? diye sordu. Kendisini tanımayan çoban da:

— Geçenlerde, buradan bir zat geçti ve bu koyunun kulağına bir şeyler söyledi. O günden beri, bu hayvana bir durgunluk geldi, cevabını verdi.

Acaba, Hazreti İsa koyunun kulağına ne söylemişti?

Efendiler;

İsa aleyhisselâm, o koyunun kulağına: (Ölüm var!) demiş ve hayvan olduğu halde, ölümü işiten koyun yemeden, içmeden kesilmiş ve bu hale gelmişti.

Ya, biz insanlar? Gözlerimizin önünde, en sevdiklerimiz ölüp, göçtüğü halde sanki ölüm sırası bize gelmeyecekmiş gibi, gülüp oynuyor, Allaha karşı yüz bin isyandan geri durmuyoruz. Halbuki, bize hayvanlardan daha fazla yaslanmak, tasalanmak düşer. Çünkü, ölüm bize, hesap ve sual de bizedir. Ölümden ibret almayan, hiç bir şeyden ibret alamaz. Böyle olanlar da, kendilerini çekip çeviremezler ve Allaha kulluk edemezler. Âkil olan, ölümden ibret alır ve bir gün kendisinin de öleceğini düşünür. O korkunç gün için hazırlık yapar. Yaşadığı her günü, Allaha ibadet ve itâatle geçirir. Kıldığı her namazın, belki de son namazı olduğunu hatırına getirir de, Rabbine öylece ibadet eder. Bu şekilde ibadet edenlerden, hiç bir kimseye kötülük gelmez. Çünkü, onlar Allahın emirlerinden dışarı çıkmazlar. Allahın menettiği şeylere el uzatmazlar.

Bir düşünelim!... Hani babalarımız? Hani dedelerimiz? Hani firavunlar, hani Nemrud'lar hani o dünyaya sığmayanlar? Hani, o Allahlıklarını ilân edenler, hiç ölmeyeceklerini zannedenler? Nereye gittiler, nice oldular?

Şimdi, onların hiç yıkılmayacak sandıkları sarayları, kâşaneleri örümceklere, yılanlara, akreplere mesken oldu. Bin bir ihtimam ile baktıkları vücutlarından, dünyanın en kıymetli mücevherleriyle süslü taçlar taktıkları başlarından eser bile kalmadı. Dünyaya hükmettikleri orduları, askerleri, kumandanları nerede? Sanki, dünyaya hiç gelmemiş bu fâni âlemde hiç yaşamamış gibi oldular değil mi? Her biri bilinmeyen bir başka çukurda, amelleri ile başbaşa kalmadılar mı? Evet: onlardan iyman edenler, iymanlarının ve sahih amellerinin mükâfatını, kâfir olanlarda, küfürlerinin cezasını çekmiyorlar mı sanırsınız?

Bizler de, yakın bir gelecekte, bizden önce gelip geçenler gibi ölümü tadacağız, amellerimizle başbaşa kalacağız. Ölüm, öyle bir nehirdir ki, her canlı mahlûk onun suyundan içecektir. Kefen, öyle bir elbisedir ki, herkes ergeç bu libası giyecektir. Tabut, öyle bir binektir ki, her insan önünde sonunda o bineğe bindirilecektir. Kabir, âhiretin kapısıdır; herkes o kapıdan girecektir.

Aklı başında olana bu sözlerimiz kâfidir.

Her ne denlû çok yaşarsa bir kişi,
Âkibet ölmek dürür ânın işi...

HÛ

Ey kardeş ne duruyorsun tedarik görsen
Bu fâni dünyadan geçeriz birgün
Ecel şarabı bir nehirdir ki
O yerden bizler de içeriz birgün

Haberin var mıdır duvarsız evden?
Nice kervan gelmiş şehirden, köyden
Çok misafir konmuş paşadan, beyden
Bize de sıra gelecek birgün

Acep eyi olur mu ecel yâresi?
Lokman hekim gelse yoktur çaresi
Bizlere de göründü ecel deresi
Bu yerden bizler de geçeriz birgün.

Ölüm davetsiz konuktur her eve gelir.
Azrail darbını, yiyenler bilir
Ma'mûreler elbette hep harab olur.
Bizler de ecel şerbetinden içeriz birgün.

Yıkarlar cesedin teneşir üzre
Namazın kılarlar musalla üzre
Götürürler kabristana gömülmek üzre
Bize bu yollar görünür birgün.

Helâl edin hakkınız, bağışlan suçun
Azrail darbından pek yanar içim
Yüklendi yüküm hazırdır göçüm
Elveda bayrağın açarız birgün.

Tedarik görelim ölmezden evvel
Kabir azabını görmezden evvel
Arsai mahşere varmazdan evvel
İkab-ı Hakdan nereye kaçarız o gün

İbretle bak kabre beher gün gelir
Ne yaşlı ne taze ne civan bilür
Dünyaya gelenler elbette ölür
Huzuru izzete varırız birgün.

Aşkî tedarik kıl o günler için
Temizle tevhidle zahirin için
Binek kapuda hâzır yüklerler göçün
O korkunç saatler gelecek birgün.

HÛ

Ömür bahçesinin gülü solmadan
Uyan hey gözlerim gafletten uyan
Âcil bir gün bize devran dönmeden
Uyan hey gözlerim gafletten uyan

Nice gafletine mağrur olursun
Kervan geçer gider yolda kalırsın
Billahi sonra pişman olursun
Uyan hey gözlerim gafletten uyan.

Derviş Yûnus söyler sözü tutulmaz
Senin kumaşın bu yerde satılmaz
Böyle yatmak ile Hakka varılmaz
Uyan hey gözlerim gafletten uyan...

Aşık Yunus (Kuddise sırruh)

Ey mü'minler!... Ayaklarımız yürürken, hak için yürüsün. Dillerimiz, hakkı zikreylesin. Ömür bahçesinin gülleri solmadan, dillerimiz susmadan, çenelerimiz kilitlenmeden, gözlerimiz gaflet uykusundan uyansın. Zira, ömür denilen o aziz nimet çok çabuk gelir, geçer. Cansız binek bir gün olur, kapıya dayanır. Evin, yuvan mâtemlere boyanır. Son pişmanlık fayda vermez. Kabrinde, karanlıkta ağlamanın sana hiç faydası olmaz. Geçen ömrün geriye dönmez. Daha dün, çocuktuk. Sonra genç olduk, delikanlı olduk. Bak, şimdi saçımıza, sakalımıza aklar düştü. Yakında, amel sandığı olan kabire gireceğiz. Hakka lâ-

yık ne amel işledik? Sonumuz ne olacak, bir düşündük mü? Bu fâni dünya için, mirasçılarımıza mal ve mülk bırakmak için, haram - helâl demeden mal ve para cem'ettik. Âhiretimiz için ise, hiç bir hazırlığımız yok!... Ellerimiz boş, yüzlerimiz kara, belki de bir çok suçu ve günahı beraberimizde götürüyoruz. Gelin; tövbe edelim. Hakka rücû edelim. Ömür kuşu uçmadan, fırsat elden kaçmadan, ecel bize gelip çatmadan, hak bizleri rahmet ve mağfiretine çağırıyor. Derdine deva, marazına şifa bul. Geride bıraktığın zamanlara nazar eyle, neler oldu? İleriye bak, neler olacak? Akıllı isen, ibret al!...

HÛ

Kime gidem deva bulam
Gönül eğlenmez, Eğlenmez.
Derdime bir çare soram
Gönül eğlenmez, Eğlenmez.

Padişahlar beyler göçmüş
Ecel şarabın içmiş
Bu dünyadan mahzun göçmüş
Gönül eğlenmez, Eğlenmez.

Harab olmuş bütün iller
Sararıp solmuş ol güller
Ötmez olmuş o bülbüller
Gönül eğlenmez, Eğlenmez.

Derdim artar günden güne
Ne bayramlar ne düğüne
Gözüm baktıkça yarına
Gönül eğlenmez, Eğlenmez.

Ne zenginde ne fakirde
Ne altında ne bakırda
Ne bugünde ne yarında
Gönül eğlenmez, Eğlenmez.

Malın varsa ne Faide
Fakir olsan baş kayguda
Sultan olsan bu fanide
Gönül eğlenmez, Eğlenmez.

Kopardılar çu gülümü
İncittiler çok gönlümü
Düşündükçe ben halimi
Gönül eğlenmez, Eğlenmez.

Aşki, Dostlar göç eyledi
Varlıkları hiç eyledi
Özleri böyle söyledi
Gönül eğlenmez, Eğlenmez.

Aklım var diye söyler tabibler
Lokman hekim gibi bilgin olsa ne fayda?
Tevhid etmez ise, son nefeste bu diller
Bülbül gibi dilin olsa ne fayda?

Malım câhım var diyerek benlik edersin
Ecel şerbetini bir gün sen de içersin
Yalın ayak, başın açık bu dünyadan göçersin
Karun gibi malın olsa ne fayda?

Ne kadar ilmin olsa kardeşim
Eğer iyman olmaz ise yoldaşın
Hakka secde etmez ise o başın
Dört kitabı yutmuş olsan ne fayda?

Sûr çalınıp gökler dökülünce
Denizler kuruyup sular çekilince
Dağlar kopup, yerler sökülünce
İrem gibi mülkün olsa ne fayda?

Zebaniler cehennemi sürüyünce
Tütününden halka korku bürüyünce
Dehşet ile halk üstüne yürüyünce
Rüstem gibi gücün olsa ne fayda?

Dünyayı alırsın boynuna
Hiç ölüm korkusu gelmez aynına
Azrail geldiğinde yanına
Hazine dolu paran olsa ne fayda?

Bir gün olur götürürler evinden
Allah'ın ismini bırakma dilinden
Kim kurtuldu Azrail'in elinden
Bin yıl kadar ömrün olsa ne fayda?

Kabrini etseler zâhirinde mâmur
Yahut yağsa üstüne kar ile yağmur
İyman ile göçmedinse ğâm budur
Altın, gümüş kubben olsa ne fayda?

Dinleyin alıbaplar bir mânâ gördüm
Bir yere vardım gömlek biçerler
Bize de var mıdır diyerek sordum
Didiler bir yakasız da sana biçeriz bir gün.

Kabir dünya gibi bol mu sanırsın
Mindersiz yastıksız yere konursun
Eriyip çürüyüp toprak olursun
Karanlık kuyular açarlar birgün.

Kabir diyorlar bu karanlık yere
Girmeden uğrarsın âh ile zâre
Şifası bulunmaz bir derin yâre
Merhemsiz yâreler açarlar birgün.

Ey Aşkî söylersin ibret almazsın
Ahvali mevtadan haber sormazsın
Hakkın rızasına süvar olmazsın
Bu handan elbet göçeriz birgün.

Ey cenazeye hazır olan imam ve cemaat efendiler! Cenaze namazını kıldığınızda, bunları düşünmeniz lâzımdır. Bunları düşünmezsek, bizlere ölüm yokmuş gibi hareket edersek, gafletle bulunursak ki bir gün de, bu halin bize gelmesi mukadderdir. Cenaze namazı kılarken yüz bin türlü dalavere düşünen kimsede, iman var mıdır? yok mudur, size soramm? Böyle gafletle namaz kıldıran imam efendinin, yakın bir zamanda başındaki sarık yılan olup boynuna dolanacak. Onu nâra iletecektir. Ey imam efendi! senin azabın hiç bir kimsenin azabına benzemez. Sen, Nebi (S.A.V.) i temsil edensin. Yaptığın cürmün azabı çok büyüktür. İnsafa gel, ölüden ibret al! İnsan olmaya bak. Keçi can kaygusunda, kasap et kaygusunda kabilinden hareket etme. O sarık, o cübbe senin gibi çok imamdan kaldı. Daha nicesinden kalacaktır. Bunu böyle bil de ona göre hareket et. Seni irşad et-

tiğim için bana kızma. Aleyhimde bulunma. Bunları bana Allah söyletiyor. Söyleyene bakma söyleteni gör. Sana nimeti verene bakma, verdirene nazar et. Sana sopayı vuranı nazar-ı itibara alma, vurduranı anla!

Ey ölümü düşünmeyen, öleceğini hatırına getirmeyen! İyi bil ki, bu ölüm denen korkunç hal senin ve benim de başımıza gelecek, sinelerimizde umulmaz yaralar açacak. Sevgililerimiz bizden kaçacak, sevdiğimiz mallarımız sevmediklerimize kalacaktır.

İşte biz de, böyle cenaze namazı kıldığımızda, bu korkulu anları düşünecek olursak; kötülüklerden uzaklaşıp Allaha yaklaşacağımız muhakkaktır.

Ebû Derdâ Hazretleri, o zata: (Oğlum hasta yokladığında, o hastanın yerine kendini koy. Sıhhat, sağlık, bizim için olduğu gibi, hastalık da bizim için. Onu hasta yapan Allah seni de hasta yapabilir. Sıhhatine güvenme. O hasta da bir zamanlar senin gibi sıhhatli idi. Sıhhatin ne büyük bir nîmet olduğunu sıhhatli iken bilmezsin.) demişti. Onun için Sultan-ı Enbiya Efendimiz: **«Beş şey gelmeden beş nîmetin kadrini ganîmet biliniz»** buyurmuşlardır.

1 — **Ölüm gelmeden hayatın kadrini bil!**
2 — **Hastalık gelmeden sıhhatin kadrini bil!**
3 — **Meşguliyet gelmeden boş vaktin kıymetini bil!**
4 — **İhtiyarlık gelmeden gençliğin kadrini bil!**
5 — **Fakirlik gelmeden zenginliğin kadrini ganîmet bil!**

Bizlere bu nimetlerin kadrini bilmeyi, irşad buyurmuşlardır. Gazi Sultan Süleyman da divanında sıhhatin ehemmiyeti hakkında şu beyti söylemişlerdir:

Halk içinde mûteber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi.

H İ K Â Y E

Üçüncü Mustafa, bir velîye:
— Dünyanın lezzeti nedir? diye sordu. O da cevaben:
— Yemek, içmek, os..... diye cevap verdi.

Padişah verilen bu kaba cevaba kızıp o velîyi huzurundan kovdu. Velî ona:

— Padişahım ye, iç, dışarıya çıkarma! diye beddua edip gitti. Duâ kabul oldu padişah yedi, içti, fakat dışarıya çıkaramadı. Tabiî rahatsızlığı günden güne artıyor, bütün doktorlar ihtimam gösterdikleri halde, bir türlü dışarıya çıkamıyordu. Nihayet inkisare uğradığını anlayıp Velî'yi huzuruna getirtti, kendisini bu halden halâs etmesini rica etti. Velî:

— Padişahlığını bana verirsen seni bir defa yellendiririm, dedi.

Padişah çaresiz razı oldu, nasıl razı olmasın? Hayatı gidiyordu. Velî elini padişahın karnına koydu, bir defa sıvazladı. Padişah bir kere yellendi. Rahatladı. Oh dedi. Velî ona: (Görüyorsun ya padişahım, senin padişahlığını bir yele satın aldım) dedi. Padişahın yaptırdığı camii kendi ismi ile yad ettirdi. Hâlâ o camie Sultan Mustafa Camii denmeyip mezkûr velînin ismi ile anılıp Lâleli camii denir.

Biz, gelelim Hazreti Ebû Derdâ (R.A.) nın dersine. O şöylece nasihatına devam etti: (O hastanın yerine kendini koy. O korkulu anları düşün. Rabbine şükredersin) buyurdular.

Mü'minler, suyu içiyoruz ve çıkarıyoruz. Bu ne büyük bir nîmet! Acaba hiç düşündük mü? Yemekleri yiyor ve dışarıya çıkarıyoruz. Bu ne büyük bir ihsan-ı ilâhî, farkında bile değiliz. İçtiğimiz suyu, yediklerimizi dışarıya çıkaramazsak halimiz ne olur? Bir defa düşünelim. İçtiği suyu dışarıya çıkaramıyan prostat hastasını gözümüzün önüne getirelim. Çektiği ezayı bir düşünelim de Rabbimize kulluk edelim. Verdiği bu sıhhat nimetine şükürler ile O'na arz-ı ubudiyet edelim.

Ebu Derdâ (R.A.) o zata buyurdu: (Kabirleri ziyarete gittiğinde bastığın toprak hangi mahbubun yanağı, hangi mahbubenin dudağıdır bir düşün. Hangi emîrin, hangi paşanın yüzü, hangi padişahın göğsüdür. Sağlıklarında onların yanına girmek şöyle dursun uşaklarının yanına dahi giremezdin. Hepsi sessiz ve nişansız kalmışlar. Sen de bir gün gelecek onlar gibi olacaksın. İşte böyle düşünerek kabirleri ziyaret et! dediler. O zat, bu tavsiyeleri hakkıyla yerine getirip halini ıslah eyledi. Biz dahi,

bu tavsiyeleri bu şekilde yerine getirecek olursak bizlerin de ıslâhı mümkündür.

Bir gün Resûl (A.S.) ashabına nasihat ediyordu. Onun bu tatlı sözlerini dinleyen ashab efendilerimiz, kimi hak korkusundan, kimi hak sevgisinden ağlıyorlardı. İçlerinden yalnız Üsame (R.A.) ağlamıyordu. Resûlullah (S.A.) e halinden şikâyet etti. Efendimiz onun göğsüne mübarek ellerini koyup (Uhruc ya iblis) dediler; yani «çık yâ şeytan!» demektir. Üsame ağlamaya başladı. Sonra ashabına dönüp şöyle buyurdular: Gözün ağlıyamaması kâlb katılığından, kâlb katılığı günahın çokluğundan, günahın çokluğu ölümün unutulmasından, ölümün unutulması tûlu-u emelden, tûlu-u emelin sebebi dünya hayatını fazla sevmekten ileri gelmektedir. Buyurdular. Dünyayı islâm dini, Kur'ani Kerim zemmeyledi. Dünya nedir? Dünya mal, mülk, masa, kasa, rütbe, kumaş, evlâd değildir. Her ne şey seni Rabbinden men' ederse işte dünya odur. Meselâ, bütün dünyanın her nimetine sahip bir kişi Rabbini unutmaz, ona karşı kulluğunu tam yaparsa bu kişi dünyaperest olmayıp, hakkın sevgili kulu, Peygamberimizin ümmetidir. Bir kişi fakir olup dilense o dilenciliği yüzünden Rabbine karşı olan kulluğunu yapmasa, bu kişi dünyaperesttir. Hak katında Resûlullahın indinde makbuliyyeti yoktur. Sözün kısası elin kârda, gönlün yârda olacak. Bütün dünya senin olacak, sen Hak'kın olacaksın. Hiç ölmeyecek gibi dünyaya çalışacaksın, yarın ölecekmiş gibi âhirete hazırlanacaksın. Herkes senden iyilik görecek. Her mahlûka merhametli olacaksın. Âdil, sâdık, dürüst, çalışkan ve doğru olacaksın. Böyle olman lâzım. Zira, mü'minler böyle olur. Hem Rabbini, hem peygamberlerini, hem de insanları memnun eder. Mümin demek Allaha inanmış, nebîlere, kitaplara, meleklere, kıyamete hayrın ve şerrin, kaderin haktan olduğuna, öldükten sonra dirilip dünya hayatından Allaha hesap vermeğe iman eden kimsedir. Peygamberimiz, Müslüman o kimsedir ki elinden ve dilinden kimseye zarar vermez, buyurmuşlardır. İyilik edemezsen, hiç olmazsa kimseye zararın dokunmasın. Bu sözleri söyleyip kalbiyle inanan kimse fiili ile isbat ederse işte o, kâmil mü'mindir. Yalnız dili ile söyleyip kalbi ile de inanıp fiili bu inandı-

ğına uymazsa fâsıktır, günâhkârdır. Onun affı Allahın rahmetine kalmıştır.

Böyle âsi, fâsık kulu, Allah dilerse azap eder, dilerse affeder. Diliyle söyleyip, kalbiyle inanan kimse de «ben fakîrin zannına göre» fenalık yapamaz. Hakkın emirlerinden dışarı çıkamaz. Lisaniyle söyleyip kalbiyle inanmazsa münafıktır. Münafıklara cehennemin en alt kısmında azab olunacağını Allah Celle, Kur'an da haber veriyor.

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرْكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا

İnnel-münafikiyne fidderki esfeli min-en-nâr ve len tecide lehüm nasiyra.
(Nisâ: 145)

Meâli şerifi: **Muhakkak ki münafıklar, cehennemin en alt tabakalarındadırlar ve onlara şefaatçi yoktur.**

Bunlardan hiç birine inanmayan, yahut birisini inkâr edenler, yahut da bazısına inanıp, bazısını inkâr edenler kâfirdirler.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ
وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ
بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا
أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا

İnnelleziyne yekfürüne billâhi ve rüsülihi ve yüriydûne en yüferriku beynallahi ve rüsülihi ve yekulûne nü'minü bibağdın ve nekfürü bibağdın ve yüriydûne en yettehizû beyne zalike sebiylâ. Ülâike hüm-ül-kâfirûne hakkan ve atednâ lil-kâfiriyne âzaben mühiynâ.
(Nisâ : 150 - 151)

Mânayı münifi: **Allahı ve peygamberlerini inkâr ederek kâfir olan, Allah ile peygamberlerini birbirlerinden ayırmak isteyen yâni Allah'a inanıp peygamberlere inanmayan (Onlardan bir**

kısmına inanır, bir kısmına inanmayız) diyen yahudiler ki, Hz. Musa ve Hz. Üzeyir'e inanıp, Hz. İsa ve Hz. Muhammed'e (Aleyhimüsselâm) inanmayanlar gibi, yahut dinin bir kısmına inanıp, bir kısmına inanmayanlar gibi küfr ile iyman arasında bir yol tutmak, bir din kurmak isteyen kimseler yok mu; işte onlar tastamam kâfirlerdir. Biz de, bu kâfirlere şiddetli, korkunç ve hakaretli bir azab hazırladık.

Resûlullah (S.A.V.): «Münafıkın alâmeti üçtür.» buyurmuşlardır.

1 — **Yalancılar**

2 — **Ahdinde durmayanlar**

3 — **Emanete hıyanet edenler. İşte bunların amelleri münafıklıktır. Bu sıfatlar münafıklık alâmetlerindendir.**

Bak kardeşim! Bu sıfatlar sende varsa, tövbe **et,** bu kötü huylardan vazgeç. Tövbe kapın kapanmadan önce, Allah her türlü günahı affeder Ona rücû' et. Sonra pişman olmanın faidesi olmaz. **(Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah)** deyip bu altı şeye îman ettin mi, îman mumunu yaktın demektir. Mum mücerred, açıkta yanmaz, fenere koymazsan, rüzgârdan söndüğü gibi, îman mumunun etrafını islâmın beş şartı ki, Birincisi: **«Lâ ilâhe illâllah, Muhammedün resûlullah»** tır. Bu **şart** yanan mum gibidir. Diğer dört şart ki: Namaz, Oruç, Zekât, Hac'dır. Bu yanan mumu, bu dört şart ile muhafaza altına al. Bu da kâfi değil. Fenerin camı kırılır. Etrafına tel çevir ki fenerin camı kırılmasın. Tel de güzel ahlâktır. Güzel **ahlâk sahibi** olmazsan kıldığın namaz, tuttuğun oruç, verdiğin zekât, ettiğin haccın faidesi olmaz. Fenerin etrafında tel olmazsa cam kırılır, cam kırılınca mum söner, yani iman gider. İmansızların halini Allahü Teâlâ yukarda okuduğum âyeti kerimede böyle beyan ediyor: Ne korkunç âkıbet! Allaha sığınırız.

Kâfirler, imansızlar küfürleri derecesinde bölük bölük cehenneme sevkolunurlar. Cehenneme varınca, cehennemin kapıları açılır. Cehenneme, o korkunç azaba sürüklerler. Onların feryad-u figan ile inleyerek, birbirlerini levmederek, azâb-ı ilâhînin dehşet ve şiddetinden Allah diye feryat ettiklerinde zebânîler onlara: (Sizlere kendi cinsinizden, yani benî âdemden Alla-

hın bu gününü, bu azabını bildiren âyetlerini, nebîleriniz okumadılar mı? Sizi bu ateşle korkutmadılar mı? Size, bu acı günleri, bu acı demleri haber vermediler mi?) dediklerinde... Kâfirler cevaben: (Bize Resûller geldiler, bu azabı bildirdiler, âyetleri tebliğ ettiler. Fakat, biz inanmadık. Bize bu azap hak oldu. Biz mütekebbir idik, bize hiçbir söz te'sir etmedi.) Öyle ise haydi cehenneme giriniz, orada ebedî kalınız. İnkârlarınızın imansızlığınızın cezasını çekiniz. Orası yani cehennem, ne kadar kötüdür, ne çirkin yerdir. Hakkı kabul etmeyen, Rabbine isyan eyleyen, zalimlerin yeridir diyeceklerdir. Cehennem yedi tabakadır. Yani üstüste yedi mekândır. Resûlullah (S.A.) böylece haber vermiştir.

Birinci tabakası «**SAİR**» dir. Burada mü'minlerden günahkâr olanlar, kul ve **hayvan** haklarına riayet etmeyen, zina, livâtâ eden, ana ve babaya âsi olan, harpte düşman önünden kaçan, yetim hakkı yiyen, mahlûkata zulüm eden, namaz kılmayan, zekât vermeyen, yalan söyleyenler cezalarını çekecektir. Ve imanları sebebi ile cezaları bitince Resûlullah (S.A.V.) in şefaati ile nârdan azâd olacaklardır.

İkinci tabaka «**LEZZÂ**»dır.

Üçüncü tabaka «**SAKAR**»dır.

Dördüncü tabaka «**CAHİM**»dir.

Beşinci tabaka «**CEHENNEM**»dir.

Altıncı tabaka «**HÂVİYE**»dir.

Yedinci tabaka «**HUTAME**»dir ki, burası çok korkunç ve çirkin bir yerdir.

Burada münafıklar ebediyyen kalacaklar ve azapları eksilmeyip bilâkis artarak yanacaklardır. Nârın şiddetine dayanamayacaklardır.

فَمَآ أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿١٧٥﴾

Fe mâ asberehüm alennâr

(Bakara - 175)

Onlar, ateşin şiddetine dayanamayacaklardır.

Muaz bin Cebel (R.A.) Resûlullah (S.A.V.) e hitaben : «Ya Resûlallah

يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ﴿١٨﴾

Yevme yünfehu fissûri Fete'tûne efvacen

Âyetinin mânası nedir» diye sordu. Mânayı şerifi: **«O gün sûr üflendi mi bölük bölük gelirsiniz.»** demektir.

Muaz bin Cebel hazretleri ilâve ediyorlar:

«Resûlüllah (S.A.V.) o kadar ağladı ki, bu âyetin mânasını tefsir ederken gözlerinden akan yaşlarla elbisesi ıslandı. Ve şöylece tefsir buyurdular.» diyorlar. «Yâ Muaz! bana bir emr-i azîmden sual ettin dediler.» Ve devam buyurdular. «Benim ümmetim onbir bölük üzere haşrolunurlar. Birinci bölük kabirlerinden elsiz ve ayaksız olarak haşrolur ve huzûr-u izzete öylece gelir. Bir münâdî Allahın vaîdini ehl-i mahşere ilân eder. (Bu elsiz, ayaksız haşrolanlar ahlâksız günahkâr kişilerdir. Bunların uğradığı bu azabın sebebi, bu hainler, Hazreti Muhammed gibi bir nebiyye ümmet olup o mübarek nebî'nin nasihatlarına, okuduğu âyetlere, buyurduğu hadislere ehemmiyet vermeyip, komşularına eza ve cefa eden denîlerdir. Bunların cezaları nâr, gireceksleri yer, cehennemdir) diyip nâr'a sevkedileceklerdir» buyurdu. Komşu hakkının ne olduğu, ne gibi bir vebâle sebep olacağını bu hadis-i şerîfin meâlinden de anlayabilirsiniz. Resûlullah (S.A.V.) buyurdu: «Cebrail (A.S.) bana komşu hakkında malûmat verdiği zaman, komşu komşunun malına ortak ve vâris olacak zannettim.» buyurdular. Hazreti Peygamberin yolunda olan bir kimse komşusuna ezâ ve cefa etmez. Yine Resûlullah (S.A.V.) **«Komşusu aç iken, karnını doyuran, mü'min değildir»** buyurmuşlardır.

Size islâm büyüklerinin Kur'andan ve hadisten nûrlanıp bizlere öğrettikleri, «komşu hakkına nasıl riayet edileceğini» bildiren bir kıssayı nakledelim.

HİKÂYE

Hasan-ı Basrî (Rahimehullahü) Allah sırrını takdîs buyursun. Hasta oldu. Komşusu bulunan bir yahudi kendisini ziyarete geldi. Ziyaret esnasında imamın yattığı odadan fena bir koku

geldiğini hissedip: (Ya imam bu evde fena bir koku var) dedi. İmam da cevaben (Benim hastalığımdandır.) buyurdular. (Bu hastalık kokusu değil, kenef kokusu, Allah aşkına söyle. Nedir bu?) diye ısrar etti. Zira kendi hanesinden imamın hanesine lâğımın sularının sızdığının farkına varmıştı. And vererek ısrar edince imam. (Birkaç aydır sizin lâğım bizim haneye sızıyor. Yaptırdımsa da sızıntı kesilmedi) deyince yahudi (Niçin bize haber vermediniz?) dedi. Hazreti imam, (belki sizi incitirim) diye cevap verdi. Yahudi, bu ahlâk-ı haseneye âşık olup îman ile müşerref olarak, imamın ahlâkının müslümanlıktan bir nûr olduğunu anlayıp canını nâr'dan âzâd eyledi.

Ey müslümanım diyen, komşusuna kötülük eden. onu ezalandıran, onu karakollarda, mahkemelerde bir hiç yüzlinden süründüren, başına gelecek azabı düşünerek, bu çirkin huyundan vazgeçmeyecek misin? Komşuna ezâ ve cefâ ettinse tövbe et, rızasını almağa çalış. Yoksa âkıbetin kötüdür. Haberi, Resûlullah (S.A.V.) veriyor. İşte komşusuna eza edenlerin elsiz ve ayaksız olarak haşredilip nâr'a atılacağını yukarıda Resûlümüz haber verdi.

Yine Efendimiz buyurdular ki: İkinci bölük domuz sûretinde haşrolup o şekilde mahşere geleceklerdir. Münâdiler; (Bunlar o zâlimlerdir ki, namazı umursamazlar, ehemmiyet vermezler, kılsalar da, sehv ile kılarlar, secdegâhlarını bilmezlerdi. Bunların da gidecekleri yer cehennemdir) diye nidâ edip, o kimseler nâr'a sevkolunacaklardır.

Üçüncü bölük, boyunlarına «Akra» isimli yılanlar sarılmış, kendilerini bu canavarlardan kurtarmağa çalışır bir halde haşrolunup mahşere bu şekilde gelecekler. Allah tarafından bir münâdî: (İşte bunlar o kimselerdir ki, onlara emaneten verilen malı kendilerinin addederek fukarayı mahrum eden, zekâtını vermeyen zenginlerdir. Cezaları nâr, yerleri cehennemdir,) diyerek onları nâr'a atacaklardır.

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كٰفِرُونَ ﴿٧﴾

Elleziyne lâ yü'tûnezzekâte ve hüm bil'âhiretihüm kâfirûn.

(Sûre-I Fussilet: 7)

Mânayı münifi: **Zekât vermeyen kimseler, âhirete inanmayanlardır.**

وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ
وَلَا يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾
يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ
وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ
فَذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٣٥﴾

Velleziyne yeknizûn-ez-zehebe vel-fıddata ve lâ yünfikuneha fi sebiyl'llahi febeşşirhüm bi-azabın eliym. (Sûre-i, Tövbe: 34, 35)

Mânayı münifi: **Şu kimseler ki, altın ve gümüş biriktirip Allah yolunda sarfetmeyenleri azab-ı-elim ile müjdele. Kıyamet gününde, biriktirdikleri o altınlar ve gümüşler, cehennem ateşinde kızdırılıp alınları, yanları ve sırtları, yani dimağın, kalbin ve ciğerlerin bulunduğu eşref azalara yapıştırılacak ve o biriktirdikleri paralarla dağlanacaklar ve:**

— Bunlar, kendiniz için biriktirdiğiniz paralardır. Haydi, biriktirdiklerinizi tadın, vebâlini çekin, denilecektir.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُم
بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلِلَّهِ
مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨٠﴾

Ve lâ yahsebennelleziyne yebhâlûne bimâ a'tâhümüllâhü min fadlihi hüve hayren lehüm bel hüve şerrün lehüm seyutavvakune mâ bahilû bihi yevm-el-kıyameti ve lillahi miyras-üs-semavati vel'ardi. Vallâhu bimâ ta'melûne habiyr. (Âl-i-Imran: 180)

Mânayı mûnifi: **Allah'ın onlara kendi inayetinden ihsan ettiği şeylerde, malda veya ilimde cimrilik gösterenler, zekâtlarını vermeyenler veya evsafı peygamberiyi gizlemek suretile buhledenler; sakın bu halin kendileri için hayır olduğunu sanmasınlar. Bil'akis, bu onlar için şerdir. Cimrilik edip, fukaraya veremedikleri paraları, boyunlarına geçirilecektir. Gökler ve yerler ve arasındaki her şey Allahındır. Bu âlem mahvolur, Allah'tan başka bir mâlik kalmaz. Allah, işlediklerinizden haberdardır.**

Menavî adlı Hadis kitabında, Resûl-üs-sakaleyn efendimizden, Ebû Hureyre (R.A.) şu hadisi şerifi nakletmektedir:

قَالَ عَلَيْهِ اَلصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ
اَلنَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : مَنْ آتَاهُ اللّٰهُ مَالًا فَلَمْ يُؤَدِّ
زَكَاتَهُ مُثِّلَ لَهُ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ شُجَاعًا اَقْرَعَ لَهُ زَبِيبَتَانِ
يُطَوَّقُهُ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ ثُمَّ يَأْخُذُ بِلِهْزِمَيْهِ ثُمَّ يَقُولُ : اَنَا مَالُكَ
اَنَا كَنْزُكَ ثُمَّ تَلَا وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللّٰهُ مِنْ
فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ
يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ

Diğer bir hadisi şerifte de şöyle buyurulmuştur:

(Mâni'üz-zekâtı yutavvaku bi-şücâin esvede)

Mânası: **Zekât vermeyenlerin boyunlarına, kıyamet gününde, halka gibi bir siyah yılan geçirilir.**

Onların boyunlarındaki yılanlar dile gelecek ve:
— Bizden niçin kurtulmak istiyorsunuz? Dünyada, bizi

kimselere vermek istemezdiniz. Biz sizin sevdiğiniz mallarınız, diyeceklerdir.

Biriktirip, biriktirip zekâtını vermedikleri altın ve gümüşler, ateşte kızdırılacak ve onların alınlarına, yanlarına ve sırtlarına yapıştırılarak:

— İşte, biriktirdiğiniz malların vebalini, azabını tadın, denilecektir.

Ey, malı olduğu halde zekâtını vermeyen gafil!...

Eğer, namaz kılıyorsan; zekât vermediğin için namazın da şayanı kabul değildir. Yukarıda sözünü ettiğimiz Hadis kitabı Menavî'de, Fahri kâinat efendimizin şu mübarek hadisleri naklolunmaktadır:

(Men sallâ salâten ve lem yüeddizzekâte felâ salâte lehû)

Buyurulmaktadır ki, bundan da **zekât vermeyenlerin kıldıkları namazın kabul olunmayacağı** açıkça anlaşılmaktadır.

Mal, senin değil Allah'ındır. Muvakkaten sana emanet edilmiş olan bu malın, kırkta birini, böyle bir emanete nail olmamış kullarıma ver buyuruyor. Niçin vermiyorsun? Sen kim oluyorsun da, Allah'ın emrini dinlemiyorsun? Biriktiriyorsun, yemiyorsun, yedirmiyorsun. Bir gün öleceksin. O mal, ortada kalacak. Kadınına bırakırsan başka bir erkekle, erkeğe bırakırsan başka bir kadınla yiyecek. Kızına kalırsa kocası ile; oğluna kalırsa karısı veya başka kadınlarla yiyecekler. Bu sözlerimin doğru olmadığını iddia edebilir misin? Sana, hepsini ver denmiyor. Ancak, kırkta birini muhtaçlara dağıt deniyor. Neden kıskanıyorsun? Bahusus, bu ilâhi emri yerine getirmekle malın artacak, vücudun sıhhat bulacak, fukara senden hoşnut ve razı olacak, Allah ve Resûlü zişân senden razı olacak, daha ne istersin? Zekâtını, hakkıyla ver de âhirette canını nârdan âzad et... Dünyada, kendini zalimlerden koru... Hakkın yolunda senden yardım isteyen fakiri, kapından boş çevirirsen, bir zalim gelir senden o malı zorla alır. Bunu da böyle bilesin...

Dersimize devam edelim. Resûlüllah şöyle buyuruyorlar:

Ümmetimden dördüncü taife de, ağızlarından kanlar akarak kabirlerinden haşredilip mahşere sürülürler. Münadiler:

— İşte, bunlar alış-verişlerinde yalan söyleyen, insanları kandıran aldatan sahtekârlardır. Cezaları nâr, yerleri cehennemdir, diyerek ateşe sevkolunacaklardır.

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ اَلرَّشَّاشُ لَيْسَ مِنَّا

Aldatanlar, bizden değildir.

Beşinci taife ise, pis bir koku içinde ve çok çirkin, kerih bir vaziyette haşrolunacak ve münadiler:

— Bunlar da riyakâr insanlardır. Günah işlerlerken, insanlardan korkarak suçlarını gizlerlerdi. Fakat, o suçu işlerken, Allah'tan korkmazlardı. İşte, bunların da cezaları ateş ve yerleri cehennemdir, diye ilân ederek nâra sevkedeceklerdir. Her zaman, her yerde Allah'tan kork! Çünkü:

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللهِ

(Re's-ül-hikmeti mehafetullah).

Hikmetin başı Allah korkusudur.

Buna mukabil, bazı kimseler de günahı aşikâr olarak yaparlar. Neden böyle yaptıkları sorulunca da:

— Allah'ın bildiğini, kuldan neden saklayım? cevabını verirler.

Biz de bu gibi kimselere deriz ki:

— Allah'ın senin hakkında her bildiğini kullardan saklamasaydın ne sen, ne de ben cemiyet içinde bu kadar rahatlıkla gezip, dolaşabilirdik. Bereket versin, Allah-ü-zülcelâl hakkımızda bildiklerini diğer kullarından gizliyor da, cemiyet içinde vakar içinde yaşayabiliyoruz.

Evet; cehenneme girecek altıncı bölük de, kabirlerinden dilleri tutulmuş ve dışarıya sarkmış, ağızlarından kan ve irin akarak, boyunları kesilmiş halde haşrolunurlar. Münadîler:

— Bu güruh da, yalan yere şahadet edenler, şehadeti gizleyenler, herhangi bir vak'ayı gördüğü ve bildiği halde saklayanlardır. Bunların da cezaları nâr ve yerleri cehennemdir, diyerek nâra sevkedeceklerdir.

Yanlış ve hatalı bir telkin neticesi olarak, halk diline yerleşmiş bir söz vardır:

— İşin yoksa şahit ol, paran çoksa kefil ol .derler.

Bu telâkkiyi terketmek lâzımdır. Yalancı şahit olma; paran varsa iyilikten de geri kalma!...

Yedinci bölük ise, kabirlerinden mahçup bir vaziyette kalkıp, yüzlerini yerlere sürterek her yanları çıplak olduğu halde haşrolacaklardır. Münadiler:

— Ey mahşer ehli!... Bunlar, namus düşmanı zânilerdir. Tövbesiz olarak ölüm tadmışlardır. Bunların da cezaları nâr ve mekânları cehennemdir, diyecekler ve Allah hapishanesi olan nâra sevkedeceklerdir.

Sekizinci bölük, kabirlerinden karınları ateşle dolu, yüzleri siyah, gözleri gök olarak haşrolunacaklar ve münâdiler:

— Bunlar haram yiyicilerdir. Zulümle yetim hakkı yiyenlerdir. Kul hakkına ehemmiyet vermiyen ve riayet etmeyenlerdir. Bunlar, haramzâdeler ve haramîlerdir. Bu güruhun da, cezaları nâr, makamları cehennemdir, diyecekler ve onları nâra sevkedeceklerdir.

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ ۖ
وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ ۖ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ﴿٣٤﴾

Ve lâ takrebû mal-el-yetîymi illâ billetîy *hiye ahsen.*

(Isra: 34)

Mânayı münifi: **Yetimin malına yaklaşma! O mala, ancak muhafaza etmek için yaklaş!...**

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ
ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا ۖ وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿١٠﴾

İnnelleziyne ye'kûlûne emvâl-el-yetâmâ zulmen innemâ ye'külûne fiy butunihim nâren **ve se**yaslevne saiyrâ.

(Nisâ: 10)

Meâli şerifi: **Yetimlerin mallarını haksız yere yiyenlerin, yedikleri ancak cehennem ateşidir. Onlar, karınlarını cehennem ateşi ile doldururlar. Yakın bir zamanda, alevli ateşe atılacaklardır.**

Dokuzuncu güruh, kabirlerinden baraslı ve cüz'amlı olarak haşredilecek ve münâdiler bunları da:

— Bu nankörler, ana - baba hakkına riayet etmeyen alçaklardır. Bunların da cezaları ateş ve yerleri cehennemdir. diye tanıtacaklar ve nâra atacaklardır.

Onuncu güruh ise, kabirlerinden gözleri kör, kalpleri âmâ olarak (Duygusuz) haşrolunacaklar ve münâdiler:

— Bunlar da, Kur'anı arkalarına atan ve zikr-i-ilâhiye yüz çeviren veya hâfız olduktan ve Kur'anı okuduktan sonra unutan, içki ve kumar gibi Allah'ın menettiği her türlü menhiyatı irtikâbeden, bugünlerini düşünemeyen âsilerdir ki, cezaları ateş ve yerleri cehennemdir, diyerek nâra sevkedeceklerdir.

Nihayet, sıra on birinci zümreye gelecektir. Bu, öyle mübarek bir zümredir ki, yüzleri leyle-i-bedr, yani ayın onbeşinci gecesi gibi nûrlu, sırtlarında cennet elbiseleri, altlarında cennet binekleri olduğu halde haşrolunacaklar, Sırat köprüsünü yıldırım hızı ile geçip bizzat Resûlü Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem efendimizin mübarek ellerinden âb-ı Kevser-i içerek cennete ve cemal-i-ilâhiye nail ve rıza-i-Rahman'a vasıl olacaklardır. Münâdiler:

— İşte, bunlar Allah'ın hâs kullarıdır. Bunlar, Allah'ın her emrine itaat etmiş, hayır ve hasenatı Allah için yapmış, isyandan ve bütün kötülüklerden kaçınmış takva ehli, mağfiret ehli, aşk ehli, zikir ehlidirler. Beş vakit namazlarını, tâdil-i-erkân üz-

re kılmışlar, tövbe ve tevhid ile ölmüşlerdir. Bu ehli-imanın mükâfatı cennet, mağfiret, rahmet ve rıdvandır, maksad-ı-âli olan Cemal-i-Rahman'dır diyecekler ve bu zümre-i-nâciyeyi cennete izâm edeceklerdir. Esasen, bu zümreye dahil zevatta, dünya ve âhirette korku ve mahzun olmak da yoktur.

اَلَآ اِنَّ اَوْلِيَآءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ

Elâ inne evliyaallah lâ havfûn aleyhim ve lâ hüm yahzenûn.

(Yunus: 62)

Mânayı münifi: **İyi bilin ki, Allahu teâlânın velileri, yani dostları ve yakınları için hiçbir korku yoktur. Onlar, mahzun da olacak değillerdir.**

Bu zümre, dünya hayatında Haktan başkasından korkmazlar. Böyle olduğu için de bütün insanlar, bunlardan korkarlar. Bunlar: **(Ya Rabbi! Bizleri salihler zümresine ilhak et, mü'min olarak öldür)** diye duâ ederler.

Biz sözümüze gelelim. Kâfir taifesinin her biri de dereke-i cehennemde azap görürler. Onlar ebediyyen orada kalacaklardır. Azapları eksilmeyecek, artacaktır. Ümmet-i Muhammed'in âsileri; günahları miktarı adalet-i ilâhî ile yanarlar. Eğer, şefaata nail olamaz ise cezalarını böylece çekerler. Fakat, Resûlullaha (S.A.V.) bunların yandığı, nârda olduğu bildirilmez. Zira, bilecek olursa muhakkak onları da kurtaracaktır. Fakat bunlar çok âsi günahkârlardır. Bunlar zulm ehli olan ümmet-i Muhammed'dir ki, yetim hakkı yiyen, zinâ eden, namaz kılmayı benimsemeyen, zekâtını vermeyen, alış-verişinde yalan söyleyen, kilo ve ölçeğinde eksik tartan, yalan yere şehadet eden, gördüğü vak'ayı görmedim diye inkâr ederek hak sahibinin hakkının zayi olmasına sebep olan, ana, babaya itaat ve güzel muamele etmeyen âsilerdir. Ailelerinin haklarını korumayan, komşularına eziyet eden, hayvan haklarına riayet etmeyen, ilmi ile âmil olmayanlardır. Halka zulm eden emirler, ihtikâr yapan tüccarlardır. Bu ve buna benzer Allahın emirlerine itaat etmeyen, Rablarına isyan eden günahkâr ümmeti Muhammeddir ki, günahları miktarı nârda yanıp cehennemde kalacaklardır. Bunlar cehenneme gi-

rerken, Fahr-i Âlemin haberi olmadan nâra sevkedilip, adalet yerini bulacaktır.

HÛ!

Semalar yarılıp açılıverir,
Gök kubbe bir anda düşer derine,
Yıldızlar savrulup saçılıverir,
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Denizler kaynayıp karışır birden,
Kabirler deşilir, sıyrılır perden
Mahcup ve perişan kalktığı yerden,
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Her nefis öğrenir â'mali nedir?
Tâ'ati nelerdir, ihmali nedir?
İyilik, kötülük, vebâli nedir?
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Ey insan! Ne diye gururlanırsın?
Bu gençlik, güzellik bâki sanırsın,
Nefsine uyma ki, çok aldanırsın,
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Sen hesap gününü etme ki inkâr,
Mağfiret eylesün ol yüce Hünkâr,
İsyanın zarardır, iyman ise kâr,
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Kiramen-kâtibiyn korurlar seni,
Ne yana dönersen görürler seni,
Sen seni bilmezsin, bilirler seni,
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Mü'mine va'doldu cennat-iin-nâim,
Kâfirin makamı cahimdir, cahim;
Âsiye merhamet eyler mi rahim,
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Bir hesap günü var bildin mi gafil,
Sûrunu üfürür o gün İsrafil,
Tâ'atin olacak azaba kâfil.
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Milyonun olsa da eylemez fayda,
İstersen ömrünü geçir sarayda
Zâhirin, bâtının olur hüveydâ,
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Kurulur o demde mizân muhakkak,
Hak kaza olunur, kadi olur Hak,
Seyyiat, hasenat hep tartılacak,
Sürerler beşeri malışer yerine...

Kaybolmaz zerrece ne hayır, ne şer;
Hepsini önünde bulacak beşer,
Adalet günüdür, bilmiş ol mahşer,
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Yanına kâr kalmaz ettiğin zulüm,
Zâlimden hakkını alacak mazlûm,
Kâfirler edemez. Hakka tazallüm,
Sürerler beşeri malışer yerine...

Cehennem şiddetli alevler saçar,
Analar, babalar evlâttan kaçar,
Sararır gül yüzler, benizler uçar,
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Kimisi Sıratı sür'atle geçer,
Kiminin ayağı takılır, sürçer,
Kimisi Kevser-i-Resûlden içer,
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Enbiya, evliya diz üstü düşer,
Titreşir korkudan, dudaklar şişer,
Kafalar içinde beyinler pişer,
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Âdem'den, İdris'ten imdat umulmaz,
Musa'dan, İsa'dan çare sorulınaz,
Kimseden kimseye şefaat olmaz,
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Münâdi seslenir: Alımed'e varın!...
Şefi'i odur hep günahkârların,
Onsuz pek haraptır hali kulların!...
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Koşarlar nebiyyi zişâna heman,
Feryad-u-figanla derler: «El'aman!...»
Ümmetin perişan gördüğü zaman,
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Resûl-ü müctebâ ağlar bu hale,
Melekler düşerler hüzn-ü-melâle,
Tevecciih eylerken ol zülcelâle,
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Secdeye kapanır Arş-ı-â'laya,
Niyazda bulunur kadir Mevlâya,
Yürekler dayanmaz bu vaveylâya,
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Resûl-üs-sakaleyn eyleyüp nida;
«İlâhi! Fatımam yoluna feda,
Lâyık mı boş dönsün kapından gedâ...»
Sürerler beşeri mahşer yerine...

«Hasanım, Hüseynim nezridem sana,
Zeynebim, Rukiyem bezlidem sana,
İlâhi! Ümmetim bağışla bana...»
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Hak celle ve âlâ buyurur şöyle:
«Habibim! Gam yeme, üzülme böyle,
Ümmetin affettim, ağlama öyle...»
Sürerler beşeri mahşer yerine...

Ey Aşkî! Ne mutlu ümmeti oldun,
Muhammed aşkiyle himmeti buldun,
Ni'meti, izzeti, cenneti buldun,
Sürerler beşeri mahşer yerine...

El-Hac
MUZAFFER OZAK

Kardeşlerim! bu gibi huylarınız varsa hemen tevbe ediniz, bir daha yapmayınız. Kime vurdunsa git o zâtı bul, hakkını helâl ettir. Rizasını al. Kimin malını aldın ise, sahibine iade et. Onun hakkını helâl etmesini te'min et Zira Resûlullah (S.A.V.) şöyle buyurdu: **«Nâra tahammül edeceğin kadar suç işle...»** Bizim dünya ateşinin bir kıvılcımına tahammülümüz yok. Nerde kaldı ki, âhiret ateşine tahammül edelim. İnsan hamamın sıcağına, yazın güneşine tahammül edemiyor. Cehennemde yanan bu ümmetin cezaları tamam olunca; Cenab-ı Hak Cebrail'e azameti kibriyası ile şöyle buyurur: «Yâ Cebrâil ümmeti Muhammed'in âsîleri Cehennemde ne yapıyor?» Cebrail cevaben: «Yâ Rabbi Zatın âlîmdir. Bendan daha iyi onların halini sen biliyorsun.» diyerek cevap verir. Cenab-ı Hak Celle Celâlühü Hazretleri: «Yâ Cebrail! Git onların hallerine bak,» der. Hazreti Cebrail gidip cehennemin ortasında ateşten bir minder üzerinde oturan, cehennemin memuru olan Mâlik'e varır. Mâlik Cebrail'e hürmetten, ta'zîmen ayağa kalkar. Ve Cebrail (A.S.) a: «Yâ Cebrail! Buraya ne için geldin,» der. Cebrail; «Yâ Mâlik, âsi ümmet-i Muhammed'e ne muamele yaptığını görmek için buraya gönderildim,» der. Mâlik: «Bunların halini hiç sorma. Halleri çok fena, mekânları gayet dardır. Ateş cesetlerini yakıp mahvetti. Yalnız, yüzleri ve kalbleri iyınanları sayesinde kurtulup, halâs olabilmiştir» diyerek. cevap verir. Cebrail: «Yâ Mâlik! Bunların üzerinden perdeyi kaldır da hallerine nazar edeyim. Böylece emir aldım.» der. Mâlik (A.S.) cehennemin gardiyanları olan zebânilere emreder. Perde açılır. Ehl-i nâr, Cebraili (A.S.) görünce hüsn-ü cemalinden, yâni güzelliğinden onun azab melâikesi olmadığını anlayıp, Mâlik'e hitaben:

«Yâ Mâlik, bu zât kimdir? Biz bu nâra gireli bundan güzel kimse bize gelmedi. Böyle bir meleğe tesadüf etmedik.» diye Mâlik'e sorarlar. Kimliğini söylemesini rica ve niyaz ederler. Emr-i İlâhi ile Mâlik şöyle cevap verir: «Bu gördüğünüz güzel melek, Nebîler Serveri, Serdar-ı Enbiya olan Hazreti Muhammed (S.A.V.) e vahiy getiren Cebrail'dir.» diye cevap verir. Onlar Nebîlerinin ismini işitince cehennemde bir gulgule ve feryat yükseltip ağlayarak: «Aman el'aman Yâ Cebrail! Resûlullah'a (S.A.V.) git, bizden selâm et. Halimizi gördün, var O rahîm olan Nebîmize anlat. Encâmımızı haber ver. Uzun zamandır burada yanmakta, azap çekmekteyiz. Kendisinden başka bizi azad edecek ve elimizden tutacak ve bizlere şefaat edecek yoktur.» diyerek âh-ü enîn ederler. Dünyada yaptıklarını hatırlayıp, bin pişman olurlar. Cebrail, onları o halde bırakıp izn-i hak ile huzur-u izzete dahil olur. Cenab-ı erhamerrahimin «ümmet-i Muhammed'i nârımda nasıl buldun? Hallerini nasıl gördün?» diye Cebraile sual eder. Cebrail haşyet ve korku ile: Yâ Rabbi! Hallerini vasf etmekten âcizim. Mümkün olamayacak derecede fena ve elîmdir, diyerek cevap verir. Cenab-ı Hak «Benden birşey talep ettiler mi?» buyurur. «Yâ Rabbî, Ecell-i Âlan benden daha iyi bilir. Benden Nebîlerine selâmlarını bildirip hallerini haber vermemi rica ve niyaz ettiler.» Cenab-ı Erhamerrahimîn: «Çabuk git emaneti mahalline tevdi'et. Resûlümü hallerinden haberdar et.» Buyurur. Cebrail ağlayarak cennette Tûbâ altında türlü mücevherat ile tezyin edilmiş bir çadırda Resûlüllah (S.A.V.) a vâsıl olur. Resûlü Ekrem: «Yâ Cebrâil; burası sürur yeridir, niçin ağlıyorsun?» diye kendine sorar: Cebrail cevaben:

«Yâ Resûlallah (S.A.V.) nâr-ı cahîmde azab olunan âsi ümmetini görseydin. Hallerini benim gibi bilseydin, benden ziyade zat-ı Risalet penâhiniz ağlardınız...» der. Bunun üzerine Resûl-ü Ekrem: «Yâ Cebrail Cehennemde benim ümmetimden kimse var mı? Benim ümmetimden bir fert nâra girdi mi?» diyerek sayha ile ağlamağa başlar. Ve hemen arş-ı âlâya gelip başını secdeye koyup hiç bir nebînin, hiç bir velînin yapamayacağı bir lisan ile Cenab-ı Hakka senâ eder. O esnada Allah tarafından: «Yâ Resûlüm! Ey Mahbûbum, başını secdeden kaldır. Ne

istersen verilir. Şefaat dileğin kabul edilir.» Diye hitab-ı izzet vaki olur. Resûlü Ekrem: «Yâ Rabbi! Ümmetimin âsileri hakkında hükmün icra olundu, onlardan mazlumların intikamını aldın. Yeter onlara artık azab etme.» diyerek niyaz eyler. Cenab-ı Hak «Resûlüm kelime-i tevhîdi getirip hüsn-ü hâtime, yani iyman ile ölenleri âteş-i sûzanımdan selâmete çıkarmak üzere seni şefaata müsaadeli kıldım. Ve onları, sen Habîbime hîbe ettim, bağışladım,» diyerek iltifatı ilâhiyyesini habibine bildirir. Ve onu teselli eder.

Resûl-ü Ekrem, süratle cehennemin en yüksek memuru bulunan Mâlik'e gidip ümmetinden sual eder. Mâlik de ümmetinin âsilerinin azabını O'na tafsilâtı ile haber verir. Resûl-ü Ekrem: «Yâ Mâlik! Perdeyi aç, ümmetimin hallerine nazar edeyim.» Buyurur. Mâlik keşf-i hicap için zebanilere emredip, perde açıldığında; nâr'da bulunan âsi ümmet, Resûlullah'ı görüp hemen feryadü figân ederek: «Yâ Resûlallah! imdat, şefaat Yâ Nebiyallah!» diyerek hep bir ağızdan bağrışmaya başlarlar. «Yâ Resûlallah! Ateş bedenlerimizi yakıp kömür etti. Azâba tahammülümüz kalmadı. Bizi buradan halâs et...» diye sayha ederler. Hz. Muhammed (S.A.V.) izn-i ilâhi ile hepsini nardan çıkarıp azad eyler. Bâb-ı cennette, âb-ı hayat ile yıkanıp ve o su vasıtasıyla tertemiz olunca, genç delikanlılar olurlar. Yüzleri ayın ondördü gibi olur. Yalnız alınlarında şu yazı okunur: (Bunlar ehl-i nâr idiler. Rahman olan Allah bunları nârdan azad eyledi.) Bu yazı alınlarında yazılı olduğu halde, cennete dahil olurlar. Bir müddet sonra bu ibareden yani, alınlarındaki yazıdan dolayı mahçup kalmak, hüzün ve esefe düştüklerini beyan ederek alınlarından o yazının kaldırılmasını Cenab-ı Haktan dua ve niyaz ederler. Allah Celle Hazretleri, dualarını kabul buyurup o yazıyı alınlarından siler. Âsi ümmet-i Muhammed'in bu iltifatı ilâhiyyeye nail olduklarını gören kâfirler: (Keşke biz de dünyada iken müslüman olsaydık. Bizim de bir şefîimiz bulunsa idi. Onlar gibi biz de nâr'dan kurtulsaydık) diyerek nedamet edecekler, ama ne faide. Zira, onlar orada müebbet, temelli kalacaklardır. Azabları eksilmeyecek, artacaktır. Zira, onlar Allaha, Peygamberine iyman etmemişler, namaz kılmamışlar, kimseye iyilik etmemiş-

ler. Ölüm onları bu vaziyette bulmuştur. Onlar Hâliklarına şirk koşmuşlar, başıboş yaratıldıkları her yaptıklarının yanlarına kâr kalacağını zannetmişler. Neticede bu korkunç azaba düçar olmuşlardır.

Yâ Râb Habîb-i Haşîmin hürmetine, bizi nârından koru! Ümmet-i Muhammed'in âsileri, imanlarından ötürü şefaatı Muhammediye ile azaptan kurtulduktan sonra, lûtf-u ilâhi ile şadüman olurlar. Ebedî nâr'da kalan kâfirlerin nedametini Allah Celle Hazretleri sûre-i Hicr âyet 2'de haber vermektedir.

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٢﴾

Ru bemâ yeve'ddülleziyne keferu levkânu müslimiyn.

(Sûre-i Hicr: 2)

«Kâfirler kıyamet gününde keşke biz de müslüman olsaydık, mü'minlerin nail oldukları lûtf-u ihsandan biz de mahrum olmasaydık» diye temenni ve tahassür ederler. Buyuruyor. Ne mutlu bizlere ki, o Nebiyyi Zîşan'a ümmet olduk. Allah'a yüzbinlerce şükürler olsun ki bizleri ümmet-i Muhammed'den eyledi Bu nimeti takdir eyleyen. Allah'ın emirlerini tutar, dini vazifelerini yerine getirir ve şefaat-ı Nebiyye nail olur Yâ Rabbi! Bizi affeyle! Nârına koyma. Bize lûtfeyle, bizi mü'min olarak öldür. Salihler arasına ilhak eyle Yâ Rabbî! Bihürmet-i seyyidil mürselîn. Velhamdü lillâhi rabbil Âlemin. Sübhane rabbike rabbil izzeti amma yasifûn. Ve selâmün alel mürselîn. Velhamdü lillâhi rabbil-âlemin. EL-FATİHA.

Allahümme ecirna minennâr ve adhılnel cennete mâal - ebrar. Allahümme ecirna ve ecir mevtana ya mucîr. Biafvike ya Rahman.

Açıldı bu gece rahmet kapısı
Bu bezme Mevlâ'dan ikramlar geldi.
Zikredip, dilimiz andık Mevlâyı
Hem Resûl-ü Kibriya'dan selâmlar geldi.

Aşk od'u düşerek kalbimize
Tesbihini aldık çün dilimize
Gayret kemerin sardık hem belimize
Dostumuz Mevlâ'dan ihsanlar geldi.

Aşka gelip Hak dedi dağ ile taşlar
Dost aşkı ile döküldü kan ile yaşlar
Kıyam'da, rükû'da, secde'de başlar
Affına, lûtfuna sâiller geldi.

Kulunuz biz senin ey Kerîm Allah
Rahmeyle bizlere ey Rahîm Allah
Kerem kıl bizlere ey Ganî Allah
Bu âsî kulların lûtfuna geldi.

Kovarsan kapından kime gideriz
Yakarsan nârında biz ne ederiz
Senden gayri ilâh yok kande gideriz
Dergâhına kulların tevbeye geldi.

Muhammed aşkına affet bizleri
Karatma mahşerde bu ak yüzleri
Mahzun etme Yâ Rab, şâd et bizleri
Kullarm mahzûnen kapına geldi.

Aşkî'nin günahı dağlardan yüce
İsyan ile meşguldür gündüz ve gece
Habîbin elinden Kevserden içe
Huzûruna aşk ile uryana geldi.

Aşkî-i Cerrahî-i Halvetî

EL-HAC
MUZAFFER OZAK

İRŞÂD

YEDİNCİ DERS

MÜNDERECAT :

Bu Risale-i Şerife Receb ayının indi ilâhideki fazîleti ve Su'ban Radiyallahü anhın bir kabristandan geçerken Resûlullah Sallallahü aleyhi vesellemin kabirde azab görenler için söyledikleri, Receb ayına hürmet eden bir kimsenin eriştiği menzile ve Kudüs'te Receb ayına hürmet eden bir kadına Allah cellenin ikramı ve Cüneyd-i Bağdadî (K. S.) nın bir Mecusî ile konuşması ve bir delikanlının Hak tarafından irşadı, insanları Hakka yönelten bir risale-i mübârekdir.

Sallû alâ seyyidina Muhammed
Sallû alâ mürşidina Muhammed
Sallû alâ şemsiddûha Muhammed
Sallû alâ bedriddûca Muhammed
Sallû alâ nurül hüda Muhammed
Sallallahü aleyhi vesellem

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

وَسَارِعُوْٓا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوٰتُ
وَالْاَرْضُ اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿١٣٣﴾

Ve sâriû ilâ mağfiretin min rabbiküm ve cennetin arduhas-semâvâtü vel-ardü uiddet lilmüttekiyn.

Sure-i Ali İmran, Ayet: 133

Meâli şerifi: **Rabbinizin mağfiretine, genişliği gökler ve yer kadar olan Cennete koşunuz. Çabuk olun; bu Cennet Allah'tan korkanlar için yaratıldı.**

Allah-ü zülcelâl Hazretlerinin varlığına, birliğine îmân eden ve Serdâr-ı Enbiya, Resûl-ü kibriya, mergub-u hûdâ, şefi-i rûz-i ceza, melce-i fukara, Enis-ül-gureba, iki cihan güneşi Muhammed Mustafa Salllallahü aleyhi-ve-sellemin risaletini tasdik eyleyen; âhiret gününe iyman eyleyen; Cenabı Hakkın Cennetine talip, rızasına ragîb, cemalîne âşık olan mü'minler! Nasıl ki; insanlar birbirlerinden faziletli yaratılmış ise, günlerin de birbirlerine üstünlükleri ve efdaliyeti vardır.

Bu efdal olan günler, Cenab-ı Hakkın rahmetinin cûş-u-hurûşa geldiği, lütf-u ihsanının deryalar gibi taştığı, belki de deryalardan ziyade kullarını aff-ı mağfiret ile affedeceği ve kendi-

sine dönenleri cenneti ve cemalî ile müşerref ve şâd kılacağı için böyle günleri, böyle geceleri ve böyle saatleri rahmetinden ve şefkâtinden bizlere ihsan buyurmuştur.

İşte, bugünlerden ve bu gecelerden birisi de; Receb ayının ilk gecesi ve Receb ayının ilk cuma gecesidir. Hazret-i Fahri Âlem Sallallah-ü aleyhi vesellemin muhterem ve sevgili torunu ve Hayder-i kerrâr, sâkiyi kevser, Fatih-i Hayber, Esed-ullah-il-galib Ali-yyibni, Talibin mahdum-u mükerremleri Hazreti Hasan Radiyallahü anh, Fahri Âlem olan dedesinden şöyle rivayet ediyor:

«Senede dört gece vardır ki, o gecelerde Cenab-ı Hakkın rahmeti, mağfireti, keremi, ihsanı, lûtfü cihâna yağmurlar gibi yağmaktadır. Tâ ki bu gecelerin kıymetini bilenler ve bilecekler için.»

Bu geceler şunlardır:

1 — **Receb-i Şerifin birinci gecesi,**

2 — **Şaban-ı Şerifin onbeşinci gecesi olan Beraat gecesi,**

3 — **Ramazan bayramı gecesi,**

4 — **Kurban bayramı gecesi,**

İslâmda, aylar Kameri olduğu için gece evvel, gündüz sonradır. Meselâ: Şaban-ı şerifin on dördünü on beşine bağlayan gece onbeşinci gecedir.

Ramazan-ı Şerifin son gününü Bayramın birinci gününe bağlayan gece Bayram gecesidir. Kurban Bayramının arifesini Kurban Bayramının birinci gününe bağlayan gece Kurbanın ilk gecesidir. Perşembeyi cumaya bağlayan gece cuma gecesidir.

İşte, böyle gecelerin kadr-ü kıymetlerini bilenler, bu mübarek vakitleri isyan ile değil ibadet-ü taât, hayr-ü hasenat, naz-ü niyaz ile geçirirler. Böyle gecelerde Rabbilerinin rızalarını kazanırlar. Şu hikâyeden ibret alıp; böyle günlerin ve böyle gecelerin kadr-ü kıymetini bilelim:

HİKÂYE

Eshab-ı kiramdan Su'ban Radiyallahü anh şöyle rivayet ediyor:

Resûlüllah Sallallah-ü aleyhi vesellem ile beraber gidiyor-

duk. Yolumuz bir kabristana uğradı. Efendimiz kabristanın önünde durup ağlamağa başladılar. Gözlerinden dökülen yaşlar göğsünü ıslatıyordu. Yanına yaklaşıp:

— Ya Resûlallah, anam, babam, nefsim, sana feda olsun, niçin ağlıyorsunuz? Vahiy mi nazil oldu? diye sordum.

— Yâ Su'ban! (R.A.) burada yatanlar; yani bu kabristanda bulunan mevtalar, azab-ı kabre düçar olmuşlar, onların haline ağlıyorum.

Diye cevap verdi ve ilâve buyurdular:

— Eğer, bunlar Receb ayının günlerinden bir gün oruçlu olup gecesinde Allaha ibadet etmiş olsalardı; bu azabı görmezlerdi, dediler.

Yine Resûlullah Sallallahü aleyhi ve sellemden şöyle rivayet edildi:

«Bir kimse, Receb ayının ilk gecesini ibadet-i taat ile ihya buyurursa; kalbler öldüğü vakit, o kimsenin kalbi ölmez. Allah (celle celâlühü) o kulunu rahmetine garkeder de; anasından doğduğu gün nasıl günahsız ise; öylece günahlardan temizler. O gecenin rahmetinden, cehenneme girmesi lâzım gelen yetmiş kişiye şefaat etmeye kendisine izin verilir.»

Mü'minler!... Buradaki lutf-ü keremi düşünün... Hem kendi afvolunuyor; hem de yetmiş kişiye şefaata izin veriliyor. Bu ne lûtuf; bu ne kerem; bu ne mübarek gece. Bu akşamın kadr-ü kıymetini bilemeyip, Allaha isyan edenlere ve gayri yollara gidenlere, bu ömrü azizlerini havaya savurup kıymetini bilmiyenlere ne diyelim!...

Mü'minler!... Bir kimse altınını, elmasını denize savurup atsa, oturduğu evini yıksa; eşyalarını yaksa; bu kimseye bizler (Her halde zavallı adam aklını zayi etti) diye acırız, acımakta da haklıyız. Kaldı ki bu zatın tekrar çalışıp, kazanıp bu mallara sahip olması ihtimali mevcuttur. Halbuki; giden ömür ne para ile; ne çalışmakla geri gelir. Ömürlerini yok yere sarf edenler, hattâ isyan ile geçirenler, ölüm geldiği vakit tekrar hayata dönmenin imkânı var mıdır? Tabiî yoktur. Öyle ise ömrü aziziniz altınlardan, zümrütlerden ve her şeyden kıymetlidir. Ömr-ü azizlerini havaya verenlere ne isim verileceğini, siz okurlarımın ve dinleyenlerimin idrâkine bırakıyorum.

Resûlullah Sallallahü aleyhi ve sellemden şöyle rivayet edildi: **«Ümmetim!... dikkat edin şehrullahı (yani Receb ayını) ganimet bilin. Receb ayı muhakkak şehrullahdır. Yâni Allah'ın ayıdır. Bir kimse sevabını Allahdan ümit ederek bir gün oruç tutsa; o kula cennet vacip olur. Mutlaka cennete girer. İki gün oruç tutarsa, o kulun Allah indindeki mevkiini semâ ve arz ve dünya ehli vasfetmekten âcizdirler. Eğer, üç gün oruç tutsa; dünya belâlarından ve âhiret azabından ve cünûn (yâni: deli olmaktan) cüzzam ve baras illetine uğramaktan, kötü kişilerin fitnesinden emin olur. Bir kimse Receb ayında yedi gün oruç tutsa, cehennemin yedi kapısı bu kişi için kapanır. Sekiz gün Allah rızası için oruç tutarsa, sekiz cennetin kapısı onun için açılır. On gün oruç tutarsa, Allahdan ne isterse isteği verilir. On beş gün oruç tutarsa geçmiş günahları afvolduğu gibi günahları, hasenâta tebdil olur. Kim ki; on beşten ziyade oruç tutarsa; Allah onun ecrini ziyade kılar.»**

Hadîsi şerifte şöyle vârid olmuştur:

Recebi şerifin birinci günü, bir kimse Allah rızası için oruç tutsa, üç senelik geçmiş günahına kefarettir, ikinci günü oruç tutsa, geçmiş günahına kefarettir, üçüncü günü **oruç tutsa, bir senelik geçmiş günahına kefaret olup dördüncü ve ilâ ahiri günler için tutulan her bir orucun da birer ay geçmiş günaha kefaret olduğu Ravzatül ülemâ namlı kitabta mukayyettir. Yalnız, afvolan bu günahlar, Allah ile kul arasındaki günahlar olup, kul hakkı müstesnadır. Kul hakkının kazası mutlaka şarttır, yani hakkı üzerimizde olan kimsenin rızasını almamız şarttır ve lâzımdır.**

Mi'rac gecesi Resûlullah Efendimiz Cennette bir nehir gördüm, suyu baldan tatlı, soğukluğu kardan ziyâde, kokusu ise, miskten daha alâ idi. Cebrail Aleyhisselâma sordum:

— Bu nehirden kimler içer?

Cebrail (A.S.) bana dedi ki:

— Bu nehrin ismi Receb'dir. Senin ümmetinden bir kimse, Receb ayında oruç tutsa, size salât etse, Allahü Sübhanehü ve Teâlâ bu nehirden o kula ikram edecektir.

Bu nehirden içmek isteyen âşık! «Şehrullah» olan Receb'te oruç tut! Resûlü kibriya, şefiî rüz-i cezaya salâvat ver!

«Receb» kelimesi üç harfdir. Kur'an harfiyle R, C, B (Receb) ile yazılır. (R) harfi Allahın rahmetine, (c) harfi de kulun cürmüne, (b) harfi de kulun berî olmasına delâlet eder. Allah Sübhanehu ve teâlâ (Ey kulum! Cürüm ve günah işledin. Rahmetimle seni onlardan beri kıldım. İsyanını ve cürmünü bu ay hürmetine bağışladım, buyuracaktır.) Bu harflerin, buna remz olduğunu, ulema böylece beyan etmişlerdir. Receb ayı çıktıktan sonra Huzurullaha varır, Allahü sübhanehu ve Teâlâ Receb ayına:

— Ey benim Şehrim! Aceb seni sevdiler mi? Kullarım sana tâzim ettiler mi? der.

Receb ayı sükût eder; konuşmaz. Cenab-ı Hak tekrar ve tekrar sorar. O vakit Receb ayı der ki:

— Ayıblar örten sensin Yâ Râb! Kullarına da gayrının ayıblarını örtmek için emreyledin. Resûlün de bana «sağır ay» diye isim verdi. Ben kullarının taatını işittim mâsiyetlerini, günahlarını duymadım, diye cevap verir. Bunun için, bu aya «Sağır ay» denilmiştir.

Allahü Sübhanehu ve Teâlâ hazretleri:

— Sen benim şehrimsin, günahları işitmezsin. Kullarımı günahları ve isyanları ile mademki kabûl ettin; senin kabûl ettiğin gibi ben de, senin hürmetine onları mağfiret buyurdum. Günahlarına bir kere olsun nedamet etmek şartı ile, sende günah ve mâsiyet işleseler dahi, bir kere nedamet edecek olurlarsa onları mağfiret buyuracağım, buyurur.

Receb ayına sağır denilmesinin sebebi şundandır: İki Kirâmen kâtibin meleği bizimle beraber bulunur; yaptığımız iyilik ve kötülükleri yazarlar. Receb ayına mahsus olmak üzere yalnız hasenâtımızı yazıp, seyyiatımızı yazmazlar. Receb ayında tövbe ve nedamet edenlerin seyyiatı meleklere gösterilmez ki, göreler. İşittirilmez ki, yazalar.

Resûlullah Efendimiz buyurdular: **«Muhakkak Receb Şehrullahdır. Yani Allahın ayıdır. Şaban ayı da benim ayımdır. Ramazan ise ümmetimin ayıdır.»** demişlerdir.

İmam-ı Suyutînin «Camiüssagir» namındaki kitabında Hazreti Ebu Hüreyre: **(Resûlullah aleyhisselâmın Ramazandan son-**

ra en fazla oruç tuttuğu ay Receb ile Şaban ayları idi.) diyor.

Recebin lûgat mânası; Tâzim, büyüklenmedir. Kâbenin hâdimleri Receb ayının evvelinden sonuna kadar bu aya tâzîmen, hürmeten Kâbeyi açık tutarlar. Diğer aylarda ise, pazartesi günü ile perşembe gününden gayri günlerde Kâbeyi kaparlar. Yani, haftada iki gün açık bırakırlar ve derler ki: (Bu ay şehrullahdır. Bu beyt de, (yani evde) Allahın evidir. Kul da Allahın kulu olduğuna göre, biz nasıl men'edebiliriz kulunu; Allahın evinden; Allahın ayında) derler.

HİKÂYE

Beyt-il-Makdis'de yani Kudüs mescidinde bir kadın vardı. Orada Allah rızası için hizmet ederdi. Receb ayı geldi mi; ibadetine ilâve olarak Receb ayına hürmeten her gün on iki ihlas sûresini tilâvet ederdi. Yine Receb ayı geldi. Âdeti olan on iki ihlâ'sı Recebe hörmeten tilâvet ediyordu. Günlerden bir gün oğlunu çağırıp:

— Oğlum benim ölümüm yaklaştı. Bana bir emr-i Hak olursa Rabbime ibadet kıldığım, daima hizmetinde bulunduğum zaman sırtıma giydiğim bu eski elbisemi bana kefen yap.

Diye vasiyyet etti. Birkaç gün sonra da öldü. (Yani oldu, mü'minler ölmezler olurlar. Kâfirler ölürler,) Oğlu anasının vasiyyetini tutmadı. Ona yeni kefen aldı. Annesini yeni kefenlere sardı. Eski bir elbiseyi kefen yapmak dosta, düşmana karşı kendisine ağır gelmişti. O gece annesini rüyada gördü. Annesi ona:

— Niçin vasiyetimi tutmadın?

Diye sitem etti. Sabah olunca vasiyetini yerine getirmek üzere eski elbiseleri alarak kabristana yollandı. Annesinin kabrini açtı. Nasıl bu işi yapmasın, rüyasında annesi ona:

— Niçin vasiyetimi yerine getirmedin? Senden razı değilim. Hakkım sana helâl olmasın, demişti.

Bir de baktı ki, kabir bomboştu. Annesi kabirde yoktu. Şaşırmıştı. Dün buraya onu kendi eli ile gömmüş ve son vazifesini yapmıştı.

Ağlamağa başladı, şimdi ne yapacaktı? Kendisine şöyle nîda olundu:

— İşitmedin mi, bilmedin mi? Bizim şehrimiz olan Recebe bir kimse hürmet etse, biz onu kabrinde yalnız bırakmayız.

Seyyid Seyfullah (K.S.) şöyle diyor:

Bız âşıkız, biz ölmeyiz
Çürüyüp toprak olmayız
Karanlıklarda kalmayız
Bize Leyl-ü-Nehâr olmaz.

Allaha kulluk eden, Allahı seven, Allahın dostları zulmette kalmazlar. Ebedî saâdeti buradan bulurlar. Ebedî hayata buradan ererler. Onlara gözlerin görmediği; kulakların işitmediği, akılların düşünemediği, beşer kalbinin hatıra getiremediği nimetler ihsan olunur. Böyle günleri fırsat bilip; sây idegör. Yakın bir zamanda bu misafirhaneden seni cansız bir ata bindirip dostlarının firkat gözyaşları; düşmanlarının sevinç sürûrları ile o korkunç çukura amelin ile başbaşa bırakacaklar. Şâirin dediği gibi:

Aldanma azizim bu dünyanın nakşına, nakkaşına
Hazret-i Âdem gibi girsen Hezâran yaşına
Âkıbet gelirsin şu musâlla taşına
Kapatırlar seni bir hâli haraba yalnız
O karanlık gecede kendine bir dost ara bul.

Oranın dostu, arkadaşı iyi amellerdir. İyman, Namaz, Oruç' tur, **zekât'tır,** saclakâttır, bütün iyiliklerdir, zikrullahdır, sıddık· tır, bütün mahlûkatı ilâhiyyenin hakkını gözetmekdir. Resûl Sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz şöyle buyurdular:

«Bir kişi öldüğü zaman, bütün amelleri münkatî olur. Yaptığı iyilikten üç şey, üç ameli daima devam eder; defter-i amalinin hayır kısmına daima sevap yazılır.»

1 — Sadaka-i Cariye ki: Mektep, Medrese yaptırmak, Çeşme yaptırmak, Kuyu açtırmak, Hastahane yaptırmak, Mescid yaptırmak, Kanal açtırmak, yol yaptırmak, ağaç dikmek, köprü yaptırmak gibi...

Yaptırdığı bu hayırlar devam ettiği müddetçe, defter-i âmali kapanmaz ve daima hayır defterine sevap yazılır.

2 — **İyi evlât yetiştirmek: Dinine, vatanına, milletine, hemcinsine hizmet eden iyi ahlâklı evlât yetiştirmek de böyledir.** Kendi evlâdı olmasa da, başkasının evlâdı dahi olsa o, yavrunun yapacağı iyiliklerin sevabı, onu yetiştirenlerin defter-i-âmaline yazılacaktır.

3 — **Talebe okutmak veya okutturmak da böyledir.** Kur'an ilminden başka tıb (Doktorluk, baytarlık, eczacılık) mühendislik, mimarlık, hukuk, coğrafya, kimya, iktisat ve benzeri bütün ilimleri öğrenmek, mü'minler için farzdır. Bunları öğretmek veya öğrenmekte de sevab-ı-azim bulunduğundan, bu maksatla yapılan mekteplerde okuyan talebe ve okutulan ilimler devam ettiği müddetçe, yaptıran kişilerin hayır defterleri de kapanmaz. Yalnız, bu ecr-i-azime nail olabilmek için şart: Allah'a, Peygambere, semavî kitaplara ve özellikle Kur'anı kerime iyman etmektir. Zira, bu ilimlerin hiç birisi, Kur'anı kerimden hariç değildir.

Bir kimse, iymana müteallik şeylere, inanmazsa, onun yapacağı hayır ve hasenatın, âhireti için hiç bir faydası olamayacağını, Kur'anı kerim açıkça beyan buyurmaktadır. İnanmadığı halde, yukarıda sayılan hayırları yapan kimsenin mükâfatı, yalnız dünyaya mahsustur. Ona (Büyük adam) derler, saygı gösterirler ve bütün bu iltifatlar dünyada kalır. Âhiretin sermayesi, iymandır, islâmdır. Fakat, şunu da söylemeden geçemeyeceğim ki, bu kabil iyilikleri yapanlar meselâ Hıristiyan, hatta dinsiz bile olsalar, bu hayırlı işlerinden dolayı son nefeslerinde kendilerine iyman ve islâm nasibolması ihtimali mevcuttur. Bir kimsenin; müslüman olsa bile, insanlara fenalığı dokunuyor, Allahın dinini, yolunu unutup iyiliklerde bulunmuyorsa, son nefesinde iymanının elinden gideceği ve âhirette de azaba duçar olacağı, kütübü mûteberede yazılıdır. Bu sebeple, mü'minler hayır ve hasenata koşmalı, hem dünya, hem de âhiret hayatlarını mâmur ve âbadan etmelidirler. Tembellik, kokmuşluk, kötülük iymanın gitmesine sebebolacağı gibi, iyilikler de iymanın bekasına en mühim âmildir.

Aşağıda sunacağım hikâyeyi, ibretle okuyunuz:

HİKÂYE

Ehlullahtan Cüneyd-i-Bağdadî (K.S.) rivayet ediyor:

Bir Mecusî'nin, karlı bir günde kuşlara yem verdiğini gördüm. Ateşpereste hitaben:

— İyman olmayınca ve islâma girmeyince bu yaptığının faydasını göremezsin. Allah, bu yaptığın iyiliği, ancak iyman ile kabul eder, dedim. Mecusî de bana:

— Belki kabul etmez amma, bu yaptığımı görmez, bilmez mi? dedi.

— Elbette görür ve bilir cevabını verdim.

— Öyle ise, bu da bana kâfidir, dedi.

Aradan yıllar geçti. Bir hac mevsiminde Beytullah'ı arzu ettim ve Mekke-i-mükerremeye gittim. Kâbe-i-muazzamayı tavaf esnasında, bir zatın:

— Ey bu kâinatın sahibi! Ey bu beytin Rabbi! Her şeyi gören, işiten, bilen sensin, diye gözlerinden yaşlar dökerek Beytullah'ı derin bir aşk ve vecd içinde tavaf ettiğini farkettim. Yüzünde, iyman nûru pırıldıyordu. Dikkat edince, bu nûr yüzlü zatın, birkaç sene önce karlı bir günde kuşlara yem veren ateşperest olduğunu hatırladım. Tavaftan sonra, kendisine yetiştim ve usulca kolundan tuttum. Bana:

— İşte, Allah gördü ve bildi, dedi. Hayretle yüzüme bakarak:

— Allahu ehad, Resûlühu Ahmed, sayhasiyle ruhunu teslim eyledi.

O ânda bana hitap olundu ki:

— Yâ Cüneyd! Sen beytimi arzu ettin, geldin beytimi buldun. O, bana geldi, beni buldu.

Gördün mü? Yaptığı o iyilik nasıl iymanına sebeboldu. Müşrik olduğu halde, iyiliği sayesinde ne âli makamlara ne yüce bir devlete erdi ve ebedî hayata kavuştu, cennet ve cemale ve riza-i-ilâhiye mazhar oldu.

Bizler ise, elhamd-ü-lillâh mü'miniz, Muhammedi'yiz. Eğer, âmali salihada bulunacak olursak, bizlere bahşolunacak nimetleri bir düşünelim. Düşünelim de, ona göre gayret edelim. Ölüm günü geldiği zaman, Rabbimizin cemaline ve Resûl aleyhisselâ-

mın iltifatına nail olalım. Arkamızda bırakacaklarımıza; güzel ahlâkta, Allah'a iymanda, Peygamberlere muhabbette, kitap ve sünnete riayette, vatana hizmette, mahlûkatı ilâhiyyeye merhamette, insanlığa yardım ve müzaherette nümune olalım. Musallâda namazımız kılınıp imam efendinin cemaate:

— Bu zatı nasıl bilirsiniz? sorusuna:

— İyi biliriz cevabını alabilmeğe hakkıyle lâyık olalım. Yoksa, hazır bulunacak cemaati; yaptığımız ve saklamağa muktedir olmadığımız fenalıkları hatırlatarak, bıyık altından güldürmeyelim, yalancı şahitlik ettirmeyelim. Bilâkis, bu şahitlerimize kalben ve lisanen, yürekleri yanarak, gözlerinden yaşlar dökerek:

— İyi insandı, iyi müslümandı, mü'mindi, muvahhiddi, sadıktı. Dünya bir insan-ı-kâmil kaybetti, yeri gerçekten doldurulmaz, dedirtelim ve kendimizi rahmetle yâdettirelim. Bırakacağımız hayırlarla defterimizi kapattıralım.

Şâirin dediği gibi:

Yâdında mıdır doğduğun dem?
Sen ağlardın, gülerdi âlem;
Öyle bir hayat geçir ki, olsun
Mevtin sana hande, halka mâtem...

İyilerin iyiliklerinden dolayı amel defterleri kapanmayacağı gibi, fenaların da bıraktıkları fenalıklar devam ettiği müddetçe, günah defterleri kapanmayacaktır. Meselâ Kabil kardeşi Habil'i katleyledi. Kıyamet gününe kadar, nerede bir katil olayı vuku bulacaksa, bir misli günahı, Kabil'in günah defterine kaydolunacaktır. Zira, yeryüzünde ilk katil odur. Onun açtığı günah defteri, ilâ-yevm-el-kıyame kapanmaz.

Bir başka misal daha verelim:

Türkiye'de ilk defa eroin, kokain, esrar, afyon ve sair gibi zehirli ve zararlı maddeleri birtakım kumar oyunları getirenlerin de günah defteri aslâ kapanmayacak, o zehirli ve zararlı maddeleri bilerek veya bilmeyerek kullananların, o kumar çeşitleri oynayanların yapacakları günahın bir misli ilk defa o fenalığı getirenlerin defterlerine kaydolunacak ve yevm-i-cezada

kendi suçlarından başka, sebeboldukları diğer insanların suçlarından dolayı da yargılanıp nâra atılacaklardır.

Vereceğim şu misali de ibretle okuyunuz:

Bir kimse, bir kızı iğfal etse ve maazallah o kız fahişe olsa; o kızı iğfal eden tövbe edip, namaz-niyaz sahibi olsa dahi, o kız kaç kerre zinâ ederse, günahının bir misli, kendisini ilk defa iğfal edenin defterine kaydolunur. Yarın, kıyamette iğfal ettiği kızın hakkını Allah o kuldan sorar ve kendisini de aynı suçtan mahkûm ederek hükûmeti ilâhiyenin hapishanesi olan cehennemine yüzüstü atar. Kendisini kıldığı namazlar kurtaramaz. Çünkü, iğfal ettiği kızı kurtaramamış ve onun günah deryasına düşmesine sebep olmuştur. Aynı ceza ile cezalanacaktır. Bütün fenalıklar böyledir. Bunu iyi bilelim, hakikatlere agâh olalım!..

Eğer, yaptığına nâdim olur da, iğfal ettiği kızı bu felâketten kurtarır, tevbe ettirip nikâhlarsa ve bu suretle ona iffetini iadeye muvaffak olursa, affa mazhar olur. Yoksa, kendisini kurtarır ve iğfal ettiği kızın âkibeti ile ilgilenmezse, belki de kıldığı namazlar, yaptığı diğer ibadetler, haccı ve zekâtı, iğfal ettiği kıza verilir. Kâfi gelirse ne âlâ... Gelmezse, o fahişenin bütün günahları, kendisini ilk defa iğfal edene yüklenir, nâra atılır.

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ أَتَدْرُونَ مَنِ الْمُفْلِسُ مِنْ أُمَّتِي
قَالُوا الْمُفْلِسُ بَيْنَنَا مَنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ وَلَا مَتَاعَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ الْمُفْلِسُ مِنْ أُمَّتِي مَنْ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلَاتِهِ وَصِيَامِهِ
وَزَكَاتِهِ وَيَأْتِي وَقَدْ شَتَمَ هٰذَا وَقَذَفَ هٰذَا وَأَكَلَ مَالَ هٰذَا
وَسَفَكَ دَمَ هٰذَا وَضَرَبَ هٰذَا فَيُجْلَسُ فَيُقْتَصُّ هٰذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ
فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ هٰذَا يُقْضَى بِمَا عَلَيْهِ مِنَ الْخَطَايَا أُخِذَ
مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطُرِحَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ

Bir gün, Sahib-i-mürüvvet efendimiz, ashabına sordular:

— Müflis kimdir?

Ashab-ı-kiram efendilerimiz, cevaben:

— Parası, mülkü, metaı olmayandır, dediler. Efendimiz:

— Hayır! buyurdular. Kıyamet gününde, bir kimse Huzuru ilâhiye getirilir. Bu kimse, namazını kılmış, orucunu tutmuş, zekâtını vermiş, hacca gitmiş, her türlü hayır ve hasenatı yapmaya çalışmış, fakat birisini döğmüş, zecretmiş, fenalık etmiş, hakkını yemiştir.

Allah celle celaluhu, meleklere emreder:

— Bunun hayır ve hasenatını hak sahiplerine dağıtınız. Yeterse ne âlâ... Yetmezse, hak sahiplerinin günahları onun üstüne yüklenir ve bu suretle hayır ve hasenatından da iflâs eder ve bu yüzden yüzüstü cehenneme atılır, buyurdular.

Görülüyor ki, iyman amalî saliha ile, amalî saliha ise Kur'an ahlâkı ve Resûlün sünnet ve siyreti ile beka bulmaktadır. Bu sebeple, kötü huylarımızı düzeltmeliyiz. Kendimizi iyi sıfatlarla süslemeliyiz. Elimizden iyilik gelmiyorsa, hiç olmazsa, fenalık da etmemeliyiz. Şunu unutmayınız ki, bu saydığım huylardan ve sıfatlardan kaçınmak, bâtınımızı mâmur eder. Kötü huylar ise, nâra sebebolur. Belki, iymansız çene kapamamıza, ebedî azaba dûçar olmamıza, yol açar. Yalnız âhirette değil; azabımız tâcil olunarak dünyada da aynı işkenceleri çekmeye mahkûm olabiliriz.

Bu dertlerden bazıları u-cub, kibir, riyâ, gazab (Öfke), hased, mal ve makam hırsı ve sevgisidir.

Mal sevmekten iki dert daha peyda olur ki, hiçbir tabib buna çare bulamaz:

1 — **Afet-ül-batn**

2 — **Afet-ül-ferc**

Bu saydıklarımızın hepsi birer manevî hastalıktır. Bunlardan birisine tutulan, dünya ve âhirette mutlâka cezasını çeker. Meğer ki, Tevfik-i Rabbanî erişip, tövbe ve istiğfar ederek bu kötü hastalıklardan kurtulabilelim.

U'cub, kendisini beğenmektir ki, bu hastalık ekseriye sofu ve zâhid kimselerde zuhura gelir. Şeytan ona namazı, orucu, haccı terkettirinceye kadar uğraşır:

— Allah'ın emirlerini, senden daha iyi tutan kimse yok, diye onu kandırır. Bu suretle, onun amellerini hebâ eder. Bu gibiler, yalnız kendilerini cennetlik, diğer bütün insanları cehennemlik bilirler. Her yaptığını, Allah için değil de, insanlara gösteriş olsun diye yapmağa başlarlar ki, büyük bir âfettir. Buna RİYÂ, böyle yapanlara da MÜRAİ denir. Ulemadan bazıları, riyâ için (Gizli şirk) dahi demişlerdir.

Kibir de, çok kötü ve Allah'ın hiç sevmediği sıfatlardan birisidir. Kibir sahibi, Allah'ın düşmanıdır. Şeytanın, rahmetten koğulmasına, kibri sebebolmuştur. Kalbinde, zerre miktarı kibir olan kişinin, cennete giremeyeceğini Habib-i Hüda efendimiz haber vermektedir. Yukarıda tarif ettiğimiz U'cub kibirden de kötüdür. Kibir, bir kimseye karşı olur. U'cub sahibi, yalnız da kalsa bu huyu kendisinde hisseder, yine kendisini beğenir.

Gazap, hilmiyetin aksidir. Dilimizde: (Öfke ile kalkan, zararla oturur). Sözü ile, babalarımız gazabın fenalığını ne güzel ifade etmiş ve bizlere nasihatta bulunmuşlardır. Gazap, gayet kötü bir sıfattır. Meselâ, bir mü'mine beş milyon lira versen, dininden çıkmaz, ama gazaplandığı zaman öyle bir küfür savurur ki, ne din kalır, ne iyman... Ne'ûzü-billâh, dinden çıkar. Allah, nasibederse, ileriki derslerde, sırası gelince inşaallah onu da söyleyeceğim.

Hased; çok kötü bir sıfattır. Nasıl ki, ateş odunu yakarsa, hased de sahibini öylece yakar. Daha dünyada nâra sürükler ve cehennem azabını burada görmeğe başlar.

Hazreti Âdem, cennetten çıkarıldıktan sonra, bir zelle için senelerce ağladı ve nihayet affa mazhar oldu. Kendisine, taraf-ı-ilâhiden üç nûr gösterildi ve:

— Bu nûrlara ne olduklarını sor! buyuruldu.

Hz. Âdem, ilk nûra sordu:

— Kiminle müşerref oluyorum, adınızı bağışlayınız?

Nûr, ona cevap verdi:

— Ben akılım, dedi. (Demek ki, akıl bir nûrdur).

— Makamın, vazifen nedir? Neden mükerrem kılınmışsın?

— Makamım, insanoğlunun başıdır. Hayır ile şerri seçerim. Benim bulunduğum kafanın sahibinde, türlü türlü san'at-

lar zuhura gelir. Lisanından, âb-ı-hayat gibi sözler akar. Cennet yolları, Hak cemali, Hak rizası benimle bulunur.

Hz. Âdem, akıl nûruna:

— Allah, seni daima mükerrem kılsın, temennisinden sonra ikinci nûra döndü ve sordu:

— Ey muazzez nûr!... Makamın neresidir, vazifen nedir, adınızı bağışlar mısınız?...

İkinci nûr da, kendisine şu cevabı verdi:

— Benim adım da, hayâ'dır. İnsanın gözünde bulunurum. Benim bulunduğum göz, Allah'tan gayrısını görmez. Hayâ sahibi insandan, melekler bile hayâ ederler. Ben, hangi gözde bulunursam, o göz ibret sahibi olur. Hz. Osman Zinnûreyn gibi, dedi.

Bir göz ki, olmaya ibret onun nazarında;
Ol düşmanıdır sahibinin, baş üzerinde...

Âdem aleyhisselâm:

— Allah seni de mükerrem kılsın, dedi. Sana sahip olan evlâtlarıma ne mutlu, ne kutlu!... Sonra, üçüncü nûra döndü:

— Ne muazzez nûrsun, ne mükerrem cevhersin, dedi. Adın, vazifen nedir, makamın neresidir?

Üçüncü nûr cevap verdi:

— Adım merhamettir. Makamım, insanoğlunun kalbidir. İymanlı kalplerde bulunurum. Benim dahil olduğum kalpler, baştan aşağı nûr olur. İçinde, benim bulunduğum kalbin sahibi dünyada saadete ve âhiretde selâmete erer, dedi.

Bir başka rivayete göre de; Allahu zülcelâl, Hz. Âdem'e üç nûr gösterip, bunlardan birisini almasını emretti. Hz. Âdem, bu nûrlardan akıl nûrunu seçip aldı. İyman ve hayâ nûrları, akıl nûrunu takibettiler. Hz. Âdem:

— Seni değil, aklı istemiştim, deyince:

— Ben akıl ile beraberim, ondan ayrılmam, cevabını veren iyman nûrundan sonra, hayâ nûru da:

— Ben de iymanın bulunduğu yerden ayrılmam, dedi.

Sonra, Âdem aleyhisselâma:

— Sol tarafa bak! denildi. Üç zulmet görüp iğrendi. Pek çirkin ve kelimelerle tarif edilemeyecek kadar iğrenç idiler. Hz. Âdem'e emrolundu:

— Yâ Âdem (A.S.) bu üç zulmete sor... İsimleri nelerdir? Mekânları nelerdir? Vazifeleri nelerdir?

Hazreti Âdem (A.S.) birinci zulmete sordu:

— Ne kadar çirkinsin. İsmin nedir? Mekânın neresidir? Vazifen nelerdir?

Zulmet cevap verir:

— İsmim kibirdir. Vazifem kulu, cenab-ı Hakkın gazabına uğratmaktır. Mekânım insan oğlunun başıdır. Bir başta ben olursam, kul Hakdan dûr olur.

Deyince; Âdem aleyhisselâm:

— Yalan söyleme yâ kibir!... İnsan oğlunun başında Akıl gibi bir cevher, bir nûr vardır. Deyince:

— Evet öyledir. Amma akıl gidince; ben o kafada kaim, o vücuda hâkim olurum.

Dedi. Âdem aleyhisselâm ikinci zulmete sual edip:

— İsmin nedir? Mekânın neresidir? Vazifen nedir?

Dedi. İkinci Zulmet cevaben:

— Benim ismim tamâ'dır. Mekânım insan oğlunun gözüdür. Ben bir Âdemoğlunun gözünde bulunursam; o Âdemoğlu insanlıktan istifa edip, hayvan gibi olur. Din gider, iyman gider. İlm-ü irfan gider. Namus, ırz, vicdan gider.

Dedi. Âdem nebi (A.S.):

— Sus!... yalan söyleme. İnsan oğlunun gözünde hayâ olur. Deyince:

— Evet öyledir. Hayâ gidince ben gelirim. Ben gelince belâ gelir.

Dedi. Üçüncü zulmete hitab edilmesi emrolundu. Hazret-i Safiyullah üçüncü zulmete:

— Ne kadar çirkin yaratılmışsın. İsmin nedir? Mekânın neresidir? Vazifen nedir? Diye sorunca, zulmet cevap verip:

— Adım haseddir. Mekânım kalbdir. Vazifem ise, bir kalpte oturdum mu, o kalpte ne din, ne iyman, ne Hak kalır. Sahibimi ateşe yakarım. Beni hâmil olan hayvandan daha aşağı olur, şeytandan beter olur. Helâk olur, dedi. Âdem nebî:

— Sus, yalan söyleme!... Kalbde merhamet bulunur. Deyince:

— Doğru yâ Âdem!... Merhametle cem' olmam. Merhamet gidince ben yerine kaim olurum... dedi.

Sür çıkar ağyarı dilden ta tecelli ide Hak
Padişah konmaz saraya hane mâmur olmadan

Anlayana sivrisinek saz; anlamayana davul - zurna az.

Hubbu-Câh; (yani, makam sevmek ise;) insanı helâk eder. Taberistan valisi olacağım diye, makamından vazgeçmiyerek Kerbelâ'da İmam-ı Hüseyni şehid edenler gibi makamına, câhına doyamadan gidenler binlercedir. Onlar nâra gidip yerlerinde, makamlarında şimdi baykuşlar oturmakta; örümcekler ağ kurmaktadır.

Mal sevmeğe gelince: Karûn gibi, kendi ve malı yere batıp, sevdiği malları mirasçılarına taksim olup, onlar azabını çekmektedirler.

Karın âfeti ki, Yeme hasletidir. Yiyip semirenleri şimdi yer altında yılanlar, kurtlar yiyip semiriyorlar.

Afetül-ferc ki: Beş dakikalık lezzet için ömür boyunca zillete, rezalete o meş'um kara damga vurulup cemiyetten kovulan, Allah huzurundan tardolanların haddi hesabı mı var? Züleyha gibi şehvete düşersen, sultan dahi olsan zelîl olursun. Şehvetine sabredersen Yusuf (A.S.) gibi köle de olsan sultan olursun.

İşte tövbe ayı geldi. Allaha dön!... Allaha dön!...

Hiç vakit kaybetmeden dönülecek kapı orasıdır. Belki ömrümüzün son Receb ayını idrâk ediyoruz. Suçlarımıza tövbe edelim. Bir daha günaha, isyana dönmeyelim.

Resûl Aleyhisselâm:

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ اَلتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ

Kalennebiyyü aleyhisselatu vesselâm Ettaibu minezzenbi kemen la zenbe leh.

«Tövbe eden günahı yapmamış gibidir» diyor.

Biz zaif mahlûklarız. Allah kavidir. Biz fâniyiz, O bâkîdir. Nasıl olur da, biz zaifler o kaviye isyan ediyoruz. Gözlerimizin

nûrunu söndürüverirse ne yapabiliriz? Aklımızı alırsa, her ne olursak olalım, bizi akıl hastahanesine götürürler. Ellerimiz kurusa; ayaklarımız kötürüm olursa ne yapabiliriz? Allah şifa vermezse hangi doktor bizi iyi edebilir? Gelin!... ibret alalım. Her gün ahbaplarımız âhirete gidiyor. Bize de sıra gelecek. Allahü zül-celâlin, afvetmeyeceği kul ve günah yoktur. O kerem sahibidir. Şeytan bile Âdem'in kabrine secde edip; (Aman yarabbi!) dese; o bile afvolur. Biz âdemzadeyiz, Hazret-i Resûlün ümmetiyiz. Hakkın katında mertebemiz yücedir. Afvedersek afv ve mağfiret buluruz. Cennet bizim için hazırlandı. Okuduğum âyetin lûgaten mânası budur. Allah, bizleri afvına, mağfiretine çağırıyor. Cenneti bizler için hazırladığını ilân ediyor. Ne kadar günahımız çok olsa; Rabbimizin rahmetinden büyük olamaz.

HİKÂYE

Gençliğinde ibadet edip, sonra ibadeti bırakan bir delikanlı bir gün aynaya bakıp saçında, sakalında, beyaz kıllar gördü: (Eyvah! ben ne yaptım?) dedi. (Acaba!... Allaha dönsem Rabbim beni afveder mi?) diye düşündü. (Ömrümü Allaha isyan ile geçirdim ne yapacağım?) diye düşündüğü sırada kendine hitap olup:

— Ey kulum!... Sen beni severdin. Ben de seni severdim. Sen beni terk ettin. Ben seni helâk etmedim. Rızkını verdim. Yine bana dönersen, ben yine de seni severim, buyurdu.

Allah rahmeti bol, lûtfu geniş, keremi namütenahî malikül-mülktür. Kendine döneni afveder. Suçunu bağışlar. Bahusus üç aylarda rahmeti coşar. Keremi taşar. Her gece nida olunur:

— Bizi seven yok mu? Biz de sevelim.

— Tövbe eden yok mu? Tövbesini kabûl edelim.

— Afv isteyen yok mu? Affedelim.

— Bizden isteyen yok mu? İstediğini verelim!...

— Cennete talib olan yok mu? Cennet verelim!..

— Bana talib olan yok mu? Cemalimi göstereyim!..

Hz. Ebû Bekr Radiyallahü teâlâ anh buyuruyor. Recebin ilk Cuma gecesi ki; «Leyle-i Regaib» diyoruz. O gecenin sabaha karşı sülüsünde Semâ ve yer melekleri Kâbede toplanıp Allaha

niyâz ederler. Allah Celle Celâlühu; onlara sorar:

— Ey meleklerim, benden isteyin, isteyeceğinizi... Deyince:

— Ey bizim rabbimiz! Sen Zat-ı ecelli âlâdan dilediğimiz: Receb ayı hürmetine oruç tutan ümmet-i Muhammedi affeylemendir. Derler.

Allahü Zülcelâl hazretleri buyurur:

— Muhakkak onları afveyledim, cennet ve cemalimle onları şâd eyledim, diyerek biz Ümmet-i Muhammed-i rahmetine gark eder.

اَلَّذِيْنَ يَحْمِلُوْنَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهٗ
يُسَبِّحُوْنَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُوْنَ بِهٖ وَيَسْتَغْفِرُوْنَ
لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَّعِلْمًا فَاغْفِرْ
لِلَّذِيْنَ تَابُوْا وَاتَّبَعُوْا سَبِيْلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيْمِ ﴿٧﴾

Elleziyne yahmilûnel'arşe ve men havlehu yüsebbihûne bihamdi Rabbihim. ve yü'minûne bihi ve yestagfirûne lilleziyne amenu Rabbenâ ve siğte külle şey'in rahmeten ve ilmen fagfir lilleziyne tâbu vettebe'û sebiyleke vakıhim azâbel-cahiym.

(Mü'min — 7)

Mânayı münifi : **Allah'ın arşını taşıyan ve arşı ilâhiyeyi tavaf eden melekler rablerine hamd-ü-senâ ve onu överek tesbih ve onu noksan sıfatlardan tenzih ederler. Kalbleri ile ona inanırlar, mü'minleri affetmesi için, onları rahmetine garketmesi için dua ederler ve şöylece niyazda bulunurlar: (Ey Rabbimiz!.. Senin rahmetin ve ilmin herşeyi kaplamıştır. Mü'minler de tövbe edip senin dinine sarılan, senin rizan üzere gidenleri affü mağfiretinle şâdeyle.. Onları cehennem azabından koru, nârında yakma..) Onların, babalarından, zevcelerinden, zürriyetlerinden salahı halde bulunanları, va'deylediğin cennetlere ithal eyle. Çünkü, yegâne galip sensin, hakim sensin, onları kötülüklerden koru, dünyada her kimi kötülüklerden korursan kıyamet günü rahmetinle şâdedersin, büyük kurtuluş da işte budur.**

Ümmül-mü'minin, Hz. Ayşe radıyallahu anhâ; Resûl aleyhisselâmdan şöyle rivayet buyuruyor:

Kıyamet gününde, bütün insanlar açtır. Yalnız, Nebiler ve enbiyanın ehilleri ile, Receb, Şaban ve Ramazan aylarında oruç tutanlar müstesnadır. Receb, Şaban ve Ramazan aylarında oruç tutanlar için susuzluk ve açlık yoktur.

Resûl sallallahu aleyhi ve sellemden şöyle rivayet edildi: (Kıyamet günü olduğu vakit, bir münâdi nidâ eder) :

— Receb ayına hürmeten oruç tutanlar nerede?

Sonra bir nûr peyda olur. Cebrail ve Mikâil nûrun gittiği tarafa giderler. Receb ayına hürmet edip oruç tutanlar, onlara tâbi olup sırat denilen Cisr-i Cehennemi yıldırım gibi geçerler. O korkunç akabeden kurtulunca; hepsi Allaha şükür edip; sıratı sür'atle geçirtti diye secde ettiklerinde :

— Ey Receb ayına hürmet edenler!.. Başlarınızı secdeden kaldırın. Secde etmek dünyada idi. Şimdi cennetteki menzillerinize girip, zevkü safâda olun!.. Deyu hitap olunup Recebe hürmet eden zevata böylece iltifat olunacaktır.

Resûl Aleyhissalât-ü vesselâm buyurdular ki :

«Ölüm zamanını ruhumuzun rahatlık ile acı duymadan, susuzluk çekmeden kabz olmasını o anda şeytanın şerrinden emin bulunmayı ve iyman ile göçmeyi istiyorsanız, Receb ayında geçmiş günahlarınıza nedâmet ve tövbe ederek; ekseri günlerini oruçlu olarak geçiriniz. Rabbinizi çokça zikrediniz. Selâmetle Rabbinizin izni ile cennetine giriniz.»

Enes (R.A.) Hazretleri (Ben, Muaz-ibni Cebel'e rast geldim. Kendisine sordum :

— Yâ Muaz nereden geliyorsun?

— Sallallahü Aleyhi ve sellemin yanından geliyorum, dedi.

— Bir şey söylediler mi? Kendisinden bir şey işittin mi? dedim.

— İşittim. Bir kimse, «Lâ ilâhe illallah» dese; hâlisen, muhlisen, yani; inanarak, Allah için, Cennete dâhil olur.

Bir kimse Receb ayında Allah rızası için bir gün oruç tutsa cennete girer. Buyurdular. Dedi. Sonra ben Mescide girdim. Resûlü (A.S.) orada buldum.

— Yâ Resûlallah! Muaz bana: «Lâ ilâhe illallah» diyen ve Recebde Allah rizası için bir gün oruç tutan cennete girdi dediğinizi haber verdi. Dedim.

—Evet Muaz doğru söylemiş. Ben böyle söyledim. Dedi.)

Receb geldiği vakit Resûl aleyhisselâm şöyle dua ederdi:

Allahümme!.. bârik lenâ Recebe ve Şâban
Ve belliğna ilâ Ramazan...

Allah, seneyi oniki aya taksim buyurup; dördü Eşhürül-Hurum ki: Zil Kaade zil-Hicce, Muharrem, üçü birbiri ardına gelir. Birisi de Receb ayıdır. Vakti cahiliyetde bu dört aya tazim ve hürmet ederler idi. Hattâ (Sana biri hakaret etse, sen mukabele etmeyip, Allaha bırakırsan yakın bir zamanda sana hakaret eden cezasını bulur.) Kerrat ile tecrübe olunmuştur.

Kardeşlerim!.. Bugünlerin kadrini bilelim. Rabbimize itâat edip, Kur'anın emirlerine uyalım ki, iki cihanda azîz olalım.

Yâ Rabbi!.. bizi kulluğundan kovma!.. bizim günahlarımızı affeyle! Bizleri nârından âzâd eyle!.. Ruhlarımızı tathir edip Habibinin ruhu ile âşinâ eyle!..

Ey Rabbimiz, bizi kulluğunda dâim, ibadetinde kaim, Receb de, Şâban da, Ramazan da saim eyle. Salihlere ilhak eyle!.. Burada cem'eylediğin gibi, yarın kıyamette Habibin sancağı altında rahmetinle cem'eyle!.. İltifatına, şefaatına mazhar kıl!.. Nârından âzâd eyleyip; Cennet-i Cemâlinle müşerref eyle!..

Sübhâne Rabbike Rabb-il-izzeti amma yasifun ve selâmün alelmürselin vel-hamd-ü-lil-lahî Rabb-il Âlemin.

EL-HAC
MUZAFFER OZAK

— HU —

Açıldı bu gece cennet kapusu
Şehrullaha girdik El-hamdülillâh
Bilene Kadirdir hem ilk gecesi
Şehrullaha girdik Elhamdülillâh
Şehrullah, Recebdir. İsmi mübarek
Gündüzü sâim ol tesbih ederek
Gecesi secde kıl, yaşlar dökerek
Şehrullaha girdik elhamdülillâh
Birinci gününde sâim olana
Cennetler verilir tâib olana
Hem gecesinde kâim olana
Şehrullaha girdik Elhamdülillâh
Kadrini bilene ne mutlu gündür
Kalbini, yönünü hem hakka döndür
Karanlık kabrini Nûr ile doldur
Şehrullaha girdik Elhamdülillâh
Tevhidi bırakma sakın dilinden
Gayret kemerin çözme belinden
Âşıklar zevk alır dostun gülünden
Şehrullaha girdik Elhamdülillâh
Koşunuz rahmete, hem mağfirete
Giriniz, nimete lûtfe Cennete
Hakka kulluk edin bakman mihnete
Şehrullaha girdik Elhamdülillâh
Resûlü kevserde bulmak isteyen
Cennetin güllerin dermek isteyen
Dünyada cemâlin görmek isteyen
Şehrullaha girdik Elhamdülillâh
Âşık-ı Cânan için canından geçer
Cennet hullelerin bu ayda biçer
O âb-ı hayatı buradan içer
Şehrullaha girdik Elhamdülillâh

Aşkî kaim ol Hakkın yolunda
İstiğfarı virdet çokça dilinde
Zulmet içre kaldın gurbet elinde
Şehrullaha girdik Elhamdülillâh

Aşkî Halvetiyyül - Cerrahî
El-Fatiha maassalavat...

İRŞÂD

SEKİZİNCİ DERS

MÜNDERECAT :

Bu risale-i şerifede Salâvat-ı şerifenin faziletleri, Salâvat getirmediği için Resûlün bir zâhidi Tevbihi, bir kişinin rüyada Resûlüllah ile mülâkatı, kabir azabına giriftar olan bir mevtaya Resûlüllahın duâsı ve azaptan kurtulması, Hasan Basri Hazretlerinin kıssası, tefecilik yapıp, faiz yiyenlerin âhiretteki âkibeti, Hz. İsa devrinde dirilen bir mevtanın kabir âzâbının sebebi, Delâil-i Hayratın telif sebepleri ve fazileti, Peygamberi rüyada görmek istiyen bir gence bir ârifin tavsiyesi, büyük tevbe duası ile İslâmî hakikatlerden bahseden mübarek bir risaledir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

SALLÛ ALÂ RESÛLÜNÂ MUHAMMED

Sallû alâ seyyidina Muhammed
Sallû alâ mürşidina Muhammed
Sallû alâ şemsiddüha Muhammed
Sallû alâ Bedriddûca Muhammed
Sallû alâ nurül hûda Muhammed
Sallâllahû aleyhi vesellem
El-evvelü Allah El-Âhirü Allah.
Ez Zahirü Allah, El-Bâtınü Allah.
Men kâne fi kalbihî Allah.
Fe' muiynühu fi'ddareyn-Allah.
Sallû alâ Resûlina Muhammed
Sallû alâ Şefii Zünübina Muhammed
Sallû alâ Tabib-i Kulûbina Muhammed

Allahın nihayetsiz, salâtu - selâmı sevgili Peygamberimiz efendimizin ve onun Âli, evlâdı, ehl-i beyti ve Ashabı üzerine olsun.

Günahlarımıza şefi'i olan, kalblerimizin tabibi Muhammed aleyhisselâma salâtü-selâm eyle Allahım!..

Sevgisi her müslümana vâcib olan; insanları küfr-ü dalâletten kurtaran, hidayete, selâmete ileten; bize Cennet yollarını gösteren, Cemâl-î ilâhiyyeye eriştiren ancak o Nebiyy-i ekremdir, nûr'u evveldir, bas-i sonradır. Ondan sonra ne nebî, ne resûl gelir. Son nebî odur. Nebiler serveridir. Veliler rehberidir. İnsanların ve cinlerin Resûlüdür, Peygamberidir. Onu sevmek, ona itaat etmek, her mü'mine vacibdir. Zaten iymanımızın kemâlinin onu her şeyimizden fazla sevmedikçe tamam olmıyacağını bahsetmiştik.

Bakınız Mü'minler!.. Cenab-ı Hak ahkâmı eskimiyecek, olan daima genç ve dinç duran kelâm-ı ilâhî, Kur'anı Mübin

ki; nefse şifa, kalbe Hüda, ruha cilâ ve rahmet olan mektub-u rabbanisinde ne buyuruyor ve Habibinin fazl-ü şerefini nasıl beyan ediyor biz kullarına!..

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ ۚ يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾

«İnnellahe ve meiâiketehu yûsallune âlen nebiyyi. Ya eyyuhelleziyne âmenu sallu aleyhi ve sellimu tesliyma.» Sadakallahül âziym.

(Suretül-Ahzab — 56)

«Muhakkak Allah Melekleriyle nebisi üzerine salât etmektedir. Ey beni tevhid eden, bana şirk koşmayan, âhiret gününe inanan, Allah önünde hesap vermeye inanan, Cennetime tâlib, cemâlime râgıb, bana ve Resûlüme gönül veren mü'minler!.. Sizlere rahmet olarak gönderdiğim sevgili Nebime hakkıyla salât-ü selâm ediniz ki; bu sizin necatınıza sebeb olacaktır.»

Zirâ rıza-i Rabbanî, merhamet-i sübhânî bununla kaimdir. Şu hikâye sizlere bu âyeti kerîme hakkında bürhan, şahid teşkil edecektir.

Sulehay-ı ümmetten bir zat-ı şerif; üzerine farz olan dinin direği ki; beş vakit namaz esnasında lihikmet-illâh tahiyattan sonra salavatları okumadan namaza son verdi. O gece rüyasında Nebiyy-i Ekremi görür. Nebiyy-i Ekrem efendimiz :

— Niçin bugün kılmış olduğun ikindi namazında bana salâvat vermedin?.. diye sorar. O sâlih zat da Resûlüllahın bu sorusuna karşı :

— Yâ Resûlallah, size mâlûmdur. Allaha hamd-ü-senâ ettim. İşim çok acele idi. Telâşımdan size salât-ü-selâmı unuttum, der. Aleyhisselâm efendimiz şöyle buyurur :

— Benim sözümü işitmedin mi? «Bana salât edilmedikçe ameller mevkuftur». Yani; ind-i ilâhide kabûl olmaz. Allaha takdim olunmaz. Dualar mahbustur, müstecab olmazlar. Hattâ bir kul; bu dünyanın insanlarının cem-i hasenatını icra etse

de, hasenatın içinde bana muhabbet ve salâtü selâm olmasa, kıyamet gününde o hasenat kabul olunmaz.

(Bu nihayet bir rüyadır.) Demeyiniz. Rüyayı insan görmez, insana gösterilir. Göz kapalıdır, eşya yoktur, gören kimdir? Görülen nedir? Gösteren kimdir? Sizleri insafa davet ederim. Bâhusus, rüyada Resûlüllahı gördüğünü zanneden bir kimse; gerçekten onu görmüş demektir. Çünki; Efendimiz bir hadisi şerifinde; **(Rüyasında beni gören muhakkak beni gördü. Şeytan benim suretimde görünemez).** Buyurmuşlardır. Bu kıssa ile anlaşılıyorki, bir kimse Resûl-ü zişâna tâbi olmadan Allahu teâlâya inansa ve ibadet dahi etse, hattâ Allah'a ve peygamberlere gösterdiği hürmet ve muhabbeti Resûlüllah'tan esirgese, salâvat okumasa, selâm ve tahiyyat getirmese, ibadetlerinin, dualarının ve bütün yararlı amellerinin Allahu teâlâ indinde kabule şayan olmayacağı beyan buyurulmuştur.

Resûlüllah (S.A.V.):

قَالَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ اَلْبَخِيلُ مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ

(Bahil şu kimsedir ki; benim ismimi işittiği zaman bana salât okumaz). buyurulmuştur.

Bilindiği üzere «bâhil kimse yâni; cimri cennete gitmez. Ne kadar zâhid de olsa, cömert, yâni sahîy kişi cennete girer, fâsık dâhî olsa». Buyurmuşlardır. Muhabbet eden, muhabbet ettiğini dilinden düşürmez. İşte, salâvat vermek bir nevi ibadettir ve belki aşk mevkiinin anahtarıdır. Salâvat Allaha duaların en büyüğüdür.

Mânası: Yarabbi!.. bana Resûlün üzerine salât-ü selâm ver!.. diyorsun. Ben ise bu salâvatı vermekten âcizim. Resûlüne lâyık olan salât-ü selâmı ancak sen, Allah olduğundan sıfatı ulûhiyetinle bilirsin. Ona lâyık olan salât-u selâmı Resûlün üzerine sen eyle. Resûle salâvat-ı şerife hakkında yukarıda: «duaların en büyüğü ve sebeb-i selâmetimiz» demiştim. Buna delîl ve şahid, şu hadis-i şerif meâlidir.

«Kıyamet gününde, en evvel şefaatime lâyık olan insan bana çokça salâvat veren kimsedir» buyurulmuştur.

Eba Hüreyre ile Ammar ibni Yaser (R.A.) rivayetlerine göre, bir hadis-i şerifinde Resûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurdular :

«Allah, benim kabrimin üzerinde bir melek halkedip onu vazifelendirdi. Bu meleğin vazifesi kıyamet gününe kadar devam eder; ümmetimden bir kimse bana salâvat verse; o melek:

— Yâ Resûlallah, ümmetinden filân şehirde filân oğlu filân kimse siz Nebiyyi Ekrem'e salâvat verdi, diye. Beni haberdar eder, dediklerinde; iki sahabe ile diğer meclisde oturan sahabiler :

— Yâ Resûlallah! Allahü Zül-celâl ve tekaddes Hazretlerinin Kur'an-ı Celilede: «Ben meleklerimle beraber Habibime salât ederiz» âyetindeki salât'dan kasd nedir?.. Dediklerinde :

Resûlüllah :

— Bu bir ilimdir, ilmi meknundur. Bu salâtın sırrını ancak Allah bilir. Eğer, bunun sırrını söylememe müsaade olunsa idi, size bu sırdan haber verirdim.» Buyurdular.

Yine Nebiy-Aleyhisselâm buyurdular ki :

— Her müslimin yanında iki melek vardır. Benim adım anıldığı vakit o müslim bana salât getirirse; iki melek; (Allah bu kulunu mağfiret buyursun!..) diye dua ederler. Eğer ismim anıldığı zaman bana salâvat vermezse o iki melek:

— Bu fırsatı kaçırdın. Seni Allah mağfiret etmedi, diyerek, o kula hitap ederler. Bu dua ile bedduaya şahid olan diğer melekler de :

— Âmîn!.. Derler.

Şeyhül İslâm, Müfti-i Rum Ebussuud Efendi Hazretlerinin «İrşad-ü Aklus-Selim fi Tefsir-i Kur'ân-il Azim» tefsir-i şerifinde böyle zikredilir.

Enes İbni Malik Radiyallahu anh Resûl-Sallallahü aleyhi vesellemden şu hadis-i şerifi rivayet eyledi :

«Hiç bir dua yoktur ki; Allah ile o dua arasında hicab bulunmasın. Tâ, Nebî aleyhisselâma salâvat verilinceye kadar dua Allaha arz olunmaz. Vaktaki, dua eden salâvat-ı şerife okur; dua o zaman Allaha vasıl olur. Ve o mânia, o hicab ref olur.»

Onun için, her duada Efendimizin ism-i şerifini zikredip, salâvatı şerife okumağı bir ganimet bilmelidir. Resûle salât okumak, ona muhabbetden gelir. İkinci kitabda bahsetmiştim. Resûl (S.A.V.) ile aramızdaki muhabbetin ölçüsü; bizim Resûlüllaha karşı olan sevgimiz ne ise; Fahr-i Âlemin de sevgisi bize karşı o derecededir. Şu hikâye ibret alanlar için çok önemlidir:

Bir Zâhid kişi, rüyasında efendimizi gördü, Resûlüllaha karşı yürüdü ki; Resûle mülâki ola... Efendimiz ona hiç iltifat etmediler. Zâhid Resûl Aleyhisselâma :

— Ya Resûlallah, bana dargın olduğunuzu görüyorum. Size karşı bir saygısızlık mı yaptım?

Diye sordu. Resûl Aleyhisselâm :

— Ben seni tanımıyorum!.. deyince; o :

— Ben filân zâhidim.

Diye kendisini Peygamber efendimize tanıtmağa gayret gösterdiyse de; efendimiz :

— Hayır; ben seni tanımıyorum.

Diye ısrar eder. O zaman zâhid :

— Yâ Resûlallah, ben ulemâdan işittim: «Resûlüllah, ümmetini kendi evlâdını tanıyan bir baba gibidir» diyorlardı. Bana «seni tanımıyorum» demenizin sebebi hikmeti nedir?

Bunun üzerine Resûl Aleyhisselâm :

— Ulemâ sözünde doğrudur. Ben sizin Nebinizim. Her birinizi kendi evlâdımı tanıdığım kadar tanırım. Ne var ki; sen beni ne derece tanıyorsan, ben de sana o derece ülfet ederim. Bana muhabbeti âlî olanlara ülfetim de o derece âlîdir.

Salâvat-ı şerifenin fazailinden âhiretde bulunan mevtalar, yani, ölülerimiz de faydalanırlar. «Bir kabristana uğradığımız zaman; orada yatan emvat-ı müslimîne üç salâvat, üç ihlâs, bir Fâtiha okuyup, bir gün bizim de oraya varacağımızı hatırlayarak» bağışlamalıyız. Belki orada yatanlardan kabir azabı görenlerin azabları kaldırılır: Belki okunan salâvat ve sûreler, bu azâpların nimete tebdil olmasına sebeb teşkil eder. Bir gün, Resûl Aleyhisselâm bir kabristandan geçerlerken, bir kabrin başında durup uzun uzadıya ağladılar. Yanında bulunan ashabı :

— Yâ Resûlallah; ne sebebe binaen ağlıyorsunuz? Bir âyet mi nazil oldu ki; onun tesirinden muzdarip oldunuz?

Diye sorduklarında; Efendimiz (S.A.V.) :

— Hayır; şimdi âyet nâzil olmadı, fakat burada yatan zat kabir azabına düçar olmuş, dehşetli azab görmektedir, ona acıyarak ağlıyorum. Diğer ümmetlerim de böyle olurlarsa halleri nice olur?

Dedi ve oradan geçip gittiler. Avdetlerinde ayni kabir önünde durup tebessüm buyurdular. Aynı Sahabe :

— Yâ Resûlallah! Demin bu kabir ehli için ağlıyordunuz. Şimdi ise tebessüm buyurmanızın sebebi hikmetini sorabilir miyiz?

Deyince, Cebrail bana gelip, haber verdi :

— Burada yatanın bir oğlu varmış, bugün mektebe başlayıp, «Allah» ismini yani «Bismillahir Rahman-ir Rahiym»i okuduğu için Hak Sübhanehu Hazretleri babasının azabını nimete tebdil eylemiş, buyurdular.

Ey Mü'min kardeşler!..

Sırası gelmişken sizlere kabir âzabı neden zuhur eder, ne gibi fiillerimiz bizleri kabir azâbına düçâr eder, haber vereyim: Hak Resûlü; **«dört şey kabir azâbına sebeptir»** buyurmuşlardır.

1 — İdrardan korunmamak, (yani: pislikten kaçınmamak.)

2 —Ana, babaya isyan etmek, onların hukukuna riayet etmemek.

3 — Yalancılık etmek, (Bu ahlâksızlığın en büyüğüdür.)

4 — Bir meclisden diğer bir meclise lâf götürüp; iki kişiyi, yahut iki meclisi birbirine düşman etmek.

Bu dört kötü sıfattan birisini, yahud ikisini; yahud da hepsini icra eyleyen kimse azâb-ı kabre düçâr olur. Düşünecek olursak; bu dört şey yalnız müslümanlar için değil; belki bütün insanlar içinde ayıptır, kötüdür. İster müslim, ister gayri müslim olsun; bu dört şey ki; kötü sıfatdır. Bundan kaçınmak biz mü'minlere vazifedir.

Yukarıda sizlere kabir azabının neden meydana geldiğini izah etmiş, muhbir-i sâdık olan Nebiy-yi-Zîşân efendimizin hadîs-i şerifinin meâlini söylemişdim. Yine, kabir azabına düçâr olan, kabrinde azâb gören insanların ruhuna okuyacağımız bir

fatiha-i şerife ve üç ihlâs-ı şerif ile sevgili peygamberimiz efendimize okuyacağımız salâvat-ı şerife hürmetine azâb-ı kabrin derhal nimete kalbolacağını aşağıdaki hâdise bizlere gösteriyor. İbret ile okuyunuz ve dinleyiniz:

H İ K Â Y E

Tabiîn zamanı idi. «Peygamberimiz devri saadetlerine yetişmeyip; Peygamberimizin arkadaşlarını görenlere Tabiîn denir.» Bir kadın Hazret-i Ali (R.A.) efendimizin talebesi ve arkadaşlarından Hasan-ül-Basri Hazretlerine gelip :

— Yâ Üstad! «Bir kızım vardı vefât etti. Onu hiç olmazsa rüyamda görmek istiyorum. Bana bir şey öğretiniz ki; evlâdımı bir defa olsun görüp hasret ateşimi söndüreyim,» diye rica etti.

Hasan-ül-Basri Hazretleri, o kadına kızını görmesi için ne yapması gerektiğini öğretti. O cuma gecesi aynı duayı yapıp; Allaha kızını rüyada göstermesi için çok yalvardı ve yattı. O gece, kadın kızını rüyasında fecî bir şekilde görüp, kalbi parça parça oldu. Zirâ, kızına katrandan bir cehennem elbisesi giydirilip, boynunda zincir bağlanmış, ayaklarında ateşten bukağı vardı. Sabah uyandığında, ağlayarak Hasan-ül-Basri Hazretlerine geldi. Kızını ne halde gördüğünü ağlıyarak anlattı ve kızının bu azaptan nasıl necât bulacağını; kendisine bu hususta yardım etmesini rica ve niyaz etti. Hasan-ül-Basri Hazretleri ve o mescitte oturanlar bu kadına ve o kızcağıza ağladılar ve kendi hallerini düşünüp yarın kabir denilen âhiretin ilk kapısında, o karanlık yerde tek başlarına kaldıklarında ne yapacaklarını düşünüp Rabbülâlemînden merhamet dileyip niyaz ettiler.

Bu mesele üzerine birkaç zaman sonra, Hasan-ül-Basri Hazretleri, bir gece rüyasında cennette gayet müzeyyen bir taht üzerinde bir güzel kız görüp başında bir taç ki... diller ve kalemler vasfını târiften âciz. Sanki; Güneş gibi parlak, sırtındaki libası yâni elbisesi dil ile târife gelmez bir kız idi. Hasan-ül-Basriye :

— Beni tanıdın mı Yâ İmam?..

Dedi. Hazret-i İmam :

— Siz hangi Peygamberin kızı, yahud hangi Nebînin zevcesisiniz? deyince :

— Hani!.. Bir hanım gelip kızını görmek için sizden dua ve niyaz öğrenmiş idi. İşte o hâtunun kızıyım.

Dedi. Hazret-i Hasan-ül-Basrî :

— O hanım bana kızının azâbda olduğunu söylemişti. Ne sebeble bu makama yükseldiniz? deyince :

— Yâ İmam! Allahın sevgili kullarından bir kul bizim yattığımız mezarlıktan geçerken durup : «— Resûl aleyhisselâma üç salâvat okuyup sevabını bizlere bağışladı. Benim yattığım kabristanda benim gibi beşyüz elli kişi azab-ı kabre düçâr olmuştu. Bir nida olundu ki : — Bu makberede kabir azabı görenlerden azâbı kaldırın!.. Şu zatın okuduğu salâvat hürmetine, denildi. Benim gibi beşyüz elli kişinin salâvatın bereketinden azabları kaldırılıp, hepimizin kabri, cennet bahçesinden bir bahçe oldu...» dedi.

Sizleri, Resûlüllah aleyhisselâtü-vesselâma salât okumağa davet ederim. Hattâ «Delâil-i Hayrat» isimli kitabı okumağa devam edenlerin cismi pâk, kalbi temiz birer mü'min olmağa namzet olduklarını ve dünya âhiret muradlarına nail olacaklarını haber veririm. Tabiî, bu kitabı okuyan kimsenin her türlü fenalıklardan kaçınması şarttır. Hele, kul hakkından, hayvan hakkından kendisini korumalıdır. Daima Allahdan korkmalı, Allahı sevmeli, yalandan, riyadan, pislikten, tufeylîlikten, parazitlikten kendisini korumalı, helâlinden kazanıp, helâlinden sarf etmelidir. Fukaraya yardımı eksik etmez ve kalbini fenalıktan tathîr eder ise, Allahın emri olan namazı tadil-i erkânına riayet ederek vaktinde edâ eder ise; ağzı dualı bir mü'min olur ki; böyle kimsenin okuyacağı salâta ne gibi ecr verileceğini Abdurrahman ibni Avf (R.A.) Resûlüllah aleyhissalâtü vesselâmdan rivayet ediyor:

Cenab-ı Resûlü Ekrem Efendimiz şöyle haber verdi : «Cebrail (A.S.) bana gelip :

— Ya Resûlallah!.. senin ümmetinden bir kimse, senin üzerine bir defa salâvat okusa, yetmiş bin Melâike size salât okuyan mü'min için :

— Yarabbi!.. bu kulu affeyle!..

Diye; Rabb-ül-Alemîne dua ederler.»

İşte bu kimseye Melekler salât ederlerse; o kimse ehl-i cennetten olur.

Yine Hasan-ül-Basrî (R.A.) «Ben rüyamda Eba Üsame'yi gördüm. Eba Üsame âhirete intikal etmişdi.» Ona sordum :

— Ya Eba Üsame!.. Rabbin sana ne muamele etti?.. dedim.

— Afvoldum, nimete erişdim... dedi.

— Ne sebeple? dedim.

— Her ne vakit Hadis okusam, arkasından Resûlüllah sallallahü aleyhi ve selleme salât ederdim, dedi, buyuruyor.

Ya zamanımızda ezan okunurken kasten radyosunu kapamayan, daha fazla açan, üstelik «sabah uykusunu bölüyor» diye şikâyet eden, Efendimiz aleyhisselâmdan Mehmed Ağadan, bahseder gibi bahsedene ne diyelim? Allah, bu gibilerini ıslâh eylesin!.. Hidayete eriştirsin. Senin okuyacağın salât ile Efendimiz yücelmez. Okumaman ile de şerefden düşmez. Çünkü; ona Allah ve melekleri ve suleha-i ümmet salât etmektedirler. Salât okumağa sizi dâvetimiz, sizin ve bizim necâtımız içindir.

Aleyhisselâm Efendimiz buyuruyorlar; «Bir gün bana Allahın dört meleği geldi. Bunlar: Cebrail, Mikâil, İsrafil, Azrail Aleyhisselâm idiler.»

Cebrail (A.S.) bana dedi ki :

— Ya Resûlallah! Senin ümmetinden bir kimse, zat-ı risaletpenâhına, günde on defa hulûs-u kalb ile salât etse, yarın kıyamet gününde ben onun elinden tutar sırat-ı kuşlar gibi geçiririm.

Mikâil Aleyhisselâm buyurdu :

— «Ben o kulu senin Kevresinden kana kana içiririm.»

İsrafil Aleyhisselâm dedi :

— Ya Resûlallah! O ümmetinin afvı için başımı secdeye koyarım. Allah celle celâlühu Hazretleri onu afvetmedikçe başımı secdeden kaldırmam.

Azrail Aleyhisselâm da :

— Ya Nebiyyellâh!.. Sana günde on defa salât edenin ruhunu Peygamberler gibi kabzederim.

Dediler. Bu ne büyük lûtuf Yarabbi!.. Bu ne ihsan Allahım!.

Böyle bir ganimeti kaçıran, Allahı, Peygamberleri unutan, gafillere ne kadar yazık!..

Ey Ulu Allah!.. Bizleri uyandır, aşkına kandır!.. Derdinle yandır!.. Âmîn!..

Kâab (R.A.) Hazretleri Resûlüllah aleyhisselâtü vesselâmdan rivayet ediyor. Sevgili Peygamberimiz buyurdular ve biz gafillere duyurdular.

Yarın kıyamet günü, ümmetimden bir âsîyi mîzana getirirler. Günahı sevabından çok olduğu için, nâra (yâni,) ateşe atılmasını Allah emreyler. Bu zatı zebânîler tutar. Allahın hapishanesi olan nâra sevkederler. Bunun halini Hazret-i Âdem (A.S.) görüp :

— Ya Resûlallah! Ümmetinden birini nâra götürüyorlar.

Diye, nidâ eder. Ve haber verir. Ben, onun arkasından koşarak yetişir ve meleklere :

— Ümmetimden olan bu zatı bana bağışlayın!.. derim.

Vazifeli olan melekler :

— Ya Resûlallah! Sana nâzil olan Kur'anda bizim hakkımızda «Oniar Allahın emrine muhalefet etmezler. Buyrulan vazifelerini yaparlar» hükmü vardır. Bunu siz de biliyorsunuz. Bu sebeple, bu âsî kulu nâra götürmeye mecburuz, derler.

Bu esnada, tarafı ilâhîden meleklere bir emir gelir :

— Habibime itaat ediniz!..

Efendimiz der ki :

— Bu ümmeti mizana tekrar götürünüz!..

Tekrar ameli veznolunur. Tartılır, Seyyiat hasenatından fazla gelir. O vakit aleyhisselâtü vesselâm efendimiz kolunun yeninden yazılı bir şey çıkarır; terazinin sevab gözüne koyar. Sevabı günahından ağır gelir. Kul öyle ferahlanır ki; sevincinden, minnetinden Resûlün mübarek ayaklarına kapanarak :

— Siz ne mübarek, ne muhterem bir Nebîsiniz ki; beni bu azâbdan kurtardınız. Anam babam size fedâ olsun.

Fahr-i âlem :

— İşte ben senin Peygamberin Muhammedim, der.

Tekrar Resûlün (arşın üstüne bastı diye şeref duyduğu) mübârek ayaklarını öperek sorar :

— Bu rif'at, bu devlet, bu saadet nedir? Yâ Resûlallah! der. Efendimiz de :

— Sen, bana dünyada iken salâvat okurdun. İşte, bana okuduğun o salâvatı bugün için sakladım. Mîzana koyduğum şey bu idi, buyururlar. Bunun üzerine o adam :

— Ah, dünyadayken vakitlerimi boş geçireceğime ağzımı boş şeylerle, lüzumsuz söz, yalan ve küfürle kirleteceğime, siz azîz Nebîme salât etseydim, bugün daha yüce makamlarda bulunsaydım, diye nedamet duyar.

Bir salât okumak ile necâta erilir ise, binlerce salât okuyanın erişeceği derecatı senin irfanına bırakıyorum.

Sizlere salât okuyan bir zâtın âhiretde azaptan nasıl halâs olduğunu söyledik. Bir de salât okuyanların dünyada belâdan nasıl neccât bulduğunu anlatalım :

Vakt-ı saadetde bir Yahudi; «Devemi çaldı» diye bir müslümanı huzur-u Resûle (S.A.V.) getirip, yalancı şahidler göstererek iftira eder. Yalancı şahidler, münafıklardan idiler. (Münafık diye içi küfr ile dolu olup «kendisini islâm ve mü'min gösterene» derler.) Li Hikmetillah deliller müslümanın aleyhinde görüldüğünden o müslümanın devesini alıp yahudiye verirler.

İslâm dininin hükmüne göre, o müslümanın elinin kesilmesi lâzımdır. Mü'min bunu böyle bildiği için ellerini bârîgâh-ı İlâhîye açarak :

— İlâhî! Benim Mevlâm! Sen herşeye kadirsin, bana iftira ettiler. Ben bu deveyi çalmadım. Sen, her şeyi bilensin. Nebiyyi Ekrem üzerine okuduğum salât hürmetine beni bu rezaletden kurtar. Sen her şeye kadirsin, şu deveye dil ver! bana o şahid olsun, diyerek öyle bir derûnî (Âh!..) eder ki, Rahmet-i ilâhî cuş-û-hurûşa gelip; her şeye kâdir olan Allah, bizlere lisan verip söyleten Allah için ne güçlük var ki; deveyi konuşturamaya! Deve dile gelip :

— Ya Resûlallah! Ben bu mü'minin devesiyim, bu adamlar ise, yalancı şahidlerdir. Bu yahudi bu mü'mine iftira etmiştir.

Diyerek o yahudinin elinden kurtulup mü'min adama doğru itaat ederek gelir, onun önünde diz çöker.

Bu hadiseyi görenlerin imanının nûru artar. Yahudinin yalancılığı ve iftirası meydana çıkar. Münafıklar ise rezil'ü rüsvây olurlar.

Hazret-i Nebiyy-i Muhterem o şahsa sorarlar. Dikkat edilsin! Efendimizin soruşu bilmediğinden değildir. Allahü Zül-Celâl de Tur-u Sinâ'da :

— Ya Musa, elindeki nedir?

Diye sormuştu. Bilmediğinden, görmediğinden mi idi acaba? Buna, mazhar-ı kelâm denilir. Sırların bizlere duyurulması içindir. Resûl aleyhisselâmın salâvat hakkında o şahsa soru sormaları; salâvat vermenin kerâmetlerini bizlere beyân içindir.

Resùl-ü Ekrem efendimiz Arabiye hitaben :

— Ey Mü'min! Bu keramete ne ile nâil oldun? Allah senin hakkını gözetmek için deveye dil verdi, seni bu dünya belâsından kurtardı? der.

O mü'min de :

— Ya Resûlallah! Ben her gece sana on defa salâvat okumadan yatmam, der.

Nebiyy-i Âdil efendimiz de :

— Senin elini dünyada kesmekten kurtaran Allah; âhirette bana verdiğin salâvat hürmetine seni azab-ı nârdan kurtaracaktır, der.

Bir kimse akşam - sabah bana onar defa salâvat okusa, Allah o kulu kıyamette in'âm ettiği, imân ettiği nebilerle, sıddîklarla beraber haşreyleyip nebilere ihsan ettiği gibi o kula da ihsan eder, buyurulmuştur.

Evliyaullahdan Süfyan-ı Sevrî (K.S.) Hazretleri der ki : Ben hac'da idim. Kâbe-i Muazzamayı tavaf ederken bir delikanlı gördüm ki; Kâbede, Arafat'da ve Müzdelife'de, Minâ'da ve Kâbetullahı tavafda salâvatdan maada hiç bir dua okumadı.

Ancak Nebiyy-i Muhtereme salâtü selâm etti. Kendisine münasip bir zamanda, münasip bir lisan ile :

— Arkadaş, her yerin bir duası vardır. Eğer bilmiyorsan sana tâlim edeyim, dedim.

— Hepsini bilirim. Başımdan geçen bir hâdiseyi sana haber vereyim de, ne için dua okumadığımı ve yalnız Âlemlerin

efendisine salâtü selâm getirdiğimin sebebini görün! Dedi ve anlatmağa başladı :

— Biz Horasan ehliyiz. Hac kafilesi Horasan'dan kalktı. Ben de babam ile farz olan vazifeyi edâ için kafileye katıldım. Vakta ki, dağlar, dereler aştık, sahralar geçtik ve Kûfe şehrine vardık. Pederim rahatsızlanıp gece yarısı ahirete göçtü, üzerini örttüm. Kimseyi rahatsız etmemek için Allaha tevekkül edip için için ağlıyarak oturdum. Bir aralık, «beni bu gurbet illerinde yalnız bırakan babamı» tekrar görmek istedim. Bir de yüzünden örtüyü kaldırdım ki, babamın başı eşek başına dönmüştü. Ben, bu hali görünce ne yapacağımı şaşırdım. Ne yüzle bunu ahaliye söyleyebilirdim. Böyle düşünürken bana uyku gibi, bir hal geldi. O aralık çadırın kapısı açılıp içeriye yüzü örtülü bir zat girdi ve yüzünden nikabını kaldırdı, bana dedi ki :

— Ne kadar üzüntülüsün. Bu ne büyük gam böyle?

Ben cevaben :

— Efendim, bu başıma gelen saadet değildir ki; gamsız olayım. Hem ben gamlı olmayayım da kimler gamlansın?

Dedim. Hemen yürüdü, babamın yattığı yere varıp; üzerinden örtüyü çekip babamın yüzünü mesh eyledi. Ben de kalktım baktım ki; babamın yüzü eskisinden de güzel; ayın ondördü gibi nûrlanmış parlıyor. Bu mûcizeyi görünce o zatı mukaddese yaklaşıp :

— Siz kimsiniz? Ey iyilik seven insan!

Diye sorduğumda :

— Ben Muhammed Mustafayım (Sallallahü aleyhi vesellem). Deyince :

— Nedir bu hal, Allahaşkına bana söyleyin!..

Diye mübârek ayaklarına kapandım, ve ağlıyarak niyâz ettim. Bana lûtf ile dedi ki :

— Senin baban tefeci idi, faiz yerdi. Tefecilik yapanlara hükmullah budur. Ya dünyada, veyahut âhiretde eşek suretine girse gerektir. Amma, Allahü sübhanehu senin babanı bu surete dünyada iken koydu. Buna mukabil babanın dünyada iken iyi bir hasleti, âdeti vardı. Yatağına yatmadan evvel her gece, bana yüz salâvat okurdu. Vakta ki; bana babanın bu hâle geldiğini; ümmetimin verdiği salâtı bana ulaştıran Melek tarafın-

dan haber verilince, hemen Allahtan bana salât okuyan baban için şefi'i olmamı istedim, müsaade olundu, ben de geldim, şefaat ile babanı bu halden kurtardım, dedi.

— Ben de bundan böyle hiç bir dua etmem, ancak Resûle salâtü selâm ederim, diye ahdettim. Zirâ, Resûle salâtü-selâm dünya ve âhirette insana kâfi geleceğini anladım, dedi.

İmam Radiyüddin Sağanî'nin «Meşarik-ül-Envar» adındaki hadis-i şerif kitabında Resûlüllah aleyhisselâtü vesselâmdan şöyle rivayet ediyor.

«Bir kimse, bana bir defa salâvat okusa; o salâvat okuyanda zerre kadar günah kalmaz.» Tabiî bu günah kul hakkı, yahut hayvan hakkı ise afvolmaz. Zira, kime vurduksa rızasını almamız şarttır. Kimin malını haksız yere yedik ise helâl ettirmemiz ve yahut bu gasbettiğimiz malı sahibine iade etmemiz lâzımdır.

HİKÂYE

Hazret-i İsa Aleyhisselâm bir kabristan önünden geçiyordu; orada kabirlerden birinde azâb olduğunu gördü. Sebebini öğrenmek için Cenab-ı Rab-bül Âlemine niyâz etti. Her şeye kadir olan Allah (C.C.) :

— Ya İsa!.. Dua et onu ihya edeyim, kendisinden sor. Niçin azâba düçâr olduğunu göresin ki, ben ölüleri böylece diriltirim. Öldükten sonra dirilmeğe iyman etmeyenlere ibret olsun.

Hz. İsâ Aleyhisselâm dua etti. Hemen azâb gören kabir ehli başından toprakları silkerek ayağa kalktı. Hazreti İsâ (A.S.) :

— Neden kabir azabına düçâr oldun? diye sordu.

O zat da :

— Ya Nebiyy Allah! Ben dünyadayken hamallık yapardım. Bir gün odun taşıyordum. Odundan sahibinin haberi olmadan dişimi karıştırmak için bir kıymık çöp almışdım. Bundan, azâba düçâr oldum, dedi.

Mü'minler!..

Ufacık, ehemmiyet veremiyeceğimiz bir suçtan da böyle azâblarla cezalanabiliriz. Ya, helâl haram demeden kul hakkına el uzatırsak, birisini gıybet edersek, âhiretde halimiz nice

olur?.. Zirâ, zerre miktarı amelimiz dahi, ister kötü, ister iyi, mutlaka önümüze getirilecekdir. Bizlere gösterilecektir.

Yazıklar olsun o kimseye ki; yetim malını bigayri - hakkın yemiştir. Onun bu yediği yetim malının, mal olmayıp o kimse için ancak ateş olduğunu Allah Kur'anı Keriminde beyân ediyor.

İşte salâvat-ı şerife okumak günaha kefarettir. Fakat, kul hakkı, hayvan hakkı müstesnadır, demiştik. Yine, Sallallahü aleyhi vesellem efendimiz buyurdular:

«Bir kimse benim ismimi işitip de bana salât etmezse; o kimse cehenneme müstehak olur. Allah lûtfedip o kimseyi nârından uzaklaştırsın,» diye dua etmiştir. Ahiret azabından kurtulmak, ve nimete erişmek isteyen kimseler efendimizin ismini işittikleri zaman aşk ile salâvat-ı şerife okumalıdırlar. Nebiyy-i ahirüzzaman efendimizi her şeyinden, hattâ canından ziyade sevmelidirler. Günahlarına tövbe edip, bir daha mâsiyet çirkefine düşmemelidirler. Kazaya kalan namazlarını tadil-i erkân üzere kılmalı; zengin iseler zekâtlarını Allah yoluna Allah için vermeli; senede bir ay oruç (ki; Ramazan ayı orucudur) tutmalı; ömürlerinde bir defa hac mevsiminde Haccını ifa ederek Rabbine şükretmelidirler. Yalandan, yalan yere yemin etmekten, zinâdan sakınmalı; riyâdan, süm'adan ictinab etmeli, kibirden, gururdan, sahtekârlıktan, gıybet etmekten kendilerini korumalıdırlar. Dilini kötü şeylerle kirletmemeli, Tevhid, tehlîl ve salât ile tezyin etmelidirler ki; Resûle lâyık olan ümmetin fertleri olabilsinler. Allah cümlemize böyle âmâl-i saliha icra etmek nasîb eyleye... Âmin!..

Yukarıda sizlere «Delâil-i Hayrat» okuyunuz demişdim. Bu «Delâil-i Hayrat» kitabını telif eyleyen Süleyman-ül Cezûlî Hazretleri bu mübârek kitabı nasıl telif eylediğini şöyle bildirmektedir: Anlatmadan geçemiyeceğim :

Bu mübârek zat; Efendimizin torunu, İmam-ı Alî efendimizin ve Hz. Fatımanın mahdumu mükerremleri Hazret-i Hasan (R.A.) evlâtlarındandır. Evvelâ «Cezul» şehrinde, sonra şimdi İspanya'da kalan bir şehirde yaşamışlardı. Oraları vaktiyle Müslümanların elinde idi. Sonra Fas diyarına hicret ederek orada tedris-i ilim, irşât ve ibadet ile meşgul olmuşlardır.

Günlerden bir gün, sahrada dolaşırken namaz kılmak için abdest almağa bir kuyunun başına varır, fakat ip ve kova bulup da sudan istifade edemez, etrafa bakınıp dururken bir duvarın üzerinde bir kız çocuğu görüp :

— Evlâdım!.. Evinizde kovanız var mı? Verin de abdest alayım!.. der. Kız cevaben :

— Bütün insanlar sizin ilminizden ve hayr-ü kerametinizden bahisle sizi medh-ü-senâ ederler. Siz ise bir suyu kuyudan ipsiz ve kovasız çıkaramıyorsunuz!.. der.

— İpsiz ve kovasız kuyudan su çıkarmak mümkün müdür? deyince, kız hemen gelip, kuyuya bir şeyler söyler gibi yapar, bi-inayetillah kuyunun suyu ağzından taşar. Dışarıya akmağa başlar. O su ile abdest aldıktan sonra :

— Kızım! Allah ve Resûlü aşkına bu kerâmete ne sebeble nail oldun?.. Haber ver!

Diye niyaz edip, istirhamda bulunan hazrete, kız cevaben:

— Cenab-ı Resûl sallallahü aleyhi veselleme salât-ü selâmı çok okumakla ve Salâvat-ı şerifeye devam etmekle bu keramete nâil oldum, der.

Süleyman-El-cezûlî Hazretleri bu kızın kerametine şahid olunca, pek ziyâde salâvat-ı şerife okumağa ahdetti. Fakat, acaba hangi salâvatı şerifeye devam etsem diye düşünürken, o gece uykusu tutmadı. Öylece tefekkür ederken, gece yarısı olduğunda hanımının yatağından kalktığını ve en güzel elbiselerini giyip evden çıktığını hayretle gördü. Üstadı gayret alıp, (Bu hanım gece yarısı nereye gidiyor?) diye o da eşinin arkasından gizlice sokağa çıktı. Bir de ne görsün; önünde bir arslan sürüsü hanımını ortaya almışlar deniz kenarına doğru yürüyorlar. Süleyman-ül-Cezûlî Hazretlerini hayret ve dehşet kapladı ve arkalarından, uzaktan takibe başladı. Hanımı deniz kenarına indi. Postunu denize atıp yakın bir yerde bulunan ıssız bir adaya müteveccihen yol aldı. Arslanlar deniz kenarında oturup onu beklemeğe başladılar. Hanım, ıssız adaya varıp abdest alıp teheccüd namazı kılarak Rabbül Âlemine ibadetü-taat, tazarrû ve niyâz edip, bu sefer suyun üstünde yaya olarak döndü. Karaya vasıl olduğunda arslanlar yine birisi önüne, birisi ardına düşüp eve döndüler. Hazret-i şeyh, ondan evvel gidip yatağa yattı ve

uyur bir vaziyetde bekledi. Hanım da eve gelip geceliklerini giyip yatağına yattı. O geceden sonra Hazret (Bakalım yalnız o gece mi böyle bir keramet ile ibadet etti acaba?) diye hanımını üç gece daha uyumadan takip etti ve gördü ki her gece aynı iş zuhur ediyor. Üçüncü günü sabahı vaziyeti anlatıp; o mübarek hatundan bu işin sırrını sordu. Hanımı ona :

— Siz şimdi mi bu işe vâkıf oldunuz? «Benim senelerdir mûtadım budur. Allah, bu kerâmet tâcını seneler evvel başıma koymuştur» dedi.

Hazret-i Şeyh Cezûlî kuddise sirruhu suâl edip :

— Ya bu kerâmete ne sebeble vasıl oldunuz? Dediğinde hatun:

— Cenab-ı mübeccel ve nebiyyi mufaddal aleyhisselâm hazretlerine muhabbet ve salâvatı şerifeye devamım sebebiyle! cevabını alınca Şeyh de :

Hangi salâvat-ı şerifeye devam ediyorsunuz?

Diye sorduğunda; Hatun bir şey söylemeyip sustu. Şeyh hazretleri ısrar edince :

— Bu gece istihare edeyim, izin olur ise, cevap vereyim.

Dedi. Ertesi sabah Hatun; Şeyhe :

— Sarahaten haber vermeğe izin yoktur. Lâkin bütün salâvat-ı şerifleri cem'eyle. İçinde var ise, vardır diye haber veririm, dedi.

Hazret-i şeyh de gayret kollarını sıvayıp mûteber kitablardan ve asrında olan şeyhlerden Cenab-ı Resûlüllah sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem hazretlerinin lisan-ı mübareklerinden talim buyurduğu salâvat-ı şerifleri ve Ashab-ı kiram rıdvan-ullahi aleyhim ecmain hazretlerinden ve ulema-i kiramın ve meşayihi-izamın vird edindikleri salât-ı şerifeleri cem' edip; bir kitap haline koyarak hatununa okuduğunda; hatun kitabı dinledikten sonra :

— Birkaç yerinde vardır! Diye haber verdi.

Bu sebeple, bu mübârek kitaba devam eden rahmet-i Hudaya vâsıl olacağına ve Hazret-i Risaletpenahın sevdiği kişiler arasına katılacağına şüphe yoktur. Şeyh Hazretleri bu kitaba (Delâil-ül Hayrat ve Şevarik-ul Envar) adını koydu. Hak Teâlâ

sâ'yini meşkûr, günahını mağfur ve rahmetine müstağrak eylesin. Âmin!..

Hazret-i Şeyh, deniz kenarında «Esfa» diyarına hicret edip ilim, âmel ve muhabbet ile talebelerini terbiye ile meşgul oldu. On beş sene «Esfa» şehrinde kaldı. Oradan da hicret edip «Koval» diyarına gitti. Oradan da Delâil-i Hayrat kitabını tâlim ve neşretmekle etrafdan üzerine insanlar cem olup kendinden feyziyâb oldular, kemâle eriştiler. İrşâda kâdir olanlardan (12165) on iki bin yüz altmış beş kadar talebesi kendinden sonra halkı irşad ettiler. Ve kendileri «870» Hicri senesinin Rebiülevvelinin «16» günü sabah namazının ikindi rekâtının secde-i saniyesinde mesmûmen teşrif-i Dar-ül Ukba ettiler. Hak teâlâ Rahmet eyleyip kabirlerini pür nûr ve dâr-ı cezâda şefaatlarını cümlemize müyesser eylesin. Âmin!

O şehirde kendi yaptırdığı câmi-i şerîfin içerisine öğle namazında defnolundu. 77 sene sonra kâfir o diyarı zapteyleyince şeyhin talebeleri :

— «Biz üstadımızın cesedini burada kâfir elinde bırakmayız. Kemiklerini olsun diyar-ı islâma götürelim.»

Diye kabrini açtılar baktılar ki, Hz. Şeyhin vücudu şeriflerine aslâ bir zarar gelmeyip; defnolduğu şekil üzere bulunmaktadır. Kendisini sevenlerden bazı kimseler; mübârek alnına parmağı ile basıp sonra kaldırdığında yine kan cem' olurdu. Hayatta olan insan gibi... Orada hazır bulunanlar; bunu gözleriyle gördüler. Mübârek cesedini alıp Marakeş'e nakledip oraya defnettiler. Rahmetullahi aleyhi.

Bu kitabı okuyanların dünya ve âhiret nimetlerine nail olacakları muhakkaktır. Nail olunacak nimetlerden birisi; Âlem-i menâmda Hazret-i Resûlüllahın cemalini müşahededir. Bir kimse Resûlü âlem-i mânâda görüp iltifatına nail olursa, şefaatine de nail olacağı şüphesizdir.

Bir zat, Resûlüllahı (S.A.V.) rüyada görmek istermiş, bir türlü görmek müyesser olmazmış. Arif'i billah bir zat-ı şerife gidip derdini anlatır ve bir tavsiye ister, yalvarır, niyaz eder. Arif-i billah olan zat-ı şerif :

— Oğlum; cuma akşamı çokça tuzlu balık ye!.. namazı kıl! Su içme yat!.. görürsün, der.

O zat da efendinin tavsiyesine uyarak çokça tuzlu balık yiyip yatar. Sabaha kadar dereler, çeşmeler, pınarlar görüp oralardan sular içer. Sabah olur. Arif-i billaha koşarak :

— A efendi! Resûlü görmedim!.. Sabaha kadar hararetden rüyamda çeşmelerden, pınarlardan su içtim. Hâlâ hararetden yanıyorum.

Deyince :

— İşte tuzlu balığı yiyince suya nasıl iştiyakın artıp sabaha kadar su gördünse; Resûlüllaha da öyle yanmalısın ki; nübârek cemâlini müşahede edesin, der.

Aşk ile salâvata devam eden de, Allahın Resûlünü muhakkak görecektir.

Akl-i selîm sahibi olanlar için bu anlattıklarımız kifayet edecekdir. Bu tavsiyemizi tutanlar ve bu risalemizden ibret alanlar; gece ve gündüz, bilhassa cuma günü ve cuma gecesi Resûlüllaha aşk ile salâvat-ı şerife okuyup muradlarına nail olacaklardır.

Ya Rabbi!.. bizim bu risalelerimizi okuyup dinleyenleri, ve sözlerimizle amel eyleyenleri iki cihanda aziz eyle! Cümlemizden râzı olup kusurlarımızı afveyle. Bizi iki cihanda Habibin Muhammed aleyhisselâma bağışla. Burada bizi ona ümmet eylediğin gibi; iyman ile ruhumuzu kabzeyle. Sekerat-ı mevtimizde gözümüzden perdeyi gider. Cemâli Muhammed Mustafa (S.A.V.) ile müşerref eyle. Bize ölüm acıları duyurma. Kabrin zulmetinden, kabir azabından bizleri rahmetinle azâd et. Bizleri Habibinin «Liva-îl-Hamd»i altında mahşer günü cem'eyle!.. Nâr-ı câhîminden azâd eyle. Cennet-ü Cemalinle müşerref kıl!.. Âmin!..

Buyurun günahlarımıza tevbe edelim :

Estağfir-ullah!.. Estağfir-ullah!.. Estağfir-ullah!..

Estağfir-ullah-el'azîm-el'kerim Ellezi Lâ ilâhe illâhe illa hu.. **El'-Hayy-el' Kayyum ve netûbu ileyh!.. ve nes'elüt-tövbete ve-l' mağfirete ve hidayete innehu hüve-l-gafûr-ür Rahim. Va'fü anna vağfir lena ve'rhamna inneke entet-tevvab-ür'Rahim.**

İlâhi!.. Yâ Rabbî!.. İlâhi Yâ.. Rabbî!.. İlâhi Yâ.. Rabbî!..

Ya Rabbi!.. Eğer benim elimden, dilimden, gözümden, kulağımdan, vesair azalarımdan sana karşı şirk, küfr, isyan, büyük küçük günah sâdır olduysa; ben onlardan rücu ettim. Tövbe ettim. Nedâmet ettim.

Şimdi senin rahmetine geldim. İhsanına sığındım. İtiraf-ı zünub ediyorum. Tövbe ediyorum. Afvını diliyor; göz yaşları döküyorum!.. Tövbe Ya Rabbi.. Tövbe bir daha sana karşı isyan etmiyeceğime tövbeler olsun. İmanımı tecdid ediyorum. Senin mağfiretine sığınıyorum. Eğer, sen beni afvetmezsen beni kim afveder? Eğer, sen beni bab-ı lûtfundan kovarsan, hangi kapıya iltica ederim? Âsiyim, keremine geldim. Mücrimim, ihsanı affına geldim. Sen, keremi bol padişahsın!.. Benim tövbemi kabûl et. Suçumu bağışla. Habibin hürmetine, Kur'anın izzetine, İslâmın devletine, Hüseynin kanı, Fatımanın demi hürmetine, Haticenin vefası, Aişenin safası, Alinin çektiği cefası hürmetine. Ebu Bekri Sıddîkîn sıdkı, Ömerin adlî, Osmanın hayâsı hürmetine, Aşere-i mübeşşere hürmetine. Ashabı saffa safiyetine, Ehl-i Bedrin celâleti, Uhudun, şühedası izzetine. Tâ be seher gözlerine hab-ı gaflet girmeyen âşıklar, bağrıyanık sadıklar, ilâhî kelimatın hakkına kanlarından kendilerine kefen biçen şüheda, âmil olan ulema, sâbir olan fukara hürmetine, ben kuluna afvu nazarınla bak!.. Sana teslimim ister affet ister yak!.. Beni senden dûr etme. Habibine bağışla, aşkın ile nakışla. Affın ile şâd!.. Cennetinle dâd!.. cemâlinle müşerref kıl Yâ Rabbi!..

Peygamberlerin evveli Âdem (A.S.) âhiri benim nebîm, sevgili Habibin Muhammed, bütün âlemlere rahmet, inayet, her ikisinin arasında ne kadar nebî Resûl geldiyse inandım, iyman ettim. Dilimle ikrar, kalbimle tasdik ettim.

Âmentü-billâhi ve melâiketihi ve kütübihi ve rüsûlihi vel-yevm-il-âhiri ve bilkaderi hayrihi ve şerrihi min-Allahi teâlâ vel' ba'sübad-el' mevt.

Eşhedü enlâ ilâhe illl Allah. Ve Eşhedü enne Muhammedün-Abdühü ve resûlühu kelime-i tayyibesi ile çene kapamak nasib-i müyesser eyle. Âmin.

Bi hürmeti seyyid-il-mürselin ve bi-hürmeti âli-Abâ-bi-hürmeti ve izzeti Lâ ilâhe ill Allah.

Sübhane rabbike rabb-il-izzeti amma yasifune ve selâmün ale-l mürselin vel-Hamdülillahi Rabbil-âlemin.

Sözlerimizin tesiri için, Allah rızası için okuyanların ve dinleyenlerin selâmet bulması için.

El-fatiha

El-Hac
Muzaffer OZAK

HU

Meydan benimdir
Aşkın dinimdir
Göynüm yerindir
Elhamdülillah

Dosta giden yol
Dostuna kul ol
Hak ile hak ol
Elhamdülillah

Aşkını verdin
İhsanlar kıldın
Göz yaşım sildin
Elhamdülillah

Can kuşu pazar
Tellalda gezer
Beratım yazar
Elhamdülillah

Aşkın gönlümde
Virdin dilimde
Değil elimde
Elhamdülillah

Oldum divane
Girdin devrane
Şem'a pervane
Elhamdülillah

Aşkınla derde
İrdim ben kadre
Sıyrıldı perde
Elhamdülillah

Dostum Muhammed
Çektim çok zahmet
Erişti rahmet
Elhamdülillah

Dosta kul oldum
Devletin sürdüm
Didarın gördüm
Elhamdülillah

Aşkînin canı
Odur cananı
Buldu dermanı
Elhamdülillah

İRŞÂD

DOKUZUNCU DERS

MÜNDERECAT :

Bu risalede Namazın faziletleri, Abdestin esrarı, imam-ı Ali (R.A.) nin zekât hakkındaki kelâmları, Hazret-i Ömer (R.A.) in kıssası, bir ateşperestin İslâma gelmesi, beş vakit namazı cemâatle kılmasından gördüğü mükâfat-i İlâhiyye, beş vakit namazda okunan ayat-ü beyyinatın ve tesbihatın ve bir âmânın cemaate devamdan dolayı gözleri açıldığının; beyanı hakkında mühim bir risaledir.

SALLÛ ALÂ RESÛLÜNÂ MUHAMMED

Sallû alâ seyyidina Muhammed
Sallû alâ mürşidina Muhammed
Sallû alâ şemsiddûha Muhammed
Sallû alâ bedriddûca Muhammed
Sallû alâ nurül hûda Muhammed
Sallâllahu aleyhi vesellem

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ
وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٧﴾

İnnelleziyne âmenû ve amilû'ssâlihâti ve ekamûs-salâte ve âtü-z-zekâte lehüm ecruhüm inde rabbihim velâ havfün aleyhim ve lâhüm yahzenûn. Sadakallahül Azim.

(Sûre-i Bakara: 277)

«Şu kullarım ki; benim birliğime ve Habibim Muhammed' in benim tarafımdan inanmaya dair getirdiği umdelere inanıp, Kur'an ile Habibime uyarak âmali saliha işlediler ve dinimin direği olan namazı vaktinde, erkân ve âdâbile edâ ederek onlara verdiğim nimetlerden farz olan zekâtı verdiler. İyman edip âmâl-i sâliha ile amellerin en ehemmiyetlisi bulunan, ibâdât-i bedeniyye ve ibâdet-i maliyeyi ifa ettiler. Bu zevat için Rab'leri Celle şânühû indinde ecirleri vardır. Bu yaptıkları boşa git-

mez. Onlara âhirette korku yoktur. Çünkü onlar, ben; Allah-tan razı olmuşlar ki; bu emirlerimi yerine getiriyorlar: Ben de, onlardan razıyım ki, bu yaptıklarının mükâfatını verip, âhirete varınca geçmiş zamanda yaptıkları ibadetlerinin boşa gitmedi-ğini görüp mahzun olmayacaklardır.»

Tefsîr-i Tibyan

Allaha iyman edip O'nun sevgili Resûlü Muhammed'ine gönül verenler hepimiz biliyoruz ki; İslâm dini, islâmın nuru beş esas üzere bina kılınmıştır. Bu binayı, bir fenere benzetir-sek; dört cam ile çevrili bir feneri göz-önüne getirin. Bir tarafı namaz, bir tarafı oruç. Bir tarafı zekât, bir tarafı hacdır. Bu camları birbirine bağlayan çerçeveler de; sıdk, vefa, sabr; mü-rüvvettir. Üst kısmı kanaat, alt kısmı cömertliktir. Ortasında yanan nûr da islâm ve iyman nûrudur. Bu fener, böyle kalmak-la nûr ve ziya saçar. Kendini de etrafını da nûrlandırır. Bunlar-dan herhangi birisi terk olunursa; o camlar kararır, nûr ver-mez olur.

Bir hane farzediniz. İçerisinde nûr olursa, o hanenin cam-larından dışarıya nûr sızar, ışık görünür. İçerde nûr yoksa ta-biî o hane karanlıktır. O haneden nûr yerine zulmet görünür. İşte bu bina insandır. Eğer canevi olan Allahın nazargâhı mahi-yetindeki kalbimizde, iyman ışığını yakabilseydik, bizlerden Al-laha ibadetlerin en sevgilisi namaz, oruç, zekât, hac meydana gelip bu nûrların meyvası olan sıdk, yani doğruluk, vefakârlık, sabr denen sıfat-ı ilâhî, mürüvvet, kanaat, civanmerdlik gibi Al-lah'ın sevdiği, peygamberin beğendiği, meleklerin hayret ettiği birçok sıfatlar meydana gelir de meleklerden yüce oluruz. Yok!.. İyman nûrunu kalbimizde yakmadıysak; iyman yerine zulmeti, namaz yerine küfürü, dalâleti, isyan ve mâsiyeti, oruç yerine inad, zekât yerine hiyanet, hac yerine yalan, bühtan, gıybet, ve-fâ yerine döneklik, sabr yerine inad, mürüvvet yerine cimrilik, kincilik, kanaat yerine tama' hırs, cömertlik yerine hasislik gi-bi daha bunlara benzer Allah'ın sevmediği sıfatlar ile sıfatlanır, Allah'ın ve meleklerin lânetine uğrar, yaşayışta hayvanlar gibi ahlâken hayvanlardan da aşağı oluruz.

İyman nûrunu muhafaza eden camlardan en mühimmi,

namaz denilen ibadettir ki; Allah'a en sevgili ibadet vaktinde eda edilen namazdır. Efendimiz: **«Namaz benim gözümün nûrudur. Her şeyin bir alâmeti vardır. İslâmın alâmeti ve iymanın nişanının da namaz olduğunu»** iki cihan serveri haber vermektedir.

Ey müslümanım diyen, ey Muhammed Aleyhisselâm'a ve âhiret gününe iyman ettim diyen mü'min!.. Kur'an-ı Kerimde (83) yerde Allahü Sübhanehu ve Teâlâ, namaz kılmamızı bizlere emreylemiş, namazı zikretmiştir. Çünki bütün ibadetlerden namaz, Allahın bizden razı olmasına sebeptir. Namaz, sünneti enbiyadır. Namaz, mahşere teşbihtir. Namaz, meleklerin sevdiğidir. Namaz, ma'rifet nûru, iymanın aslı, duaların icabetine sebeptir. Namaz, amellerin kabulüne sebeptir. Namaz, malda bereketc, kisbte (kazançta) helâle sebeptir. Namaz, düşmana silâh, şeytana kerihtir. Namaz, Azraille sahibi arasında şefi'dir. Namaz, karanlık kabre nûr, kıyamette sürur, arş'ın gölgesinde bulunmağa sebeptir. Namaz, kıyamette başlara tac, herkes çırılçıplak bulunduğunda sırtlara libastır. Namaz, nâra kalkandır. Rabbine hüccet-i bürhandır. Namaz, mîzanda sıklet-i hayra, sırattan selâmete sebeptir. Namaz, miftahı cihandır. Namaz, rıza-i cânândır. Namaz bizlere hediyye-i Rahmandır. Namaz, dinin direğidir.

Muaz bin Cabel ve Câbir bin Abdullah (R.A.) Resûlüllah (S.A.V.) den haber verdiler :

«Mirâç gecesi, birinci kat semaya vardığımda, birinci kat meleklerini zikreder gördüm. Cebrâil'e sordum :

— Ya Cebrâil! Ne vakittenberi Allahı zikrediyor bu melekler? dedim.

— Ya Resûlallah! Yaratıldıklarından beri böyle Allahı zikrederler, dedi.

Oradan ikinci kat semaya urûç ettim. Orada bulunan melekleri rükû eder vaziyette, Allahı zikrettiklerini gördüm. Onların da yaratıldıklarındanberi Hakka rükû edip zikir ettiklerini Cebrâil bana haber verdi. Oradan üçüncü kat semaya vardık. Orada olan meleklerin de secde eder ve secdede oldukları halde Allahı zikrettiklerine şahit oldum. Bu secdelerini halk olunduklarındanberi ederlermiş. Hiç başlarını secdeden kal-

dırmazlarmış. Bana, selâmımı almak için başlarını secdeden kaldırıp, selâmı alıp tekrar secdeye vardılar. Kıyamete kadar secdede kalacaklardır.»

Oradan dördüncü göğe çıktım. Onların diz üstünde, şehadet ettikleri ibadetlerini gördüm.

Beşinci gökteki melekler tesbih çekiyorlardı. Altıncı göğe vardığımda altıncı gök melekleri, tehlîl ve tekbîr ile Rabbül-Âlemine ibadet ediyorlardı. Yedinci gök melekleri salât-ü selâm okuyorlardı. Hilkatlerinden kıyamete kadar böyle yapacaklarını Cebrâil bana haber verdi.

Kalbim iştiyakla bu ibadetleri arzu etmişti. Rabbim, benim bu iştiyakım üzerine yedi kat gök ehlinin ibadetlerinin cem' olduğu bu namazı ümmetime ve bana bir ikram olmak üzere farz kıldı. Ümmetimden herhangi bir kimse, bu beş vakit namazı ifa etse, yedi kat gök ehlinin ibadetine nâil olur buyurdular.

Ey Mü'minler!.. Namazlarını kılan mü'minlere şu müjdeye bakınız da, namazı zinhar tembellik yapıp terketmeyiniz. Haberde varid oldu ki: Vakta ki Allahü Sübhanehu Cebraili halketti. Cebrail kendi heybetine, güzelliğine bakıp :

— Ya Rabbi! Benden güzel bir melek halkettin mi?

Diye Rabbü-l Âlemine sordu. Cenab-ı Hallâk-ı Âlem :

— Senden güzel bir melek yaratmadım.

Diye Cebrail Aleyhisselâmın sualine cevap verince Cebrail (A.S.) kalkıp iki rek'at şükren vacib Teâlâ Hazretlerine —her bir rek'atı on bin sene olmak üzere— namaz kıldı. İbadetini bitirince Vacib Teâlâ Hazretleri kendisine iltifaten: (Ya Cebrâil! Bana hakkı ile ibadet ettin. Senin gibi bana ibadet eden olmadı. Fakat âhir zamanda benim kerîm bir nebîm, mahbubum, habibim gelecek. Onun ümmetleri zaif yâni ibadetçe az ibadetli, günahkâr oldukları halde sehv, hata, nisyan ile kılacakları iki rek'at namaz İzzeti Celâlim için senin kıldığın bu namazından bana daha sevgili olacaktır) buyurdu.

Aziz kardeşim! Hangi ümmet, bu lûtfu ilâhiyyeye nail oldu?

(Yâ Cebrail! Zira, sen bu namazı emirsiz olarak kıldın. Onlara namaz kılınağı emredeceğim. Onların bu rıf'atı Habibime ümmet olmalarıdır.)

Cebrâil tekrar sordu :

(Yâ Rabbî! Onların kıldığı namaza ne gibi ihsanda bulunacaksın?) Allahü teâlâ buyurdu :

— Cennetimi vereceğim.

Cebrâil: (Ya Rabbî! Ümmeti Muhammed'e bahşedeceğin bu cennet'il Me'vayı izin verirseniz dolaşayım) diye niyaz etti. Cenab-ı Allah müsaade buyurup Cebrâil (A.S.) da Cennet'i Me'vayı bütün haşmet ve sür'ati ile uçup dolaşmağa başladı.

Resûl (S.A.V.) Cebrâili ilk defa, semada kendi melekiyyet sıfatı ile gördü. Şark ile garb arasını kapladığını müşahede buyurarak Hatice'nin evine korku ile gelip :

(Ya Hatice! Zemmilûnî) (Ört beni ört beni) dediği tarihlerde ve sûre-i müzemmil'de zikredilmiştir. İşte, bu heybeti ile üç bin sene uçtuktan sonra, on defa daha ilâve ederek otuz bin sene uçtu, ve yoruldu. Cennet ağaçlarından bir ağacın gölgesine indi. Allaha secde ve niyaz etti ve secdesinde katettiği mesafeyi sordu.

(Yâ Rabbî! Ben âciz oldum. Bu ümmeti Muhammed'e verdiğin cennetin nısfını mı, yoksa üçte biri mi, yoksa dörtte biri midir? bildir bana) diye niyaz ederken... Cevab-ı İzzet gelip : «Otuz bin sene daha uçsan, bu hilkatın ve sür'atin on misli fazla olsa ümmeti Muhammed'e ihsan olunan nimetin onda biri değildir. İki rek'at namaza mukabil bu nimetim! Ya Cebrâil» dedi.

Bu nimet hangi ümmete verildi? İnsaf edelim, kardeşler! Allahü teâlânın bizlere ihsanı sonsuzdur. Yukarıda anlattığım kıssa sizlere acaib gelmesin. Semada yani gökte öyle yıldızlar var ki, dünyamıza ışını yedi milyon senede geldiğini Astronomi bilginleri söylüyorlar. Daha da uzak ve çok uzakta olan yıldızlar da vardır. Yıldızların sayısını şöyle anlatmak isterim ki: Dünyada bulunan her insan bir tek yıldıza taksim olsa, insanlar tükenir, yıldızlar tükenmez. Bunların hepsi dünyamızın göğündedir.

Filhakika, göğe nazaran bu görünen âlemin bir hardal tanesi kadar olduğunu İmam-ı Rabbânî mektubâtında haber vermektedir. İkinci göğe kıyasen birinci kat gök bir hardal tanesi, üçüncü göğe nazaran ikinci gök bir hardal tanesi, dördüncü göğe nazaran üçüncü gök bir hardal tanesi, beşinci göğe nazaran dördüncü gök bir hardal tanesi, altıncı göğe nazaran beşinci gök bir hardal tanesi, yedinci göğe nazaran altıncı gök bir hardal tanesidir. Sonra Sidretü'l Müntehâ gelir ki, ona nazaran yedinci gök yine bir hardal tanesi kadardır. İşte, Sidretü'l Müntehâ ki Cennetü'l Me'vâ oradadır. Büyüklüğünü var kıyas eyle; aklın idrâki durur. Namaz kılan mü'minler, bu nimete nail olacaklardır. Bu Sidretü'l Müntehâ ki Cebrâil (A.S.) ın makamı oradadır.

Bunlar bilinen âlemlerdir. Bir de bilinmiyen âlemler vardır ki, Haktan başka kimse bilmez. Bir gün, Cebrâil (A.S.) in kendi heybetine bakıp (Benden daha büyük Allah'ın meleği var mıdır?) diye kalbinden geçirdiğinde, kendisine emrolunup filân makama git, şu emrimi tebliğ et! diye vazifelendirdi. Cebrâil (A.S.) emri tebliğ etmek için o makama varıp o meleği gördüğünde kendisi hey'eti asliyesi ile o meleğin yanında bir sivrisinek gibi kalıp emri tebliğ ettiğinde mezkûr melek, söylediğini anlamıyorum, diyerek Cebrâili elinden tutup kulağından içeriye soktuğunu Cebrâil (A.S.) efendimize haber vermişler.

İşte aziz müslüman! Kudreti ilâhiyyeye bak ki, bütün bunler yedi kat gök, Sidretü'l Müntehâ, Arş-ı Kürsî buna kıyasla ne kadar büyük olduğunu, sekiz cennet, yedi cehennem, yedi kat arz, bilinen ve bilinmeyen âlemleri bir kün emri ile halk buyurulmuştur. Yıkımı da böyle olacaktır. Bir emirle yıkılacak, tekrar yaratılacak, arzımız başka bir arz olacaktır. O gün mahşerdir. Ölüler dirilecek, huzur-u ilâhiyyeye sürülecek, mazlûm zâlimden hakkını alacak, herkes yaptığı iyiliğin ve fenalığın cezasını bulacaktır. Bu nasıl olur deme! Hiçbir şey kendiliğinden olamaz. Gördüğümüz bir şeyin her ne kadar yapanını görmezsek de, o san'atın bir san'atkârı olduğunu isbata lüzum var mıdır? Bunları plânsız ve modelsiz yapan Allah, yıkıp tekrar yapmaktan da aciz midir ki, ikinci ihya modellidir. Alla-

hın böyle şeylere ihtiyacı da yoktur. Mevlid-i şerifi iyi dinlersen birçok şeyler sana haber verir.

Ol! dedi bir kerre var oldu cihan,
Olma, derse, mahvolur ol dem heman.

Bir katre sudan halkedip, görmek için göz, işitmek için kulak ihsan edip bunların yanında anlamak kabiliyeti, tefekkür nimeti verdi. Bunlar küçümsenecek şeyler midir? Amma, biz küçümseriz de şükretmeyiz. Yahut şükrü pek az yaparız. Bize verilen nimetlerin şükrü, (Yarabbi şükür) demek değildir. Ekmek, ekmek demekle karın doymadığı gibi şükür yarabbi demek de Allaha karşı şükür olmayıp zikirdir. Vücudun şükrü Allaha kıyam, rükû', secdedir, tesbihtir, tehlildir, tevhiddir. Kulluğunu bilip âcizliğini anlayarak Rabbül Âlemine karşı burnunu yere, alnını toprağa sürmektir. Verilen gözün şükrü, haktan gayrını görmemektir. Her şeye ibret ile nazar etmektir. Kulağında şükrü, hak kelâmı dinlemektir. Kimden olursa olsun, söyleyene bakmayıp söyletene nazar etmektir. Güzelliğin şükrü, iffet ve ırzını muhafaza, sana verilen nimetin şükrü ise; madde ise infak, ilim ise talim ve öğretmek, mansıp rütbe ise adalet, mazlumun hakkını zalimden almakla olur. Eğer şükrü böyle yapmazsak, verilen bu nimetler bizim için nikbet olup, bunların şükrünü yerine getiremediğimizden cezalara çarpılarak bunların hesabını veririz ve cehennemi boylarız.

Hazret-i Mısrî Niyazî Efendimizin şu sözü bizleri irşada kâfidir :

Bir göz ki olmaya ibret nazarında
Ol düşmanıdır sahibinin baş üzerinde
Kulak ki öğüt almaya her dinlediğinden
Akıt ana kurşunu heman deliğinden
Bir el ki olmaya hayr-ı hasenatı
Verilmez ona cennet ilinin derecatı
Bir ayak ki mescid yolun bilmez onu kes,
Öğrensin, onu mescid kapısında as.

İbret sahibi olmayan göz senin düşmanın olduğu halde

başının üstünde taşıyorsun. Allaha secde etmeyen vücut senin düşmanındır. Hayır, hasenat etmeyen el düşmanındır. Hayra gitmeyen ayak düşmanındır. Bunları kes at, düşmanına hizmet etme. Azizim; sizlere sorarım. Baş sen misin, senin mi? Sen değil, senindir. Kol sen misin, senin mi? Sen değil, senindir. Ayak sen misin, senin mi? Sen değil, senin. Bu vücut sen misin, senin mi? Sen değil, senindir. Peki sen nesin? Hepsi toplanıp işte ben buyum dersen ona cevabımız şudur :

Gönlün birçok şeyler yapmak istiyor. Vücudun buna razı olmuyor. Eğer, işte vücudunla benim diye iddia eden sen; vücudun sana binektir. O başka, sen başka? O başka olmasa idi, sana râm olması şarttı. Halbuki böyle olmuyor.

1 — Yatıp uyuyorsun. Vücudun istirahatte iken sen rüyalar görüp yoruluyorsun.

2 — Sen para kazanmak için çalışmak istiyorsun, vücut istemeyince isteğini yerine getiremiyorsun. Birçok vakalar başına geldiği halde farkında bile değilsin. Vücudun eğer sen ise, öldüğün zaman sen neredesin? İşte bineğini sana terkettiriyorlar da, o güzel dilin konuşamaz, o yürüyen ayağın yürüyemez oluyor. Herkes senden kaçınıyor. Sen ampul gibisin, ışığı bize gösteren ampul oluyor, ampul başka cereyan başka.

Onun için, hak Resûl bu işi şöyle ta'rif ediyor. Bir kötürüm, bir körün sırtına binmiş. Köre misâl vücudun, kötürüme misâl ruhundur. Onun için kendi âzalarımız olan el, ayak, göz kulak kendimiz hakkında huzur-u Rabbil Âleminde birbirinden dâvacı olup kendi sahibi aleyhine şikâyette bulunacak. Ve yaptığı işlere şahit olacaktır. Vücut diyecek ki (Ya Rabbi! Benim kabahatim yok, ruh olmasaydı ben ne yapabilirdim?) Ruh diyecek, (Vücut olmasa ben ne yapabilirdim, Ya Rabbi) diyerek birbirlerini şikâyet ettiklerinde Cenab-ı Allah onlara : (Bir kötürüm, bir körün sırtına binip bir suç işleseler, hangisi suçludur?) diye sorup (Her ikisi de suçludur) cevabını alınca; (öyle ise ikiniz beraber cezanızı çekiniz. Biriniz kör, biriniz kötürüm gibi idiniz. Suçu beraber işlediniz,) diyerek nâ'ra atacaktır. Bu haberi Resûl (S.A.V.) verdiğinde tebessüm buyurup mübârek femi saadetlerinde dördüncü dişleri göründüğünü sahabi efendilerimiz haber vermektedirler.

Bir hırsızlık yapanın elinin izleri, kendi aleyhine şehadet ettiği gibi... Bir kimsenin lisanı suç işleyip sahibini belâya düçar eder. Yahut işlediği suçu itiraf eylerki, kendi aleyhinde şehadettir. **Görene görene, Köre ne, köre ne?**

Dünyada ne varsa âhiretin remzidir. Yukarıda Cebrâil (A.S.) dan bahsettiğim için bu kıssayı anlatmadan geçemiyeceğim.

Bir gün, Cenâb-ı Allah Cebrâile, (Yâ Cebrâil seni, benî âdemden eyleseydim bana ne ile ibadet ederdin?) demiş. Cebrâil: (Yâ Rabbi! senin için gizli âşikâr birdir) deyince (Evet öyledir. Kullarım vâkıf olsunlar ki, benim bildiğimi onlar bilmezler.) Allahın kulunu imtihanı da böyledir. Allah kulunu imtihan eder. Kendi zatını öğrenmesi için değildir. Kendi zatını öğrenmesi için olsa idi, Allaha cehl isnad olurdu ki, Allah noksan sıfatlardan münezzehtir. Allahın kulları imtihanı, imtihan olan kulu diğer kullara bildirmek içindir. Yahut da o kula kendinin miktarını bildirmek içindir. Bu böyle malûm ola.

Cebrâil (Zatı Ulûhiyyetine üç şeyle ibadet ederdim. Biri fakr-i hal olanlara yardım ederdim, günahkârların suçunu örterdim, susuzları sulardım) deyince, Allah Teâlâ ona: (Böyle yapacağını bildiğim için seni vahyime müvekkil kıldım) buyurdu.

Bir kimse namazını kılsa, zekâtını vermese o kimsenin namazı indi ilâhide makbul olmayıp merdud olduğunu Resûlüllah haber veriyor.

Susuzlara su vermek meselesine gelince, en büyük sevap su dağıtmaktır. Suyu menedenden daha zalim bir kimse tasavvur edilemez.

HİKÂYE

Zinnuni Mısrî Hazretleri, hacca gidiyordu. Çölde, bir köpek gördü ki, susuzluktan yerleri yalıyordu. Zinnuni'nin yanında su yoktu. Onlarla beraber giden hac kafilesine yetişip: (Ey hacı namzetleri, şu kelbe su verene «bu hac benim 70. haccımdır». Yetmiş haccımın sevabını veriyorum) diye köpeğe su ve-

rene hediye etmiştir. Dünyada olana merhamet et ki, hak da sana merhamet eylesin.

H İ K Â Y E

Müslimi şerifin rivayetine göre; Hz. Musa zamanında bir kadını fenalığından dolayı şehirden sürmüşlerdi. Mezkûr kişi çölde dolaşırken bir kuyu başında bir köpeğin dolaşıp, susuzluktan yerleri yaladığını gördü. Başındaki örtüsünü kuyuya salarak, ıslatıp ayakkabısının içine ıslanan örtüyü sıkarak hayvanı suladı. Sonra bu kişi öldü. Allah, Musa Aleyhisselâma vahyedip, (Var filân mahalde bir dostumuz öldü. Cenazesini kaldır, namazını kıl.) Musa nebî, her kime sorar ise, böyle bir Allahın dostunu tanımadıklarını ifade ederler. (Yalnız şehirden kovulmuş bir kişi var idi, öldü. Dünya onun şerrinden kurtuldu. Biz onu bir çukura attık) derler. Allah vahyeyledi; (Ya Musa! İşte o kul benim dostum idi,) dediğinde, (Aman Ya Rabbi! Kulların onun kötü kişi olduğunu söylüyorlar) dedi. Cenab-ı Allah, (Ben, bahâ Allahı değilim, bahane Allahıyım. Kelbi suladığı için mahlûkuma, merhamet ettiğinden, onu dostlarım arasına kattım,) buyurur. Bir kelbi sulayan böyle olur ise, ya insanları sulayanların, çeşmeler yaptırıp kuyular açtıranların, kanallar kazdırıp, barajlar yaptıranların alacakları sevapları bir düşünün.

Harun Reşit ki, Abbasî halifelerinin en büyüklerinden idi. Onun çok sevgili ailesi Zübeyde Kâbe'ye su getirdi. Hâlâ Zübeyde suyu diye anılmaktadır. Ölümünden sonra, rüyada onu gören bir veli (Allah sana ne muamele yaptı?) diye sordu. O da (Affeyledi), diye cevap verdi. Veli ona (Elbet affolursun, Kâbe'ye su getirdin. Böyle bir hayra nail olan affolur) deyince, Zübeyde, (Rabbim beni ondan ötürü affeylemedi. Zira, o yaptırdığım hayırda milletimin hakkı varmış. Amma hayra sarfettiğim için affa mazhar oldum) der. Ashabı vakfın getirdiği suları kesenlere, bu vakıfları tebdil edenlere lânet vardır. Yarın mahşerde ashabı vakıf bunlardan dâvacı olacağı gibi, ümmetin fukarası kurtlar, kuşlar dahi dâvacı olup, bu zalimlerden haklarını alacaklar, bu hainler de azabın en şiddetlisini göreceklerdir. Bun-

lara yardımcı olmıyacak, hakkın azabına tahammül edemiyeceklerdir.

Vakıf alınmaz, vakıf satılmaz, vakıf rehin edilmez, vakıf tebdil edilmez, büyük günahtır. Lânet alana, satana, tebdil edenedir. Diyar-ı islâmda mü'minlere yakışan vakfa riayettir. Vakfa riayet etmiyenlerin yakın bir zamanda gözleri kör olduğunu yahut kanser illetine yahut herhangi bir belâya düçâr olduklarını biz gördük, siz de görürsünüz. Ölüp kurtulma yok. Dünyanın en büyük azabı ölüm olup, âhirette kâfirlere, ölmek en büyük nimettir. Onun için sûreyi Nebe'nin son âyeti, **«Vakta ki hayvanların hesabı görülüp, Allah hayvanatı toprak edince, kâfirler azab-ı ilâhiyyeyi görüp ölümü nimet bilip, keşke biz de toprak olsaydık, diyecekler.»** Elbet öyle. Zillet ve azap içinde yaşamaktan ister dünyada, ister ukbada toprak olmak, yok olmak devlettir. Fakat, orada ölüm yok. Kâfirlerin ve zalimlerin bu temennisini, bizlere lûtfundan ve kereminden Allah beyan etmiştir. Yoksa bunların halini söylemeye tenezzül bile etmezdi. Ne kıymetleri vardır ki indinde.. Kâfirin küfrü onun saltanatına zarar mı eriştirir? Yoksa senin ve benim iyman etmemiz ona şan ve şeref mi bahşeder? İyman edenin iymanı kendisi için olup, dareynde selâmet, necât bulur. Kâfirin küfrü de kendi için olup, dünyada ve âhirette azaba düçâr ve, iki cihanda da zelil ve hâkir olur.

Meselâ, bir kimse diğer birinden iyilik görüp o iyiliğe karşı nankörlük ederse, vazifeyi insaniyyesini yapmamış olur. Herkes, fena nazarlarla bakar. (Bu ne kötü, nâdan, alçak kimse imiş) diye ona buğz ederler. Zalimler, kâfirler de böyledir. Yoktan var olmuş insan, yaratılmış göz, kulak, anlayış sahibi kılınmış, hergün Rabbinin rızkını yiyip, kulluk vazifesini yapmaz ise Rabbine karşı nankördür, âsidir.

İnsanın insana karşı yaptığı iyiliğe kötülükle mukabele edene yukarıda zikrettiğim çirkin sıfatları söylersek; Rabbil âlemine karşı yapılan küfranı nimete ne deriz? Onun için iyman sahiplerine amel-i salih erbabına, lûtfü kerem; küfranı nimet ederek Rabbini unutan âsi mücrimlere azap hak olmuştur ki, kendilerine o günde sorulacak: (Size bugünleri, bu korkulu demleri, haber verenler gelmedi mi? Size azabı haber verme-

diler mi?) denildiği zaman, (Evet geldi, bizlere böyle olacağını haber verdiler. Ama biz inanmadık, onları yalanladık. Allah böyle şeyler indirmedi. Siz uyduruyorsunuz, dedik. Eğer bizde düşünme için akıl, işitme için kulak, görme için göz olsaydı, şimdi bizler, bu belâlara uğrayıp cehennemlik olmazdık) diyerek günahlarını itiraf ederler ve kendilerine verilen bu cezanın hak olduğunu söyliyerek, mahzun, müteessir feryad-ı figan ile birbirlerini muahaze ederek nâra sevkolunacaklarını kelâmullah haber veriyor. Mikroptan kaçar gibi, daha da süratli olarak küfürden, dalâletten, kötü itikattan, haram yemekten, vakfa ihanetten, yetim hakkından, kul ve hayvan hakkından, devlet ve millet hakkından kaçınız. Velev ki zerre kadar olsun. Zira, zerre zerre derken dağlar gibi olur da haberin olmaz.

Allah'a karşı işlenen suçlar, ister büyük, ister küçük olsun, suç suçtur, isyan isyandır. Küçücük, hattâ gözle görülmesi dahi mümkün olmayan bir mikrobun insanı helâk ettiği nasıl bir gerçekse, Allahu teâlâ'ya karşı işlenen en ufak bir günah da insanın felâketine sebep olabilir. Bu itibarla, günah ve isyanların en küçüğünden bile arslandan kaçar gibi kaçmak ve sakınmalıdır ki, felâha erelim.

Bunun için de beden ağyâr ile gönül yâr ile olmalıdır. Beden dostu ile na'im ve gönül her dem dostu ile ka'im olmalıdır. Beden rahat ile mekânda, gönül aşk-ı habib ile seyranda, kulak seda ile, gönül Hudâ ile, göz rakipte, gönül Habip'te, el san'atta, gönül Hazret-i Hak'ta, ayak yürümekte, gönül zikretmekte olursa kişi Hakka isyandan, Rabbil-âlemiyni nisyandan azade olur ve beden de gönül de necata erer, kurtulur.

Böyle olmazsa; ceset her ne kadar zâhirde rahatta olsa veya öyle görünse bile, ruh zindanda ve vücut isyanda ve hüsranda kalır, mahv-u-helâk olur. Daha bu âlemde iken cezaya uğrar, fânide azabı tadarak âlem-i bekaya öyle giderler.

Evet; günahın da sevabın da küçüğü ve büyüğü olmaz. Allah celle hazretlerine küçük bir isyan, insanı dünyada belâya ve âhirette cezaya uğratır.

Şu hikâyeyi ibretle oku da kıssadan hisseni al!..

HİKÂYE

İstanbul'da Süleymaniye mahallesinde ders-i-âmdan bir zat vardı. Ne yazık ki bu zat, sırası geldiğinde :

— Ben, Peygamber zamanında bulunabilseydim, ne yapar yapardım ve Resûl-ü zişâna fa'izin haram olması keyfiyetini kaldırtır ve fâ'izi helâl saydırtırırdım, der ve bu bâtıl itikadında inat ve ısrar ederdi.

Nihayet, o da her fâni gibi ecel yastığına baş koydu. O mühlik ânda esirik deve gibi ağzından köpükler saçmaya başladı. Öyle ki, ağzından fışkıran bu köpükler yattığı odanın tavanına kadar sıçrıyordu. Sonunda ruhunu teslim etti.

Rahat döşeğinde vücudunda gayet kerih, insanı iğrendirici ve tiksindirici bir koku peyda oldu. Öyle çirkin bir koku ki, yalnız gasledeni değil, cenazesinde hazır olanları dahi tedirgin etti.

Bir müddet sonra salihlerden bazı kimseler bu hoca efendiyi rü'yalarında görerek âhiret âleminde hakkında nasıl bir muamele tatbik olunduğunu sorarlar. Cevaben :

— İymansız olarak çenem kapandı!.. deyince, bu felâkete neden uğradığı sorusunu da şöyle açıklamıştır :

— Dünyadan iymansız göçmeme Peygambere fâ'izin haram olduğu hükmünü kaldırtır, fâ'izi helâl ettirirdim, demem yüzünden bu feci âkibete mâ'ruz kaldım! dediğini kendisini rü'yada görenler yeminlerle te'yid etmişlerdir.

Fenalığın küçüğü olmaz. Küçük bir delik zamanla koca bir geminin batmasına sebep olur. Damlardan dökülen damlalar küçüktür ama, zamanla damladıkları yeri aşındırır, delerler. Damla damla biriken su, zamanla bir göl olur. Koca bir havuzda yahut fıçıda iğne deliği kadar bir delik, içinde bulunanın yok olmasına sebep olduğu hepimizce malûmdur. Hayır işlerine gelince, zerre kadar hayra koş. Onu yapmaya hevesli ol. Senin kıymet vermediğin, ehemmiyetli bilmediğin bir hayır senin necatına sebeptir. Hayırların başı Allaha iyman, peygamberlere iyman, meleklere, kitaplara iyman, hayrın, şerrin, kaderin, Allahtan olduğuna iyman, öldükten sonra tekrar dirilmeğe Allahın huzurunda hesap vermeğe iyman, Allahın birliğine, Mu-

hammed aleyhisselâmın nübüvvetine şehadet edip, beş vakit namazı vaktinde eda, zahirinde tadil-i erkâna, farzına, vacibine, sünnetine, riayet, batınında ise Allaha tam teslimiyet, farzlarda ise emirlerine riayet, nehiylerinden içtinap, vacibinde ise, hayrı hasenata sa'y, sünnetinde ise bunları severek yapmandır. Zira, Allahü teâlâ namaz kılanlara (Veyl olsun ki yani azabım o namaz kılanlaradır ki, onlar zahirde namazın erkânına, dikkat ve riayet ederler de, namazın ruhu olan yardımlaşmayı menederek bu güzel namazlarında sehiv ederler.) buyurdu.

Sehv denildiği zaman, namazın zahirinde yapılan hadesten ve necasetten taharet setri avret, vakit niyet, iftitah tekbiri, kıyam, kıraat, rükû, sücud, celse, hatalı olsa dahi mücerret bunlar için veyl olsun, azab olsun. O namaz kılana ki namazlarında sehv ediyorlar denilmezdi. Zira server-i Âlem (A.S.) (Ümmetimden, sehv ile hata ref' olundu.) Buyurmazdı. Niyete itibar vardır. Hata ve nisyanı sehv ile yenilen oruç sahihtir. Yukarıda zikrettiğimiz gibi, namazı kılıp şekillerine dikkat edip, ruhu salât olan mânayı namaza dikkat etmiyen gaflet içinde namaz kılanadır. Bunlar, hadesten taharet ki, abdestin farzı dörttür. Sünneti şu kadardır. Yüzünü yıkamak, hakka söz verip senden, başkasına yüzümü tutmam. Ancak sana yüzümü dönerim. Gözlerimle senin rızan olmayan şeylere nazar etmem demektir. Zahirde mücerret abdestin farzından biri olan, yüz yıkamaksa, kâfir, zalim de yüzünü gözünü yıkıyor. Zahirde farz olan, kolları yıkamak, abdest ise kollarını yıkamayı kâfir de yapıyor. Musalli zahirde kolunu yıkadığı gibi batında da (Ya Rabbi! Senin rızandan başka yerlere kollarımı uzatmıyacağım) diye Hakka söz vermesidir ve rizay-ı ilâhiyeden gayrı yere kolunu uzatmamalıdır. Başını mesh ettiğinde (Emirlerin başım tacıdır, cismimin miracıdır) demektir. Kulaklarını yıkadığın zaman, kulak yıkamak sünnettir. (Ya Rabbi! Senden başkasının sözünü dinlemem, ancak senin rızan olan şeyleri dinleyeceğim ve kelâmının dinlenmesine mâni olanları bu su ile temizlediğin gibi o kötü duyguları atıyorum) demektir. Ayaklarını yıkadığın zaman (Rizan olmıyan yerlere gitmiyeceğim. Söz veriyorum) demektir. Bu mânâlar ki deryadan bir katre, Şemsten

bir zerredir. Yoksa, mücerret ayağı yıkamak abdest olsaydı, kâfir zalim ayağını sabun, sıcak su ile yıkıyor. Onun öyle yapması bakımından Allaha daha hoş gelirdi.

Necasetten taharette böyle mücerret, zahirde dünya necasetinden temizliği gibi hakikatda batınını temizlemektir.

Dünya çirkefinden, hasetten, nifaktan, tathir olduğunu anlaman, ve bilmendir. Setr-i avrete gelince; Hakka karşı yalnız kendini gizlemek mi sandın? Ne kadar gizlensen o görür. Kendi ayıbını örttüğün, başkasına göstermediğin gibi, onların da ayıbını örteceksin. Ayıp örtmenin ne kadar sevap olduğunu Cebrâil kıssasında anlattım. Kıbleye yönelmek farz olduğu muhakkak. Ama, biri takva, Hak katında şarka, garba dönmek makbul olmayıp, Allaha, kıyamete, meleklere, kitaba, nebilere, iyman olduğunu beyan buyuruyor. İnfak sevdiğiniz malları severek, sevdiklerinize yani mü'minlere vermek farz oluyor. Aynı zamanda akrabalarınıza, yetimlere, yoksullara, gurbette garip düşmüşlere, haceti olanların hacetini görmek, köleleri azat etmektir, diyor. Zamanımızda, kölelik yoktur, kölelik kalkmıştır diyene şaşarım. Zalim bir kimsenin emrinde senelerce çalışıp hakkını alamıyan, kendini kurtaramıyan, ve hürriyetine kavuşamıyan zavallılar, köle değildir de ya nedir? Hakkiyle bu hususlara riayet ederek zahirinde tadili erkâna, bâtınında ise hukukullaha ve hukuku beşere riayet ederek namazlarını kılanlar, hakkiyle hak sahiplerine zekât verenlerdir. İmam-ı Ali'ye sormuşlar: (Yâ imam! Zekât kaçta kaç vermektir? Şeriatı Ahmediyyenin ölçüsü nedir?) demişler. Cevaplarında (Nekeslere, yani tamahkârlar için kırkta birini vermektir. Bizim için hepsini vermektir) buyurmuştur. Şunu anlatmadan geçemiyeceğim: Hz. Ömer rivayet ediyor: «Bir harp arefesiydi. Efendimiz bizi infaka dâvet etti.» İçimden dedim ki: (Bu sefer Eba Bekri bu hayırda geçeyim). Malımın nısfını alıp, huzuru Resûlüllaha vardım. Efendimiz bana sordu: (Yâ Ömer, ne kadar getirdin? Ne kadarını evde bıraktın?) Ben de cevaben : (Yâ Nebiyallah! Nısfını getirdim, nısfını çocuklarıma bıraktım) dedim. (Allah kabul buyursun) dediler. O aralık Ebû Bekr huzura dahil oldu. O da servetini getirip Resûlüllaha teslim etti. Ona da sordu: (Ya Eba Bekr, ne kadar getirdin?) Cevaben : (Hepsini ge-

tirdim Ya Resûlallah!) dedi. Efendimiz ona: (Çocuklarına birşey bırakmadın mı?) dediğinde, (Onları Allaha bıraktım) buyurdu. Ben bu hali görünce bir daha Ebû Bekr (R.A.) ile hayır yarışına girmeye tövbe ettim. Biz âyetin mealine gelelim. Hayır sahiplerinin güzel huylarından birisi de ahitlerinde vefakâr olmak, sözlerinde durup verdikleri sözlerde sebat etmektir.

Münafıkın alâmetleri üçtür: Nifak sahibi yalancıdır. Yalan söyler. Vaadinden ve ahdinden döner, sözünde durmaz. Emanete ihanet eder. Bu sıfatlar münafık sıfatıdır. Mü'minin sıfatı ise: Zarurete belâlara darlıkta, musîbetde sabreyleyenlerdir ki, işte Habibim iymanda sadık olanlardır. Haktan ittika edenlerdir, diyor Allah. Yoksa farz olan mücerret kıbleye yönelmek değildir. Vakit ise zahirde namaz vaktinin geldiğini bilmek farz olduğu gibi, hakikatta, herşeyin vaktinin geldiğini tayin farzdır. Niyet her namazda yapıldığını bilmek farzdır. İslâmda her şey niyetledir buyrulmuştur. Batın niyeti, bir daha bu terkettiğin kötü sıfatlara dönmemeğe, rücu etmemeye niyettir. İftitah tekbiri farzdır. Hakikatta iftitah tekbiri ile, dünya ve mâsivayı geriye atıp huzura vardığının farkına varmaktır. Ezanın okunması, İsrafil'in sûruna işarettir. Ezanı işitip camiye koşmak, kabirlerden kalkıp mahşere gitmemize remzdir. Camiye vardığımızda mahşer yerine cem' olmaya işarettir. Saf bağlandıkta, bütün insanların saf bağlıyarak huzur-u ilâhiyede kıyamda durmalarına âlemdir. İftitah tekbiri alan kimse huzuru izzete hesap vermeye duran, kimseye alâmettir. Hesabı okunup, Allaha karşı mahcubiyetinden rükûa varıp, i'tirafı zünûp ederek: (Yâ Rabbi! Seni noksan sıfattan tenzih ederim. Azimsin. Benim günahım senin rahmetin katında şey'i kalîldir) diyerek yalvarmasına teşbihtir. Sonra cebrolunup, oku oku kitabını denildiğinde rükû ile sücud arasında, kavmeye işarettir. Defterini okuyup öyle irtikap ettiği günahlara tesadüf ederek, tekrar korku, huşû ile secdeye kapanarak (Aliyyül A'lâ olan Allah, seni noksan sıfattan tenzih ederim) diyerek yalvarmasına birinci secde işarettir. Tekrar olarak kalk, defterini oku, diye emrolunca Allahü Ekber diye kalkıp mahcubiyyetinden ikinci defa secdeye kapanması, namazdaki ikinci

secde buna alâmettir. Tahiyyete oturması, her yaptığı yüzüne vurulmuş, nârı hak ettiğinin farkına varmış, sağına bakıp, kendine şefaatçi arayıp bulamayıp, tekrar soluna bakıp şefaatçı araması, namaz selâmına teşbihtir. Zahiren kıyamda rükû da, kavme de, secde de, tahiyyat da selâm da, ama hakikatta bu halde olmasını bilmesi namazın **hudu**, huşuundandır.

İmam-ı Ali efendimiz (R.A.) namaza duracağı zaman kâh kızarırlar, kâh beyaz olurlarmış. Bu hali gören ehli beyti ona sormuşlar: (Yâ imam! Namaza duracağınız zamanda sizler kâh kırmızı, kâh bembeyaz oluyorsunuz!) cevaben : (Huzuru Hakka çıkıyorum. Bu kolay mı?) diye buyurmuşlardı. Yine iftitah tekbiri ile huzura vasıl oldu mu, dünyadan ayrıldığına alâmettir. Zahiren kıyamda durması, mânen, (Ya Rabbi! Senin önümden, başka ve senin dostlarından başkasına kıyam etmiyeceğim) demesidir. Zahiren rükû farzdır. Batınen (Ya Rabbi! Senden başkasına rükû etmem. Senin düşmanlarına müdaram, muavenetim yoktur) demesidir. Hamd edenlerin hamdini işiten sensin, deyip, zahiren secde farzdır. Batınen (Ya Rabbi! Ancak, sana secde ederim. Ben hiçtim, beni topraktan getirdin, yine hiç olacağım) deyip, ikinci secdeye kapanması namazın sırlarındandır. Anlattıklarım, bu hususta bir hiç mesabesindedir. İşte, bu tarzda namaz kılanlara veyl ve azap olmaz. Veyl, azap, Allaha secde ederek, Allah düşmanlarına yardım edip, secdegâhını bilmeyen mürâiyyedir.

Veyl ve azap; Hz. Mevlânâ'nın dediği gibi, namazda başını secdeye koyup, kıçını yukarıya dikmeyi namaz zannedenlerdir. Bu veyl ve azap ki bunlar namazın ve islâmın hakikatini bilmeyip, bütün fenalıkları yapar, cümle fena huylarla sıfatlanır ve Allahın bütün men ettiği cürümleri irtikâp ederek namaz kılanların, bu namazları onları Allaha yaklaştırmayıp, bilâkis Allahtan uzaklaştırdığı için, bunlara, kitab-ı kerimde Allah (Veyl, azap olsun o namaz kılanlara) demiştir. Ya namaz kıldığı halde kötülüğü terk etmiyene, namazında sehvedene, muavenet i men'edene, Allahın azabı, olursa hiç namaz kılmayarak, bu fena huylarla huylanan kimselere ne gibi azap ve ikâb olacağını bir düşünün mü'minler...

İrşad, Cilt I — F : 20

Diğer bir âyeti kerimede, namaz insanı fuhşiyyattan korur, münkirattan meneder, dediğine göre bir kimse hem namaz kılıp, o kıldığı namaz onu fuhşiyyattan, münkirattan men etmiyorsa, demek ki böyle olan kimseler namaz kılmayıp, namaz gösteriyor demektir. Allahın istediği gibi namaz kılsalardı, o namaz onları fenalıklardan, münkirattan men'edecek idi. Hakkıyla namaz kılan kimseye kıldığı namaza ihsan olan şu nimetlere bakınız. Aleyhissalâtü vesselâm Efendimizin şu müjdesi namaz kılanlara ne büyük beşarettir. Kıyamet kopup insanlar mahşere cem' olunca, ve insanlar arasında bazı kimselerin yüzleri yıldızlar gibi nûrdan pırıl pırıl parlıyacak. Melekler bunlara hitap edecekler: (Ne âmel ile bu dereceye vasıl oldunuz?) sualine karşı. (Bizler dünyada ezan okunduğunu duyduk mu hemen abdest almaya koşar, huzurullaha çıkardık) diyecekler. Bazı kimselerin yüzü ay gibi parlak nûrlar saçacak. Bunlara sual olduğunda, (Bizler, abdestli olup ezanı Muhammediyeyi böyle abdestli dinler, mescide Rabbimizin huzuruna çıkardık) diyecekler. Bazı mü'minlerin yüzleri ise güneş gibi ziyadar olup, bunlara (Siz ne gibi amelle bu mertebelere nail oldunuz?) sualine, (Bizler helâldan kazanıp helâldan yerdik. Kazancımızın bir kısmını fukaraya, yoksullara ikram ederdik. Namaz vakitlerinden evvel mescitlere gelir, ezanı mescitlerde dinlerdik. Rabbimiz, bizlere bu dereceleri ikram etti) diyecekler. Şu müjdeye bakın! Mü'minler Resûl Aleyhisselâm buyurup, bizleri irşat ediyorlar. Bir mü'min, namaza imamın ilk tekbiri ki, iftitah tekbiri deriz. O ilk tekbir ile girmesi onun hakkında bin hac ve bin omre haccı (ki senin her vakitte yapman caiz olan bir ibadettir) yapmışcasına sevaba nail olur. Bu ilk tekbir ile namaza giren mü'min, Uhud dağı kadar altını infak etmiş gibi ecre girer. Her rekâtına bir sene Rabbine ibadet etmişcesine sevap verilir. Nârdan, nifaktan beri olup, cennetteki mekânını bu dünya âleminde iken görür de cennete hesap görmeden dahil olur, buyuruluyor. Tabiî bu müjde hakka hakkıyle kulluk edip namaz kılanlaradır. Yine şu müjdeye bakınız: Resûl Aleyhisselâm buyurdu: Bir mü'min namaza durup Allahü Ekber dedi mi, Allah meleklerine emreder :

— Kulumun günahlarını kaldırın ki, bana temiz olarak

ibadet etsin. Melekler de günahını kaldırırlar, o kul namazı bitirdi mi melekler : «Ya Rabbi! Bu kulun günahlarını yine üzerine yükleyelim mi? diye sorduklarında hitabı izzet gelip, (Ey meleklerim, keremime lâyık değildir. Kaldırttığım günahı tekrar yazdırayım. Onun bütün hatalarını affettim), der.» Efendimizin şu müjdesine bakınız; Mü'minler, ümmetimden şu kimse ki, temiz ve helâl su ile abdest alıp imamın arkasında namaza dursa, o kimse Allahu zülcelâlin rahmetine müstehak olur. Yine aleyhisselâtü vesselâmdan naklolundu: «Bir mü'min beş vakit namazı cemaatle kılar ise, o musalli beş müjde ile tebşir olunur:»

1 — Dünyada fakirlik isabet etmez.

2 — Kabrinde azap görmez.

3 — Mahşerde kitabı sağ tarafından verilir.

(Sağ tarafından kitabını alanlar ehli cennettir. Eğer bir kimsenin kitabı solundan veyahut arkasından verilirse ehli nârdır.)

4 — Sıratı yıldırım gibi geçer.

5 — Azapsız hesapsız cennete dahil olur.

Sahibi kerem (S.A.V.) efendimiz, şöyle teşbih ettiler ki : **(Bir kimsenin kapısı önünden bir nehir geçse, o kimse günde beş kerre o nehirde yıkansa, o kimsede kir kalmadığı gibi, beş kerre huzuru izzete dahil olanda günah kalmaz. Zira rahmetl ilâhiyyeye dahil olup mazharı güfran olur.)** Bir şişeyi necasetle doldurup denize bıraksalar denizin suyu o şişenin dışını temizler. O şişenin içine nüfuz edemediği gibi dışını temizleyip, içini temizleyemiyenler, aynı o şişe gibi dışı temiz olup, içerisi kirli kalır. Onun için bu nehre beş kerre giriyorsun, içini ve dışını temizle ki, affa hakkı ile mazhar olasın, dünyada iken cennetteki makamını göresin.

Dış temizliği abdest, necasetten taharettir. İntizamdır. Doğruluktur. İç temizliği ise, u'cub, kibir, riya, hasetten, gazaptan, dünya hırsından, tama'dan, haram yemeden, düşünmeden söylemeden, şehvetten; kalbini temizlemektir. Hâk'tan ve Resûle muhabbetten gayrini kalbine koymamaktır. Azizim, bu güzel sıfatlar sende olursa, hak sana ikâb etmez. Kanaatkâr olursun, fakrın ateşinden beri olursun da vücudun kabir-

de azap görmez, herkesin vücudu mânada kendi kabridir. Bak hakka, hakkı ile kulluk edene dünyada hakkın ikramına...

HİKÂYE

Tabiîn zamanı idi, iki ateşperest kardeş, birbirleri ile şöyle konuştular: (Bizim âbaü-ecdadımız ateşe tapagelmiş, biz de ateşe ibadet ediyoruz. Şu taptığımız ateşe elimizi sokalım. Elimizi yakarsa, ona ibadetten vaz geçip yeni bir din zuhur etmiş, o dini sorup soruşturalım ve girelim. Dini getiren peygambere iyman edelim), diyerek ellerini ateşe soktular. Elleri yandı (Ey ateş! Allah isen bizim ellerimizi yakma) diye yine tekrar ateşe sokup elleri yanınca (Eğer bundan bize Tanrı olsaydı, ellerimizi yakmazdı) diye islâma talip olurlar. Şehirdeki müslümanların mescidine doğru yola çıkarlar. Yolda ağabeyisi kardeşine, (Ben, bu işten vazgeçtim, babalarımın dininden dönmem) deyip geri döner, küçük kardeşi ise (Ben hakkı arayacağım) diye mescide girip bir yere oturur. O aralık Malik B. Dinar, va'zü nasihat ediyordu. Fakirin yanında zengin, kumandanın yanında asker, güzelin yanında çirkin, hastanın yanında sıhhatli, birbirine kaynaşmış zevat sınıf farkı yok. Beyazın önünde bir siyahî, efendinin önünde bir köle oturmuş bir kardeşlik havası, bir vefa yuvası idi. Bu mescitte fukara geriye atılmıyordu. Herkes, diz dize oturuyordu. Şefkatli bir baba gibi nasihat eden bu zatı şevk ile dinliyorlardı. Kendisi ateşgede olduğu halde ona da birşey dememişler, aralarına alıp bağırlarına basıvermişlerdi. O bir zaman hıristiyan olmak için kiliseye de gitmişti, orası hiç de böyle değildi. Orada zenginlerin yeri ayrı, fakirin yeri ayrı idi. Zenginler güzel koltukta oturuyor, fukara ise ayakta duruyordu. Hele zavallı köleler onların elinden neler çekmiyorlardı. Bu gibi fakirleri düşünürken o iymanlı zatın güzel sözleri, müjdeleri ona büyük bir devletin kapısında olduğunu, başına bir tâcın konacağını tebşir ediyordu. Tahkik etmeye lüzum kalmamış, sanki Cennete girmiş gibi idi. Ders bitti, o delikanlı ayağa kalkıp: (Ey şevkli âlim! ey hak yolunu gösteren mürşit! Ben ateşperestim. Hak dinini kabule geldim. Bana iyman ve islâmı arzeyle,) dedi. Malik B. Dinar (Allah

birdir, ondan başka ibadet edilecek hiç bir ilâh yoktur. Muhammed (S.A.V.) onun Resûlüdür) diyecek ve kalbin ile inanacaksın, dedi.

O da şu mübarek kelime ki **(Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhü ve Resûlüh)** deyip mü'min muvahhid oldu, (Allaha, meleklere, kitaplara, Resûllere, hayrın şerrin kaderin öldükten sonra dirilmenin hak olduğuna inanacaksın), dedi. (İnandım, kabul ettim. Hepsi haktır ve gerçektir) dedi. Sonra (Ey oğlum Allahın emri olan beş vakit namazı kılacaksın. Senede bir ay Ramazan ayında oruç tutacaksın, zengin olursan malının kırkta birini fukaraya vererek, ömründe bir defa hac zamanı hac edeceksin), dedi. (Hepsini kabul ettim, ama ben fakirim, zekât nasıl vereyim, hac nasıl yapayım) dedi. Dinar oğlu Malik (Zengin olduğunda), diye cevap verdi. (Öyle ise başım gözüm üzeredir) dedi.

Bu konuşmayı, müslümanlar hayranlıkla seyrediyorlardı Malik B. Dinar, (Madem ki fakirsin. Biz şimdi hepimiz kardeş olduk, sana biz kardeşlerin biraz yardım edelim) dedi, delikanlı (Beni mazur gör ya imam! Beni mazur gör, bu yardımı kabul etmem, zira Allaha iyman ettim, hakka mü'min oldum, ben müşrik iken o beni mahzun ve mahrum etmedi ki, ona kul olduğumda mahrum ede; teşekkür ederim. Sıhhatim var, çalışır, kazanırım. Bu bana daha sevgilidir) diyerek evinin yolunu tuttu. Bütün endişesi, evdeki karısı bu işi nasıl karşılayacaktı? Ya, ters cevap alırsa ne yapacaktı? İki yavrusu vardı, hanesi dağılırsa bu yavruları ile ne yapardı? Hep bunları düşünüp dua ediyor. (Ya Rabbi! Karımın kalbine iyman ver, onu da islâma dahil edip başına iyman tacını koy) diyerek eve geldi; içeri girdi. Yavruları oynuyordu. Babalarını görünce koşarak karşıladılar, onları alıp bağrına bastı, okşadı. Bu hali çocukların anneleri hayranlıkla seyrediyordu. Oturdular, Allah ne verdi ise yediler. Yatsıyı camide kılmış, vakit epeyce ilerlemişti. Çocukları yatırıp kendileri de yatacakları sırada, (Otur bakalım eşim. Seninle mühim bir iş görüşeceğim,) diyerek vak'ayı anlattı. (Ben müslüman oldum. Sen bu işe ne dersin?) dedi. Duası kabul olmuş, kadın bu macerayı hayranlıkla dinlemiş ve (Benim islâ-

ma girmemi istiyorsan, işte ben de müslüman oldum. Sen benim velinimetim, sebebi saadetimsin. Ben senden ayrılamam. Sen nerede, ben orada.. Cennete beraber, cehenneme beraber giderim,) diyerek. Gündüz öğrendiklerini ona da öğretti. Aşk ile şehadet kelimesini söyleşip ol dahi müslüman oldu. O gece yatıp sabah oldu. Haremini ibadete kaldırıp kendisi Allahın beyti olan mescide koştu. Camiye vardığında mescid yeni açılmış, müezzin yanık sesi ile salâtü selâm okuyor, mü'minler salâvat ve selâm vererek tekbir, tehlil getirerek birer ikişer mescide giriyorlar. Kimisi şadırvanda, abdest alıyor, kimisi namaza durmuş, Rabbilâlemine secde ediyordu. Cami sanki cennetti. Rabbine şükürler etti. Ona islâmın zevkini tattırdığı için ne güzel şeydi müslümanlık, içeri girdi. O da diğer mü'minler gibi iki rekât sünneti kıldı, kamet okundu. Herkes birbirini ikaz ederek kalıplar safa, kalbler sâfiyete durdu. Bu kadar kişiyi safa sokmak için en aşağı elli kumandan lâzım idi. Birkaç kerre görmüştü, dağınık askerin safa gelişini. Başlarında kumandanları olduğu halde dakikalarca saf olamamışlardı. Halbuki müslümanlar kendi kendilerine saf oluvermişlerdi. Namaz kılındı, tesbih ve dua edildi. Herkes ellerini barigâh-ı ahadiyyete açmış, dua ediyordu. O da duasını yaptı. Camiden çıktı, ırgat pazarına gitti. Yevmiye ile çalışan bütün işçiler burada toplanırlar. İşi olanlar işlerini buradan gördürmeye adam tutarlar idi. O her gün oraya gider, kendine iş bulur, yavrularının nafakasını temin ederdi. Yine oraya gitti. Bir iş bulmak için beklemeye koyuldu. Bugün işçi arayanlar pek çoktu. Herkese bir iş verip götürüyorlardı. Fakat bu, islâma yeni gireni sanki gören yoktu. Evvelce işlerini yapıp memnun ettiği zatlar dahi gelip başka başka adamları tutmuşlar, sanki bunu gören olmamıştı. Hakikaten görmüyorlardı. Pazarda hiç kimse kalmadı. Bu tek başına öğle ezanına kadar bekledi. Ezan okununca abdest alıp camiye gitti. Namazdan sonra yine iş yerine döndü. Yükünü taşıtacak bir kimse dahi çıksa, yükünü verse taşıyacak, çocuklarının nafakasını alacaktı. Nafile yere durdu, durdu. İkindi okundu. Camiye girdi, vazifesini yaptı, çarşıda dolaştı. (Hammalım, yok mu yükünü taşıtacak) dedi. İş yoktu. Akşam okundu, abdestini aldı. Camiye girdi. Namaz kılındı. Herkes evinin

yolunu tuttu. O bekledi. Yatsıyı kıldı. Evinin yolunu tuttu. Evde yiyecek yoktu, ne söyliyecekti, yavrularını nasıl doyuracaktı, onlara nasıl söz geçirebilirdi? Çocuklar yoktan anlamazlardı. Eve girdi. Çocuklar uyumuştu. Eşi karşıladı. Eli boştu. (Hani ekmek? Çocuklar aç uyudular) dedi. (Karıcığım bugün birisine çalıştım, yevmiyem onda kaldı. İnşallah yarın ikisini birden alırız,) dedi. (Namazını kıldınsa yatalım) deyip uyudular. Kendisini uyku tutmuyordu. Sabah erkenden camiye koştu. Namazı kılıp, ırgat pazarına gitti. Yine ona iş yoktu. Öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarını kılmış, namaz aralarında iş aramış, bulamamıştı. Bir aşçı dükkânının önüne bırakılan kırıntı ekmekleri toplayıp evine döndü. Çocuklarını ağlar buldu. Ekmek, ekmek diyorlardı. Karısına dün çalıştığı zata bugün de çalıştığını, fakat yevmiyesini henüz alamadığını beyan etti. O kırıntı ekmekleri yediler. Çocuklarını okşadı ve onları uyuttu. Sabah oldu, ezandan evvel camiye koştu, cemaatle namazı kıldı. Namazdan sonra iş bulma yerine gitti. Onu kimse görmüyordu. Herkese iş verildiği halde, buna iş yoktu. Kendisini kimse görmüyor, tanıyan da tanımıyordu. Öğlene kadar durdu, karnı açtı, takatı kesilmişti, gözleri açlıktan kararıyordu, öğle okundu, camiye girdi. Hak divanına durdu. Namazdan sonra yine iş aramaya koyuldu. Bulamadı, ikindi okundu, camiye geldi, namazdan sonra derin bir âh çekti, secdeye kapandı, ağlayarak; (Ya Rabbi! Beni sana şirk koşarken aç koymadın, hâşâ ki sana kul olduktan sonra aç öldüresin. Beni aç öldürsen her bir azama yüz bin dert versen senden yüz çevirmem, sana olan iymanımdan dönmem. Kalbimi biliyorsun. Bu, beni kullarına ders vermek için imtihanındır. Benim sana olan bağlılığını bana bildirmendir. Ama karımdan korkarım, onun iymanı zaafa uğramasın) diye gözyaşları döktü. Ağladı, ağladı. Allaha şirk koştuğu günlerine nedamet etti. İstiğfar etti. Ey mü'minler bizlere böyle bir imtihan olsa acaba bu imtihana razı olup sabredebilir miyiz, iymanda sebat, islâmda daim olabilir miyiz? O öylece ağlaya inleye niyazda, duada ağlayıp inlesin, bu taraftan bir meleğe emrolunup insan şeklinde eline bir torba altın alarak bu zatın hanesine geldi. Kapıyı çaldı. Kadın kapıyı açtı.

(Hanım kocana söyle efendisi onun işinden pek memnun. Kocan işine devam etsin. İki gündür yevmiyesini almamıştı. İşte iki günlük yevmiyesi. Bu torbanın içinde) deyip kaybolup gitti. Kadın torbayı açtı. İçerisinde ömrü boyunca onlara kâfi geldikten maada, yavrularına dahi yetişecek altın dolu idi. Kadın şaşırmıştı, bu nasıl mükrim bir efendi idi. Padişah bile iki gün çalıştırdığı insana böyle bir hazine vermez. Ne lûtuf, kerem sahibi idi bu efendi. Gözleri sevinç yaşlariyle dolarak bir tanesini alıp sarrafa götürdü. Altının ayarına bakan yahudi sarraf böyle bir altın görmemişti. Ayarı çok yüksek idi. Dünya altınına benzemiyordu. Bu altın üzerinde nûrdan tevhid yazılı idi. Altını evirdi çevirdi. Nereden buldun bu altını? dedi. O da kocasının bir yerde çalıştığını, yevmiye olarak kocasına verildiğini söyledi. Yahudi, kütübü semaviyeyi okumuş bir adamdı. Kocasının mutlaka kendisini görmesini tenbih etti. Yüksek bir fiatla altını bozdu. Kadın memnundu. Eve dönmüş, et ve meyveler almış, çocuklarını doyurmuş, kocasına nefis yemekler hazırlamıştı. Onu sabırsızlıkla bekliyordu. Biz adamcağızın yanına dönelim. Ağladı, sızladı, akşam oldu, namazını kıldı. Yatsıya kadar camide Kur'an dinledi. Yatsıyı kılıp sokağa çıktığında mendilini çıkarıp içine bir miktar kum koydu. Diğer mendiline de taş doldurup hanesinin yolunu tuttu. Çünkü komşuları ateşgede idi. Onlara karşı üç gündür evine eli boş dönemezdi. Ellerinde mendiller eve yaklaştı. Evde kandil yanıyordu. Çocuklar da oynaşıyorlardı. Evden taze yemek kokuları dışarıya geliyordu. Bir mâna veremedi. Durdu, acaba karısı bir kimseden bir şey mi istemişti. Din düşmanı olan akrabalarına el mi açmıştı? Hiddetle içeri girdi, niyeti fena idi. Karısı sevinçle karşılayıp, çocuklar ayaklarına sarılıp, babamız geldi, diyerek cıvıldaşırken, kaşları çatık olduğu halde (Nereden aldın söyle nereden buldun bunları?) diye bağırarak elindeki mendilleri kapının arkasına attı. Karısı (günahtır, ekmekleri, unları neden yere atıyorsun?) diyerek yere düşen ekmekleri yerden kaldırıyor, unları da toplamağa çalışıyordu. Adam şaşırmıştı. Acaba hayâl mi görmüştü. Kumdu onlar, taştı diğerleri. Hayır taş değil ekmekti bunlar, hem de taze ve sıcaktı. Kum değil undu. Hem de has undu. Adam şaşırmıştı bu işe. Kadın

söze başlayıp (o ne devletti, o ne lûtuf sahibi bir efendi imiş. O senin çalıştığın zatın bugün bir adamı gelip yevmiyelerini bize verdi, efendine söyle çalıştığın iş sahibi senden çok memnun imiş, işine devam etsin, yevmiyesini arttırdım) deyip tenbih ettiler, dedi.

Adam o vakit, nereden, ne olduğunu, neden taşların ekmek, kumların da un olduğunu anladı. Allaha hamdü sena edip (Ey eşim, sevgili yoldaşım,) diye başından geçenleri anlattı. O iş sahibinin insan olmadığını Allah olduğunu bildirdi. İmanlarının mükâfatına buradan nail oldular. Kadın yahudi sarrafa gidip görünmesini söyledi. Sarraf adamdan bu işin sırrına muttali olunca o da Allaha iyman edip dareynde selâmet buldu.

Allah dilediini unu kum, kumu un eyler. Havayı su, suyu hava yapan Allah, herşeye kadirdir, böyle küçük şeyleri Allaha çok görmemelidir. Olur mu olmaz mı diye şekke düşmemeli. Bir katre sudan yaratıldığını unutarak Allaha apaşikâr hasım olup ilânı harb ederek ölmüş, çürümüş, kemikleri dağılmış, çürümüş vücutları kurtlar, kuşlar tarafından yenilip yok olmuş bedenler nasıl dirilir, kum nasıl un olur deme, evvelinde bizi yarattığında modelimiz bile yoktu. Bizi nasıl yoktan varetti ise öylece vareder.

Bir buğday tanesine yetmiş tane, bir mısır tanesine ikiyüz tane verdiği gibi.. Bir buğdaydan milyonlarca kilo yarattığı gibi.. Nasıl ki aslında kum yoktu. Yok olan kumu var ettiği gibi, kumdan da onu var eder. O her şeye kadirdir, dilediğini ol emri ile var eder. Dilediğini yok eder. Bazen varlığı dar, bazan da darlığı var eder. Azizi zelil, zelili aziz eder. Düşmanın kucağında düşmanını büyütür de sonra onu kendi başına belâ eder. Firavun gibi. Onun işleri akıl ile ölçülmez. Akıl ile ihata edilmez. Ona teslim olmaktan başka çare yoktur. Ona kul olan, cihana sultan olur. O bize bizden yakın olup, biz ondan uzağız. Ne kadar yaşarsak yaşıyalım ona döneriz. O bizi kabul etmez ise biz ne ederiz? Gelin cümle günahlarımıza nedamet edip ona dönelim. Rabbimizi sevelim. Melceimiz, rezzakımız odur. Ya rabbi bizde sana lâyık amel yok, isyan ise gayet çok. Şimdi sana ni-

yaz edip, sana rücu ediyor, iymanımızı tazeliyoruz, bizi kabul et. Bizi bâbından kovma! Bizi Muhammedinden ayırma. Buyurun mü'minler cemi günahlarımıza estağfirullah. Namazı alâ kader-il-imkân mü'minler cemaatla kılmağa gayret etmelidir. Zira, cemaatle kılınan namazda yirmi yedi derece ecr olup; namaz arasında yapılan sevh-i nisyandan mâ'fudur. Ferden kılınan namazlarda bir ecr alınıp, yapılan noksanlıklarda affa mazhar olmadığı Kütüb-ü fıkhıyyede musarrahtır. Hem de cemaat te'kidli sünnetdir. Resûlüllahın, cemaata gelmiyenlere tehdidi vardır. Bu mühim sünneti mü'minler terketmemelidir. Cemaata devam eden bir âmanın iltifatı Resûlüllaha nail olduğunu, bu nakledeceğim kıssadan öğrenerek cemaata daim ol... Cemaat rahmetdir.

HİKÂYE

İki gözleri âmâ bir zat, cemaata daima devam eder. Resûlüllahın bu sevgili sünnetini terketmezdi. Günlerden bir gün cemaata giderken, bir çukura düşüp, başı yarıldı. O perişan haliyle eve döndüğünde, ailesi ona:

— Be adam. Gözün görmez. Cemaat sana vacib değildir. Evinde namazını kılsana!.. dediğinde.

— Resûlün sünneti için değil başım, vücudum param parça olsa, bu sünneti terketmem. Baş gözüm kör olduysa, kalb gözüm kör değil ya!.. diye cevap verdi.

O gece rüyasında Resûlüllahı (S.A.V.), görüp Resûlüllah âmaya :

— Ailenle niçin münakaşa ettin? Diye sual eylediklerinde:

— Ya Resûlallah senin sünnetinden dolayı münakaşa ettik. Dediler.

Bunun üzerine Resûlüllah mübarek elleriyle âmanın gözlerini sıvayıp, gözlerinin nûru kendisine iade olundu. Sabahleyin kalktığında; artık âmâ değil basîr idi, gözleri görüyordu.

Sünnet-i şerife olan hürmetinden, gözleri iade edilmişti. Ey âşık-ı sadık sen de cemaata devam et ki; bir gün Resûlüllah (S.A.V.) senin kalb gözlerini meshederek; seni de sünnet-i berekâtiyle kalbini nurla tenvir buyursun.

Seyyid-ül-mürselin efendimizin namaz hakkında irad buyurdukları bazı Hadis-i şeriflerin meâllerini aşağıya yazdım. Ola ki hidayete mazhar oluruz. Bu hadisi şerifleri yazmaktan maksadım, namazın kadrü kıymetini bilmek, anlamak ve anlatmak içindir.

Efendimiz buyuruyorlar :

— Her şeyin bir alâmeti vardır. İymanın alâmeti de namazdır.

— Namaz, benim gözümün nûrudur.

— Kıyamet günü hesap, namazdan başlar. Bu hesap doğru verilirse diğer amellerin kabulüne de yardımı olur. Eğer, namaz hesabı doğru verilmezse, işler biraz müşkilleşir.

— Cehenneme müstahak olan zalim mü'minlerin, ateş bütün vücudunu yakar. Yalnız, Allah'a secde eden azalara tesiri olmaz. Öyle ise, namazı bütün kalıbın ve kalbin ile kıl..

— Bir kimse, yatsı namazını cemaatla kılsa, o gecenin yarısını ibadetle geçirmiş olur. Eğer, sabah namazını da cemaatla kılacak olursa, bütün geceyi ihya etmiş olur.

— Bir kimsenin kıldığı namaz, o kimseyi kötülüklerden alıkoymuyorsa, bu namaz o kimseyi Haktan uzaklaştırıyor demektir.

— Sofra hazır olduğu vakit eda edilen namaz, nakıstır. Meğer ki, vaktin geçmesinden korkulursa, o namaz müstesnadır. (Bu hal ekseriya, Ramazan'da olur. İftar edipte mi akşam namazını kılmalı, yoksa evvelâ namaz kılıp sonra mı iftar etmelidir? Bir çoklarının öğrenmek istedikleri bu suale cevabımız şudur: İş, namazı kılanın durumuna göre değişir. Namaz kılanın, eğer aklı yemekte kalacaksa, iftar etmeli ve sonra namaz kılmalıdır. Namazda aklına yemek gelmiyorsa, önce su veya tuz ile orucunu bozmalı, namazını edadan sonra iftar etmelidir.)

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَسَلَّمَ اَلصَّلَاةُ عِمَادُ الدِّينِ

— Namaz dinin direğidir. Her kim namazı kıldı, muhakkak dinini yaptı. Kim ki namazı terkeyledi, muhakkak dinini yıktı.

— Kuvvet bulmak için, islâm dininin cemaate, topluluğa ihtiyacı vardır. Dini islâmın, cemaate olan ihtiyacı; sevap almak için mü'minlerin cemaata olan ihtiyaçlarından ziyadedir.

— Cemaatle kılınan namazın ecri, yalnız kılınan namazın sevabından yirmi beş, diğer bir rivayete göre de yirmi yedi derece fazladır.

— Cenneti alânın ortasında oturmak isteyen kimse, cemaatla namaz kılsın.

— Namaz kılmayan kimse, sanki hiçbir din ihtiyar etmemiş gibidir.

— Mü'mini, kâfirden ve müşrikten ayırdettiren fiilen namazdır.

— Namazını terkeden kimse, ölünce veya kıyamette Cenabı Allah'ı kendisine dargın ve gazablı bulur.

Namazın ne büyük bir nimet olduğunu ve kılanların ne büyük ecir aldıklarını ve eriştikleri menzilleri okudunuz. Kılmayan tenbellerin de, ne büyük tehditlere mâruz bulunduklarını, nasıl bir âkibete hazırlandıklarını ve çekecekleri azabları da bildirdim. Resûlü Ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin, namaz hakkındaki hadisi şeriflerinden bazılarının mealleri ni sizlere açıklarken şunu düşündüm :

Ömrü azizimiz geçmeden, Rabbimize kulluk edelim, Allah'a en sevgili amel, vaktinde ve tâdil-i-erkân üzere kılınan namaz olduğunu hatırlatmak vazifemdir. Namazında dâim ol, Hak rizasını bul, Hakkın cennetine gir, didâr-ı-ilâhiyi gör. İhlâs ile kıldığın namaz, seni dünyada ve ukbâda menzili maksuduna eriştirir. Böyle namaz kılacak olursan, Allah'ın âmanında ve emniyetinde olursun. Senden, Allah celle, Resûlü, melekleri ve bütün salih kulları razı olurlar. Eğer, namaz kılmazsan, Allah'a âsi ve peygamberlere eza ve cefa edenlerden olursan, Allah ve Resûlü, melekleri ve sulehayı ümmet senden bizâr ve müştaki olurlar. **Böyle bilesin!..**

Bir mü'min beş vakit namaz kılacak olursa, en azından Allah'ı lisanen kaç kerre zikreder? Aynı zamanda, namaz ibadet-i-vücudiye olduğundan, vücudunun abdest ve namaz azaları

da kaç kerre Allah'ı zikreder? Hep birlikte düşünüp, hesabedelim :

Altmış üç sene yaşayan ve Rabbine ibadet eden bir kimsenin ibadeti, eğer Hak katında makbul ve mergup olduysa, yalnız namaz ibadetindeki zikirlerinin en azından bir günlük olanını aşağıya kaydettim. Maksat kulları ibadete teşviktir. Namaz kılan bir mü'minin, yalnız namaz ibadeti sırasında yaptığı zikri ilâhinin, böylece amel defterine yazılacağını söylemeğe, lüzum dahi görmüyorum.

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا
يَرَهُ ۞ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ۞

(Femen ya'mel miskale zerretin hayran yerehu vemen ya'mel miskale zerretin şerran yerahu).

Zerre kadar hayır ve zerre kadar şer yaptınsa, o hayrı veya o şerri göreceksin. Yaptığın zâyi olmaz, unutulmaz.

Hergün, namaz kılmak için alınan beş defa abdestte okuduğumuz :

5 **E'ûzü**
5 Besmele
5 Hamd
5 İnnâ-Enzelnâ sûresi
5 Kelime-i-şehadet
5 Amentü
5 Abdest duaları

Beş vakit namaz için okunan :

5 Ezan
5 Kamet

Bir günde kılınan farz, vâcip, sünnet olarak namazlarda okuduğumuz :

39 İstiğfar
214 Tekbir

15 Sübhaneke
40 E'ûzü
40 Besmele
40 Sûre-i-Fatiha
33 Zammı sûre
40 Kıyam
40 Rükû
120 Rükû tesbihi
40 Kavme
40 Semi'allahu limen hamide
40 Rabbena lekel-hamd
40 Evvel secde
120 Evvel secde tesbihi
40 Celse
40 Ahir secde
120 Ahir secde tesbihi
21 Tahiyyat
30 Salâvat
2 Kunud duası
26 Selâm
20 Allahümme entes-selâm
39 İstiğfar
5 Âyet-ül-Kürsi
165 Tesbih (Sübhanellah)
165 Tesbih (El-hamd-ü-lillah)
165 Tesbih (Allah-ü-ekber)
5 Tevhid
5 Dua
5 Hamd
15 Salâvat

Şunu da unutmamalıdır ki, namazda okunan Kur'anı kerimin bir harfine yüz sevap verilir. (Elif-lâm-mim) için, üçyüz hasene yazılır. Bu yazdıklarım en azındandır. Namaz kılan mü'min, bir günde bu ecri alırsa, kırk sene veya altmış sene namaz kılanın ereceği derecatı, senin irfanına bırakıyorum. Tabiî Allah celle kabul buyurursa, bu böyledir. Sevap ve ecir bahsi gibi, günahlar da aynı hesaba ve rakamlara vurulursa, bir gün-

de beş günah işleyen kişinin kırk senede işleyeceği günahı var hesap eyle!..

Rabbimiz, cümlemize rahmeti ile muamele buyursun...

Bunlar bir musallinin namazda en azından Allaha yaptığı tesbihat ve tekbirattır. Eğer zahirin temizliğine riayet edildiği gibi, batını temiz olup o kalp şehrine Allah ve Resûlünün muhabbetini koyarak, Allaha secde eden mü'min, Allah kabul buyurur ise ne gibi ecre nail olacağını ne dil tarif eder, ne de ecri yazmağa kalemler kâfi gelmez. Mü'minler; Efendimizin gözü nûru olan bu namazı ihmal etmiyelim. İnsan yaptığı ibadeti unutmalı, yaptığı suçu ise unutmamalıdır. Burada yaptığım bu hesap mü'minleri namaza teşvik ettiğimdendir. Bir günde kırk rekât namaz vardır. Yâni beş vakit namaz sünnetleriyle kırk rekât namaz yapar.

Ey âşıkı sadık! V'ey gaflet uykusundan uyanık! V'ey Hakka ve Resûlüne yanık!

Namaz kılanların, Allah indinde ve Resûlünün yanında ne büyük bir mertebeye erdiklerini ve ne yüce makamlara eriştiklerini sizlere bildiriyorum. Haftanın her günü ve gecesinde, kılacakları nafile namazlarından nail olacakları sevapları, mûteber kitaplardan birer birer alarak siz aziz müslümanların bilgilerinize sunuyorum. Dikkatle okumayı, ibret almayı ve ihlâs ile kılmayı Allah cümlemize nasip ve müyesser eylesin...

Âmin... Bi-hürmeti seyyid-il-mürselin...

Her müslümana; kız ise dokuz yaşından, erkek ise oniki yaşından itibaren beş vakit namaz kılmak farzdır. Bu namaz, Hakteâlâdan bir emri azimdir. Terkeden, yâni kılmayan fâsık, günahkâr olur. İnkâr eden ise, islâmdan çıkar...

— Ben, namaz kılmam amma kalbim temizdir, diyenlerin âkibetlerinden korkulur.

Kılanlar, va'di ilâhiye mazhar olurlar. Tenbelliklerinden dolayı kılmayanların işleri, Hakteâlâya kalmıştır. Allah, dilerse bu namazsızları affeder. Dilerse, âzab eder. Kılan mü'minlere, müjde-i-ilâhi muhakkaktır. Bu zevat-i-âli-kadir, rahmet-i-ilâhiyye nail olarak cennete girerler. Bu sebeple, kılmadığın, kılamadığın namazları kılarak kaza eyle! Namazı sakın küçümse-

me! Zira, bütün ibadetlerin cem'i namazdadır. Gök ehlinin ibadetleri de namazda cem'olmuştur. Ömrünü ibadetsiz geçirme! Âhiret sermayesi namazdır.

Bir takım sapıkların :

— Sofuların namazı, bizim niyazımız vardır, demelerine aldanma!..

— Biz, salât-i-dâimundayız, diyenlerin sözlerine kulak asma!..

Sünnetine, vâcibine, farzına, müstehabına, tâdil-i-erkânına riayet ederek namaz kıl!.. Zira, Resûlüllah ve evlâtları, zevceleri, âli, ehl-i-beyti, ashabı, ensarı ve cemi evliyâ, evtâd ve aktâb namazlarını kılmışlardır. Onlar :

— Biz, salât-i-dâimundayız! diyerek namazlarını aslâ terketmediler.

Ey, salât-i-dâimundayız! diyen fâsık!.. Sen mi, salât-i-dâimundasın, yoksa Resûlüllah mı? Sen mi yükseksin; yoksa Resûl aleyhissalâtü vesselâm mı? Kıyas dahi kabul etmez. Sen, bir âsi beni-âdem; o ise onsekiz bin âleme rahmet... Olsa olsa, o salât-i-dâimundadır. Öyle olduğu halde, beş vakit namazı terketti mi? Çünki, namaz vakitler üzere farzolmuştur :

(Esta'izû-billâh: İnnes-salâte kânet alel-mü'miniyne kitaben mevkuta).

Meâli şerifi : **Muhakkak, namaz malûm vakıtlarda mü'minlere farzdır.**

Beş vakit kılan, salât-i-dâimundadır. Kılmayan fâsıktır, Allaha âsidir. Onlar, Salât-i-dâimunda değil; salât-i-kaimunda bile değildir. Ehl-i-beyt-i-Mustafa mı yüksek, sen mi? Evlâd-ı-Resûl mü yüce, sen mi? Evliya'ullah mı yüce, sen mi yücesin? Bu zevat-ı-âli-kadir :

— Biz, salât-i-dâimundayız! demişler, namazlarını eda etmişler, her farz olan vakitte namaza daim olmuşlardır.

Sana ne oldu ki;

— Ben, salât-i-dâimundayım, diyerek namazını kılmaz, Allah ve Resûlünü, ehl-i-beyti ve evliya'ullahı gücendirir; İblis'i memnun edersin...

Belki de, sen bana cevap olarak:

— Onlar, talim-i-ümmet için namaz kıldılar, diyebilirsin... Ben de sana derim ki :

— İyi ya işte!.. Eğer; ümmet isen, **sen** de kıl!.. Onlar, sana talim için kılmışlar, örnek olmuşlar. Ümmet değil isen; evliyalıktan dem vurma!.. Hristiyan isen kiliseye, Yahudi isen havraya, Mecusi isen tapınağa git!.. Tarikattan, hakikattan, marifetten ne hakla dem vuruyorsun A, bî-namaz!.. Allaha âsi kişi!.. Hakka giden enbiya ve evliya yoluna oturup, her Hakka gideni şeytan ve delâlet yoluna çağırıyorsun? Sen, esir-i-nefs-i-şeytan olmuşsun!.. Sözlerinle, Haktan dem vuruyor, fiillerinle şeytana uyuyorsun!.. A, nefsini bilmeyen kişi!.. Müslüman ve mü'mine lâyık olan, Allah ve Resûlünün ve onun îtretinin gittiği yoldan gitmektir. Yoksa, bütün iddiaları bir kuru davâ ve boş emektir :

Âyinesi iştir kişinin lâfa bakılmaz,
Şahsın görünür rütbe-i-aklı eserinde...

Namazı kılan, muhakkak dinini yaptı. Kılmayan ise. muhakkak dinini yıktı. Kazaya kalan namazlarını mutlaka ikmâl eyle!.. Sonra, nafile namazları da kıl ki, Hak Resûlünün verdiği müjdeye eresin!.. Yolculuğa çıktın; yakında vatan-ı asline döneceksin!.. Oraya hediye götürmen lâzımdır, eli boş gidemezsin, gitmemelisin!..

Bir hadis-i-şerifte, âhiret hediyeleri beyan buyurulmuştur. Vatan-ı-asline dönerken, ilk defa buluşacağın zat, Melek-ülmevt'tir. Yâni, Azrail aleyhisselâmdır. Ona, dört hediye götürmen lâzımdır. Bunlar kazaya kalan ibadetleri kaza etmen; namaz, oruç, zekât, kurban ve Hac ile hukuku ibâdı yerine getirmendir. Öleceğini unutmamak, âkibetinden emin olmamak ve korkmaktır. Yusuf aleyhisselâm, peygamber iken duasında :

— Ya Rabbi!.. Beni, mü'min olarak öldür; salihlere ilhak eyle!.. diye niyaz ettiğini, kur'anı-azimüşşânda Allah celle beyan buyurmaktadır.

Ruhun hediyesi dörttür :

Az yemek, az uyumak, az söylemek ve doğru olmaktır.

Böyle yaparsan, ruhunu azaptan korur ve onu en büyük hediyen ile memnun etmiş olursun.

Dönüp, dolaşıp varacağın yer kabirdir. Oraya da hediye götürmen lâzımdır. Şu dört hediyeyi de kabir için hazırla :

Teheccüt namazı kıl!.. Kur'an oku!.. Daima temiz ol!.. Lâf götürüp getirme!.. Dostları, birbirine düşman etme!.. Fesad eyleme ki, kabrin hediyesi de bunlardır. Bu güzel hareketlerin de kabrinin hediyesi olacaktır.

MÜNKİR-NEKİR denilen iki suâl meleği vardır ki, bu iki melek kabre giren mevtaya şu soruları sorarlar:

— Rabbin kim? Peygamberin kim? Dinin hangi dindir? Kitabın, kıblen nelerdir? Mü'minler nendir?

İşte, bu meleklere de hediye götürmen lâzımdır. Bunların hediyeleri de; yalancılığı terketmek, kibirden soyunup tevazu sahibi olmak, hak sözü dinleyip kabul etmektir.

Mizanın hediyesi de dörttür:

Güzel ahlâk sahibi olmak, Kur'an ahlâkı ile ahlâklanmak, Resûlün sünnetlerine ittiba etmek. Allahı unutmamak ve Mevlâ'yı zikreylemektir. Gösterişi ve riyayı terketmek, mahlûkata ezâ ve cefayı lâyık görmemek, ezâ ve cefa ettiği kişilere haklarını helâl ettirmektir.

Sıratın hediyesi de dörttür :

Haramdan ve şüpheden sakınmak, gazabını yutmak, cemaata devam etmek ve dini emirlere gayret ve himmet göstermektir.

Cehenneme de hediye lâzımdır. Şu dört hediyeyi de ona götür:

Allah yoluna malını tasadduk etmek.. Allah korkusundan ağlamak, ana ve babaya - Allaha isyanları olmadığı takdirde - itaat etmek ve ana-babaya isyanı terketmek de, cehennemin hediyeleridir.

Cennet hediyesi de dörttür:

Emânete hıyanet etmemek ve muhafaza etmek, Allah yoluna malını infak etmek, canını Allah yoluna koymak ve ilim tahsil etmektir.

Resûlüllah sallallahü aleyhi ve sellemin hediyesi de dörttür :

Allah için iyi işleri ve iyi kişileri sevmek. Allah için kötü işleri ve kötü kişileri sevmemek, âlimlere hürmet ve riayet ve elıl-i-beyt-i-Mustafa'ya muhabbettir.

Allahu teâlânın hediyesi de dörttür :

Farzları, vâcipleri severek yapmak, haramı ve menhiyatı, Allahtan korkarak terkeylemek, iyi ve güzel işlere halkı teşvik etmek ve yaptırmak, fena işlerden halkı sakındırmak ve yaptırmamaktır.

Ey, ihvân-ı-yâran-ı-din-i-islâm :

Cenabı hakka hamd-ü-senâlar olsun ki; bu hediyeleri hazırlamamızı bizlere talim buyuran, bizzat sultan-ı-din-i-mübiyn aleyhi ve âlihi salâvatullah-ül-mû'in efendimizdir. Bir gün, huzuru saadetlerine gelerek :

— Ben, ölümü arzu ediyorum yâ Resûlallah! diyen bir zata, Efendimiz, yukarıda saydığımız hediyelerden bahis buyurmuşlar ve :

— Sen, bu hediyeleri hazırladın mı? diye sormuşlardı.

— Hayır! Hazırlayamadım, cevabını almaları üzerine :

— Bu hediyeleri hazırlamadan ölümü isteme! buyurmuşlardır ki, bu suretle hem o zâtı şerifi, hem de bizleri irşâd ve ikaz etmişlerdir.

Farz olan beş vakit namaz ki; sabah - öğle - ikindi - akşam ve yatsı namazlarıdır. Bunlar, (MÜSLÜMANIM!) diyen her kişinin, inancının temellerinden biridir ve en mühimmidir.

Ayrıca, cuma ve cenaze namazları vardır ki, bunlardan cuma namazı cuma gününün öğle vaktinde, cemaatla kılınan farz-ı ayındır ve yalnız erkeklere farzdır. Ancak, kadın dahi bu namazı cemaatla kılsa, üzerinden öğle namazı sakıt olur.

Cenaze namazı da farz-ı-kifayedir. Bu namazı, kadınlar da kılabilirler. Bu namaz, bir kaç kişinin kılması ile, diğerlerinden sakıt olur.

Bunlardan başka, iki bayram namazı da vardır ki, biri ramazan bayramı, diğeri kurban bayramı namazı olup, bu iki namazı eda etmek vâciptir.

Bu namazlardan başka, haftanın her gün ve her gecesinde kılınacak namazlar vardır. Bu namazları kılabilmek bahtiyarlığına ve mürüvvetine erişen âşık-u-sadıkların alacakları sevabı, muhbir-i-sadık efendimiz haber vermişlerdir. Ne mutlu ve ne kutlu ihlâs ile kılabilene! Allah, cümlemize aynı ihlâs ile kılmayı nasip buyursun. Âmin.. Bi-hürmeti seyyid-il-mürselin...

Haftanın her gününün ve gecelerinin nafile namazları şunlardır:

Cuma gününün nafile namazı:

Nafi oğlu Ömer (Radiyallahu anh) Resûl aleyhisselâma atfen rivayet ediyor ki; herhangi bir mü'min, cuma günü camiye gider ve cuma namazından evvel, dört rekât namaz kılarsa ve her rekâtında bir Fatiha ve elli **KULHÜ-VALLAH** sûresi (ki bu sûre-i-celileye İhlâs sûresi denir) okursa, bu namazı kılan kimse, ölmeden evvel cennetteki makamını görür.

Her kim cuma günü Duhâ vaktı iki rekât namaz kılsa, bir Fatiha ve herhangi bir sûreyi okusa, ikiyüz günahı affolur ve cennette kendisine ikiyüz derece verilir. Eğer, bu namazı dört rekât kılsa, dörtyüz derece verilir. Eğer, sekiz rekât kılsa, sekiz yüz günahı affolur ve sekiz yüz derece ihsan olunur. Bir rivayete göre de, bütün günahları mağfiret buyurulur. On iki rekât kılsa, bin iki yüz günahı mağfiret olunur, bin iki yüz derece ihsan buyurulur.

Cuma gecesinin namazı ise, akşam ile yatsı arasında on iki rekât namaz kılınsa ve her rekâtında bir Fatiha ile onbir İhlâs sûresi okunsa, on iki bin sene ibadet etmiş, gündüzleri oruçlu ve geceleri namaz kılmış gibi ecr-ü-sevaba nail olur.

Cumartesi günü ve gecesi kılınacak nafile namazlar:

Herhangi bir mü'min, cumartesi günü mekruh olmayan vakitlerde dört rekât namaz kılsa ve her rekâtta bir Fatiha ve üç İhlâs sûresi okusa, namazdan farig olduktan sonra bir âyet-il-kürsi kıraat etse; okuduğu Kur'anın her harfine bir senelik ibadet sevabı verilir. Hac etmiş gibi mertebeye nail olur. Kıyamette enbiya, evliya ve şüheda ile beraber arş-ı-âlâ'nın gölgesinde gölgelenir.

Cumartesi gecesinin namazı ise, akşam ile yatsı arasında

kılınır ki, bir kimse bu vakitte on iki rekât namaz kılsa, Fatiha'dan sonra herhangi bir sûre-i-şerifeyi okusa, bu namazı kılanın cennette kızıl yakuttan ve yeşil zümrütten süslü ve bir kerpiçi altından, bir kerpiçi gümüşten, kapıları som altından bir köşk hazırlanır. Günahları mağfiret olunur ve her mü'min ve mü'mineye tasadduk etmiş sevabı ihsan buyurulur.

Pazar günü ve gecesi kılınacak namazlar :

Eba-Hureyre (Radiyallahu anh) Resûl aleyhisselâmdan rivayet ediyor :

Her kim, pazar günü mekruh olmayan vakitte, dört rekât namaz kılsa ve her rekâtında bir Fatiha ve bir (Âmenerresûlü) okusa ki bu sûre-i Bakara'nın sonudur, okuduğu bu sûrelerin her harfine cennette bir köşk verilir, bir hac ve omre yapmış sevabına nail olur, bin rekât kılmış gibi ecre mazhar olur, dünyada mevcut Yahudiler ve Nasraniler sayısınca sevap verilir.

Pazar gecesi yirmi rekât namaz kılınsa ve her rekâtta bir Fatiha, elli İhlâs ve birer defa da (Kul e'üzü) leri okusa; namazdan sonra yüz istiğfar, yüz salât-ü-selâm okusa, kıyamet gününde ilk haşrolanlarla dirilir, hesap-kitap olmadan cennete ilk dahil olanlarla girilir ve dünyadaki insan sayısınca sevaba nail olunur.

Pazartesi günü ve gecesi kılınacak nafile namazlar :

Enes oğlu Malik (Radiyallahu-anh) sallallahu teâlâ aleyhi ve sellem efendimizden rivayet ediyor :

Her kim, pazartesi günü on iki rekât namaz kılsa ve her rekâtta bir Fatiha ve bir Âyet-il-kürsi okusa, namazdan sonra on iki kerre istiğfar getirse; kıyamet gününde bir melâike :

— Filân oğlu filân nerede? Gelsin, ecrini Allahu azimüşşandan alsın, diye nida eder. Cennet elbiseleri giydirilip, başına cennet tâcı konur, meleklerin istikbalile cennete götürülür, nûrdan bir köşk verilir.

Pazartesi gecesi namazı ise, gecenin herhangi bir saatinde kılınır. Bu, dört rekât bir namazdır. Birinci rekâtta, bir Fatiha ile yirmi İhlâs, ikinci rekâtta bir Fatiha ile otuz İhlâs, üçüncü rekâtta bir Fatiha ile kırk İhlâs ve dördüncü rekâtta bir Fatiha ile elli İhlâs okuyarak bu namazı kılanlara; dünya ve âhi-

rette ne isteği varsa verilir ve bu namaza HACET NAMAZI denir.

Salı günü ve gecesi kılınacak nafile namazlar :

Enes ibn-i Malik (Radıyallahu-anh) Mefhar-i-âlem Efendimizden rivayet ediyor :

Herhangi bir müslüman, salı günü kuşluk vakti, on rekât namaz kılsa ve her rekâtında bir Fatiha ile bir Âyet-il-kürsi ve üç İhlâs okusa, o kimseye yetmiş gün günah yazılmaz. Yetmiş senelik günahları affolur. Yetmiş gün içinde ölürse, şehit rütbesine nail olur.

Salı gecesi, herhangi bir vakitte iki rekât namaz kılınsa ve her rekâtta bir Fatiha ve yedi (İnnâ enzelnâ) ve yedi İhlâs okunsa, o kimsenin vücudu cehennemden âzâd olur. Salı gecesi namazını, Hz. Ömer (Radıyallahu-anh) Efendimizden rivayet etmiştir.

Çarşamba günü ve gecesi kılınacak nafile namazlar :

Muaz İbn-i-Cebel (Radıyallahu-anh) Rahmeten-lil-âlemin olan Efendimizden rivayet ediyor :

Her kim, Çarşamba günü mekruh olmayan vakitlerde, on iki rekât namaz kılsa ve her rekâtta bir Fatiha ile bir Âyet-il-kürsi ve üç İhlâs ile üçer defa da (Kul E'ûzü) leri okusa; yahut Fatiha'dan sonra bir defa (İzâ zülziletil ardı zilzâlehâ) sûresi ile üç İhlâs okusa; geçmiş günahları affolur, kabir azabından emin bulunur ve Arş-ı-âlâ'da bir münadi nida edip, onu affı ilâhi ve ikram-ı-Rabbani ile müjdeler.

Çarşamba gecesi namazını, Cenabı Fatımatüzzehra (Radıyallahu-anh) Resûl aleyhisselâmdan rivayet eder :

Her kim, çarşamba günü gecesi iki rekât namaz kılsa, birinci rekâtta bir İhlâs ve on (kul e'ûzü bi-rabbil-felâk) ve ikinci rekâtta yine bir İhlâs ile on (Kul e'ûzü bi-rabbin-nas) sûre-i celilelerini okusa selâmdan sonra on salât-ü-selâm ve on istiğfar getirse yedi kat semadaki ve her semadaki 70 bin melek bu namazı kılana kıyamete kadar sevap yazarlar.

Perşembe günü ve gecesi kılınacak nafile namazlar :

Efendimizin amcası oğlu İbn-i-Abbas (Radıyallahu-anh) İmam-ül-enbiyâ aleyhi ve âlihi ekmel-üt-tehâya efendimizden rivayet ediyorlar :

Herhangi bir mü'min, perşembe günü öğle ve ikindi namazları arasında, iki rekât namaz kılsa ve her rekâtta bir Fatiha ile kırk İhlâs okusa, Beytullah'ı haccedenlerin sevabına nail olur. Receb, Şaban ve Ramazan ayları oruçlarını tutmuş gibi sevaba erişir.

Perşembe günü gecesinin namazını, Eba-Hureyre (Radıyallahu-anh) Efendimizden şöyle rivayet buyuruyorlar :

Her kim, perşembe gecesi akşamla yatsı arasında, iki rekât namaz kılsa ve her rekâtta bir Fatiha ile beş İhlâs ve beş Muavezeteyn okusa baba ve anasının ruhuna gönderse, ana ve babaya karşı sağlıklarında eda edemediği haklarını eda etmiş olur ve sıddıkıyn ve şüheda sevabına nail olur. (Kezâ Fil İhyayı-ulûm).

Muhterem mü'min kardeşlerim :

Sizlere, bunlardan başka bir armağan daha sunacağım.

Hz. İkrime İbn-i-Abbas'tan rivayet olunmuştur ki: Hâtem-ül-enbiya aleyhi ve âlihi efdal-üt-tehâya efendimiz muhterem amcaları Abbas ibn-i-Abdülmuttalip hazretlerine şöyle buyurmuşlardır :

— Ey amcam! Sana, on hasleti haber vermekle ikram etmiş olayım ki; anı işlediğin vakit, günahının evveli ve âhiri, yenisi ve eskisi, hata'en veya kasden, küçük veya büyük, gizli veya açık hepsi affolunsun. Günün mekruh olmayan her hangi bir vaktinde, gece veya gündüz, nasıl kolayına gelirse, dört rekât tesbih namazı kılarsın. Her rekâtta sûre-i Fatiha ile, başka bir sûre-i-şerife okursun, Fatiha ve zammı sûre okumadan evvel onbeş kerre :

SÜBHANALLAHİ VELHAMDÜLİLLAHİ VE LÂ İLÂHE İLLALLAHÜ VALLAHÜ EKBER dersin. Son tesbihten,

VE LÂ HAVLE VE LÂ KUVVETE İLLÂ BİLLÂH-İL-ALİYYİL-AZİYM ilâve edersin.

Sonra, Fatiha ve zammı sûreyi okur ve rükû'a varmadan tekrar on kere SÜBHANALLAHİ VELHAMDÜ-LİLLÂHİ (ve ilh.) diyerek rükû edersin, üç kere :

SÜBHANE RABBİYEL-AZİYM dedikten sonra, on kerre daha : SÜBHANALLAHİ VELHAMDÜ-LİLLÂHİ (ve ilh.) der ve doğrulursun. Her tesbihin sonuncusundan sonra VE LA HAVLE VE LÂ KUVVETE İLLÂ BİLLAH-İL-ALİYYİL-AZİYM -demeği ihmâl etmezsin. Böylece, rükûdan doğrulduğunda on, ilk secdede on, secdeden doğrulduğunda on, ikinci secdede on defa SÜBHANALLAH VELHAMDÜ-LİLLAH (ve ilh.) tekrarlarsınız. Secdelerde evvelâ üçer defa :

SÜBHANE RABBİYEL-ALÂ demeği de unutmazsın.

Böylece; kıyamda yirmi beş, rükû ve secdede cem'an elli olmak üzre yetmişbeş tesbihat olur ki, dört rekâtta mecmu'u üçyüz eder.

İyice anlatabilmek için tekrar edelim :

Rükû ve secdelerde, rükû ve secde tesbihleri önceden, diğerleri sonradan okunacaktır. Her tesbihat tamamlanınca :

VE LÂ HAVLE VE LÂ KUVVETE İLLLÂ BİLLÂH-İL-ALİYYİL-AZİYM ilâve olunacaktır.

Muktedir olursan, bu namazı her gün kıl! Olmazsan, ayda bir kerre kıl! Onu da yapmazsan, senede bir kerre kıl! Hiç değilse, ömründe bir kerre kıl!

Bu namazı kılmayı itiyad edinmek, gaflet ve tenbellikle terketmemek müstehab olur.

Bu namazı kılan her mü'min: Resûlüllah'ın tebşiratına mutlaka nail olacaktır.

Bu sevaplar ve bu derecat nafile namazları kılanlara böyle olur ise, ya Allahu teâlâya iyman ederek ve onu severek ve onun Resûlü-Ekremine gönül vererek farz namazlar olan günde beş vakit namazı cemaatle ve tâdil-i-erkân üzere riyasız, ivazsız eda eden âşıklara verilecek sevap ve derecatı insan aklına sığdırmak mümkün müdür? Hemen, ömrü aziz geçmeden, ecel şarabını içmeden, dikişsiz gömlek giymeden, cansız ata binmeden, karanlık kabre girmeden Allah'a kulluk edelim ki, iki cihanda nail-i-ihsan, razi-i-Rahman olalım. Kılanlara devlet, kılmayanlara nedamettir namaz!.. Mü'minin, iymanı alâmetidir. Namaz kılarsan, seni boş komaz, Azameti ilâhiyyeyi bilmeyen, Hakkı tanımayan secdeye baş koymaz. Kıl!.. Senin Mi'racındır namaz!.. Senin ma'siyetinin ilâcıdır namaz!..

NAMAZ KASİDESİ

Alâmet-i-iymandır; ruha kuvvet, kalbe nur,
Selâmet-i-insandır, onda huzur bulunur,
Delâlet-i-irfandır, anda uruç olunur,
Hakkın en çok sevdiği bir ibadettir namaz...

Okunan bu ezanlar bil ki, dâvet-i-Haktır,
Bir gün bütün mahlûkat huzurda olacaktır,
Namaz kılan ecrini cennette alacaktır.
Hakkın en çok sevdiği bir ibadettir namaz...

Emr-i-hakla sûrunu üfleyince İsrafil,
Döğünecek o demde, namaz kılmayan gafil,
Şefi olacak sana, kıldığın her nevafil,
Hakkın en çok sevdiği bir ibadettir namaz...

Malışer günü ilk sual, namazından sorulur,
Namaz kılmayan gafil, onda pek çok yorulur,
Mü'minlere defteri, sağ yanından sunulur,
Hakkın en çok sevdiği bir ibadettir namaz...

Günahlardan arınır elin, ayağın yüzün,
Abdest aldığın zaman nûra bulanır özün,
Tevhid olursa sözün, cemali görür gözün,
Hakkın en çok sevdiği bir ibadettir namaz...

Seher vakti uyuma!.. Gaflet zamanı değil;
Seni namaz kurtarır, nefsin gümanı değil,
Uykunun faydası yok, ruhun amanı değil,
Hakkın en çok sevdiği bir ibadettir namaz...

Sabah namazlarında kabul olur her niyaz,
Öğle namazlarında şifa bulur her maraz,
Rizayı Hakka vasıl olmak değil mi garaz?
Hakkın en çok sevdiği bir ibadettir namaz...

İkindi'yi kılanlar, âzad olur cahimden,
Selâm iner secdede, kula Rabbürrahimden,
Âkil isen örnek al Hazreti İbrahim'den,
Hakkın en çok sevdiği bir ibadettir namaz...

Acele et akşama, vaktı pek çabuk geçer,
Bu fenaya gelenler âkıbet bir gün göçer,
Akşam namazı kılan, cennet hullesin biçer,
Hakkın en çok sevdiği bir ibadettir namaz...

Yatsı namazı kula, sanki Mirac gibidir,
Haremeyn'e götüren manevî hac gibidir,
Zümre-i-salihiyne nurdan bir tac gibidir,
Hakkın en çok sevdiği bir ibadettir namaz...

Vitir namazlarında Hakka erenler erdi,
Huzuru kibriyada Hakkı görenler gördü,
Rahmeten-lil-âlemin sana bir berat verdi,
Hakkın en çok sevdiği bir ibadettir namaz...

AŞKİ der ki: (Ey kardeş! Gel namaza duralım..)
Teneşire vurmadan, secdeye baş vuralım,
Cennet bahçelerinde bir yüce köşk kuralım,
Hakkın en çok sevdiği bir ibadettir namaz...

Bî hürmeti seyyid-il-mürselîn.
Sübhane rabbike rabbil izzeti amma yasifun ve selâmün alel mürselin. Velhamdülillâhi rabbil âlemîn. **El Fatiha**

El-Hac
MUZAFFER OZAK

İRŞÂD

ONUNCU DERS

MÜNDERECAT :

Her müslüman ana ve babanın okuması lâzım gelen bir risâledir. Evlâdın ana ve baba üzerindeki hakkından bahseder. Hazreti Vefa'nın kıssası, yine Hz. Şeyh Vefa'nın diğer bir hikâyesi ve bir ana - oğul kıssası ve Abdullah'ül Mübârek'in kıssası ve evlâdına Kur'an öğretenlerin görecekleri mükâfatı ilâhiyeye dair bir hadîs-i şerîf meâli, Enes İbni Mâlik'in, Resûlüllahın bir yetimi hanesine almasına dair beyan ettiği hikâye, bir ermeninin bir yetime ikramından dolayı islâm ile müşerref olması ve bir yahudinin yetime yaptığı iyilikten dolayı cennette nâil olacağı köşkü görüp müslüman olması ve evlâdın ana - baba üzerindeki haklarına âit nasâyihi havi mühim ve mübarek bir risâledir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا
وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ
لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾

Ya Eyyülhelleziyne âmenû ku enfûsekûm ve ehliykûm nâren. Ve kudühennâsü vel-hicâretü aleyhâ melâiketün gılâzun şidâdün lâ ya'sûnellahe ma emerehüm ve yef'alüne mâ yü'merûn. Sadakallahül Azîm.

(Tahrîm Sûresi, Ayet: 6)

Meâli şerifi:

«Ey iyman edenler:
Kendilerinizi ve aileniz halkını, çırası ve közü insandan ve taştan olan; ateşten koruyun; O ateşe katı yürekli, sert yüzlü melekler memurdur. Onlar Allahın buyurduğu şeylere, karşı gelmezler ve emir olundukları şeyleri yaparlar.»

Sallû alâ şefi'i zunûbina Muhammed, sallûalâ tabibi kulûbina Muhammed, sallû alâ nûrıl'-Hüda Muhammed, sübhaneke lâ ilme lenâ illâ ma allemtena inneke entel alimül' hakîm.

Sübhaneke lâ fehme lena illâ ma fehhemtena inneke entel cevvâdü'l kerîm.

Sübhaneke ma abednâke hakka ibadetike ya ma'bûd.

Sübhaneke ma arafnake hakka ma'rifetike ya ma'rûf.

Sübhaneke ma zekernake hakka zikrike ya mezkûr.

Sübhaneke ma şekernake hakka şükrike ya meşkûr.

Rabbişrahlî sadrî ve yessirlî emrî vahlül ukdeten min lisâni yefkahu kavli ve üfevvidu emri ilâllah innallahe basîrun bil ibad.

Ol Padişah-ı lem yezel, ol lûtfu çok, kendi güzel; bizleri şeytanın iğvasından, insanların hiyle-i desâîsinden hıfz eyle-

ye. Kâfirin küfründen, fâsıkın fıskından, zalimin zulmünden, câirin cevrinden, hâsidin hasedinden, yüze gülen münafıkın şerrinden halâs eyleye. Daima kendi yolunda kaim, gündüzleri sâim, iyman ve ihlâsta kaim eyleye. Bu meclise hak rızası için uzak ve yakından gelen kadın ve erkek, cinni ve meleği iki cihanda azîz eyleye. Cümlemizi Tâbe-Seher aşkı ilâhi ve muhabbeti Muhammedî ile ciğerleri püryan, dîdeleri giryan olan âşıklar meyanına idhal eyleye. Bu mübarek makamda cem' eylediği gibi, kıyamet gününde civarı Mustafa'da lûtf ile iskân eyleye. Ruhlarımızı rûh-u Nebi ile âşina eyleye. Çirkab-ı isyan ile kararan kalplerimizi ve yüzlerimizi aşk-ı Muhammed'le tenvîr ve tezyîn eyleye. Cümlemize meded-ü-inayet ve lûtfu hidayet eyleye. Nâr-ı cahimden âzad eyleye. Son nefesimizde şeytanın şerrinden emin eyleyip, iyman ile çene kapamak nasib eyleye.. Zâhirlerimizi şeriatın nûru ile pürnûr, bâtınlarımızı envar-ı tevhid ile tenviri tezyin eyleye. Ecel yastığına başımızı koyduğumuzda az ağrı, âsan ölüm ile çene kapamak nasib eyleye.

Dillerimiz Allah Allah diyerek, gözlerimiz cenneti âlâ ve cemali Mustafa'ya nâzırı hayran olarak, ölüm acısını duymayan ve (Ey kulum gel benden yana) sözüne muhatap olan mü'minler zümresine ilhak eyleye. Dersimizin te'sirini halk eyleyip, esnayı derste olan ve olacak hatayı, nisyanımızı af eyleye. Rizayı şerifine bilmeyerek muhalif ef'âli ekvâlimizi lûtfu ve keremi ile afv eyleye. Allah'ı tevhîd eden Muhammed aleyhisselâma gönül veren Allah'ın hâs kulları!

Allah Celle Hazretleri, bu okuduğum âyet-i celilede hitap edip bizlere nefsimizi ve ehlimizi yani evlâd ve ailemizi cehennem ateşinden korumamızı tenbih buyuruyor.

Zira, bir memleketin valisi nasıl ki o memleketin umur-u hususundan kendi hükümetine karşı mes'ul ise, bizler de kendi nefsimizden, evlâdı iyalimizden Allah'a karşı sorumlu olduğumuz bu âyet-i celîleden anlaşılmaktadır. Vücudumuz bize emanettir, gözümüz, kulağımız, elimiz, ayağımız, mallarımız, kasamız, kesemiz, tarlamız, bahçemiz, ticarethanemiz, mevkiimiz, evlâdımız, ailemiz bizlere emanettirler. Bu emanetlerin sahibi olan Allah bizlere emanet ettiği bunca nimetlerden; hu-

zur-u izzetine alıp bunların hesabını bizlerden suâl edeceğini sûre-i Tekâsürde şöylece beyan ediyor :

Âyet :

ثُمَّ لَتُسْـَٔلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ﴿٨﴾

«Sümme letüs'elünne yevmie'izin anin nâiym.»

«Elbette ve elbette sizlere verdiğim nimetlerden ve o nimetler hakkında sizi hesaba çekeceğim.»

İnsan olana lâzımdır ki, hesaba ve soruya çekilmeden kendini hesaba çekmelidir. Resûl aleyhisselâm buyuruyor.

«Sizler, hesaba çekilmeden kendinizi hesaba çekiniz.»

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

Resûl aleyhisselâm : **«Ey ümmetim! Sizler hepiniz birer çobansınız, her çoban kendi sürüsünden mes'uldür. Devlet reisi memleketinden, vali vilâyetinden, aile reisi kendi evlât ve ehlinden, kadın kendi kocasının malından ve ırzından mes'uldür!»** buyurdular. İyi bir devlet reisi nasıl ki memleketini iyi idare eder, kendi milletini refah-ı saadete kavuşturursa, iyi bir aile reisi de kendi evlâd-ı iyalini öylece dünya ve âhiret saadetine kavuşturur. Aile ve evlâtlarımızın kötü ve isyânkâr olmasını kendi idaremizde ve kendimizde aramalıyız. Haram lokma ile beslediğimiz aile efradının bizlere isyankâr ve Allaha âsi olmaları muhakkaktır. Âdem aleyhisselâm, Allahın men'ettiği meyvadan yemese idi, oğlu Kâbil katil olmıyacaktı. Âdem Aleyhisselâmdan, li hikmetin zelle sâdır olup, kendine men'edilen şecereden yiyip cennetten çıkarıldığında kay etti. Ettiği kay'dan bir zehirli nebat çıktı. Bu nebattan yılan yiyip yılandaki zehir hâsıl oldu. Âdem'in midesinde kalan o haram meyvanın bakiy-

yesi, meniye kalbolup o meniden Kâbil hâsıl oldu, dünyada ilk katl fiilini icra eyledi.

Onun için babanın evlât üzerinde altı hakkı, evlâdın baba üstünde on hakkı vardır. Babası evlâda karşı olan bu haklardan birini yerine getirmeyecek olursa, yarın mahşerde kendi öz evlâdı Allaha kendi babasını şikâyet edip mes'ul ve mahkûm ettirecektir.

Allah cümlemizi hâb-ı gafletten ikaz buyursun. Âmin.

Ey mü'minler! İyi dinleyin ve dinleyip âmil olunuz. Evlâdın baba ve ana üstünde on hakkı var demiştim. Bunlar nelerdir:

1 — Babanın helâldan kazanıp, helâldan yiyip belindeki meniyi helâl meni olarak muhafaza etmesi evlâdına karşı olan borcudur.

2 — Baba, alacağı kadının iyi bir aile kızı ve helâlzâde olmasına dikkat etmesi evlâdın baba üzerindeki haklarındandır.

Nasıl ki bir arazi alacağımızda o arazinin verimli olmasını, iyi yerde olmasını arzu ediyorsak; alacak olduğumuz aile temiz, dindar ve namuslu bir aile kızı olmasına dikkat etmek bir babaya düşen vazifelerdendir ki, bu hak evlâdın babası üzerinde haklarının en ehemmiyetlisidir.

3 — Aldığı hanımı helâlinden kazanıp helâlinden yedirmesi ve helâlinden giydirmesidir.

4 — Çocuk dünyaya geldiği vakit çocuğun sağ kulağına ezan ve sol kulağına kamet okuyup güzel bir isim ile isimlendirmesi ve akika kurbanı kesip yavru bir haftalık olduğunda saçını tıraş ettirmesi, saçları ağırlığınca altın tutarı fukaraya tasadduk etmesi, yine yavrusunu helâl lokma ile beslemesi ve çocuk erkek ise sünnet ettirmesi evlâdın baba üstündeki haklarındandır.

5 — Çocuk dört yaşında; dört aylık on dört günlük olduğunda ona Kur'an öğretmesi, veyahud hocaya verip öğrettirmesi.

6 — İlim tahsiline başlatması.

7 — İlim tahsili ile beraber bir san'at öğretmesi.

8 — Evlâdının kimin ile arkadaşlık yaptığına dikkat etmesi.

9 — Yedi yaşına geldiği vakit evlâdını namaz kıldırmağa ve oruç tutturmağa alıştırıp üzerinde dikkatle durması.

Allah; Sûre-i celile-i Taha'da:

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلٰوةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا نَسْـَٔلُكَ
رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوٰى ﴿١٣٢﴾

«Ehline namaz ile emret ve üzerine dikkatli ol.» buyuruyor.

10 — Onuncu hak evlâdını hüsnü hal ve kemal ile tanınan bir zata refîk edip ondan kemal ve irfan öğrenmesini sağlamak, evlâdın baba üzerine olan haklarındandır.

Bunlardan birini terk eden baba yarın huzuru izzete varıldığında evlâdı tarafından Allahü Teâlâya şikâyet edilip! (Yarabbi! Bu babam olacak adam, beni ulvî âlemden alıp zevki için dar-ı mihnete inmeme sebep oldu. Beni, ikaz ve irşad etmeyip ebedî felâketime sebeptir. Şimdi, bana vereceğin azabın iki katlısını ona ver) diyeceğini ve kıyamette baba evlâdından firar edeceğini Kur'an-ı Azîm haber vermektedir. Buna binaen, Allah kıyamette olacak felâketi bizlere beyan edip nefsimizi ve ehlimizi ateşten ve cehennem zebanilerinin şiddet ve gılzetinden korumamızı, lûtfu ile Kur'an-ı Kerîminde haber vermektedir. Ananın ve babanın yaptığı suçun, evlât üzerindeki tesirini bu yazacağım hikâye ile anlamanızı tavsiye ederim.

HİKÂYE

Şeyh Vefa ki İstanbul'da semti ile meşhurdur. Aynı isme izafeten Vefa Bozacısı diye İstanbul'un meşhur bir nimeti de hazretin ismi ile şöhret bulmuştur. Şeyh Vefa kaddese sirruh kerameti zâhir, Allaha takarrub eden velîlerdendir. Ulûm-u zahirde ve ulûm-u batında yücelerdendir. Tarikatı vefaiyenin pi-

ri, batında içtihad sâhibidir. Evradı ve ezkârının müellifidir.

Fatih devri meşayihindendir. İstanbul'un fethinde bulunan ululardandır. Fatih Hazretlerinin cenaze namazında imam olan zattır. Yeniçerinin Karamanî Mehmet Paşayı istemeyip paşanın katli için ayaklandıklarında, Mehmet Paşa kaçtı hazreti şeyhin zaviyesine sığınmış. Yeniçeriler paşanın Şeyh Vefa hazretlerinin zaviyesine sığındığını haber alıp zaviyeyi kuşattıklarında, hazret dışarıya çıkıp bir kere «Allah» nârasını savurduğunda orada bulunan yeniçerilerin hepsinin bayılıp yere yıkıldığını, akılları başlarına geldiğinde bir bir oradan savuştuklarını Menakıb-ı Şeyh Vefa'da yazmaktadır. Kerametleri sayılmakla bitmez. Biz burada hazreti bilmiyenlere tanımak arzusu ile keremetinden bir nebzecik bahsettik. Kabri münevverlerini gidip, ziyaret ediniz. Öyle mukaddes yerlerde edilen duayı Hak Taâlânın reddeylemiyeceği, ehline malûmdur.

Kerametlerinden birini daha, buraya yazmakla risalemizi süsleyelim.

Bir kadın gelip oğlunun esarette kaldığını hazreti şeyhe bildirir ve oğluna sağ olarak kavuşması için hazreti şeyhin duasını ister. Hazreti Şeyh de:

— Hanım! Gitme otur, şimdi evlâdın gelir kavuşursun, derler. Bir saat kadar bir vakit geçer, yahut geçmez. Kadının oğlu sırtında aşçı gömleği, kolları sıvalı bir şekilde zaviyeden içeriye girer. (Al hanım oğlunu) buyururlar. Kadın evlâdına sarılır, evlâd - ana kavuşurlar. Oğlan şaşkın bir vaziyette ne olduğunu nasıl buraya geldiğini soranlara şöyle anlatır.

(Beni esir edip, esir pazarında sattılar. Bir hıristiyan beni köle olarak satın aldı. Bana vazife olarak da aşçılık yapmamı buyurup mutfağa vazifeye verdi. Esaretimden beri orada aşçılık yapmakta idim. Bugün sahibim ava çıkıp tavşan avlamış, pişirmek için bana verdiğinde mutfakta bir kara kedi peyda oldu tavşanı elimden kaptı ve kaçırmağa başladı. Ben de kedinin ağzından almak için peşine düştüm. Kediyi yakalayım derken kendimi burada buldum. Zira, kedi ağzında tavşan ile buraya girdi) der. Bir de bakar ki kara kedi şeyhin dizi dibinde, tavşan da yerde yatıyor. Hazreti Şeyh lâtife ederek:

— Al tavşanı götür, pişir de kâfir karnını şişirsin! der.

Bu nimet-i ilâhiyyeyi ve keramet-i veliyyi ve himmet-i evliyayı görüp Allaha hamdü sena ederler ve şeyhin tahtı hizmetine girip, dünya ve âhiret maksuduna ererler. Şimdi, o zata «Esir Bey» derler ki hazreti şeyhin zaviyesinde ebedî uykusunda yatıp, ruhu cennet bahçelerinde gezmektedir. Şeyhin kedisi de orada kendine mahsus efendisinin türbesi kapısındaki kabrinde yatmaktadır. İhmal etme ziyaretlerine git. Böyle şey olmaz deme, inkârı bırak.

Hazret-i Süleyman'ın velisi olan Asaf-ı Berhaya Belkıs'ın tahtını bir göz açıp kapayasıya üç aylık yoldan getirdiğini Allah Kur'an-ı Keriminde sure'i Nemlde zikrediyor. Beni İsrailin nebisi olan Hazreti Süleyman'ın evliyası, bir göz açıp kapayıncaya kadar taht-ı Belkısı getirirse, enbiyalar serveri rahmeten lil âlemin olan Hazreti Muhammed Aleyhisselâmın evliyasına böyle bir ufak kerameti çok görüp gafillerden, münkirlerden olma.

Beni İsrail velilerinin kerametlerine inanıyoruz, onlardan da böyle kerametler zuhurunu Kur'an-ı Kerim haber veriyor. Beni İsrail evliyası izn-i ilâhi ile ölüyü ihya ederse ve tarfetül-aynda Belkıs'ın tahtını üç aylık yoldan getirirse, sevgili Habibinin velisinin nelere kadir olduğunu senin irfanına terkederim. Enbiyadan zuhur eden mûcizat, evliyaullahtan zuhur eden keramet onların kendilerinden olmayıp, Allah onların elinden, zuhura getirip halkeder. Bu böyledir bilmiş olasın.

Hazreti mahbubu kibriyanın velilerine böyle ufak kerametleri çok görme. Bunu da unutma, velinin kerameti; şerefi; tâbi olduğu Nebîsine aittir.

Biz gelelim kıssamıza: Hazreti şeyh Vefa'nın bir erkek çocuğu olmuş. Oynama çağına geldiği vakit, sokaktan geçen sakaların kırbasını elindeki çivi ile deler fışkıran suya ağzını verip su içermiş. Kırba; eti, mubah olan hayvan derisinden tabaklanıp yapılır. O vakit İstanbul'a kırk çeşmeler yapılmamış kırk çeşme suyunu İstanbul'a getiren, Avrupalılar'ın muhteşem Süleyman dedikleri yirmiyedi muharebeye yani gazaya iştirâk eden, biz Türklere Rodos'u ve Macaristan'ı zapteden Viyana'yı kuşatan Sultan Süleyman Handır. Sakalar

şeyhin hatırı ve şeyhe olan hürmetlerinden ve edeplerinden ötürü çocuğun yaptığı bu kabahati babasına söylemezlermiş. Nasıl söylesinler? Resûlüllah «Çocuk babasının sırrıdır» buyurmuşlardır. Ana, evlâda hâmile, kaldığı zaman bir nesneyi çalsa, meselâ gül yahut karabiber. O çaldığı şey çocuğun yüzünde yahut vücudunda yahut da ahlâkında görülür, bu böyledir. Ananın veyahut babanın yaptığı kabahat, evlât üzerinde zuhura gelir.

Bunun böyle olması akıl ve basiret sahiplerine büyük âyatı beyyinnattır. Yapacağımız bir kabahatin cezasını çocuğumuz çekebilir.

Bu nasıl adalettir demeyiniz. Bir baba, hırsız yahut katil olsa evlâdına, katilin yahut hırsızın oğlu derler... Görüyorsunuz ya babanın yahut ananın kabahati çocukla zikrediliyor. Gayri meşru çocuğun zuhura gelmesi, anasının yaptığı kabahatin ortaya çıkmasıdır. Çocuğun bu kabahatte hiçbir suçu olmadığı halde anasının yaptığı kabahat ile zikrolunup, anasının suçu ile suçlanır ve onun nâs içinde hor hakir olmasına sebep olur, onun yaptığı kabahati evlât çeker. Biz sözümüze gelelim: Böylece aylar geçer, çocuk elindeki çivisiyle sakaların kırbasını delip su içmeye devam ederken, sakalardan biri çocuğun bu hareketinden usanıp hazreti şeyhe gider, çocuğu babasına şikâyet eder. Hazreti Vefa (Allah sırrını takdis buyursun.) Oğlunun ne vakittenberi sakaların kırbasını deldiğini sorar; şikâyetçi saka da sokağa oynamağa çıktığından beri der. Hazreti şeyh bütün kırbaları delinen sakaları huzuruna davet edip hepsinin kırbalarını yeniler. Ve hepsinden helâllık alır ve onlara der ki: (Ben çocuğumun terbiyesini veririm, siz üzülmeyin, bu yapılan kabahat benim yahut anasının kabahatidir. Çocukta kabahat yoktur) diyerek sakaları tatyîbi hatır eder. Sonra, haremini yanına çağırıp ne gibi bir suç işlediğini kendisinden sorar. Kadın ağlayarak (Vallahi efendi bilerek Allahın hiçbir emrini geri bırakmadım, yapma dediği şeyi irtikâp etmedim. Yalnız şu var ki, ben çocuğa hamile iken, sizin izniniz ile bitişik komşuya oturmağa gitmiştim. Komşu bir iş için benim oturduğum odadan dışarıya çıktığında konsolun üzerinde duran limon gözüme ilişti. İstemeğe utandım, nefsimi körletmek için limonu iğne

ile delip ağzıma götürüp suyunu içtim,) dediğinde hazreti şeyh (Tamam hastalık teşhis olundu, elhamdü lillâh.) diye müsterih olur.

Görüyorsunuz; ana iğne ile limonu gayri meşru olarak emerse, çocuğu da çivi ile kırbayı delerek suları içer. Ailesine komşudan helâllık almasını tenbih buyurur. Kadın komşuya yaptığını anlatıp helâllık diledi. Komşusu da (Ne kıymeti var limonu yeseydin), dedi. Ve hakkını helâl etti. Hazreti Şeyh, çocuğunu yanına çağırıp, sakaların kırbasını delmemesini dahi çocuğa tenbih etmek luzumunu duymadı. Ertesi günü çocuk elindeki çivi ile yerleri çiziyor, önünden gelip geçen sakaların, değil kırbasını delmek onlara bakmıyordu bile.

Bu kıssadan âkillere ve ehli ferasete yüz bin hisse vardır. Çocuklarımızın yaptığı itaatsizlikler ve kabahatler hep ana ve babanın isyanının evlâd üzerindeki zuhurudur. Bazan, böyle de olmayabilir. Amma yüzde doksan dokuz bu böyledir. Allah, dilerse zalimden âdil, âdilden zalim getirebilir. O emrinde hakîmdir. İstediği gibi mülkünü tasarruf edebilir. Bu böyle olunca ana ve baba çocuk üzerinde çok itinalı olmalı haramdan sakınmalı, Allah ve Büyüklerine itaatta olmalıdır ki evlâd da aynı haramdan kaçınan, Allaha ve Peygambere ve büyüklerine itaatkâr olanlardan olsun. Ana babanın haramı irtikâbını bir tarafa bırakın, bazı takva ile hareket etmeyip mubâh olan şeyleri işlemekle çocuğun mâneviyatta ilerlemesine mani olanlar bile olmuştur. Meselâ şeriatta ana cünüpken evlâda süt veyahut mama verebilir. Fakat, evlâdının mânen yücelmesini isteyenler abdestsiz olarak yavrusuna, süt meme, mama vermemelidir. Zira, çocuğun mâneviyatına tesiri olur. Velhasıl yavrunun üzerine mânen ve maddeten dikkatle durmalıdır ki evlâdın dünya ve âhireti ma'mur olsun. Şu kıssayı ibretle oku:

HİKÂYE

Yazıcıoğlu Mehmet efendi Hazretleri. (Muhammediye) kitabının müellifidir. Hacı Bayramı Veli Hazretlerinin yetiştirdiği yüce kişilerden biridir. Yazmış olduğu (Muhammediye) indi Re-

sûlullahta mergub ve makbul olduğu rivayet edilir. Bir hanede bulunursa o haneye yümni bereket getirir. Hemen her müslüman Türkün evinde bir adet Kur'an-ı Kerim, mevlidi şerif ve Muhammediye bulunduğu herkesçe malûmdur. Türk mutasavvıflarından İsmail Hakkı Bursavî —tefsir sahibidir, arapça olarak Ruhul Beyan tefsirini yazmıştır. Birçok islâm diyarında bastırılmış ve okunmuş ve hâlen de okunmaktadır. Kıyamete kadar da okunacaktır. Bu zatı muhterem (Muhammediye)ye şerh yazmıştır. Pek mühim bir kitaptır. İşte bu kitabı yazan Yazıcıoğlu iki kardeştir. Biri, Mehmet, diğeri Ahmedi Bicandır. Mehmet efendi hazretleri Gelibo'luda yatmaktadır. Hâlen kabri münevverleri ziyaret olunmaktadır. Kardeşi Ahmedi Bican efendi (Envâru'l Âşıkın) namlı kitabı farsçadan türkçeye çevirmiştir. İşte bu Ahmedi Bican efendi, bir gün camii şerifte ders verip halkı irşâd ederken, ağabeyi Mehmet efendi camie girip kardeşinin ders takririni bir müddet dinledikten sonra, tebessüm ederek camiden çıkar. Ağabeyinin bu hali ders veren kardeşinin nazarından kaçmaz. Ahmedi Bican efendi, akşama eve gelince olan hâdiseyi anasına naklederek ağabeyinin neden kendisine tebessüm ettiğini ağabeyisinden sorarak öğrenmesini rica eder. Anası, Mehmet efendi eve geldiğinde vukuatı nakledip, kardeşinin ders verdiği esnada ne sebepten güldüğünü sorduğunda Mehmet efendi: (Muhterem anneciğim, ben kardeşimin ders takririne gülmedim. Kardeşim ders verirken onu o kadar çok melâike dinliyordu ki camide, kendilerine oturacak yer kalmadığı için melekler birbirlerini çiğniyordu. Bu hali gördüğümden, meleklerin benî âdemden birinin dersini dinlemek için birbirlerini çiğnemeleri hoşuma gitti de onun için tebessüm ettim) dedi. Anası Ahmet efendiye bu olan hâdiseyi naklettiğinde Ahmet efendi müteessir olup, (Ağabeyim melekleri görmek derecesine nâil olmuş, benim ise bu nimetten neden mahrum olduğumu kendisinden sorunuz diye anasından rica ettiğinde; anası Mehmet efendi hazretlerine :

— Oğlum, sen melekleri görüyorsun da kardeşin neden göremiyor?... dediğinde, (Anam bu noksanlığı sen kendinde ara) buyurdular.

O vakit, anası tefekküre varıp şöyle söyledi: (Sana hiç abdestsiz süt vermedim. Fakat Ahmet küçük, kundakta idi. Komşu kadın bize gelmişti. Namaz vakti geçecek diye namaza durmuştum. Ahmet ağlamaya başlayınca, komşu kadının Ahmedi susturmak gayesiyle ona süt verdiğini sezdim, Hemen namazı bozdum. Fakat iş işten geçmiş, Ahmedim, komşu kadının sütünü içmişti. Kadına abdestli olup olmadığını sorduğumda abdestsiz olduğunu söyledi,) deyince Mehmet efendi hazretleri (işte anneciğim kardeşimin melekleri görmemesi bu yüzdendir) buyurdular.

Ey mü'minler! Babalık ve analık ancak dünyaya çocuk getirmek olsaydı, hayvanlardan farkımız kalmazdı. Hayvanlar da sevki tabii ile bir dişisini bulup babalık vazifesini yapar çekilir gider. Evlâda karşı vazife bu ise, bizlerin de hayvanlardan farkımız kalır mı?

Hayvan, hayvanken yavrusuna nasıl avlanacağını, düşmandan nasıl korunacağını ve düşmanla nasıl mücadele edeceğini öğretip dünya hayatına alıştırıyorlar.

Evlâdlarına yalnız dünya hayatını öğretenler, âhiret, Allah, Peygamber, din diyanet öğretmiyenler tıpkı hayvanlar gibidir. Evlâd ve ehillerine dünya ve âhiret öğretmeyenler bu hayvanlardan da aşağıdırlar. Zira, hayvanlar için âhiret hayatı olsaydı belki bu hayvancıklar yavrularına dünya hayatını ta'lim ettikleri gibi âhiret hayatlarını da ta'lim ederler idi. Hayvanların Âhiret nasibi olmayıp yalnız dünyada nasipleri olduğundan vazifelerini tam olarak yerine getiriyorlar. Bu hayvancıklar yavrularından bir menfaat beklemiyerek, yalnız ana, baba olarak vazifelerini ifa ederler.

Biz ise, evlâdlarımızdan bize yardımcı olmalarını ve bize bakmalarını, bize itaat etmelerini bekleriz. Evlâtlarımızdan beklediğimiz bu güzel huylara karşı biz evlâtlarımıza ne yapabildik, bir düşünelim. Evlâtlarımıza karşı olan hangi borcumuzu ödeyebildik ki onlardan ne bekleyebiliriz? Yukarıda saydığım evlâdın ana, baba üzerindeki haklarından kaçını yerine getirebildik?.

Evlâdlarına karşı olan borçlarını ödemeyen, ana ve baba-

larını, evlâtları döğseler onların bu hususta hakları vardır. Onların bu hareketleri yarın kıyamette uğrayacakları azabın yanında ehven kalacaktır. Ama yine de insan olmak dolayisiyle sûlb babalarımızın, bize öğretmediklerini, yol babamız olan Hz. Fahri Âlem ve onun ilim ve haline varis olan din babalarımızdan ana ve baba hakkını öğrenip, onların bize bir seferlik dünyaya gelmemize sebep teşkil ettiklerini bize hatırlatarak, bize sevki tabiî ile verdikleri sütlerine mukabil onlara meşrû yerlerde itaatın farz olduğunu bildirdiklerinden onların bizlere yapmadıkları vazifelere karşı yine de ekserimiz onlara itaat eder, onlara bakar, onlara evlâtlık ederiz. Bir kimse, evlâdına dünya ve âhiretini öğretmeden, onu büyütmesinden, onu küçükken öldürmesi evlâdır. İnsan öldürmenin enbüyük günah olduğu dört kitap ehlince malûmdur. İşte, evlâtlarına dünya ve âhireti öğretmeyen ana ve babalar, böyle büyük günahı irtikâp etmektedir.

Evlâdına dünya ve âhiret hayatını öğretmeyenler; onları öldürmekten daha büyük günaha girmiş olurlar. Zira, küçükken yavrusunu katleden baba ve ana, ancak yavrusunun dünyasını viran edip, âhiretini ma'mur ederler. Fakat, evlâdına dünya hayatını. Allahını ve Peygamberini, öğretmeyen ana ve baba ise, evlâdının dünyada rezil, bedbaht, sefil olmasını, âhirette ise ebedî hayatına mani olur, onu ebediyyen öldürürler.

Bu iki katlin hangisi ehvendir? Sizlerin iz'an irfanına terk ediyorum.

H İ K Â Y E

Bu kıssayı ibret ile oku. Bir ananın bir oğlu vardı. Çocuk günlerden bir gün elinde bir yumurta ile eve geldi, anasına yumurtayı verdi. Annesi memnun oldu. Nasıl memnun olmasın? Evlâdı küçük yaştan ona bakmağa başlamıştı. Ona yumurtayı nereden aldığını sormadı. Bil'akis, (Aferin evlâdım) dedi. Çocuk bir zaman sonra, bir tavuk, bir müddet sonra kaz, hindi, keçi, koyun, sığır, öküz derken büyük bir şaki oldu. Bu çaldıklarını annesine getirdikçe kadın memnun olmuş, her seferinde onu aferinlerle taltif etmişti. Artık taltife hacet kalmıyordu. Bu şakî

astığı astık, vurduğu vurduk, çaldığı çaldık oldu. Eskiden insanlar görmeden çalıyordu. Şimdi ise, zorla alıyor, vermiyeni öldürüyordu. Hükümetin başına gâile, insanların üstüne bir belâ olarak musallat olmuştu. Nihayet her şakî gibi hükûmet kuvvetleri onu yakalayıp, adalet huzuruna çıkardılar. Adalet tecelli edip idamına karar verdi. Böylelerin insanlara ve cemiyete muz'ir olduğu için katli lâzım geliyordu. Hemen cellâda teslim edildi. Evlâdının bu derekeye düşmesine sebep olan ana, şimdi evlâdının ölümünü göz yaşları arasında seyre gelmişti. Çünkü evlâdının asılmasına sebeb olmuştu. Ne ise çocuğa son arzusu sorulduğunda «Son arzum anamın dilini öpmek isterim» dedi. Ve çocuğun bu isteği yerine getirilmek üzere anası yanına getirildi. «Ana senden ayrılıyorum, çıkar dilini öpeyim» dedi. Kadın dilini çıkardığında öper gibi yapıp anasının dilini ısırıp kökünden kopardı. Kadın kan revan içinde homurdanmaya başladığında (Ne yaptın bire katil herif? Ölürken bile suç işledin.) Dediklerinde: «Bu yaptığım suç değil, belki hayatımda yaptığım en iyi âmeldir dedi. Zira o dil beni şu sehpaya çıkarıp, dünyada sefil rezil âhirette de hüsranda kalmama sebep olmuştur. Böyle olan dillerin kopması olmasından evlâdır.» dedi. «Ben küçükken bir yumurta çalıp anama götürdüğümde; bana sevgi göstereceğine, nereden aldın? diye sorup hak yolunu gösterseydi, şimdi ben burada, darağacında olmayacaktım. Kaba şilteler üzerinde oturan namuslu bir adam olup, âhirette cehennemde olacağıma, cennette olacaktım.» der ve kendisini asarlar.

Evlâdlarına dünyasını öğretmeyip onların felâketine sebep olan ana ve babanın dilini dünyada evlâd ısırıp koparamazsa bile, âhirette ısıracağı muhakkaktır.

Yukarıda beyan etmiştik. Çocuklarımızı güzel isim ile isimlendirmek, ana ve baba üzerine düşen evlâd hakkı idi. İsim mühimdir. «El-esmâ yenzilu mine es-semâi» buyrulmuştur. Evlâtlarımıza koyacağımız isimler, enbiya ve evliya ve salih insanların isimleri olmalıdır. Tarihe şan vermiş olan islâm Türk kumandanlarının isimleri ile isimlendirmek, bahusus Muhammed, Ahmed, Mustafa gibi aziz isimler evlâtlarımıza karşı bu hakkı tamamen eda etmeliyiz.

Yavrularımızı böyle mübarek isimlerle isimlendirirsek, hem bu isimleri taşıyan zevat-ı âli kadre minnet ve muhabbetimizi izhar etmiş ve hem de ümit ve temenni olunur ki, Allah'ın inayet ve keremiyle onları isimlerini aldıkları zatların ahlâkına, siyret ve sûretlerine vâris kılmış oluruz. Kalpleri çeviren Allah'tır. Evlâtlarımızın, aynı siyrette yetişmeleri mümkün ve muhtemeldir.

Denilecektir ki, isimleri Ahmet, Mahmut, Muhammed veya Mustafa olduğu halde, maalesef iyi bir nam bırakmamış kimseler yok mudur? Neden, Resûlü Ekrem sallallahü aleyhi ve sellem efendimizin mübarek isimlerile isimlendikleri halde, onun siyretine, onun ahlâkına uygun durumda değillerdir?

Biz fakir ise, bu itirazda bulunacak olanlara, âcizane deriz ki; bu isimleri taşıdıkları halde kötü ahlâkları ile tanınan kimselerin babaları, yavrularına bu isimleri Nebi-i-zişâna olan hürmet ve muhabbetlerinden dolayı değil; dedelerinin, amcalarının veya aile içinde hatırı sayılır herhangi bir zatın ismine izafetle bu isimlerden birisini vermişlerdir. Binaenaleyh, onların taşıdıkları isimler, peygamberi zişâna nisbetle değil, lâalettayin bir Ahmet, Mehmet veya Mustafa'ya özenilerek verilmiştir. Yoksa; enbiyaya, evliyaya, sulehaya muhabbetinden dolayı evlâdını bu mübarek isimlerle isimlendirenleri, Hakkın şânından değildir ki mahzun ve mahrum etsin...

Bununla beraber, kim olurlarsa olsunlar ve ne halde bulunurlarsa bulunsunlar, bu mübarek isimleri taşıyan kimselere küfretmek, kötü söz söylemek, o isimlerin asıl sahiplerine hürmeten büyük günahtır. Bil'akis Ahmet, Mahmut, Muhammed, Mustafa isimlerini taşıyanlara, taşıdıkları isimlerden dolayı hürmet ve riayet etmek, bir meclise geldiklerinde baş köşeye oturtmak lâzımdır.

Resûl Aleyhisselâm buyurdular ki: **(Yarın kıyamette, Ahmet, ve Muhammed isimlerini taşıyacak zevatı, Hak celle ve âlâ bu isimlere muhabbetinden dolayı affı ilâhisile taltif edecektir.)**

Allaha hamd-ü senâ ederim ki, milletimin erkekleri, dünya âlemince MEHMETÇİK olarak tanınmakla, bilinmektedir.

Yine evlâdının ana ve baba üzerindeki hakkı, namaz kılmayı, caiz olacak kadar Kur'an-ı evlâdına öğretmektir. Bu, evlâda karşı büyük borçtur. Çocuk dört yaş, dört aylık, on dört günlük oldu mu, yahut dört yaşında, dört aylık on günlük olduğunda, mektebe vermelidir. Baliğ olduğunda namaz kılması çocuğa farz olur. Kur'an okumayı bilmez ise namazı olmaz. Zira, namazda kıraat farzdır. Dilsiz yahut sağır olursa, kıraat ona farz olmaz. Fakat namaz yine de farzdır. Böyle olanlar yani dilsizler ve sağırlar Kur'an okumayı bilmedikleri halde farz olan kıraati terkederek namazı kılarlar ve ana baba tarafından zorla kıldırılırlar. Tabîi sağlam olan çocuklarımız da böyledir. Yedi yaşına geldikleri zaman, namaz kılması öğretilir. Dokuz yaşında kız çocuklarına, Oniki yaşında erkek evlâda zorla namaz kıldırmak ana babaya düşen vazifedir. Böyle yapmayan, bu vazifeleri yerine getirmeyen ana baba Allah huzurunda mahcup olur, kendilerinden hesap sorulur, nâra sevk olacakları ise muhakkaktır. Haberde böyle gelmiştir. Evlâdına Kur'an öğreten ana babanın Allah indinde ne gibi mükâfata nail olacağını size burada beyan etmeyi faydalı buluyorum. Kur'an-ı okumak ibadetlerin efdalidir.

Zira, Resûlüllah buyurdular: **(Kıyamette Kur'an-ı kerimden büyük şefi' yoktur. Bu büyük şefaat Kur'andır. Ne melek ne Nebi ne de gayri bu şefaate muktedir değildir.)**

Kur'an-ı kerimin şikâyeti de böyledir. Şefaatiyle okuyanı necata erdirdiği gibi, şikâyetile insanı nâra sevkettirir. Serveri âlem buyurdular: **(Bir kimse Kur'an-ı okumasını öğrense de başka birine verilen mansabı ve malı kendisine verilen Kur'andan yüce görse, böyle olan kimse Allahın tâ'zim ettiği kelâmı bu düşüncesiyle tahkir etmiş sayılır. Zira, Allah indinde en efdal, en âzam en büyük nimet Allah kelâmı olan Kur'anı kerimdir).** Serveri kâinat şöyle buyurdular. Allah celle «TA HA» ve «YÂSİN» surelerini yeri ve göğü ve bütün mahlûkatı yaratmazdan bir sene evvel okudu, Melekler Kur'anı kerimi işittiklerinde (Ne bahtlı şu gönüller ki bu hakkın okuduğu Kur'anı ezberler. Ne mübarek diller ki bu Kur'anı okur) dediler. Resûl: **(Buna binaen ümmetimin en şereflisi Kur'ana hâmil olanıdır)**

buyurdular. Abdullah oğlu Cabir ve Abdurrahman bin Semerne (R.A.) şöyle rivayet ediyorlar:

Bir gün, biz Resûlüllahın meclisinde oturuyorduk, bir zat gelip Resûl aleyhisselâma hitaben: «**Ya Resûlallah! Bir kimse evlâdına Kur'an öğretse ve yahut öğrettirse, Allah o zâta ne kadar sevap verir?**» dediğinde; Resûlullah (A.S.) şöyle buyurdular: «**Kur'an Allah kelâmıdır, ne sevap verece-ğini Allah bilir.**» dediğinde Cebrâil aleyhisselâm gelip: «**Ya Resûlallah! Allah Celle sana selâm ediyor ve şöyle buyuruyor ki; bir kimse evlâdına Kur'anı Kerimi öğretse, yahut öğrettirse on bin kerre beytimi haccetmiş ve on bin kerre düşman ile benim, rızam için cenk etmiş ve on bin aç müslümanı doyurmuş ve on bin çıplak giydirmiş ve İsmail aleyhisselâm evlâdından on bin köle âzad etmiş gibi sevap yazarım ve Kur'anın her harfine on bin günahını, affederim**» buyuruyor, dedi. Cebrail Aleyhisselâm: «Ya Resûlallah! Allah, (Elif Lam Mim) cümlesi harf değil belki (Elif), (Lam), (Mim) üç harftir. Her harfi başına on bin günahı affolur. Her okuyuşunda namazda ise her harfine yüz, abdestli ise her harfine yirmi beş, abdetsiz ezbere okursa her harfine on sevap verileceği diğer kütüb-ü sahîhada mevcuttur.»

Cebrail Aleyhisselâm devamla: «Ya Resûlallah! Kur'an okuyana, Kur'an karanlık kabirde nûrdur. Mîzanda sevap kafesinde ağırlıktır, mahşerde şefi'dir, sıratta yoldaştır, cennette delildir, cennette yüksek derece alınmasına vesiledir, okunması dertli kalblere şifadır» dedi.

Aişe anamız diyor ki: Evlâdına Kur'an okutan ana ve babaya bu ihsan-ı ilâhiyyeyi Resûlüllah Cebrail'den işitince şöyle buyurdular:

«**Vah! Şu ümmetimden olup ta evlâtlarına Kur'an, edeb, ahlâk öğretmeyen ana ve babalara, veyl olsun, azap olsun onlara ben onlardan bîzarım, onlar da benden berîdir.**» Yani öyle olan ve çocuğuna Kur'anı ve İslâmı öğretmeyen ana ve babayı islâmlığa kabul buyurmuyorlar. Maazallah; ne kadar büyük bir tehdîd. Kendilerinin böyle ana ve babalardan ezalandığını beyan buyuruyorlar. Resûl aleyhisselâm buyurdular ki «**Bir kalbte Kur'an yoksa o gönül haraptır, virandır.**»

Muaz bin Cebel diyor ki: «Ben Resûlden işittim. Allahü Teâlâ kıyamette Kur'an ehline hitaben: (Ehlim olanlar gelsinler), diyerek dâvet edecek ve başlarına kızıl yakuttan gayet müzeyyen bir tac giydirip, şû-aı güneş gibi şûle veren nûrlar içinde olan bu zata: (Ey Kur-anı hıfzeyleyen razı oldun mu?) diyerek sorduğunda, o dahi (Razı oldum, razıyım Yâ Rab,) dediğinde; kiramen kâtibin: (Ya Rab, bu kuluna daha ikram et), deyip niyaz ederler. Allahü Teâlâ emreder, bu hafızı Kur'ana cennet elbiseleri giydirilir. Allah celle, yine kendisine:

— Razı oldun mu? diye sorar. O zat razıyım der. Melekler daha ihsan eyle! diye niyaz eylerler. Allah der ki: Aç sağ elini. O hafızı Kur'an sağ elini açar, razı oldum senden der ve rıdvan ile doldurur, benden razı oldunmu? diye Tekrar o kula sorar. Razıyım Ya Rabbi dediğinde; Melekler: — Ya Rabbi bu kuluna ihsanını artır! diye dua ve niyaz ederler. Allahü Teâlâ bu kişiye güneş gibi parlayan bir nûr ihsan ederek meleklere, alın bu kulumu cennete götürün Etrafında yetmiş bin melek olduğu halde cennete ithal ederler. Kendisine Kur'anın her bir harfine bir derece-i Cennet verirler ki her derecenin aralığı yüz yıllık yoldur. Bu nimeti ilâhiyyeye nail olan zata melekler Kur'an okumasını söylerler. Kur'anı kerimi okumaya başlayınca uçmağa koyulurlar.

Hızlı okudukça hızlı, yavaş okudukça yavaş uçarak beyaz bir inciden yüksek bir saraya konar. O sarayın sayılamıyacak kadar çok kapısı vardır. Kızıl altındandır bunların kapısı. Her bir kapının önünde bir bahçesi vardır, her bir bahçede türlü ağaçlar ve her ağacın üstünde türlü türlü yemişler vardır. Yine o sarayın bahçesinde türlü ırmaklar akar, her ırmağın kenarında köşkler ve saraylar vardır ve o köşklerin içinde hûriler ve hizmetçiler. Gözlerin görmediği kulakların işitemediği, âdem oğlunun kalbine gelemiyen nimetler ihsan olur.»

Kur'an okuyan zatı, melekler ellerinde hediyelerle gelip ziyaret ederler ve Allahın selâmını tebliğ ederler. Kur'an okuyan kimsey'i bu veçhile ve bu surette ikram ettikleri gibi Allah Teâlâ emreder ki: (Bu Kur'an okuyan zatın ana babasını getirin) der.

Kur'anı okuyanın ana ve babası da getirilir, hafıza yapılan ikramın yarısı ana ve babasına da yapılır. Ana ve baba Allaha hamdedip: (Yarab. Biz bu nimetlere lâyık değildik, bizlere ne sebepten bu ihsanı ediyorsun? Biz bu nimetlere, bu kerametlere lâyık amelde bulunmadık). Dediklerinde; melekler: (Sizlere bu ihsan-ı ilâhî, çocuklarınıza Kur'an okuttuğunuz için verildi.) derler.

Resûlullah (S.A.V.) buyurdu: **«Kur'an okuyan çocukların ana ve babaları, ölüp kabir azabına düçar olsalar, evlâtlarının okuduğu Kur'an berekâtından kabir azapları def'olur.»**

H İ K Â Y E

Bir gün serveri kâinat efendimiz ashabı ile giderken kabristana uğrayıp bir kabrin başında ağladılar. Ashabı kiram ağlamalarının sebebini sorduklarında: (Bu kabirde yatan zat kabir azabına düçar olmuş, ona ağladım.) buyurdular. Sonra gidecekleri yere gidip avdetlerinde aynı kabrin başında mesrur bir vaziyette tebessüm ettiklerini gören ashab, sebebi tebessümlerini kendilerinden sual ettiklerinde; (Bu zat öldüğü vakit ailesi bu zattan hâmile kalmış. O çocuk bugün mektebe başlayıp (Bismillâhirrahmanirrahiym) okuduğunda bu zatın azabını Allah defedip, Cennet bahçesinden bir bahçe eylediğini görerek mesrûr oldum) buyurdular. Evlât, Allahın Rahman ve râhim ismini yer yüzünde okur da yerin altında ana - baba azap görür mü? Ânînin oğlu Huzeyfe Resûlüllahtan rivayet eyledi : «Bir kavmin çocukları mektepte Fatiha okursa o kavme Allah belâ vermez» dediler. Yine devam edip: «Fatiha okuyan yavruların okuduğu Kur'an hürmetine Allah celle kırk sene o kavimden azabını defeder.»

Yalnız şuna dikkat etmelidir ki, hocanın hakkı hak edilmelidir. Hocaya itaat ve hürmet veya ihsan etmek şu şart iledir: Öğretmen hakkı ana ve baba hakkından büyüktür.

İbni Abbas Resûlüllah (S.A.V.) den rivayet edip buyurdular ki : (Bir kimse Kur'anı ezberleyip unutsa kıyamet günü dil-

siz olarak haşrolunur. Bana, ümmetimin günahları arzolundu. Kur'anı unutanın günahından daha büyük bir günah görmedim!) buyurdular. Çocuğa Kur'anı öğrettikten sonra, ilmihalini, abdestini, guslünü, farzını, vacibini, iymanın şartını, islâmın binasını, sünneti, nafileyi, haramı, helâli öğretmeleri ana. babaya farzdır. İlme merak edenleri büyük mekteplere göndermek vatana, millete büyük insan yetiştirmek lâzımdır. Okuma merakı olmayanı salih bir kimsenin yanına vererek san'at öğretmek ana ve babaya düşen vazifelerdendir. Kötü insanların yanına vermekten sakınmalıdır. Öğreneceği san'at makbul san'at olmalıdır. Kötü kişinin yanında kötü huy sahibi olursa, evlâdın girdiği günahın bir o kadarı ana ve babanın defterine kaydolur. Kefen satıcılık, kahvecilik, çöpçülük gibi işlere ve insanların hor gördüğü san'atlara çocuğu vermemek, ana ve babaya düşen en büyük vazifedir. Çocuğu iyi vazifelere, san'atlara ve ahlâkı bütün kimselerin yanına vermelidir. Ziraatçılık, makinistlik, demircilik, motor, elektrikçilik, marangozluk, kunduracılık, dokumacılık, hayvan yetiştirmek, Kaptanlık, balıkçılık, madencilik gibi san'atları ulema ve evliyaullah makbul saymışlardır.

Çocuk doğduğundan itibaren dört ay (lâ ilâhe illallah) der. Dört ay (Ya Rabbi ana ve babamı afveyle) diyerek duâ eder. Çocuğun küçüklükte ağlaması bu tesbihlerdir. Ağlıyor diyerek ana ve baba kızmamalıdır. Zira, tesbih ettiği için bu ağlamasından gözünden yaş gelmez demişlerdir. Çocuk söylemeye başlayınca ona yedi defa (lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlüllah) ve âyetel kürsîyi ta'lim eylese ve sûre-i haşrin sonunu telkin eylese ana ve babaya evlâdı hakkında hesap olmıyacağı haberde varid olmuştur.

Evlâdın kendisinin olduğunu bildiği halde, (Bu benim evlâdım değildir) diye inkâr eden babaya Allah yıldızların sayısı ve ağaç meyvaları ve yaprakları kadar günah yazıp kıyamette rezil rüsvay eder.

Evlâdları evlenme çağına gelip de evlendirmeyen ana ve baba, evlâdlarının nefsinden ötürü girdiği günahın yarısını

yüklenir. Evlendirme çağına gelen evlâdlarımızı ehl-i ırz bir kimse ile evlendirmeliyiz. Emr-i Nebî (S.A.V.) böyledir.

Erkek olan evlâdlarımızı, evlenme çağına geldiğinde, evlendirmeğe gayret etmeliyiz. Çocuklarımıza inkisar etmemeliyiz. Onlara karşı daima güler yüzlü, yumuşak sözlü, şefkatli olmalıyız.

Abdullah'ül Mübarek Hazretlerine bir kimse gelip evlâdından şikâyet etti. Abdullah'ül Mübarek o zata (Evlâdına beddua ettin mi?) diye sordu. O da (Evet ettim,) dedi. (Ne için ondan şikâyet ediyorsun? Evlâdını bedduan ile sen kötü yapmışsın) buyurdular. Evlâtlarımıza daima hayır dua etmeliyiz. Zira, ana ile babanın evlâda duası, Nebi'nin (S.A.V.) kendi ümmetine olan duası gibidir. Hattâ âsi dahi olsalar, onların ıslâhı için Rabbil Âlemine dua etmemiz lâzımdır.

Hocamdan işittim. Hocam gözleri ile gördüğünü yemin ile söyledi. Memleketlerinde bir kadının üç çocuğu varmış. Çocukların yaramazlığına kızan ana, onlara şöylece beddua etmiş: (Üç Cumada üçünüz de kara toprağa girin) demiş. Evet; üç cumada üçü de yere girdiklerinde hocam şahit olduğunu ifade ederlerdi. Bu kıssayı da salih bir kimseden dinledim. Trabzonda bir ailenin gayet kötü bir çocuğu varmış. Her gece sarhoş, ayyaş, küfürbaz nâra atarak bütün mahalleyi ta'ciz ederek evine gelirmiş. Bu çocuğun bu halini gören ana, baba şerrinden kendisine birşey söyliyemezler, korkularından tirtir titrerlermiş. Bir gece eve gelen bu âsî evlâd anasını ve babasını duada bulmuş ve onların duasını dinlemiş. Ana, baba şöyle dua ediyorlarmış :

(Ya Rabbi bizim oğlumuzu islâh et, kötü huylarını iyi huylara tebdil et. Onu Habibin hürmetine salihlerden eyle.) Bu duayı, dinleyen şakî evlât derhal ana ve babasının ellerine sarılıp (Beni affedin) diyerek ağlamaya başlamış ve bir daha öyle kötülükleri yapmak şöyle dursun, bilâkis salihlerden olmuştur. Zira, kalpleri çeviren Allahtır. Beddua iyi bir şey değildir. Değil ki evlâdınıza beddua etmek, düşmanımızın dahi Allahdan ıslâhını istemeliyiz.

Biliyorsunuz. Hz. Ömer B. Hattab'ın iymanına sebep Resûl (S.A.V.) ün onun iyman ile müşerref olması için dua buyurmalarıdır. Bu dua-i Nebi ile Hz. Ömer İslâm ile müşerref olmuştur.

Görülüyor ki, dua ile birkaç şakiler saîd, birçok kötü kişiler islâh olmuştur.

Kız evlâtlarımıza erkek evlâtlarımızdan daha fazla şefkatli davranmak lâzımdır. Evlerimize çocuklarımız için bir şey götürdüğümüzde, evvelâ kız çocuklarına vermek, sonra da erkek çocuklarına vermek âdâb-ı islâmiyedendir. Kız evlât, hanede berekettir. Bazı kimseler ailelerine kız doğurdu diye kızmaktadırlar. Böyle hareket etmek doğru değildir. Evlât, kız olsun erkek olsun hayırlı olmasını Cenab-ı Haktan niyaz etmelidir. Her şey böyledir, her şeyin hayırlısı olmalıdır. Kendi evlâtlarımıza nasıl ihtimam ve şefkat gösterirsek, vatan evlâdı bulunan yetimlere de aynı ihtimamı, sevgiyi ve şefkati göstermemiz dinimizin yüksek emirlerindendir. Yetim ve öksüz çocuklara da, Kur'anı Kerimi, âdâb ve ahlâkı, sanatı ta'lim etmek, onların da hakikî bir insan olarak yetiştirilmeleri, vatan ve millete hayırlı hale getirilmeleri bizlerin üzerine farzdır. Hem de bunlara yapacağımız iyilik, insaniyet ve şefkat, bizlere hem dünya, hem de ukbamızın ve rıza-i ilâhinin kazanılmasına sebebdir. Mektebe giden yetim ve öksüz çocuklara elbise, ayakkabı almak, onlara kitab, defter, kalem temin etmek, büyük ecre nail olmaktır. Bir kimse, bir yetimin başını okşarsa, eline değen saçları adedince günahı mağfiret olup, her bir kıl adedince okşayana sevap yazıldığını Resûl (S.A.V.) haber vermektedir. Hali vakti yerinde olanlar, yetim çocukları kendi çocukları ile sünnet ettirmeleri, Allaha karşı şükran borcudur. Yetimlerin ve öksüzlerin terbiyesi ile uğraşmak onların ırzlarını korumak, onları himayemize almak, Resûlün rızasına sebebdir. Çünkü Resûl de babadan yetim kalmıştır. Yetimi hoşnut etmek Resûlü hoşnut etmektir.

Bir hadis-i şeriflerinde : **(Yetime sahip çıkıp, tekeffül eden ister kendi yetimi, ister gayrin yetimi olsun, benim ile cennet-**

te şu iki parmağımın yakınlığı gibi olacaktır.) buyurdular.

Ne büyük müjde yetimlere sahip çıkanlara! Yetime sahip çıkmak istemiyen, ona hakaret eden! Yakın bir zamanda sen de öleceksin. Senin de sevgili yavruların yetim kalacaktır. Onların da bir zamanlar ana ve babaları vardı. Onlar da ana ve babaları tarafından okşanıyor, seviliyorlardı. Bu misafirhaneden gitmeden, ecel sana yetişmeden rızai ilâhiyeyi tahsile çalış. Yetimlerin gözyaşlarını sil ki, bir gün sen de çok ağlayacaksın, senin de gözyaşını, yavrularının hıçkırıklarını ve gözyaşını silen bulunsun. Bu kıssayı oku, ibret al. Önderin olan kâinatın efendisine uy. Yetime nasıl muamele etmişse, sen de öylece yap. Allahın ve Resûlünün rızasını al, dünyada iken cennet nimetlerine er.

HİKÂYE

Enes bin Malik anlatıyor : Bir bayram günü idi. Biz Nebi (S.A.V.) ile camiden çıkmış menzillerimize dönüyorduk. Çocuklar bayramın neşesi içinde oynuyorlar, kuşlar gibi cıvıldaşıyorlardı. Resûl Aleyhisselâm, çocukları çok severdi, onların bu neş'elerini bir zaman seyretti. Fakat, karşıda bir yavru mahzun bir vaziyette durmuş o da oynayan çocukları seyrediyor ve yüzünde hiç bir neş'e, sevinç eseri görülmüyordu. Resûl Aleyhisselâm bu yavruya doğru gitti. Ona selâm verdi. Neden diğer çocuklar gibi oynamadığını kendinden sordu. O yavrucak cevabında (Efendim, bugün bayram onların, neş'eli günler onların. Elbette ki bayram onlara. Zira, kendilerinin ana ve babaları var. Benim ise kimsem yok. Babam bir muharebede şehit düşmüş, annem bir zata vardı, üvey babam bana bakmıyor, beni sokağa bıraktılar. Benim de babam olsaydı şimdi ben de bayram yapardım. Bayram benim neme? Garibin bayramı ekmek bulduğunda, sırtına elbise, ayağına ayakkabı giydiğinde olur. Benim ise babam yok, karnım aç, ayağım çıplak, sırtım açık nasıl oynayabilirim?) dediğinde; Resûl (S.A.V.) gözyaşlarını tutamayıp mübarek sakalı üzerine dökülüverdi. Nasıl dökülmesin, bu yetimin zârından arş-ı âlâ titremiş, kürsiy-i ilâhî yerinden oynamıştı. Ó raûf, rahîmı olan onsekiz bin âleme rahmet

olarak gönderilen şefik, bu hale ağlamaz mıydı? Kalbinde merhamet, şefkat, iyman bulunan her insan bu hale ağlardı. Resûl Aleyhisselâm o yavruyu saçlarından okşayarak (İster misin bundan sonra senin baban Resûlüllah, anan Aişe, ablan Fatıma, enişten Haydar-ı kerrar, kardeşlerin cennetin delikanlıları olan Hasan ve Hüseyin olsun) deyince, çocuk efendimize hitaben : (Sen Allahın Resûlü Muhammed Aleyhisselâm mısın?) deyip efendimizin ellerine sarıldı. Efendimiz bu yavruyu elinden tutup hane-i saadete götürdü. İşte, Muhammed ümmeti olan, önderine uyarak Resûlünün yaptığını yapar.

Anlatmadan geçemiyeceğim.

HİKÂYE

Bir kurban bayramı arefesi, bir müslüman oğluna elbise almak üzere, çocuk elbiseleri satan dükkânın birisine girer. Elbiseci ermeni imiş. Dokuz yaşında bir erkek çocuğu için bir elbise çıkarmasını dükkâncıya söyler. Dükkâncı bir takım elbise çıkarır. Dar mı gelir geniş mi gelir diye çocuğun boyu, genişliği üzerinde fikir teatisi yaparlarken, oradan elbise almak isteyen zatın çocuğu boyunda ve vücudu yapısında bir fakir yavru geçtiğini görüp, (İşte benim çocuğum bu çocuk· kadardır. Bu çocuğa bu elbise uyarsa, benim çocuğuma da uyar) deyip o çocuğu çağırır ve mezkûr elbiseyi giydirirler. Çocuk elbiseyi kendisine verdikleri zehabına varıp sevinerek elbiseyi giyer. Tamamen çocuğa ısmarlama gibi olur. Sonra (çıkar oğlum) deyip elbiseyi çıkarırlar. Çocuğa: (Haydi git oğlum) deyip onu savmak istediklerinde, gözleri yaşarıp mahzun bir vaziyette dışarı çıkmak üzere iken elbiseci ermeni işin farkına varıp, gafil müslüman müşteriye hitaben: (Efendi size başka bir elbise vereceğim. Bu elbiseyi maalesef size veremiyeceğim. Başka bir elbise seçiniz) deyip mahzun bir vaziyette dükkândan çıkmak üzere olan çocuğa seslenip; (Oğlum elbiseni almadan nereye gidiyorsun?) diyerek çocuğu çağırır ve elbiseyi ona teslim eder. (Evlâdım azıcık dur, sana ayakkabı, gömlek de alacağım) der Bizim gafil islâm müşteri, (Benim seçtiğim elbiseyi ne için baş-

kasına verdin?) diye öfke ile giderken, ermeni arkasından seslenip: (Senden para alacaktım, bu işten ise Allahın rızasını aldım) der. Çocuğu giydirip, kuşatıp evine yolcu eder. Meğerse çocuk yetim imiş.

O sene devrin şeyhülislâmı hacca gitmiş. Arafatta iken bir rüya görür. Rüyasında iki melek birbirine hitaben: (Bu sene yapılan haccı, Allah İstanbul'da, Kapalıçarşı'da elbiseci Agop ağanın yaptığı hayır hürmetine kabul buyurdu) derler. Şeyhülislâm uykudan uyanıp tefekküre varır ve rüyayı kaydeder. Gördüğü günün tarihini bir yere yazar. İstanbul'a döndüğünde evine uğramadan Kapalıçarşı'ya gider, elbiseci Agop efendiyi bulur. Kendisinden arefe günü hayır yapıp yapmadığını sorar ve kendisine gördüğü rüyayı tebşir eder. Agop efendi de (Bu hâdiseyi benden başka kimse bilmiyordu), diyerek kalbine doğan iyman nuru ile küfür perdesi kalkar ve islâmla müşerref olur. Kelime-i tayyibeyi getirip Allaha makbul bir kul olur.

Ehli küfür, yetime yaptığı iyilikten dolayı iymana dahil olursa, iymanlı bir müslümanın bir yetime iyilik etmesinden hâsıl olacak sevabı senin irfan ve iz'anına bırakıyorum.

HİKÂYE

Yine bir dul kadın, bir arefe günü bir hacı efendinin dükkânına gider. Yanında bulunan masumu gösterip: (Efendi hazretleri, ben fakir bir kimsenin hanımı idim. Ecel geldi efendimi aldı, bu yavrumla ben kimsesiz kaldık. Ne üstümüzde elbise, ne ayağımızda ayakkabı, ne de karnımızda bir lokma var. Bizlere merhamet elinizi uzatın, Allah rızasını alınız, Allah sizin ailenizi ve çocuklarınızı bizim gibi yapmasın) dediğinde; hacı efendi avazı çıktığı kadar: (Bıktım sizlerden, sabahtan beri kaçıncı oldu) deyip bu iki garibi kapısından kovar. Bu bedbaht ana ve yetim yavrusu gözyaşlarını tutamayıp oradan mahzun bir vaziyette dönerken, hacının komşusu olan bir yahudi, kadını yanına çağırıp hacıdan ne istediklerini ve neden kovulduklarını sorar. Kadın yahudiye cevaben:

— O benim büyüğümdür, kovar da döver de, sana ne oldu

çıfıt, der. Neden soruyorsun o müslüman ben müslüman. Bir müslümanın yaptığını, din düşmanım olan sana mı şikâyet edeyim? dediğinde; yahudi hiç bu sözlere aldırmaz. Anladım hacıdan yardım istedin galiba. Gel, ben senin ihtiyacını göreyim diye kadını ve o yetimi giydirir, kuşatır. (Hanım biz de insanız) demeği de ihmal etmez.

Kadın, yahudiye hitaben : (Allah sana iyman nasib etsin, bizleri giydirdiğin gibi Allah sana cennette köşk verip, cennet elbiseleri giydirsin, cennet nimetlerine müstağrak etsin) der. Küçük yetimine dönüp (Oğlum âmin de) diyerek küçük ve günahsız ağzı ile ona âmin çektirir.

O gece bu iki yetimi kovan hacı rüyasında kıyamet kopmuş, kendisini cennete varmış görür. Cennette lisanların tarif edemiyeceği kadar güzel bir saray. Kapıları som altından, merdivenleri gümüşten, yakutlarla, zümrütlerle bir konak ki, üzerinde kendi ismi yazılı. İçeriye girmek istediğinde melekler hacıyı içeriye sokmazlar ve derler ki: Düne kadar senindi, şimdi bu konak komşun bulunan Avram'ındır. Haydi çek buradan. Hacı bu rüyayı görüp uyanır. (Eyvah! ben ne yaptım?) diyerek saçını başını yolar. Hemen ertesi günü bayram olmasına bakmayıp dükkân komşusu Avram'a koşar, (dünkü gün o kadına ve yetime verdiğin para, sarfettiğin ne ise sana vereyim) dediğinde :

— Bu iş bir altın ile oldu, der. Hacı çıkarıp bir altın verdiğinde, Avram olmaz der. Hacı iki altın, üç, onüç, yüz dediyse de Avram, olmaz hacı efendi, der. Hacı bin altın vereyim dediğinde yine olmaz cevabını alınca, neden olmaz, der. Bak bin altın vereceğim dediğinde :

— Onbin, yüzbin altın da versen, o köşkü ben sana satmam, satamam. O köşk bir milyon altın ile alınmaz. Senin gördüğün rüyayı ben de gördüm. Senin gördüğün köşk senindi, bana verdiler, ben de onu gördüm ve müslüman oldum. İşte şehadet ediyorum, diyerek kelime-i şehadet getirir. Sonra ona hitaben : (Hacı efendi bundan böyle kapına geleni boş döndürme de kendine başka saraylar al, Allahın cennetinde saray bir tane değil,) deyip yürüyüverir.

Kişi hacı olmaz gitmek ile Mekke'ye,
Eşek derviş olmaz, taş çekmekle tekkeye.

Bir kimse üç beş bin lira ile hacı olur. Okur hoca olur, paşa olur, ama adam olmak güçtür.

Ya Rabbi! bize tevfikini refik eyle. Bizi evlâtlarımıza karşı, vazife-i dîniyyemizi ve milliyetimizi ifa eden ebeveynden eyle. Evlâtları olmayanlarımıza hayırlı evlâtlar ihsan eyle. Evlâtları olup da âsi olanların ıslâh-ı hal ile ıslâh eyle. Hayırlı evlâtları olanların evlâtlarını tulû-ü ömr ile muammer eyle. Cümlemizin âhir ve âkıbetimizi hayr eyle. Milletimize selâmetler ve saadetler atâ eyle. Sevgili vatanımızı ve milletimizi her türlü âfât-ı semaviyye ve âfât-ı aradiyyeden mahfuz eyle. İşittiklerimizle âmil olmak ve rıza-i şerifine nail olmak lûtfunu bizden esirgeme. Bizi kulluğundan kovma. Bizlerden Habibini razı ve hoşnut eyle. Âhir ve âkıbetimizi hayreyle, mü'min olarak öldür. Salihlere ilhak eyle. Vücutlarımıza sıhhat ve âfiyet, rızıklarımıza vüs'at, topraklarımıza bereket, ticaretimizi helâl lokma ile izdad eyle. Görünür görünmez kaza ve belâlardan, bulaşık hastalıklardan hıfz-ı emîn eyle. İki cihanda bizlere affın ile muamele eyle. Analarımızı ve babalarımızı afv ile Müstağrak eyle Bizleri nâr-ı cahîminden lûtfun ile âzât eyle. Cennet ve cemalin ile müşerref eyle. Bi-hürmeti seyyidi-l mürselin. Sübhane rabbike rabbi-l izzeti amma yasifun ve selâmün alel mürselin velhamdülillâhi rabb-il âlemin. El Fatiha.

El-Hac
MUZAFFER OZAK